

हिंमणे इफतर

१ ला संड

संपादक

श्री. गणेश हरी खरे

क्यूरेंटर भा. इ. सं. संडळ, पुणे.

- १) मठगांवचा भि
 २) पर्णालपर्वतभा
 (३) श्री शिवभार
 (४) शिवचरित्रप्रद
 (५) हिंदी शिल्पशा
 (६) शिवकालीन
 (७) साधन-चि वि
 (८) ऐतिहासिक
 (९) वाठारकर नि
 (१०) भूतेश-आख
 २) ऐतिहासिक प्रस्तावना (पृ. ६००-कै. वि. का. राजवाडे रु. २०
 १३) राजवाडे यांचे संकीर्ण निबंध (पृ. २९१ श्री.शं. ना. जोशी रु. २
 १४) राजवाडे संकीर्ण निबंध भाग ३ रा. (पृ. २८० श्री. शं. ना. जोशी रु. २
 १७) पुरंदरे-दमर, भाग २ रा. उत्तर पेशवाईतील पत्रव्यवहार (रु. ३ व
 १८) The Escape of Shivaji from Agra (रावसाी देशपांडे-रु. ३
 १९) लोककथा, पुस्तक १ लें (शं. ग. दाते कापडी, कागदी रु. १११ व रु. १, ११
 २०) पानसे घराण्याचा इतिहास (कै. रा. व. पानसे रु. ३ व रु. २१)
 २१) कै. वासुदेवशास्त्री खरे-चरित्र (श्री. दा. मो. भट रु. २११ व रु. २१
 २२) लोककथा भाग २ रा. (पृ. ८०-श्री. शं. ग. दाते रु. १०८ व १०४ व १०४
 २३) संपूर्ण मूषण. (पृ. २३०-श्री. रा. गो. काटे-रु. १०८ व १०४)
 २४) शिवचरित्रसाहित्य खंड ३ रा (शं. ना. जोशी व ग. ह. खरे पृ. २८२-रु. ३ व
 २५) राजधानी रायगड (पृ. १६८-श्री. वि. वा. जोशी रु. १ व ०१
 २६) Shivaji (pp. 410-C.V. Vaidya Rs. 3 and Rs. 2
 २७) आळंदी (पृ. २०-श्री. ग. ह. खरे ०२)
 २८) मठगांवचा शिलालेख : कुडाळप्रांति इतिहास (पृ. १६५ वालावलकर रु. १००
 २९) पुरंदरे दमर भाग ३ रा (पृ. २५०-श्री. रु. वा. पुरंदरे ३ रु. व रु
 ३०) मध्वमुनीश्वराची कविता (पृ. २५८-श्री. कै. प्र. व्यं. गुळ्याी ३ व रु
 ३१) मराठ्यांच्या उत्तरेकडील मोहिमा (पृ. ९०-श्री. वि. गो. दिघे रु. १
 ३२) वेदस्तुति आणि स्फुट कविता (रुष्णदयारणवकर) - (किं. ०१२
 ३३) ज्ञानप्रदीप (पृ. १२५-प्रो. द. वा. पोतदार रु. १ व ०१२)
 ३४) पेशवाईच्या सावलीत (पृ. ४००-श्री. ना. गो. चापेकर किं. रु.
 ३५) मूर्तिविज्ञान (श्री. ग. ह. खरे-पृ. २५०, ९४ चित्रें; मूल्य रु. ३०
 ३६) आठल्ये घराण्याचा इतिहास-वि. वा. आठल्ये पृ. ४४०/३११-३.
 ३७) किल्ले पुरंदर रु. वा. पुरंदरे किं. १ व ०१४
 ३८) किल्ले विशाळगड पं. वा. शिरवळकर पृ. ९३ किं. १ व ०५२
 ३९) श्रीशिवकाल्य (प्रकाशक-रु. वा. भावे, पृ. २६६-रु. २१ व
 ४०) गुण्ये घराण्याचा इतिहास (वि. व्यं गुणे किं. रु. १०)
 ४१, ४२) वैद्य दमर खंड १ व पुरवणी (शं. ल. वैद्य २११ व ३ रु

हिंण्णे दुफ्तर

१ ला खंड

संपादक

श्री. गणेश हरी खरे

क्यूरेटर भा. इ. सं. मंडळ, पुणे.

अनुक्रमणिका.

चिटणिसी निवेदन	...
प्रस्तावना	...
शोधे	...
संक्षेप, खुलासे	...
ग्रंथगर्भ	...
परिशिष्ट १ : मितिगुट्टि	...
परिशिष्ट २ : मृत्युतिथि	...
परिशिष्ट ३ : वंशावली	...
सूची	...

चिटणिसी निवेदन.

मालेंत या हिंगणे दसराच्या पहिल्या खंडानें फार मोलाची भर धकांना व इतिहासाच्या खोल अभ्यासकांना यांतील पत्रावरून ज्यांचें राजकारण उलगडण्यास मोठीच मदत होणार आहे.

डील वकील महादेवभट हिंगणे व त्यांचे चौथे मुलगे, बादशाह, राजपूत राजे यांशीं वागतांना कशी तारेवरची कसरत करित पत्रांच्या खप्पा मर्जी झाली तरी कशी इमानदारी राखून होते या प्रस्तुत पत्रांत प्रतिबिंबित झालेलें दिसेल. “पत्रामध्ये विशेष तेने लिहावे हा मोगलाई दरवार पत्रामधें यांची वडाई लिहिल्यानें हे.” असा इशारा सिंदे-होळकरास महादेवभट जो देत आहे वच वाटेल. याउलट राणोजी शिंदे “आम्ही कोण्हेविशी चिंता र पाईपडीची चाकरीही करणार नाही आमचा ईश्वर आम्हास हे” असा छातीगोकपणा दाखवितो. तसेंच पेशव्यांची राज्य-ष्टे कोणत्या प्रकारची होती हें यांतील (ले. १५) चिमाजी आप्याच्या सुंदर पत्रावरून ध्यानांत येतें. “तथिरूप कैलासवासी नाना याची ऋषी अशेष जनाची दुवा ध्यावी हेच त्याचे चिंतांत कायावाङ्मनसा अरण्यवत् मुलूख जाहाला होता त्यास कौल देऊन कंटकाचा उल्लेख तादविली रयेतीचा आस्वाद घेतला तन्मुले नानाची क्रीर्ति लोकोत्तर जाहाली राजश्री स्वामीनी रुपा करून गौरव केले नानाच्या पदरी व देवब्राह्मणाची स्थापना केली त्याचा आसीर्वाद पदरी विपुल ते पुण्य ताचे पदरी बांधले व रायाचीहि बुध रयेत परिपालणास पूर्ण देवब्राह्मणाची करून काश्यादीक माहास्थली विश्वेश्वराचा जीर्णोद्धार निरत होऊन त्याच मार्गेकरून रयेत नादविली उभेयेता व पदरी रयेतीची दुवा व देवब्राह्मणाचा आसीर्वाद होता तो त्याणीं यांच्या धिला सर्वा जनाचे ज्यांचे त्यापरी परिपालण करावे हेच उमेद आमची व याची आहे” वडिलांच्या पावलांवर पाऊल ठेवून एकामागून एक पहिले तीन पेशवे ालले होते याचा हा दाखला आहे. हिंदूंची देवस्थानें मुसलमानांच्या ताठ्यां-डविण्याची खटपट पहिल्या बाजीरावापासूनची आहे. प्रस्तुत खंडांत यासंबंधीं उल्लेख आहेत.

प्यांच्या कारभारासंबंधीं पेशव्यांच्या मनांत अढी उत्पन्न झाली असतां, । दरवारी घटकेत इकडे घटकेत तिकडे चेकाचा आश्रा करून चेकासी क्षणात (वा मागती झटक्याने फिरोन त्याकडे व्हावे ह्या तुमच्या वकिलीच्या युक्ती परतु च्या येथे चालणार नाहीत” असें नानासाहेब पेशव्याने जखनें दामोदर र्वास लिहिलें आहे (ले. ९१). पेशव्यानें दोनदां त्यांची वकिली तात्पुरती न घेऊन त्यांना मोठा दंडाहि केला आहे. - दादासाहेबांच्या सांगण्यावरून तसें हे होतें. चावर हिंगण्याचा खुलासा असा: “श्रीमंत राजश्री रघुनाथराव दादाची हरी येथे आम्ही येसी केली की त्यानी आम्हास शब्दच न ठेवावा परंतु समागमे चतुष्टय आहे त्यांनी दवकाऊन त्याच्या चिंतांत कडू पाडोन नाना प्रकारें बोध त्याजला बहकाऊन समजाविले.” दादासाहेबांच्या स्वभावाची परीक्षा यांत

बरोबर केली आहे याचें त्याच्या पुढील आयुष्यक्रमावरून प्रत्यंतर येतें. “ रोहि कडे बाकी फार येणे जैसे असतां तुम्ही लिहिलें कीं दोन लाखांच्या हुड्या दे तरी हे काये दोन लाखांच्या हुड्या घेऊन चाटाव्या की काये ” असे दादा हिंगण रागाणें लिहितो (ले. २७). पण खंडण्या वसूल करणें फार जिकिरीचें काम होतें त्यामुळेच हिंगण्यास नेहेमी वाईटपणा येई.

पानपतच्या चुद्धाची दाट छाया या पत्रांत दिसत असून पानपतानंतर तें याची जीं खुळें निघालीं त्यांचा धागादोराहि यांत सांपडतो. “ अबदाली हिंदुस्था पातशाईचे पात्र नाही ” पण त्याला आणण्याचा उद्योग मीर मन्नु आणि व यांच्या बायकांनीं केला याची जाणीव नानासाहेवाला होती (ले. १८०) व त्या अरु रोधानें आपलें राजकारण तो करित होता. पण अनेक कारणांनीं अबदाली जोर वाढला. भाऊसाहेबाच्या जिवंतपणाच्या आवया पानपतानंतर लागलीच व लागल्या. “ श्रीमंत राजश्री भाऊसाहेब पानपताजवळ गाव आहे तेथे गुप्त आ प्राणेजीवे सुखरूप आहेत त्याचे हस्ता [क्षर] पत्र येईल तेच पाठवून देतो ” ३ पुरुषोत्तम महादेव पेशव्यास लिहितो. त्यावर “ तुम्ही वकील वद आवाई मनोरं खबरा ल्याहाव्या हा तुमचा दंडक परंतु तहकरीक पतेवार वर्तमान लिहिणे स चागला करणे लटके सहसा न लिहिणे ” असें निपेधाचें कडक उत्तर पेशव्यानें दि आहे (ले. २०९). तसेंच जनकजी शिंदे जिवंत आहे असें धरून त्यानें त्य “ चेदा छावणीस देसी यावे ” असें कळविलें आहे (ले. २११).

याप्रमाणें प्रस्तुत हिंगणें दसराचा कितीतरी परिचय करून देतां येईल. वाड दृष्टीनेंही यांतील पत्रें अभ्यासण्याजोगीं वाटतील. यांखेरीज दोन खंड होतील इत पत्रें अजून शिल्लक आहेत. तीं मंडळाच्या सवडीनें छापून काढूं. हल्लींची तें नाहीशी होईल तेव्हां खरें.

बृहन्महाराष्ट्र मंडळानें दिल्ली येथें “ महाराष्ट्र कीर्तिमंदिर ” उभारण्याची योजना केली आहे ती फारच स्तुत्य आहे यांत शंका नाही. असें “ कीर्तिमंदिर ” उठे याविषयीं आतां मोठी आशा वाटते. या मंदिरांत मराठ्यांचे उत्तर हिंदुस्थानचे विशेषतः दिल्ली दरबारचे वकील हिंगणे पिता-पुत्र यांचें स्मारक अवश्य असां हिंगण्यांचा वाडा जंतरमंतर व आजचा असेंबली हाल यांजवळच कोठेंतरी होता तेव्हां हिंगणे मुत्सद्दयांचें नांव दिल्लींत राहिल अशा तरतूद यावेळींच करण्यात बृहन्महाराष्ट्र मंडळास आम्ही सुचवितों.

मंडळाचे आजीव संशोधक श्री. ग. ह. खरे यांनीं मोठ्या परिश्रमानें हें मिळवून साक्षेपानें संपादिलें आहे. त्यांनीं दिलेलीं परिशिष्टें त्यांचा दीर्घ अभ्यास दाखविणारीं अशींच आहेत. इतर साधनांच्या सहाय्यानें या दसरांतील नव माहितीची मांडणी करणें हें काम उरलें आहे तें ते करतीलच. मात्र इतिहास आणि व्यासंगी यांनीं या पहिल्या खंडाची योग्य दखलगिरी घेऊन मंडळास व श्री. यांस पुढील खंड काढण्यास प्रोत्साहन द्यावें अशी विनंति करून हें चिटणिसी निवे पुरें करतो.

प्रस्तावना

प्रस्तुत संडांत प्रकाशिलेले कागद नाशिक जिल्ह्यांनील चांदोरी गावचे जागीरदार श्री. नीळकंठराव पांडुरंगराव उर्फ भय्यासाहेब हिंगणे यांजकडील आहेत. हे कागद मी दोन हप्त्यांनी त्यांजकडून आणिले. प्रथम मी १९४२ च्या मेषमध्ये त्यांजकडे गेलों व तीन दिवस तेथे राहून तीन किंवा चार दफतरांतील १२४२ कागद निवडून घेऊन आलों. नंतर पुन्हा १९४३ च्या एप्रिलमध्ये तेथे गेलों आणि आठ दिवस तेथे राहून व सुमारे दोन गाड्या कागद तपासून अदमासे १५०० फार्सी-मराठी कागद आणि २०० पोथ्या घेऊन आलों. मी प्रथम तेथे जाण्यापूर्वी श्री. भय्यासाहेब यांचे श्वशुर कै. नानासाहेब मिर्रीकर यांनी आपल्या सवडीने श्री. भय्यासाहेब यांजकडील काहीं कागद तपासून व तीन चार दफतरे बाजूस काढून ठेविली असल्याने माझे पहिल्या वेळचे काम थोडक्यांत आवरलें. मोठी चाळण कै. मिर्रीकर यांनी लावून ठेविलीच होती. मला फक्त वारीक चाळणच लावावयाची होती. पण दुसऱ्या वेळी दोन्ही तपासण्या मलाच करावयाच्या असल्याने दिवस अधिक लागले येवढेच नव्हे तर कामही अधिक पडलें. सकाळी आठला कामास सुग्वात झाली की ते साडेबारा वाजेनीं चाले आणि दुपारीं दोनला चालू झालें म्हणजे सायंकाळी आठला थाचे. दिवस उन्हाळ्याचे असले तरी श्रीमंत भय्यासाहेबांच्या बंगल्यांतील मोकळी हवा व त्यांचा हार्दिक पाहुणचार यामुळे १०।११ पास काम काहींच वाटत नसे हें नमूद करणे आवश्यक आहे.

अशा तऱ्हेने कागद येथे आणल्यानंतर पुन्हा एकाहून दुसरी अधिक सूक्ष्म अशा २।३ तपासण्या करून नकलण्याजोगे सुमारे पाचशे कागद बाजूस काढिले आणि त्याच्या नकला स्वतः केल्या किंवा मुख्यतः विद्यार्थी लक्ष्मण प्राणाचार्य ळसासी याजकडून करवून घेतल्या. त्याने आपले काम अतिशय चोख केले हें जागण्यास मला मोठा संतोष वाटतो. त्यांपैकी येथे २१९ कागद प्रसिद्ध होत आहेत.

नकला तयार झाल्यानंतर मुख्य काम पत्रांचे काल ठरविण्याचे. हें काम जितकें महत्त्वाचें तितकेंच अवघडही असतें. मराठ्यांच्या इतिहासांत घडलेल्या शेंकडों-दरनांतील व्यक्ति, स्थल व मित्या यांचा रेखाव तपशील ज्याच्या ध्यानांत जितका अधिक तितका नवीन पत्रांचा अधिक उलगडा त्वाला होणार. तेव्हां कै. दत्तोपंत आपटे यांची मदत घेणे अपरिहार्यच होते! त्यांनी आपल्या स्वभावास अनुसरून या बाबतींतही अगदीं निहंतुक व सर्वतोपरि मदत केली. ते हीं पत्रे-विशेषतः

त्यांवरील विवेचन प्रकाशित होईल ते-पहावयास जगते तर त्यांस मोठा आनंद झाला असता. पण तो योग नव्हता. परमेश्वरी इच्छा निराळीच होती.

जमीन बाबीचीं पत्रें सोडल्यास बाकीच्या मराठेशाहीतील पत्रांवर सामान्यतः वर्षाचा उल्लेख न करतां महिना व मिति किंवा तारीख यांचा फक्त उल्लेख करीत. कित्येक पत्रांवर तेवढाही निर्देश नसतो. शिवशाहीतील अशीं पत्रें फार थोडीं सांपडल्यानें पत्र-लेखनपद्धतीमधील हा दोष चटकन ध्यानांत आला नाही किंवा अजूनही नीट ध्यानांत येत नाही. पण पेशवाईतील बहुसंख्य पत्रें जमीनबाबीव्यतिरिक्त विषयांचीं असल्यानें ही उणीव तावडतोव लक्षांत आल्याखेरीज रहात नाही. अर्थात् कालनिश्चय हा मराठी पत्रांवर करावयाचा एक महत्त्वाचा पण कष्टदायक संस्कार आहे.

तेव्हां कै. दत्तोपंत आपटे यांनीं मदत केली तरीही मी कांहीं पद्धतशीर प्रयत्न करणें आवश्यक होतें. कोणत्याही पत्राच्या कालाची उत्तर मर्यादा म्हणजे त्या पत्रांत उल्लेखिलेल्या सर्वोत्तरकालीन घटनेमध्ये वावरणाऱ्या व्यक्तींपैकीं सर्व प्रथम मेलेल्या व्यक्तीची निधनतिथि होय. पत्राची कालमर्यादा यानंतर फार लांबची असूं शकणा नाही. पण अशा मृत्युतिथि एकत्रित केलेल्या कोठेंच आढळल्या नाहीत. तेव्हा सुमारे १७५ मृत्युतिथि एकत्रित केल्या. पैकीं इ. १७६१ पर्यंतच्या मृत्युतिथि परिशिष्टरूपानें पुढें दिल्या आहेत. पत्रातील सर्वपूर्वकालीन घटनेत वावरणाऱ्या व्यक्तीपैकीं सर्वांत उशीरा अधिकारी बनलेल्या व्यक्तीच्या अधिकारग्रहणाचा समय हा त्या पत्राच्या कालाची पूर्व मर्यादा असतो. पत्राचा काल या मर्यादेच्या अगोदरच केव्हाही असूं शकणार नाही. पण अशा पुष्कळ तारखा मिळाल्या नाहीत.

विशिष्ट पत्राच्या कालासंबंधी दोन मर्यादा समजल्या तरी तेवढ्यानें कां भागतें असें नाही. बहुधा या दोन मर्यादांतील अंतर कित्येक वर्षांचें असतें यामुळे पत्राचा काल निश्चित करण्यासाठीं निरानिराळ्या घटनासंबंधी जितक्य मित्या मिळतील तेवढ्या एकत्र करणें आवश्यक होतें. त्याप्रमाणें अशा पाचसातशे तारखा एकत्र केल्या.

पण हे सर्व निर्देश एकाच रूपांत कधीच मिळाले नाहीत. कांहींच्या फक्त इंग्रजी तारखा होत्या, तर कांहीं केवळ मुसलमानी होत्या आणि कित्येक नुसत्या हिंदु मित्या होत्या. तेव्हां अशा सर्वांचीं तीनही रूपांतरें मांडून घेतलीं.

पत्रांचा काल ठरविण्यासाठीं केलेल्या प्रयत्नांपैकीं एकाचें वर्णन वर केलें. पण मित्या कळल्या तरी व्यक्तींच्या बहुविध नावांची व पदव्यांची आणि त्यांच्य एकमेकांशीं असलेल्या नात्यांची ओळख झाल्याखेरीज व्यक्तिनिश्चय करतां येईना तसा निश्चय झाल्याविना कोणती घटना कोणाविषयीं हें समजेना. म्हणून पाच पंचवारी

वंशावळी त्यांतील व्यक्तींच्या पदव्या आणि अधिकारग्रहण व मृत्यू यांच्या तारखा यांसह एकत्रित केल्या. वंशावळींच्या बाबत कशा अडचणी येत याचें एकच उदाहरण येथें सांगतों. हिंदायत मुहीउद्दीनखान हा पहिल्या निजामाच्या मुलीचा मुलगा हें प्रसिद्ध आहे. पण त्याच्या आईबापांचीं नांवे हातांशीं असलेलीं दहा पंधरा पुस्तकें पाहूनही मिळालीं नाहींत. पुढें एका लेखांत तीं अचानक सांपडलीं. अशा कांहीं वंशावळी परिशिष्टरूपानें पुढें दिल्या आहेत.

पत्रांच्या तारखा ठरविण्यासाठीं प्रसिद्ध व्यक्तींच्या मुक्कामांचे तक्के जवळ असणें अति-शय आवश्यक आहे. पण या बाबतींत माझे हातून केवळ प्राथमिक कामाहून अधिक कांहीं झालें नाहीं.

मीं जीं पत्रें आणिलीं त्यांपैकीं बाळाजी बाजीरावांच्या अखेरीपर्यंतचीं पत्रें या खंडांत आलीं आहेत. राहिलेल्या कागदांमध्ये थोरल्या माधवरावांच्या कारकिर्दीपासून पुढचीं, ज्यांचा काल ठरवितां येत नाहीं अशीं आणि ज्यांचा काल तीं या खंडांत समाविष्ट व्हावीं असा होता पण जीं अनभ्यास अथवा अनवधान यांमुळे या खंडांत घालावयाचीं राहिलीं अशीं मिळून सुमारे २५० ते ३०० पत्रें आहेत. त्यांचा पुढील खंडांत समावेश होऊन तो लोकरच पण मंडळाच्या सवडीनें प्रसिद्ध होईल. अर्थात् त्या खंडांत केवळ बाळाजी बाजीरावांच्या अखेरीपर्यंतचीं पत्रें येतील असें नसून त्या पुढच्याही सुमारे २०१२५ वर्षांतील पत्रें यावयाचीं आहेत. याशिवाय मराठे व इंग्रज यांच्या हर्षामर्षकालांतील फार्सी व मराठी पत्रव्यवहाराचाही २००१२५० पानांचा एक खंड सहज निघण्यासारखा आहे. सारांश आणखी दोन खंड निघण्याइतकी सामुग्री शिल्लक आहे.

या पत्रांचें वैशिष्ट्य काय आहे हें येथें अगदीं थोडक्यांत कां होईना निर्दिष्ट करणें अवश्य आहे. यांतील बहुतेक पत्रें बाजीराव बह्माल, चिमाजी आप्पा, बाळाजी बाजीराव, रघुनाथ बाजीराव, त्यांचा १७५३ ते १७५५ च्या उत्तर हिंद स्वारींतील कारभारी सखारामबापू, सदाशिवराव भाऊ, मल्हारराव होळकर व त्यांचा कारभारी गंगाधर, यशवंत चंद्रचूड, राणोजी, जयाप्पा, जनकोजी, दत्ताजी, शिंदे व त्यांचा कारभारी-रामचंद्र मल्हार, दिल्लीचा वकील महादेवभट्ट हिंगणे, त्याचे चार मुलगे बापूजी, दामोदर, पुरुषोत्तम व दिवाकर अथवा देवराव आणि त्यांचे नियुक्त गोविंद तमाजी, धर्मराव तमाजी इत्यादींनीं पाठविलेलीं आहेत. यामुळे पुरावा म्हणून या पत्रांना पहिल्या प्रतीचें महत्त्व आहे. कोणाचीं कोणतीं व किती पत्रें आहेत या तक्का येथें देतो. त्यावरून वरील विधान नीट ध्यानांत येईल.

आपार्जा त्र्यंबक ७९,८९,
अंताजी माणकेश्वर १९८,
गोविंद तमाजी ५९,८१,८५,८८

घाटगे साबाजी मळोजी १

चिमाजी आप्पा १५, १७

चंद्रचूड गंगाधर यशवंत ६३

दौलतराव मुरार १६०

धर्मराव तमाजी व बालाजी गोविंद १८९

बाजीराव बह्लाळ ४, ६, ९, ११, १४

बाबूजी गीरारऊ २११२४६

बाबूराऊ केशव १४८,

बाळाजी बाजीराव १९, २४, २७, २९,

३३-३५, ४१, ४२, ४५-४८, ५०,

५४, ५८, ६७-६९, ७२-७४, ७७,

७८, ९१-९३, १०२, १२२, १४४,

१४६, १५०, १५२, १६२-१६४,

१६६-१७२, १७५-१८२, १८४,

१८७, १८८, १९०, १९२, १९९,

२०२, २०५, २०९, २११

भोसले जानोजी १८६

मल्हार कृष्ण १२

यशवंत पुरुषोत्तम ८६

रघुनाथ बाजीराव ८३, ९४, ९६-९८,

१००, १०१, १०३-१०५, १०७,

१०८, ११०-१२१, १२३-१२७,

१३०-१३५, १३७, १४०, १४३,

१४३, १४७, १४९, १५४-१५९,

१९५-१९७

रामचंद्र मल्हार ३, ३७, ३८

शिंदे-होळकर ३६, ३९

शिंदे जनकोजी १६१, २०१

-जयाजी ६६, १०९

-निंबाबाई व सखूबाई २०४

-राणोजी ७, १८

-सखूबाई २०३

सखाराम भगवंत १०६, १२९, १३८

सदाशीव चिमणाजी १६५, १७६, २००

हिंणगे दामोदर महादेव ६०, ८२, १७३

१९४

-देवराव महादेव १७३, २१९

-पुरुषोत्तम } महादेव १७४, १८३,
दिवाकर }

-पुरुषोत्तम महादेव ५६, ६१, ६२, ६४,

६५, ८०, ८२, ८४, ९५, १७३,

२०६, २०८, २१२, २१६, २१८.

-बापूजी महादेव २६, ४३, ४४, ४९, ५५

५७, ७०, ७१, ७६, ९०, १७३, १९३,

-महादेवभट ५, ८, १०, २५

होळकर मल्हारजी ३१, ३२, ४०, ९९, १२६

१३९, १४१

यांत आलेले विषयही अत्यंत महत्त्वाचे असल्याने अनेक पत्रांतून बाळाजी बाजीराव, रघुनाथराव इत्यादींनी स्वहस्ताने लिहिलेला मजकूर आहे. येवढेच नव्हे तर काहीं पत्रे पूर्णोशांने त्यांच्या हातची आहेत. बाळाजी बाजीरावाच्या अशा दोन पत्रांचा निर्देश इतरत्र आला आहे. ले. ९३ ते १५९ यापैकी अनेक पत्रे सखारामबापूने स्वहस्ताने तरी लिहिली आहेत किंवा रघुनाथरावाने अंशतः लिहिली आहेत. महादेवभट व त्याचे चार मुलगे यांच्या हातची पूर्ण किंवा अंश-भूत पत्रे तर पुष्कळच आहेत.

हिंणगे दफतरातील कागद आज प्रथमच प्रसिद्ध होत आहेत असे नाही. कित्येक वर्षांपूर्वी कै. राजवाडे यांनी 'मराठ्यांच्या इतिहासाची साधने' या मालेच्या सहाव्या

खंडांत हिंगणे घराण्यामध्ये मिळालेले सुमारे २७५ कागद प्रकाशित केले आहेत. ते कागद त्यांस कोठे व कोणाकडे मिळाले हे नमूद केलेले नसल्यामुळे त्यांच्या स्वामित्वाविषयी अधिक कांहींच लिहितां येत नाही; पण एवढे दाखवितां येईल कीं, ते कागद या कागदांना पूरक आहेत. याचीं एकदोन उदाहरणे येथें देतो. राजवाडे खंड ६ ले. ३८३ हे पत्र सदाशिव चिमणाजीचे असून त्यावर कालाचा उल्लेख फक्त 'छ १६ साबान' येवढाच असल्याने के. राजवाड्यांनीं ते पत्र अंदाजानें शक १६८०=इ. १७५८ मध्ये घातले. पण प्रस्तुत संग्रहांतील ले. ९१ व ९२ हीं पत्रे संपूर्णतया त्यांच विषयासंबंधीं व बाळाजी बाजीरावाच्या हातचीं असून त्यांत कालाचा सु. ११५५ साबान १६ असा पुरा उल्लेख असल्याने सहाव्या खंडांतील पत्रांचें गौणत्व स्पष्ट होऊन त्याचा काल दुरुस्त होतो. सहाव्या खंडांत रघुनाथरावाच्या उत्तरेतील पहिल्या स्वारीविषयी किरकोळ माहिती देणारीं अदमासे पंधरा पत्रे आहेत. यांत सुमारे पाऊणशें पत्रे आहेत. आणखी अदमासे २५ पत्रे किरकोळ असल्याने प्रसिद्ध केलीं नाहीत. राजवाडे खंड ६ ले. ७६ व ७९ यांतील कालोल्लेख अपुरे असल्याने त्यांचा काल भलताच ठरविला गेला. या संग्रहांतील ले. ९ त्यांचा काल कायमचा दुरुस्त करित आहे. राजवाडे खंड ६ ले. ९५, ९६, ९७ हीं पत्रे अपुऱ्या कालोल्लेखामुळे अशींच भलत्या काळास लागलीं होती. पण यांतील ले. ६ मुळे त्या पत्रांचा काल निश्चित ठरत आहे. अशीं आणखीं अनेक उदाहरणे देतां येतील. अशा तऱ्हेनें किंवा अधिक अभ्यासानें राजवाडे खंड ६ मधील सुमारे १००११२५ पत्रांच्या तारखा मला दुरुस्त करतां आल्या त्या परिशिष्टरूपानें शेवटीं दिल्या आहेत.

गेल्या पांच सहा वर्षांत माझ्या हातून जीं साधनात्मक पुस्तके प्रसिद्ध झालीं त्यांत आणि माझ्या मदतीनें झालेल्या इतरही कांहीं पुस्तकांत शेवटीं जोडलेल्या सूचीमध्ये निर्दिष्ट स्थलांचा भौगोलिक पत्ता देण्याचा प्रयत्न मीं केला आहे. या पुस्तकांत आलेल्या स्थलांचे बाबतींत तसें करणें अधिकच जरूर होतें. पण युद्धजन्य परिस्थितीमुळे आवश्यक ते नकाशे हाताशीं असणें तर लांबच राहिलें; केवळ पहावयास मिळणेंही कठीण होऊन बसलें. यामुळे एका उपयुक्त गोष्टीस पारखें व्हावें लागलें. परिस्थिति सुधारतांच शक्य तर पुरवणीरूपानें ही उणीव भरून काढण्याचा प्रयत्न करीन, एवढें आश्वासन येथें देऊन टेवतो.

या खंडांतील पत्र क्रमांक १५ व १६, २०-२२, २३ व २४, ३३-३५, ३६ व ३८, ४३ व ४४, ४६-४८, ५० व ५१, ५२ व ५३, ९१, ९२ व राजवाडे खंड ६ ले. ३८३, १५५-१५९, १६२ व १६३, १६५-१७१, १७६-१८२ आणि २०९ व २१० या पत्रसमूहांकडे मी वाचकांचें लक्ष वेधूं इच्छितों. यांपैकीं प्रत्येक गटांतील पत्रे एकाच वेळीं लिहून एकदमच-बहुधा एकाच थेंलीतून-पाठविलेलीं असावीं. आज ज्याप्रमाणें इंग्रजी पत्रव्यवहारांत एक कव्हरिंग लेटर व एक किंवा

अधिक एन्क्वोझर्स असतात कांहींशी तद्वतच वरील पत्रांची पद्धत आहे. तेव्हां एका दृष्टीने हे पत्रसमूह प्रत्येकीं एकेक पत्रच होय. पण प्रत्येकास निराळा कागद, निराळा कालनिर्देश, विषय, इत्यादि असल्याने मी येथे त्यांना स्वतंत्र क्रमांक दिले आहेत.

या संडास मराठ्यांच्या उत्तरेतील वाळाजी बाजीराव अख्तेरीपर्यंतच्या हालचाली व त्यांमागील हेतू यांचें सम्यग्दर्शन करून देणारी विस्तृत प्रस्तावना लिहिली असती तर उत्तम ठरलें असतें. पण मी सध्याच उत्तर हिंदू प्रकरणीं संख्येनें व महत्त्वानें कदाचित् अधिक असे फार्सी-मराठी कागद मिळविण्याच्या प्रयत्नांत आहे. लवकरच मिळतील असा संभव आहे. तेव्हां थोडक्यासाठीं दुबारा विवेचन लिहिण्याचा प्रसंग यावा हें बरें नव्हे; म्हणून येथें तशीं प्रस्तावना लिहिण्याचें टाळलें आहे. तें विवेचन मजकडूनच पाहिजे असेल तर आणखी एक दोन वर्षे थांबलें पाहिजे. पण वाचकांनीं थांबावें, असें माझे म्हणणें नाही. इतरांनींही तें काम करण्यास हरकत नाही.

तात्पर्य, मोठी प्रस्तावना लिहिण्याचें पुढें ढकललें असलें तरी ज्याकडे प्रस्तुत कागद मिळाले त्यांच्या पूर्वजांविषयी थोडी माहिती येथें देणें आवश्यक आहे. यांज-कडील कागदांवरून यांचा मूळ पुरुष पद्माकरभट, त्याचा मुलगा गोविंदभट व त्याचा मुलगा महादेवभट येवढें स्पष्ट होतें. पद्माकरभटाचे पूर्वजांचीं नांवां सांपडलीं नाहींत. आडनांवाचा विचार करतां हे मूळचे हिंणगी गावचे रहिवासी असावे. तेथून नाशकास आल्यावर त्यांस हिंणगे म्हणून लागले. पद्माकरभट, गोविंदभट व काहीं काल महादेवभट हे नाशिक येथें भिक्षुकी करूनच रहात असावेत. पेशव्यांचे तीर्थोपाध्ये हिंणगे अजूनही नाशकासच आहेत. पेशवे यात्रेसाठीं नाशकास जात तेव्हां महादेवभटाचा त्यांशीं परिचय झाला असावा. वाळाजी विश्वनाथाबरोबर दिल्लीस गेलेल्या लोकांमध्ये हिंणगे आडनावाचा मनुष्य आहे तो बहुधा महादेवभटच असावा. तरी पण महादेवभटाच्या पूर्वायुष्याविषयीं नीट माहिती मिळत नाही हें खरें. महादेवभट प्रथम प्रथम पेशव्यांचा फिरता वकील म्हणून उत्तरेतील निरनिराळ्या संस्थानांत वावरत असावा. पुढें राजपुतान्यांतील जयपूर संस्थानच्या सवाई जयसिंहाशीं पहिला बाजीराव व त्याचे सरदार शिंदे-होळकर यांचा अधिकाधिक संबंध येऊं लागल्यामुळे महादेवभट जयपूरच्या दरबारी मराठ्यांचा वकील म्हणून राहूं लागला. सवाई जयसिंह दिल्लीच्या राजकारणांत फार मोठा भाग घेत असल्यानें महादेवभट दिल्लीसही जाऊं येऊं लागला. यामुळे सवाईचा सहकारी व दिल्लीच्या राजकारणांतील दुसरी महत्त्वाची व्यक्ति सान दौरान याशींही त्याचा वारंवार संबंध आला. पण बाजीरावाच्या हयातपर्यंत तो दिल्लीचा कायम वकील नव्हता असें वाटतें. बाजीरावाच्या कारकिर्दीत दिल्लीस बाजीरावाचा नातेवाईक बाबूराव मल्हार बर्वे हा वकीलाचें व चादवराव मुनशी त्याचा मदतनीस म्हणून काम करीत असावे. बाजीरावाच्या कारकिर्दीच्या अखेरीस महादेवभट दिल्लीचा वकील बनून त्याचा थोरला मुलगा चापूजी हा जयपूरच्या वकिलाताचें काम

पाहूँ लागला. पुढें इ. १७४३ मध्ये सवाई जयसिंह वारल्यावर हा जयपूरतर्फेही दिल्लीच्या दरबारी वकील बनला. यामुळे नव्या दिल्लीतील सवाई जयसिंहाचे जयसिंगनगर किंवा जयसिंगपुरा यांत वेधशाळेच्या (जंतर-मंतर) परिसरांत हिंगण्यानीं राहण्यासाठी घर बांधिलें. हा इ. १७४४ च्या आरंभी कांहीं कामानिमित्त सफदरजंगाच्या दरबारी गेला असता त्याजबरोबर असलेले जयपूरी जमातदार व त्यादे आणि याचे लोक यांची हक्काविषयी कटकट झाली. महादेवभटानें सवाईच्या लोकांस शिवी देऊन आपल्या लोकांस त्यांना पकडण्याविषयी हुकूम सोडला. त्यामुळे माजलेल्या दंगलींत महादेवभट व त्याचा मुलगा बहुधा बापूजी यांस जखमा झाल्या. मुलगा वांचला पण महादेवभट सायंकाळी घरी गेल्यावर मध्यरात्री मेला. ही गोष्ट ता. ६।१।१७४४ च्या अगदी थोडे दिवस अगोदर झाली. महादेवभटामागून त्याचा मुलगा बापूजी (बाबा) दिल्लीच्या वकिलातीचा मुख्य बनला आणि मराठ्यांचा उत्तरेस वर्षानुवर्ष जास्त संबंध येऊन काम वाढल्याने त्याचे बंधू दामोदर (दादा) व पुरुषोत्तम (नाना) हे त्यास मदत करू लागले. या वेळी दिल्लीच्या वकिलातीस, खरें म्हणावयाचें तर, जवळ जवळ सर्व उत्तर हिंदुस्थानच्या वकिलातीचें स्वरूप आलें होतें. त्यामुळे यांना वकिलातीच्या कायम किंवा तात्पुरत्या शाखा उघडायला लागल्या. पैकीं जयपूरशाखेकडे गोविंद तमाजी व त्याचे मागून त्याचा भाऊ धर्मराव तमाजी हे काम पहात होते. दिल्ली दरबारांतील मुख्य काम बापूजी महादेव करी आणि दामोदर व पुरुषोत्तम हे बहुधा फिरत राहून रोहिले, पठाण, सफदरजंग, जाट, निजाम, पेशवे, शिंदेहोळकरादि सरदार इत्यादींकडील कामे उरकीत. इ. १७४९ मध्ये दामोदर निजामाचा मुलगा नासिरजंग याजकडे गेलेला आढळतो. इ. स. १७५१ मध्ये रोहिलेपठाणांवरील मोहीम निकालांत काढण्याच्या हेतूने शिंदे-होळकर अंतर्वेदीत फरुखाचादेजवळ मऊ शम्साबाद येथें छावणी करून राहिले असतां व.सफदरजंग आपल्या सुभ्याकडे गेला असतां दामोदर त्याजबरोबर होता व पुरुषोत्तम सरदारांपाशी राहिला होता. पेशव्यांचे मते महादेवभटानें वकिलीचें काम अतिशय शहाणपणानें केलें असलें तरी त्याचे मुलगे समाधानकारक काम करीत नव्हते. याला कारणे दोन झालेलीं दिसतात. हिंगणे मुख्यतः जरी पेशव्यांतर्फे दिल्लीस वकील होते तरी ते इतरांची वकिली मुळींच करीत नसत असें नाही. जयपूरतर्फेही ते वकील होतेच. आणखी कोणाकोणाच्या वकिल्या करीत असतील. पण केवळ दोन संस्थानांच्या वकिल्या केल्यानें मनुष्य मर्जीतून उतरेल असें नाही. आजही एकच वकील एकापेक्षां अधिक देशांचा प्रतिनिधि म्हणून काम करीत असलेला आढळतो. जोवर अशा दोन संस्थानांचे हितसंबंध परस्परांविरुद्ध नसतील तोवर वकिलींत पैच उत्पन्न होण्याचा संभव नाही. पण परस्परांविरुद्ध हितसंबंध आले की, कोणाचे हिताकडे अधिक लक्ष द्यावयाचें असा प्रश्न वकिलापुढें उभा राहतो. अशा वेळी वकिलानें जरी अगदी प्रामाणिक न्याया-

धीशाची मूमिका पत्करिली तरीही मनुष्य स्वार्थी असल्याने ज्या संस्थानाचा स्वार्थ बुडेल त्या संस्थानची आपल्या वकिलाविषयी कलुपित भावना झाल्याशिवाय राहणार नाही. हिंगण्यांविषयी असेच काहीतरी घडले असण्याचा संभव आहे. त्यांत कोणाचा दोष किती हे सांगणे सध्या तरी शक्य नाही. पण काय घडले ते निवेदिण्यास हरकत नाही. शिंदे-होळकरांनी जयपूर संस्थानच्या वारसाविषयीच्या ईश्वरसिंग-माधोसिंग भांडणांत माधोसिंगाचा पक्ष धरून ईश्वरसिंगास इतके हतबल व निराश केले की, त्याने इ. १७५० चे डिसेंबरच्या बारावे तारखेस विपप्रयोगाने आत्महत्या करून घेतली आणि माधोसिंगास गादी मिळाली. या दोघांच्या भांडणांत सत्पक्ष कोणाचा व नमतें कोणी किती घेतले हे पहाण्यांत फारसा अर्थ नाही. मुद्दे दोघांच्याही बाजूनी आहेत. दोघेही थोडे अधिक नमतें घेतें तर हे भांडण अशा थरास गेलें नसतें. पण तसें झालें नाही. माधोसिंग गादीवर आल्यावर राज्यस्नेहानें मराठ्यांचे उपकार ताबडतोब विसरला आणि त्याने विपप्रयोग व दगाबाजी यांच्या साहाय्याने शिंदे-होळकर व त्यांचे साथीदार यांस ठार मारण्याचा प्रयत्न केला. प्राणावर घेतले पण शेपटावर गेलें या वचनाप्रमाणे दोन्ही प्रसंगांतून मल्हारराव, जयाप्पा वगैरे खासे बचावले, पण त्यांचे-कित्येक सरदारांसह-सुमारें १५०० लोक मात्र मारले गेले. ही गोष्ट मराठ्यांनी विसरावी अशी नव्हती. पण सारासार विचार करून विसरण्याचा प्रयत्न ते करीत होते. इकडे माधोसिंगाची राज्यतृष्णा वाढू लागली. आग्रा ऊर्फ अकबरावाद हा सुभा पूर्वी एक वेळ सवाई जयसिंहाकडे दिला होता. इ. १७५१ च्या आरंभी हा सुभा झुलफिकार-जंगास बरतरफ केल्यामुळे मोकळा पडला. तेव्हां माधोसिंगानें पातशाहास मोठा नजराणा देऊन तो आपणाकडे करून घेतला. शिंदे-होळकर तो आपणांस म्हणजे मराठ्यांस मिळावा अशा प्रयत्नांत होते. पण न मिळाल्यामुळे आणि माधोसिंग व शिंदे-होळकर या दोघांचेही तर्क पातशाहापार्शी बोलणारा बापूजी महादेवच असल्याने शिंदे-होळकरांची समजूत झाली की, बापूजी महादेवानेच हे घडवून आणिले.

हिंगण्यांचे विषयी गैरसमज उत्पन्न होण्यास आणखीही एक कारण झाले होतें. वकिलानें परदेशांत स्वतःचें घरदार, इस्टेट वगैरे कांहीं एक करतां कामा नये असा त्या वेळीही दंडक होता. तो मोडून हिंगण्यांनी दिखीस व तिच्याभोवती मोठे घरदार व विस्तृत इस्टेट केली. यामुळे त्यांचे हितसंबंध उत्पन्न झाले. आपले हितसंबंध सुरक्षित रहावे या दृष्टीने दिखींतील विविध मुत्सयांशी नर्माईने बोलणे त्यांस भाग पडू लागले. पेशवे व सरदार यांनी अनेकदां सुचविले असताही ते स्पष्ट व निर्भीडपणे बोलण्याचे टाळीत. या दोन्ही मुद्यांविषयी शिंदे-होळकरांनी पेशव्यांशी बोलणें केलें होतें. त्यावरून पेशव्यांचेही मत हिंगण्यांविषयी कलुपित झालें.

इ. १७४८ च्या मार्चमध्ये दिल्लीचा वजीर कम्बुद्दीन अबदालीबरोबर झालेल्या लढाईत मारला गेला, एप्रिलमध्ये मुहम्मदशाह बादशाह मेला आणि मेमध्ये निजामु-मुल्क वारला. तेव्हां अहमदशाह तक्तावर बसला आणि सफदरजंग मुख्य प्रधान किंवा वजीर बनला. कम्बुद्दीन व निजाम तुराणी किंवा तुर्की व सुन्नी होते, तर सफदर-जंग इराणी व शिया होता. यामुळे दिल्ली दरबारांत तुराणी पक्षाचे वजन कमी होऊन इराणी पक्ष वरचढ होऊं लागला. विशेषतः निजामाचा थोरला मुलगा पहिला गाझीउद्दीन सफदरजंगास मिळाल्याने त्याचे वजन फार वाढू लागले आणि कम्बुद्दीनचा मुलगा इन्तिजामुद्दौला निष्प्रभ ठरला. पण याच काळांत बादशाही परिवारांत असलेल्या जाविदखान नांवाच्या खोज्यांचे बादशाहावरील वजन फार वाढून तो त्याच्याच तंत्राने चालू लागला. सफदरजंगाच्या अधिकारांतही ढवळाढवळ होऊं लागली. तेव्हां असूयादि विकारांनी प्रेरित होऊन सफदरजंगाने इ. १७५२ च्या ऑगस्टमध्ये जाविदखानाचा खून कराविला. इकडे दक्षिणेत आक्टोबरमध्ये गाझीउद्दीन विषप्रयोगाने मेला. तरीही बादशाह व सफदरजंग यांमधील वितुष्ट कमी न होता वाढतच गेले. गाझीउद्दीनचा मुलगा दुसरा गाझीउद्दीन प्रथम सफदरजंगाच्या पक्षांतच होता. पण सत्ताभिलाषाने प्रेरित होऊन त्याने सफदरजंगास हांकलून देण्यापुरते इन्तिजामुद्दौल्याशी एकमत केले. शेवटी सफदरजंग जवळ जवळ बंडखोरच ठरल्यामुळे वजीरी इन्तिजामुद्दौल्यास मिळाली. यामुळे गाझीउद्दीनचे इन्तिजामुद्दौल्याशी वांकडे आले आणि तो प्रथम केवळ इन्तिजामुद्दौल्यास व नंतर त्याच्यासह बादशाहासही पदच्युत करण्याची खटपट करू लागला. या खटपटीस इ. १७५४ च्या मे महिन्याचे अखेरीस यश येऊन जूनचे आरंभीच अहमदशाह व वजीर दोघेही पदच्युत झाले आणि दुसरा आलमगीर बादशाह होऊन दुसरा गाझीउद्दीन त्याचा वजीर बनला.

या सर्व घडामोडींत मराठ्यांनी कोणाची बाजू घ्यावयाची याविषयी मोठे गंभीर प्रश्न वारंवार उत्पन्न होत. दिल्लीच्या राजकारणांत हात घालण्यास पहिल्या बाजीरावाने सुरुवात केली. त्याने बादशाह व मुत्सद्दी यांवर अनुकूल परिणाम व्हावा म्हणून दिल्लीपर्यंत दौड मारून त्यांस चकित तर केलेच; पण निजामास भोपाळांत कोडून व शरण यावयास लावून मराठ्यांच्या सामर्थ्याचा प्रत्ययही दिल्लीकरांस आणून दिला. तरी त्याचे दिल्ली दरबारांत पाहिजे तितके वजन पडू शकले नाही. बाजीरावानंतर सुमारे ११ वर्षे अशांच मराठ्यांचे वजन दिल्ली दरबारांत विशेष न वाढतांच गेली. इ. १७४९ व ५० या दोन वर्षांत एका बाजूस बादशाहातर्फे सफदरजंग आणि दुसऱ्या बाजूस रोहिले-पठाण यांमध्ये ज्या लढाया झाल्या त्यांत कांहीं केल्या सफदरजंगास जय मिळेना. तेव्हां त्याने मराठ्यांची मदत घेण्याचे ठरविले. मराठ्यांना अशी संधि पाहिजे होतीच. त्यावेळचे उत्तरेतील पेशव्यांचे प्रातिनिधि शिंदे-होळकर यांनी केवळ रोहिले-पठाणच नव्हत तर सर्वच बादशाही शत्रूंना तंबी पोचवून

बादशाहाचें व बादशाही मुल्लाचें रक्षण करण्याचा नहनामा सफदरजंगाच्या मध्यस्थीने बादशाहाशीं केला व त्याच्या मोवदल्यांत मराठ्यांना काय मिळावयाचें हेंही ठरवून घेतलें.

हाच प्रसिद्ध अहदनामा होय. हा मराठ्यांकडून रोहिलेपटाणांस तंबी पोचताच झाला असावा या विषयी शंका नाही. हा अहदनामा एका बाजूनें मराठ्यांच्या फायद्याचा असला तरी दुसऱ्या बाजूनें मराठ्यांवर मोठी जबाबदारी टाकणारा होता. बादशाहास आंतिल व बाहेरिल असे दोन्ही प्रकारचे शत्रू होने किंवा असणे शक्य होतें. बाहेरच्या शत्रूंचा निःपात करतांना अन्तर्गत अडचणी कांहींच नसत किंवा नव्हत्या. पण अंतर्गत शत्रूंचे बाबतीत तसें नव्हतें. उदाहरणार्थ अब्दाली, रोहिले, पठाण इत्यादींना तंबी देतांना अडचण नव्हती; पण बादशाह व सफदरजंग यांजमध्येच भांडणं सुरू झाल्यावर विशेषतः तें भांडण सामोपचारानें मिटत नाहीं हें स्पष्ट झाल्यावर मराठ्यांनीं कोणाचा पक्ष धरावयाचा असा नाजूक प्रश्न उत्पन्न झाला. बादशाहाशीं करार होण्यास सफदरजंग कारणीभूत होता. तो इराणी होता. मुत्तद्देगिर्गिच्या दृष्टीनें त्याचाच पक्ष धरणें अतिशय उचित होतें. उलट बादशाही शत्रूंचा निःपात करून त्याचें रक्षण करण्याची जबाबदारी मराठ्यांनीं स्वीकारली असें अहदनाम्यावरून मिट्टी होतें. नेहमीं मराठ्यांच्या पुढें कोणाची बाजू घ्यावयाची असा गंभीर प्रश्न उभा राहिला.

या वेळीं मराठ्यांनीं बादशाहाचाच पक्ष घ्यावयास पाहिजे अनें हिंमण्यास गोंद. पण मराठ्यांचे तोंड दिल्लीच्या बादशाहाचे रक्षण करण्यासाठीं नेमलेल्या अंताजी माणकेश्वराचें मत सफदरजंगास मदत करण्याचे बाजूनें पडलें. यामुळे दोघांची धुसटण सुरू झाली. इ. १७५२ च्या आक्टोबरमध्ये हैदराबादची निजामशाही आठोपण्याच्या हेतूनें मराठ्यांनीं उत्तरेतून दक्षिणेंत आणलेला निजामाचा थोरला मुलगा गासीउद्दीन औरंगाबादपेशाीं विषप्रयोगानें मारला गेल्यानें मराठ्यांन मोठें येथव्य वाटलें. योथी उत्तरेत बादशाहापेशाीं असलेला त्याचा मुलगा केवळ पंधरा मोठ्या वर्षांचा व तुराणी असूनही सफदरजंगाच्या पक्षांत होता. यामुळे मराठ्यांनीं सफदरजंगाचा पक्ष उचलून धरणें अधिकच आवश्यक बनलें. पण पुढें लवकरच या दुसऱ्या गासीउद्दीननें सफदरजंगास मोडून बादशाह-इन्निजानचा पक्ष धरला. यामुळे मराठ्यांचे पुढें बादशाह-इन्निजान-गासीउद्दीन हीं सफदरजंग असा प्रश्न उभा राहिला. येथें बादशाह-गासीउद्दीन एक पश्चीय असल्यानें त्यांचा पक्ष धरणें मराठ्यांस त्यांच्या त्यांत मोडचें पडलें. पण ही एकी फार दिवस टिकली नाहीं. लवकरच बादशाह-इन्निजान विरुद्ध गासीउद्दीन असे दोन तट पडले. नेहमीं मराठ्यांनीं कोणाचा पक्ष धरण्याचा हा प्रश्न पुन्हा उभा राहिला. गासीउद्दीनचा पाठपुरावा करणारा हा मुलगा गासीउद्दीनचा आठवा येत होता. बादशाहाचा पक्ष धरणाचा हा मुलगा वय मराठ्यांच्या पक्षाचा यामुळे मुलगा योग्यता झाला त्यांत मध्येच मोठा दिव्वासायामें होणारा होतें. यामुळे शिंदे-होयस्कर व अंताजी माणकेश्वर यांनीं मराठ्यां उद्दीनचा पाठपुरावा करणारा होतें.

होतें. बादशाहाची अदलाबदल करण्याचें सामर्थ्य आपल्यामध्ये आल्यास आणखी काय पाहिजे असें त्यांस वाटे. पण अशा करण्यानें बादशाह, तुराणी पक्ष व सर्व सामान्य मुसलमान जमात यांचा रोप होईल व तसें होणें मराठ्यांच्या हिताचें नाहीं असेंही वाटण्यासारखें होतें. शेवटीं सरदारांचा पक्ष बलवान ठरला व गाझीउद्दीनकरवीं अहमदशाहांस पदच्युत करून दुसऱ्या आलमगिरास गादीवर बसविण्यांत आलें.

हिंगण्यांनीं मराठ्यांचे वकिल या नात्यानें कोणत्या प्रसंगां कोणता पक्ष धरावा याविषयी पेशव्यांस काय सांगितलें याची स्पष्टता करणारे कागद फारसे नाहींत. ते बहुधा बादशाहाच्या पक्षास चिकटून रहावयास ज्ञांगत असावेत असा अंदाज होतो. पण या खंडांतील ले. ९१ व ९२ या दोन पत्रांत बादशाह अप्रामाणिक आणि तो व हिंगणे दोघेही घटकेंत इकडे घटकेंत तिकडे असे चंचल बनल्याचा त्यांजवर आरोप केला आहे. अंताजी माणकेश्वर हा सखारामबापूंचा व्याही असल्यानें व तो हिंगण्यांचे विरुद्ध वागत असल्यानें हिंगण्यांना संशय येई कीं, हा पेशव्यांकडे आपल्याविरुद्ध कागाळ्या करतो. यांत कांहीं सत्य असण्याचा संभवही आहे. पण केवळ तेवढ्यावरून पेशव्यांचें मत कलुषित झालें नव्हतें. शिंदे-होळकरांनींही तक्रारी केल्या होत्या; एवढेंच नव्हे तर रघुनाथरावानें स्वतःही परिस्थिति अवलोकन केली होती. सर्वांचेंच मत वाईट झाल्यामुळें शेवटीं त्यांजकडील वकिली काढलीशीं करून त्यांस तेरा लाख रुपये दंड केला व पुन्हा वकिली त्यांजकडे सोंपविली. ही गोष्ट श. १७५४ च्या जूनपूर्वी थोडे दिवस झाली.

इ. १७५७ मध्ये रघुनाथराव उत्तरेत गेला असतां पुन्हा त्यांचे घरादारांवर जप्ती आणून व त्यांजला वीस लाख रुपये दंड करून वकिली पुन्हा त्यांजकडे दिली. ती अव्याहत दिल्लीस इंग्रजी राज्य होईतों त्यांजकडेच चालू राहिली होती असें दिसतें. पण १७५७ च्या मार्च ६ नंतर लवकरच दामोदर महादेव मेल्यानें हिंगण्यांचें फारच नुकसान झालें. चारी भावांत यावेळीं तरी दामोदर महादेवच सर्वांत हुषार म्हणून समजला जात होता. बापूजी महादेव तर कामांतून गेल्याचेंच ले. ९१ मध्ये नमूद आहे. तरी तो आपल्या मृत्यूपर्यंत अर्थात् इ. १७७१ पर्यंत वकिलीचें काम करीत असलेला दिसतो. पुरुषोत्तम महादेवही इ. १७८२ मध्ये त्याचा मृत्यू होईतों उत्तरेत वकिलीच्या कामावर होता. दामोदर महादेव जिवंत असतांनाच कनिष्ठ बंधू दिवाकर अथवा देवराव वकिलीच्या कामांत भाग घेऊं लागला आणि उत्तर पेशवाईंत हा पुष्कळच प्रसिद्धीस आला. पुरुषोत्तम व देवराव यांजवर नाना-फडणीसाचा विशेष लोभ असल्यानें वकिलीस पुन्हा उर्जितावस्था आली, ती नाना-फडणीसाच्या मृत्यूपर्यंत टिकून होती. मराठी राज्याच्या न्हासाबरोबर तिचेंही महत्त्व कमी होत गेलें. देवरावानें दिल्लीकडील काम फार लवकर सोडलें असलें तरी तो इ. १८०६ पर्यंत पुणें, नाशिक इकडे वावरत होता. पुरुषोत्तमानंतर दिल्लीस गोविंद पुरुषोत्तम, दामोदर देवराव, गणपतराव दामोदर, अमृतराव पुरुषोत्तम इत्यादि हिंगणे मंडळी काम करीत होती. अशी या वकिलातीची थोडक्यांत हकीकत आहे.

अनंतचतुर्दशी श. १८६७

गणेश हरी खरे

शोध

पृष्ठ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
४	२९	येऊन... जिल्ह्यास	घेऊन... जिल्ह्यास
५	१	झाली	जाली
५	३०	तुम्हा-पुरती	तुम्हापुरती
६	१३	राजा-मलच्या	राजामलच्या
७	१८	कलेना-सारिखे	कलेनासारिखे
२९	१५	वय १२	वय ११
४५	१६	वाटोळा कंस गाळावा	
५३	१८	अहे-	अहे
"	२५	नवाबही-	नवाबही
६१	१९	जून ५	जून ७
७२	९	'सफर ८' गाळा	
"	"	डिसेंबर ४	डिसेंबर ५
७३	८	काम-	काम
१०५	१८	पाडावा	पाडावा
१२२	२५	या ओळीखालची टीप पानाच्या शेवटी ध्यावी	
१२६	शेवटची ओळ	जिरानी	वजिरानी
१२७	२३	मफर २५	सफर २५

संक्षेप, खुलासे

इ. = इसवी सन	ल = लंबवर्तुळी
नि. = निराळ्या हस्ताक्षरांत	वा. = वाटोळा
ब. = बदामी आकाराचा-ची-चें	श. = शक वर्ष
बाबापे. = बाळाजी बाजीराव पेशवे,	शि. = शिक्का
मो. जा. = मोकळी जागा	ष. = षट्कोनी
ले. = लेखांक	सु. = सुहूर सन सुमारे

पत्रांच्या मूळ पाठांत जास्त असलेलीं अक्षरें गाळण्यासाठीं () हें चिन्ह वापरावें असें प्रथम ठरविलें; पण एक किंवा दोन अक्षरांसाठीं तें चिन्ह वापरतां आलें. दोहों-हून अधिक अक्षरांसाठीं तें वापरतां येईना. तेव्हां उपरिनिर्दिष्ट चिन्हाऐवजीं { } हा कंस वापरावा लागला.

पैवस्तीचा शेरा पत्राच्या गाभ्यांत कधींच नसतो. पण काटकसरीसाठीं काहीं ठिकाणीं तो पत्राच्या शेवटच्या ओळींत बसविला आहे.

हिंगणे दफतर १ ला खंड

ले. १ श. १६१३ प्रजापाते }
ज्येष्ठ शुद्ध १० भौम

श्रीशंकर
नासिक त्रिवक्क

{ श. १६१३ ज्येष्ठ शुद्ध १०
इ. १६९१ मे २६

वर्पासन पत्र सांसा सावाजी राजे घाटगे होन ✽

श्री शंके १६१३ प्रजापतिनाम सवच्छरे उतरायणे श्रीस्म रितु जेस्त शुभ दशमी भोमवासरे तादिनी धर्मपत्र लेहून दिल्ले जैसे जे राजेश्री अनतभट विन नारायेणभट लोणकर वास्तव्य क्षेत्र श्री [मो. जा.*] यासि राजेश्री सावाजी राजे घाटगे देसाई का॥ मलेवडी पा माण दडवत विनती उपेरी तुम्हास अम्ही क्षेत्राचे अपले पुरोहितपण दिल्ले यासि धर्मकुत्य वरसासन प्रतिवरसी होन ४८ मो च्यार होन देऊ तुम्ही येऊन घेऊन जात जाणे उतरोतर चालऊ जाणिजे [नि. *] मोर्तवू सुद ['मुरत्तव शुद' असा फासी प- मोर्तव*] [पोठीवर पुढील शोरा*] हे विा

[मुरवातीस उजवे हातचे कोपयांत पुढील चौकोनी शिक्का*] सावाजी माळोजी घाटगे

ले. २ }
शावान ७

श्रीरामचंद्रजी साहाये

{ श. १६५७ पौष शुद्ध ८
इ. १७३५ डिसेंबर ११

श्रीमंत माहाराज राजमान्ये राजेश्री माहादेव भटजी स्वामीचे सेवेसी

सेवक चेरणरज्ये बाबूजी गीरराऊ साा नमस्कार विनति उपरि येथील क्षेम ताा छ ७ माहे शावान जाणोन स्वामीनी आपले क्षेम लिहि[णिस*] आज्ञा केली पाहिजे विशेष यानंतर स्वामीनी रूपापत्र पाठविले त्येनेकेडून अनाथास सनाथ केले परमानंद जाला त्यो कागदी कोठोर म्हणोन ल्याहावा त्यांत आज्ञा की रावजीस सागोन खर्चाची वेगमी लवकर करवणे त्यास सांप्रती येक लक्षा रुपयांची हुंडी तर स्वामीकडे रवाना केली आसे बाकी दोन लक्ष रुपये राहिले त्येही ईस्वरइच्छया आहे तर सत्वरच रवाना केले जातील व रावजी कुमकेच्या फौजेच्या व तोपरवान्याच्याही तलाशांत आहेत ईस्वरइच्छया आहे तर फौजही स्वामीकडे लवकरच प्रोहचेल व राजश्री श्रीमंत रावसाहेब आलियावर त्यांच्या त्यांच्या भेटिनंतर वरकडही जे जे मतालिब त्यांचे आहेत त्ये त्ये आवघे निघून येतील व स्वामिसिं येश पूर्ण येईल व स्वामी येश-

स्वीच आहेत व पुढेही होतील आणि राजेश्री राणोजी सिंदे सुचेदार चांच्या आलकाव वाढवायाच्या विशई व थैलीच्या विशई अज्ञा केली होती त्यास स्वामीनी आपले स्वहस्ताक्षरे बहुत बहुत लिहिले होते येव्ढ्याकरितां सेवकानेही राव किरपारामास बहुत प्रकारें दबाऊन सांगितलें त्वेव्हां त्याने नवावास बहुत प्रकारें सांगितले त्यास नवाचानी जवाब दिल्या कीं हे पातशाही मुकदमा आहे त्यांच्या आमचा घरगती श्रेह तर ज्यो आहे त्यो तर चितास चीत साक्षे देतच असल परंतु पातशाही जाव त्याकरितां अधिक अलकाव लिहिला जात नाही ज्यो अलकाव कोटेवाले व बुंदीवाले जैसे जैसे भारी राजे आहेत आणि सरखुद आहेत ज्यो अलकाव त्यांला लिहितो त्यो अलकाव चांलाही लिहिला जातो व हे तर बाजीरायांसमागमे आहेत आणि त्वे स्वतंत्र आहेत तन्हीं आम्ही त्यांजचा चांलाही लिहितो त्वेव्हां राव किरपारामाने जवाब दिधला कीं येकीकडे त्यांलाही उभें करणे व येकीकडे चांलाही उभे करणे दोघांचेही झुज पाहने ज्यो लडाईत सेर होईल त्यास अधिक लिहिणे जैसे म्हणौन फार फार रद्दचदल जाली त्वे कोठोर म्हणौन ल्याहावी त्यास निदान राव किरपारामाने सेवकास सांगितलें कीं तुम्ही हे वर्तमान सविस्तरे माहादेवभटजीस लिहून त्यांच्या कानावर घालवणे कां कीं आमची येव्ढी मेहनत रायेगां न जाये व आपण तर माहादेवभटजीच्या रजामंदीसाठी व तुम्ही सांगितलें कीं त्यांही आपल्या स्वहस्ताक्षरे लिहिलें आहे येव्ढ्याकरिता बहुत प्रकारें दबाऊन सांगून त्यांचा अलकाव भारी करविला व थैलीही त्यांजकारणे घेतली व पुढे त्वे याच गोस्तीत राजी असतील तर ईस्वरइच्छया आहे तर राव राणोजी सिंदे म्हणौन लिहिविले जाईल तुम्ही आपली स्वातरजमा असो देण ज्या ज्या गोस्ती तुम्ही म्हणाल त्या त्या अवघ्या करविल्या जातील परंतु तुम्ही मात्र आपल्या वचेनावर सांभाळून असने त्यासही ईस्वरइच्छया आहे तर ज्या मोकदम्यात रामचेंद्रबावा व माहादेवभटजी आहेत त्या मोकदम्यात आमचीही स्वातरजमा आहे व आम्ही त्यांच्याच भरोशावर येव्ढे डोंग उचलिले आहे नवाव कमरदीखान व सादतखान व महमदखां चगस व राजा अभेसिंग व सपूर्ण मोगलिये व समस्त लाहान थोर त्वे आवघे येकीकडे व चकले आम्ही येकीकडे जैसे म्हणौन नवाव फार म्हणताती त्यास राव किरपाराम व बांदगारखां सेवकास म्हणो लागले की हे वर्तमान तुम्ही सविस्तरे भटजीस लिहून त्याजहाती जैसे करवणे कीं येथ पातशापासीं आम्हास चोल न लागे व तुमचा बोलवाला होये व वरकड दुशमनाचीं तोंडे काली होयेत त्वे करणे व नवाव रामचेंद्रबावाच्या पत्राविशई फार उल्लाने देत होत्ये कीं त्यांही आम्हाला फुकाचें पत्रही न लिहिले त्वेव्हां राव किरपारामाने गोस्तीस सांभाळून जवाब दिधला कीं राणो[जी*] सिंदे व रामचेंद्रबावा म्हणायस कुडी वेगल्या आहेत परंतु जीव एकच आहेत व वर्तमानही चकच येव्ढ्याकरितां लिहिले नसेल म्हणौन राव किरपा

रामाने गोस्ट सांभालली व सेवकास आज्ञा केली कीं तुम्ही त्यांस लिहून अखंड रामचंद्रचावाचे पत्र नवावास आणवात जाणे कांकीं मुख्ये पत्र रामचंद्रचावाचेंच आहे कीं येव्हाडी इमारत त्यांच्याच भरोशावर आहे व त्याे कागद न लिहितील तर पुढे कामकाज कैसे चालेल ऐसे म्हणोन सेवकास बहुता प्रकारे ताकीद केली व धारवाल्याच्या विशई स्वामीनी लिहिले होतें त्यास राव किरपारामाने ज्वाच दिधला की हा पातशाही मुकदमा आहे येकायेकीच तगीर होऊं शकत नाही समये पाहून गोस्ट करावी लागत्ये येव्हाड्याकरितां सांप्रती त्यास ताकीद तों फारसी लिहिली आहे व त्याच्या वकिलाहातीही लिहिले आहे व तुम्हासही मोठमोठाली कामे पुढें घेण आहेत त्यास सांप्रति येशा येशा मुकदम्यावर अटकणे विहित नव्हे जैसे जाणाल तैसे सांभाळून घेत जाणे व पुढे पीरपरखाश होये त्यें न करणे ऐसे म्हणोन राव किर[पा*]रामाने व यादगारखानाने सेवकास ताकीद फार फार केली वरकड वर्तमाना विशई लिहिले त्यांस सांप्रती हे अवघे फडफडात आहेत परंतु खान दौरा व जयेसिगा-पुढे यांचे काही चालत नाही नाहीतर हे दोघे वेगळे करून वरकड अवघ्यांच्या मनात विगाड करावाची गोस्ट आहे उदंड मनगटे तोडितात परंतु यांजपुढे काही चालत नाही याजमुले सर्वप्रकारे स्वामीचाच धोलचाला आहे कलले पाहिजे वरकड वर्तमान येथास्थित आहे विशेष काये लिहिणे रूपा निरंतर असो दीजे हे विनंति [पत्रांर्भी आडवें*] विहित जाणाल तर राजश्री रामचंद्रचावांस व रामरावजीस सेवकाचा नमस्कार पावता करणे हे विनती

ले. ३
शावान १७

श्री

{ श. १६५७ पौष वद्य ३
इ. १७३५ डिसेंबर २१

वेदमूर्ति राजश्री महादेवभट स्वामीचे शेषेशी

सेवक रामचंद्र मल्हार सां. नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल ता छ १७ माहे सावान मुा ळोणवाडा जाणून स्वकीये कुशल लेखन करणें विशेष तुम्ही स्वार जाल्यानंतर येक पत्र तालेचा मुकामीहून पाा तें पावलें लीा वर्तमान विदित जाले येसियासि येथील सर्व मनसबा तुम्हास विदित असोन तुम्ही तेथें जाऊन विलंवा-खाले गोस्ट न घालणे श्रीमंत राजश्री सवाईजीस विनंति करणें कीं तुमच्या आज्ञेप्रां रसायेन उत्तम उत्तरलें आहे त्याचें सार्थक हेंच कीं राजामलजीस सत्वर रवाना करणें येसी विनंति करून सवाईजीचेही डेरे बाहेर होयेत ते गोस्ट आविलंवे करणें श्रीमंत राजेश्री [मो. जा.*] पंताचा प्रसंग उतावलीचा तुम्ही जाणतचा आहां येथें विचार जाला आहे कीं देवाल्याच्या घाटे चढोन मजल दरमजल जावदेवरून शाहापुरि-यापरी यावें हा सिधात जाला आहे येसियासि इतक्या नजीक फौज आलियानें

देशास उपद्रव लागेल यास्तव राजामलजीस घेऊन तुम्ही सत्वर येणे आणि श्रीमंत सवाईजीचे डेरे बाहेर करवणे जोपर्यंत राजामलजीस घेऊन तुम्ही आले नाहीत तोपर्यंत यांसी विश्वास येत नाही सारांश गोस्ट पुढे महत्कार्ये करणे आणि थोड्या गोस्टी साठी विलंब लागला या गोस्टीवरून आपूर्वता भासते तुम्ही व राजामलजी आलेत म्हणजे तुम्हा उभयेतांच्या वि[नि.*] चारें फौज जिकडे चारणीस महिना पधरा रोजघालणे तिकडे घालणे तिकडे घालून [नि.*] बहुत काय लिहिणें हे विनंति

ले. २
मोहरम ३० नंतर }

नकल खत खान-
दौरांच्या नावाची,

{ श. १६५८ ज्येष्ठ शुद्ध २
इ. १७३६ मे ३१

आपण रुकसतेचे वेलेस खान वालाशान यादगारसां व राव किरपारामजीस तकरार सांगितलें होतें कीं आपणाच्या पनासेसाठ हजार स्वार आहेत त्यांही हरतऱ्हेने आजपर्यंत जैसे जाणिले तैसे आपले पोट भरून काल गुजरान केली त्यास आतां चाकरनीकरीचा कौलकरार मध्ये आला त्येव्हां त्यांची लूटलबाड आवधीच राहिली त्येव्हा आपण इतक्या फौजेस कोठोर म्हणौन चारावें त्यास या वोहद्याने आपण निघू सकन नाही येव्हड्याकरिता आमच्या...चा ज्वाबस्वाल लौकर पोंहचल्यानें त्याजमाफी[क]...अमलांत आणिलें जाईल त्यास त्याही करार करून उतर दिधलें कीं आम्ही हुजुरास जाऊन पोंहचल्यावर दो तीं दिवसांत तुमचे तमाम मोकदमे सरंज्याम होतील त्यास हे तों हुजुरास जाऊन त्या अवध्या गोस्टी त्यांच्या खातरेतून विसरून जाऊन कांहीं आमलांत आले नाही [त्या]...उपरांतीकही आपण जैसे जाणिले तैसी आपल्या क[रारा]हून आधीक त्या जिल्यात वाट पाहिली परंतु आखर मोहरमपर्यंतही कांहीं मतालब सरज्यामन जाले आणि पावसाला डोईवर येऊन पोंहचला याजकरितां आपले रफीक जे कोन्ही...आपल्या ज्वाबस्वालाच्या मोकदम्यास दिरंग लागला येव्हड्याकरीत बहुत उतावले जाले त्येव्हां आपण लाच्चार होऊन राणोजी सिंदे व मल्हारजी होलकर व वेशवंतराऊ पोवार आनंदराऊ पोवाराचा ल्योक दाहा हजारा स्वारानसी जोंवर ज्वाबस्वाल हजूरचा येईल तोपर्यंत मालव्यांत ठीऊन आपण छ ३० मोहरमी फतीहावादेस कूच केलें अगर आतांही आपल्या मतालबाचा ज्वाबस्वाल आपल्या कराराप्रमाणे जर हुजुरांत सर्वही आपले मुकदमे कबूल पडल्यानें व आपली नौकरी मुस्तहकम होऊन जागीरच्या सनदा येऊन ज फौज मालव्यांत ठीवली आहे त्यास जर खर्चास लवकर पोंहचेल तर इंस्वरइच्छेने पावसाला.....कविले येऊन आपणही सत्वरच या जिल्ह्यास येऊन पोंहचौन ज्या प्रकारें आज्ञा होईल त्या रीतीनें वर्तनूक केली जाईल व चेकदां आपल्यास कविले आज्ञायाकारणे दक्षिणेस जाणे जरूरच हो तो त्यास जन् येणेंवेलेस शाच कामा-

पाप्पन सुटका झाली आणि जर आपले मुकदमे हजूरत कबूल न पडेल तर आनर्सा तन्ही कांही पोटाची फिकार केली जाईल व आपण तो जोंवर आपला मकदूर चाले तोंवर परयेत आपल्या कौलकरारांत अंतर पडूं देणार नाही आतां कामाची सरज्यामी त्यांच्या...त आहे व चरकड वर्तमान माहादेवभटजी विनती...कलो येईल विशेष काये लिहिणे

पा छ १४ सफर

ले. ५
सफर २५

} १६

श्रीगजानन

{ श. १५५८ ज्येष्ठ वद्य १२
इ. १७३६ जून २४

राजश्री सुभेदार व ताा राजेश्री बावा गोसावी यांसि

दं श्रीमत्सकलगुणाळंकर्ण असंतीत लक्ष्मी अलंरुत राजमान्ये [मो. जा.*] प्रति शुभचितक माहादेवभट हिंगणे रुतानेक असीर्वाद विनती उपरी येथील कुशल ताा छ २५ सफर मुा इंद्रप्रस्थ जाणून स्वकीये कुशल लेखन केलें पाा विशेष येथील सर्व वर्तमान छ १७ सफरी शुधवारी पत्रं आपणाकडे पाठाविलीं होनी त्याजरून विदित जाले असेल प्रस्तुत छ २२ रोजी नवावाचे भंतीस आलो होतो त्यासी नवावाना छत्रपती स्वामी यासी राऊसाहेबांस व सरदागस वखें व जवाहर सिध केलें तें आम्हास दाखविलें सांगितलें की हातीघोडे व करारामा सनदा याही आज येतील तुम्ही स्वार व्हावयासी मुहूर्त उत्तम पाहून स्वार होणें त्यावरून घरास येऊन छ २६ रोजी सुक्रवारीचा मुहूर्त करार केला लक्ष रुपयाची हुंडी राजामलजीपासी तेच दिवसी रवाना केली दुसरी आणीस लक्षा रुपयाची हुंडी तयार केली जवाहराचे कवज आम्हापासोन घेऊन आमच्या स्वाधीन करावयाची परवानगी जाली हाती घोड्यांचीही परवानगी होऊन नवावाच्या घरास अले होते इतक्यामधें छ २३ रोजी दिवा प्रहरा रात्री नवावास वर्तमान आलें की उजेनचा किला दगा देऊन घेतला हे कलतांच परम श्रमी होऊन दुसरे दिवसी छ २४ रोजी आम्हास बोलाऊन हें वर्तमान सांगितलें आणि बोलिले की दक्षणी लोक इमानी वचनाचे खरे हें जाणत होतो आणि मी आपल्या वचनास चुकलों नाही जर यासी बेइमानीच करणे होतें तर तुम्हास काये निमित्त येथें पाठविलें अथःपर मी पातशाहास जात्र काये देऊं किती मेहनत करून आमित्राचा आपकर्ष करून तुमचें काम सिरी चढविलें होतें त्याच आमित्राचा बोल तुम्ही खरा केला इतक्या उपर पातशाही फौजांचा पराक्रम द्वितीस पडेल आणि तुम्हीही उजेन या बेइमानीने राखलच वरें आतां जे होतें होईल तें पाहालच पातशाहापासी फौजेची व खजान्याची वाण नाही तुम्हा पुरती फौज फार आहे येस बोलोन इनामात व हाती व घोडे जवहर सनदा येस सर्व वाचती महकफ जाल्या आणि हुंदेही फिरोन अ.

उमरायासी फौज तयार करावयाची ताकीद केली यैसा रांधा नासला शुभचिंतकाने आपल्या जिवामाफीक श्रम करून कार्ये करणें तें केलें होतें पुढेही येथाज्ञाने जाव-सालास चुकणार नाही राऊ देशास गेलियांनैच काम नासलें होते तें त्यांच्याच प्रतापेकरून मागती कराराप्रां तहवर आणिलें होतें तुम्ही राहिलियांनैही च्यार लक्ष रुपये सर्चास द्यावे व पंचविसा कोढीची भागीदारीच्याही सनदा तयार केल्या होत्या पुढें सुभाही आपल्यासच द्यावा हा करार होता परंतु आपण हें काये समजोन केलें असेल हे न कले आम्हास नवाबानी पुसिलें ते वेलेस आम्ही उतर दिधलें कीं राणोजी सिंदे सुभेदार तेथें नसतील हें काम कोण्ही लाहाण माणासानें केलें असेल ते अस-लियावर हें काम होणार नाही तथापि त्यांच्या चितात हे गोष्टी असतील तर आम्हास इतला देते यैसा जाव दिधला येथें कारभार अवघा खवळला आहे इतक्या उपरही आपल्या चितांत सळख करावयाचीच गोष्ट असली तर उजेनचा किला सोडोन दोर्चीं कोसावर फतियाबाद वगैरे आणख्या स्थळीं छावणी करावी आणि सवाई-जीचा यैसादा मातवर माणूस बोलाऊन राजानलच्या विचारें किल्यामधें ठेवावा आणि नवाबास येक पत्र आपळ्या नावें लिहावें त्यांत मजकूर लिहावा कीं हें काम आम्हास न कलता लाहाण माणसानी केलें होतें त्यास सजा पोहोचविली आपल्यास रावानी चकरासाठीं ठेविलें आहे आम्हास हुकूम कराल त्या माफीक वर्तणूक करून यैसे पत्र लिहिल्यानें व किला सोडिल्यानें दुसरियांनैही गेली बाजी संवरते पुढें मनोगतानुरूप सर्वही होईल सुभा दरोबस्त आपला होणें तो आक्केश होईल अपलाच आहे चौ दिवसामागून हेच स्वसंतोपें देतील मुख्य गोस्ट इतबार आपला राखलियाने सर्व काम होईल चार लक्ष रुपये हातास प्रस्तुत खर्चस येतील हे गोष्ट मनसुब्ब्याच्या विचारें दीर्घ द्विष्टीनें ध्यानास येईल तर याप्रां पत्रामधे विशेष नम्रता आणून गौळतेने लिहावें हा मोगलाइं दरबार पत्रामधें यांची बडाई लिहिलियांनै यासी समाधान आहे जर हे गोष्टी आपल्या चितास येत नसेल तर मजला चा पत्राचें उतर सत्वर पाठवावें म्हणजे आज्ञेप्रां मी सेवेस येऊन प्रविष्ट होईन आपल्या चितामधें बिगाड करावयाचीच गोष्ट असली आणि आम्हास उतर सत्वर न अलें तर नवाब तों थोर मनुष्य इमानी तो आम्हासी विरुध गोष्टी कदापि बोलणार नाही परंतु आमित्र मोगल वगैरे बहूत आहेत ते स्वारीमधे मार्गी नाहक येसादी खटखट करितील यास्तव जैसे असेल तैसे उतर पत्रदर्शनी लिहिले पाहिजे पातशाही शाहर खर्चही वेमुचलग लागतो यैसें चौकडोन क्लेशांत आहां आपल्या पत्रार्चा अपेक्षा बहूत आहे ते पत्री काये म्हणून लिहावी आम्ही तो साट(न) आठ पत्रे तावर वरच्यावर पाठविली आणि आपण हे काये समजोन केलें असेल ते ईश्वर जाणे हें।

ले. ६ } श्री { श. १६५८ आषाढ शुद्ध १५०
सु. ११३७ रवळ १२ } इ. १७३६ जुलै ११

वेदमूर्ती राजश्री माहादेवभट हिंगणे गोसावी यांस

सेवक बाजीराव बलाल प्रधान नमस्कार सुभा सलासनि मया अलफ तुम्हीं पत्र छ [मो. जा.*] पाठविले ते छ ७ रालौवली प्रविष्ट जाहलें त्यात मुख्यार्थ हाच कीं राजश्री [मो. जा.*] स्वामीस व आपणांस इनायेत हती व घोडे व जवाहीर व सिरपाव पाठवावयास तयार केले असे व सनद न.....तयार होत आहे खर्चाची गो...रुपये चार लक्ष द्यावेसे ठहरोन तूर्त येक माहीं रुपये येक लक्ष देतात हुडी करून अगर रोखच तुम्हीं पोहचावणे म्हणतात त्यासी आम्ही मान्य केले नाही आजी या लक्षाची हुडणावळ आम्ही द्यावयाचे मान्य करावें तरी पुढें हेच चाल पडेल याजकरिता आम्हीं यादगारखानांस सागणे ते सागोन ध्याजकडेच लाविले आहे हुडी होऊन आली म्हणजे येका दो दिवसा पाठऊन देतो वर्कड आम्ही बराबर घेऊन येतो भेटीनतर सविस्तर विनंती करून म्हणोन तपसिले लिहिले ते कलले यैशांस आम्ही छावणीस राहावे हा आमचा निश्चये होता तुम्हांस टावकाच आहे तुम्ही व यादगारखान रुपाराम याणी विसा रोजांत जावसाल पाठवावासा करार करून गेलेत त्याज गोष्टीवर प्रतीक्षा करित अवग्र पाउणे दोन मास दोन मास वाट पाहिली जवाबसाल निश्चयेरूप येकही न कले तुमची अवस्था काये जाहली तेही कलेना सारिखे जाहलें आखेरिचे दिवस लस्कर धोर छावणीस राहावयास पोटाची गोष्टी मोतबर ते गोष्टीवरी सारी इमारत ते काहीच कलेनासारिखे जाहले मोगली मनसुबा चिकट खर्चास देतील न देत हाही भरवसा नाही निदान जाहले लस्कर तो बुडविता नये तेव्हा राजश्री मल्हारजी होलकर व राणोजी सिंदे तुकोजी पवार व जिवाची पवार व येशवंतराव पवार बारा पधरा हजार फौजनिसी ठेऊन आम्ही बुलगे घेऊन देसास आलो जरी तुम्हीं निघेत करून गेला त्याप्रो खर्चासुधा पत्र घेऊन पावते तरी आम्हीच खामखा राहतो ते गोष्टी न जाहाली असो हाली येक लक्षाची हुडी पाठविली म्हणोन लिहिता तरी लक्ष रुपये म्हणजे काये फौज पधरावीस हजार त्याचे आठवाड्याची बेगमी नाही हे गोष्टी कार्याची नव्हे यादगारखान रुपाराम करार करून गेले आहेत त्याप्रो पाच लक्ष रुपये खर्चाचे व सनद असनाद व प्रातशाहाकडील खलत हातीघोडे जवाहीर वस्त्रे व च्यातुमासा आलीकडे सुभ्याची सनद व रोहिल्याचे-मुळखची सनद यैसी पाठऊन द्यावी म्हणजे आम्ही दसरा करून येतो येथें आलो म्हणोन आम्हास द्यावयास विलव आहे यैसे नाही करारप्रो अमलात आलिया आम्ही ते क्षणी घेऊन पोहाचतो नवाबाचे चितांत कितेक विचार आहे तदनरूपच घडून येतील मुख्य गोष्टी करार करून गेले त्याप्रो अमलात आलिया आम्ही नवाबाचे पदरीच आहो आम्हास नवाबाचे श्रेहापेक्षा दुसरी

जोड नाही मुख्य गोष्टी जागीरची सनद व खर्चास पाच लक्ष रुपये देतात म्हणून रुपारामजीने सवाईजीस लिहिले ते पाच लक्ष व व रोहिल्यांचा मुळक सोडवावयास फौज द्यावयाचा करार आहे ते त्याणी उभवेता मारानिले जवळ पाठऊन द्यावे तुम्हीं घेऊन घेणें व मुभ्याची सनद चोमासा आलीकडे द्यावी ते त्याहीं करारप्रॉं पाठवावी म्हणजे आमचा करार आहे तो त्यास अतर आहे जैसे नाही केवळ आम्ही टोलाटाल करून आलो जैसे नाही आम्ही आलो परंतु फौज ठेऊन आलो असो तरी लिहिल्याप्रॉ त्याही तो सरजाम पोहचवावा आम्हांस तों ते प्राते घेणेच आहे दुसरा होताच येतों जाणिजे छ १२ रालोवल [नि.*] बहुत काये लिहिणे [वा.*] लेखन सीमा

ले. ७
रवल २५

श्री

{ श. १६५८ आषाढ वद्य १२
इ. १७३६ जुलै २४

राजश्री माहादेभट गोसांवी यांसि

दं असडीत लक्ष्मी आलंकरत राजमान्य [मो. जा.*] श्राो राणोजी सिंदे दडवत विनति येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहीत जाणें विश [प*] तुम्ही पत्र पाा ते पावले सनदापत्रा खर्चिच तयार जाहला होता तो वर्तमान आले कीं उजेनीचा किला दगा करून तुम्हीं घेतला यास्तव मकूच जाहले म्हणोन लिहिले तरी उजेनीमधें त्याचा नायेच साहेबराऊ किलेदार आहे आमचा गोरसोजीही आजून अम्हापासींच आहे आम्ही मवासामधें छ्यावणी केली आहे उपराटे जोरावरसिंगाची वाकीही वसूल करून देवितो परभारे वातमी पाठवून खबर घेणें वर्तमान लबाड आहे पातशाही अधिर ज्याच्या चितास येईल त्याणें मनमाने ते ल्याहावे नवाबानी खरें मानिले आसेल तरी त्यासी सांगणे कीं आजी दोन वर्षे मेहनत तुम्हास पेश द्यावयासी करितो नाही तरी आम्ही कोण्हेविसी चिंता करीत नाही अगर पाईपडीची चाकरीही करणार नाही आमचा ईस्वर आम्हास देऊन राहिला आहे सळख जाहलियानेच आम्हास फिकीर पडते बद्दसलुखे बहुत संतोष आहे म्हणोन सांगणे बेमानी आम्हाकडून नाही त्यांचे आंगी पुरती लाऊन निरोप घेऊन स्वार होऊन येणे जाणिजे छ २५ रावल बहुत काय लिहिणे हे विनति [नि.*] पो छ २२ राखर सवाई जयपूर

ले. ८
पौष शुद्ध ११ }

{ श. १६६० पौष शुद्ध ११
इ. १७३९ जानेवारी ९

श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] राऊ स्वामिचे सेवेसी शुभचिंतक माहादेवभट
हिंगणे कृतानेक आसीर्वाद विनंती उपर येथील स्वामिचे रुपेकटाक्षेकरून पौष
शुध ११ पावेतो क्षेम असे विशेष श्रीमंत आपाचा अज्ञा अलंदाच्या मुकामीहून
कन्येच्या लग्नास्तव घेऊन स्वार जालो ते नाशकास आलों कन्येचे लग्न मार्गेश्वर
शुधांत केले यांउपर तिकडे यावे तो आपलेच आगमन इकडे होणार याजकरिता
राहिलों त्यास आपलेच आगमण कधी होईल किंवा आम्हांच तिकडे यावेस अज्ञा
न्यास कर्तव्य ते करावी बहुत काये लिहिणे हे विदनाप्ति

ले. ९
सु. ११३९ सव्वाल २९ }

श्री { श. १६६० माघ शुद्ध १
इ. १७३९ जानेवारी २९

राजश्री बलवंतराऊ टोके गोसावी यांसी

द असंडीत लक्ष्मी आलंरुत राजमान्य श्रो [मो. जा.*] बाजीराऊ बलाळ
प्रधान आसीर्वाद सुा तिसा सलासीन मया अलफ सरकारची उंटे नासिक प्राते राजश्री
महादेवभट यांजपासी ठेविली होती त्यास तुमची स्वारी त्या प्राते जालियाउपरी
तुम्हाकडील स्वारानी उंटे चोरून नेली त्याचा माग तुमच्या डेरियापावेतो लाविला
असतां उट लांबविले आहेती म्हणोन कळले तरी सरकारचे उटे न्यावी लांबवावे हे
गोष्टी कांही उतम आहे जैसे नाही हे गोष्टीने उट तुम्हास सुटतात की काये तरी
याउपरी उंटे जेथे गेली असतील तेथून आणऊन पुणिवास पाठऊन देणें जरी उटे
तुम्ही पाठवात नाही तरी तुम्हास उटे सुटणार नाही पण समजोन उटे पाठऊन देणें
नि.*] जाणजे छ २९ सवाल [नि.*] बहुत काये लिहिणे [वा.*] लेखन । सीमा

[पाठीवर डाव्या हातच्या कोपन्यांत वा.शि.*] श्री । राजा शाहू नरप । ति हर्ष
निधान वा । जीराव बलाळ । मुख्य प्रधा । न [उलटा*]

ले. १०
माघ शुद्ध ८ }

श्री { श. १६६० माघ शुद्ध ८
इ. १७३९ फेब्रुवारी ५

[बालबोधीत*] सत्वर आम्हापाशी पाठऊ

सहश्राये चिरंजीव बापाजी व दामाजी व पुरुषोत्तमजी चांप्रति माहादेवभट
हिंगणे आसीर्वाद उपर येथील क्षेम ताा माघ शुध ८ जाणोन स्वकाये कुशळ लिहिणे
विशेष विहीत गांवीहून स्वार जालों तें शुक्रवारी पुण्यास आलों श्रीमंताचे डेरे ते

दिवसीं वाहेर आले होते दुसरे दिवसीं तेही आलेत भेटही जाली कितेक वर्तमान सांगायाचें तें सांगितलें त्याप्रमाणें उमाचाई दाभाडण चांस पत्र दिधलें आहे व आम्हीही राजश्री अंवाजीपंत व गिरमार्जीपंतास पत्र लिहिलें आहे तें त्यास देणे श्रीमताचे पत्रां उंटाची ताकीद लिहिली नाही कारण हेच की पहिल्याणें आम्ही न घेता जे त्याणी लिहिणे ते लिहिलें आहे वारंवार काये लिहावें तुम्ही चाईस भेटोन उटाच्या विशी हटकणे ते जौच देतील ते लिहिणे श्रीमंत राजश्री राऊ तो आम्हांसी बोलिले आहेत की त्याचे डेरियापासून मातबर उंटे च्यार सोडून आपून फिकार नाही परंतु तुम्ही चाईसी सोमोपचारेंच बोलणे हे गोष्ट न काढणे राा हरवाजीपंत भिडे चांस आम्ही पत्र लिहिले आहे व कासीराजभट पंचधारी चांस लिहिलें आहे ते त्यांची त्यांस प्रविष्ट करणे वहुत काये लिहिणे हा आसीर्वाद चाा राजश्री वावूभट व शंकरभट शौचे व त्रिचक्रपंत चांस नमस्कार अनुक्रमे आसीर्वाद उपर लिहिलें परिसोन रुपा असों दीजे

[बालबोधार्थ*] राजेश्री त्रिचक्रपंतास आशिर्वाद विटाचे काम चालि लावणें मितीचे काम पडो न देणे जागा पुढील हवार करून ठेवणे हा आशिर्वाद -

राा रघुनाथजीस आशिर्वाद घराविषयी आम्ही तुमच्या भरवशावर निश्चित असो

ले. ११ } श्री { श. १६६१ ज्येष्ठ वद्य ८
सु. ११०० खल २१ } [आरंभी ले. ९ प्रो शिक्षा*] { इ. १७३९ जून १७

अभयपत्र समस्तराजकार्यधुरंधर विस्वासनिधी राजमान्य राजश्री बाजीराऊ पंडीत प्रधान ताा मोकादमानी मौजे सुक्रेणे पाा नासिक झुा ऑर्बेन मया व अलफ तुम्हास राजश्री मल्हारपंताचा व मातुश्री उमाचाईचा वगैरे कितेक मौजे मजकुरास उपद्रव लागतो म्हणोन महादजी जासूद याणी हुजूर येऊन विदित केले त्यावरून राा मल्हारपंतास व उमाचाईस पत्रे पाठविली आहेत ते कोणे गोष्टीने मौजे मजकुरास उपद्रव देणार नाही तुम्ही आपले समाधान असो देणे व मौजे मारचा बाजार भरि [वत*] जाणे रयतेचा दिलासा करून गाव आचाद होये तें करणे जाणिजे उ २१ रविलोवल [नि.*] आज्ञा प्रमाण [वा.*] लेखन । सीमा

ले. १२ } श्री { श. १६६१ भाद्रपद शुद्ध ३
भाद्रपद शुद्ध ३ मंद } { इ. १७३९ आगस्ट २५

वेदशास्त्रसंपन श्रीमंत राजश्री महादेवभटजी स्वामिचे शेवेसी

प्रोष्यांतरगत मल्हार रुष्ण कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती येथील क्षेम ताा भाद्रपद शुद्ध तृतीया मंदवारपावेतों मुा वाफगाव स्वामीच्या आसीर्वादि करून

सुखरूप असों विशेष आम्ही आल्याता काही वर्तमान स्वामीकडील कलत नाही तरी सविस्तर लिहिले पाहिजे आमचें वर्तमान तरी येथे आलों येजमानाचें दर्शन जाहालें दोन दिवस भाशण त्याणी कार्याकारण मात्र करीत तिसरे दिवसी येकांती कितेक प्रकारें सांगितले व राा भोजकट व सर्व विप्रमडली याणी सांगितल्यावर मागती पूर्ववत रुपा करू लागले जमीदार पुढें आले आहेत त्याचाही बहूतसा हेत की मामल्यांत घालमेल करावी त्यास येजमानाही पृष्ठ उतर दिलें की मामला मल्हारपंताचा चेकदर तुमच्याचेने काढितों येसे नाही तुम्ही मल्हारपताबरोबर जाणे त्याची तुमची गोडी करून देतो येसे पृष्ठ सांगितलें आहे आपल्यावर बहूतसा श्रेह करितात सर्व मडली आपलीच आहे आपल्या मामल्यात घालमेल नाही स्वामीचें आगमन लोंकर जाहालियानें कितेक कामकाज मामले वगैर या प्रांती आल्याने होईल मार्गेही येथे आल्यावर स्वामीस लिहिले आहे परंतु आगमन न जाहाले याउपरी अगत्य आले प१ श्रीमंत राजश्री आपाही लोंकरीच पुण्यास येणार आहेत आपले येजमान अद्याप वाफगांवास आहेत आठाचौ दिवसी पुण्यास जातील या प्रकारचें वर्तमान आहे राजश्री सिवजी शंकर यास बरे वाटत नाही हाली काहीसे आरोग्य जाहालें आहे परंतु सर्व प्रकारें तुम्ही लक्ष कामे टाकून सत्वर येणे विशेष काये लािा [नि.*] हे विनंती

ले १३

श्री { श. १६६२ वैशाख शुद्ध १३ पूर्वी
 { इ. १७२० एप्रिल २० पूर्वी

पुा श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] पंत प्रधान स्वामिंचे सेवेसां

पूर्वी अमीरखानासी राजश्री बाबूरावजी करार करून अलियावरी मागाहून असंफ*] ज्यांहाकडून सैद लस्करखान अपणाकडे अले आणि नासरजंगासी अपल्यासी सळूसही जाला दुसरें कमरदीखान व असफज्यांहा दोघेही येकचित होऊन बाहेर निघाले यावरून पातशाहा घाबिरे होऊन असफज्यांहासी सख्य संपादून अमीरखानास यांचे मुद्देमाफीक निरो[प*] दिल्हा परंतु चितांत विशमच होतें इतकियांत वर्तमान येकिलें की सैद लस्करखानाची गोष्टी अपण न येकिली आणि अम्हास इकडे रवाना केलें यावरून सवाईजीचे चित स्वस्थ होऊन सार्वभौमास लिहिले की रायांनीं हात्र पक्ष कबूल केला हें वर्तमान सार्वभौमानी येकोन बहूत संतोपी होऊन सवाईजीस लिहिलें की तुम्ही अपली निशा करून घेऊन अपलें पत्र अम्हास निघेचें याल म्हणजे अमची निशा होईल आणि कायेंही करून दिलीं [जा] नीळ येसी पत्रें इंद्रप्रस्थीहून अमच्या भेटी अगोधर येक दिवस येऊन पोंहचलीं होनीं तेंच पत्रें यजिनस सवाईजीनी अम्हास दाखविलीं आणि बोलिले की अम्हां रायांचा करार पृथ्वीपतीसी सळुसाचा निश्चयात्मक असिला तरी तुम्ही दय्येनं

द्वाल म्हणजे अम्ही पातशाहाची निशा करून प्रस्तुत खर्चस पांच लक्ष रुपये पक्ष-संख्यामध्ये अणऊं त्यावरून यादवरायानी व अम्ही सवाईजीस वचन दिले की रायांस असफज्याहाचा पक्ष कबूल नाही हाच पक्ष कबूल आहे सवाईजी बोलिले की पातशाहांसी श्रेह केलियानें जैसे कार्य होईल तैसे अणखियाच्याने कार्य होतच नाही परंतु श्रीमंतांचें कार्य न व्हावें या [अपूर्ण *]

ले. १४

जवळ ८

श्री

{ श. १६६२ वैशाख शुद्ध १३ पूर्वी

{ इ. १७४० एप्रिल २८ पूर्वी

गुरुभक्तपरायेण तपोनिधी महत ज्ञानगीर मठ जयेनगर प्राा सुलतानपूर चांमी

प्रति बाजीराव बलाल प्रधान नमो नारायेण उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लिहीत जाणें विशेष प्रस्तुत तुम्हाकडून पत्र येऊन वर्तमान कलत नाही तरी सविस्तर लेहून पाठवणें यानंतर राजश्री महादेवभट हिंणणे यासमागमे कार्यप्रयोजनाविशीं कितेक सांगून पाठविलें आहे त्याप्रमाणें तुम्हांस सांगतील तरी तुम्हीं मनावरी घेऊन कार्य करून पाठविलें पाहिजे [नि.*] जाणिजे छ ८ जमादि-लौवल [नि.*] वहुत काये लिहिणे [व.*] लेखन। सीमा

ले. १५

खल १८

[पहिला बंद बहुधा फाटून गेला आहे.*]

{ श. १६६२ ज्येष्ठ वद्य ४
इ. १७४० जून २

हें वर्तमान सवाईजीनी आम्हास सांगितले कीं तुम्हीं या गोष्टीचे बलकटीने वचन देणे म्हणजे अमीरखाजीसी व बाबूरावजीस करार जाहाले ते ते सरजाम होतील त्याजवरून आम्ही सवाईजीसी वचन प्रमाण केले कीं ये गो[ष्टी*] ची सला श्रीमंतांची आहे यांवरून रुपारामास ताकीद लेहोन यादवरायांस दिलीकडे मार्गस्त केले आहे आम्ही येथे आलियावरी वर्तमान येकिले कीं अमीरखान बंगशापावेतों पावले मागाहून वजीराचें पत्र गेले कीं तुम्हीं तेथेच राहाणे बहुतेक हजर बोलावितील पूर्वी अमीरखानासीं राजश्री बाबूरावजी करार करून आलियावरी मागाहून असफज्याहा-कडून सैद लस्करखान आपणांकडे आले आणि नासरजंगांसी आपल्यासीं सडूसर्हा जाहाला दुसरे कमरदीखान व आसफज्याहा दोघे येकचित होऊन बाहेर निघाले यावरून पातशाहा घाबरे होऊन अस[फ*]ज्यासीं सख्य संपादून अमीरखानास त्याचे मुदेमाफीक निरोप दला (दिला) परंतु चितात विपमच होते इतकियांत वर्तमान येकिले कीं सईद लस्करखानाची गोष्टी आपण न आइकिली आणि आम्हांस इकडे रयाना केले यांवरून सवाईचे चित स्वस्त होऊन सार्धभोमास लिहिले कीं रायानी इतक

पक्ष कबूल केला हे वर्तमान सार्वभोमानी येकोन बहुत संतोषी होऊन सवाईजीस लिहिले कीं तुम्ही आपली निशा करून घेऊन आपले पत्र निशेचे आम्हास घाल म्हाणजे आमची निशा होईल आणि कार्यही करून दिले जातील येसी पत्रे इद्रप्रस्थाहून आमच्या भेटी अगोघर येक दिवस घेऊन पोहचली होती तींच पत्रे बजनस सवाईजीनी आम्हांस दाखविली आणि वोलिले कीं श्रीमंत रायाचा करार पृथ्वीपतीसीं सळखाचा निश्चयात्मक असिला तर तुम्हीं शक्यपूर्वक वचन द्या म्हाणजे आम्हीं पातशाहाची निशा करून तूर्त पाच लक्ष रुपये पधरा लक्षामध्ये आणऊन त्यावरून आम्ही सवाईजीस वचन दिले कीं रायांस आसफजाहाचें कडील पक्ष कबूल नाही हाच पक्ष कबूल आहे सवाईजी बालिले कीं पातशाहासी श्रेह केलियानी जैसे कार्य होईल तैसे आणखी वाटेन कार्य होत नाही श्रीमताचे कार्य न व्हावें पातशाहासी विकल्प पडावा यास्तव नकारपूर्वक अधिक आशा दाखविलील ते गोष्टी आपण मनावर न घेता पातशाहाचेच गोष्टीवरी कायेम असलियाने सर्व मुदे होतील आम्ही सवाईजीचे समाधान केलें तेच समई डाकेबा सवाईजीनी रुपारामास लिहिले कीं आपली निशा पातशाहास देऊन पाच लक्ष रूा खर्चास पाठवणे राव उजैनीस आले म्हणौन लिहिले आम्हास सांगितले की रायांस लेहून लौकर उजैनीस घेऊन राहात ते करणे पाच लक्ष रूा व अयामल व तुम्ही रायांकडे जाणे तदोतर राणाजी व आम्ही रायांचे भेटीस विसा कोसावरी घेऊन उपरातिक पातशाहाचे विचारे मनसुबा कर्तव्य तो मातबरीने केला जाईल म्हणौन सांगितले तरी स्वामीनी लौकर उजैनीस यावे म्हणून तपसिले वर्तमान लिहिले ते अक्षरशाहा अवगत जाहलें ऐशास पातशाहाची सर्वप्रकारें रुपा संपादून घेऊन पातशाहतचा बंदोबस्त तुटला आहे कितेक अमीर बेयेखितयार होऊन जो जे जागा राहिला तो बराये खुद ख़ावंद आपणच तैसे मानून पातशाहाचा हुकुम किमपि मानीत नाही त्यास पातशाहाच्या येखितयारांत आणून पातशाही बंदोबस्त करून रयेत गोर गरीबाची दुवा घ्यावी मुलकाची मामुरी करून पातशाही खजानियाची तरकी करून हिंदुस्तानच्या पातशाहतचा बंदोबस्त केलियाची लोकोत्तर कीर्ती संपादून पातशाहाचे रुपेस पात्र व्हावें यांच अन्वये आजी आठ दाहा वर्षे तीर्थरूप कैलासवासी राव यानी राजश्री सवाईजी यांचे हातून नवाब खानदौरा यांजसीं संदर्भ लाविला होतां कितेक करारमदाराच्या गोष्टी सवाईजीच्याच विद्यमाने होऊन आल्या होत्या त्याचा परिणास लांगोन योजिला मनसुबा पातशाहाच्या चितानरूप सेवटास जावा तरी आमचा प्रसंग सरदारी सिपाहखर्च व किलेजात व बाजे कितेक कामे यामुले बोढगस्त सार्वभोमापासून मदतखर्च व कर्ज परिहारास द्रव्य प्राप्त होऊन उमदा मनसुबा करून बंदोबस्ताची सुरत करून दाखवावी तर ते गोष्टी त्याजकडून होऊन आली नाहीं द्रव्यावरी मनसुबा आमचा त्यामुले सर्व सिधील पडले मध्ये कितेक विक्षेपही पडले तथापि रायांची उमेद प्रातिशाही बंदगी हासील करून घेऊन आपले करारमदारावर काईम राहावें हेच त्रिकर्ण-

पुरस्तर होते तेच गोष्ट चितात आणून उदडही आशा नवाव आसफज्याहानीं दाखळून सेद लस्करखान पाठविले त्यास तन्हा देऊन पूर्वीपासून जे जे गोष्टी चितोवरी धरिली आहे तेच परिणामास लावून लोकोत्तर उतम करून दाखवावें दुसऱ्याजवळून द्रव्यादीक विशेष प्राप्त जाहाले आणि सार्वभोमापासून काही नून्य मिलाले तरी तेच कबूल करावे आणि आपल्या वचनप्रमाणावर काईम राहावें याच अन्वये रायाची आमची बोली दृढोत्तर होऊन तुम्हांस सवाईजीकडे पाठवावेसा निश्चये ठहराऊन ठेविला तदोत्तर रायांनी मालवियांत जावयाचा उद्देश केला आम्हीं अवरंगाबादेस गेलो उपरातीक रायांनी तुम्हांस सवाईजीकडे रवाना केले रायांनी बरानपुराहून कूच करून नेमाड सरगोण प्रांते आले काकेरकर मवास मुफसद होता त्याचे पारपत्य करून बंदोबस्त केला तदोत्तर कूच करून रेवा उतरून जाताच शरीरी पीडा वायोची होऊन वैशाख शुध त्रयोदशीस रायांनी देहावसान केलें ईश्वरे मोठी अनुचित गोष्ट केली ईश्वरी तंत्रास उपाये नाही नाही जे जे काली ज्या ज्या गोष्टी घडून येणार तितक्याच घडतात सर्व गोष्टीस ईश्वरी सता प्रमाण आहे माणसाचे हाती तिलमात्र नाही परंतु विचारी दीर्घदर्शी लोक आहेत ते मनसुबियांचा पेश अंदेशाचा विचार चि [ति*] तांत व सवाई प्रमुख थोरथोर आहेत त्याचेही चितात येणे ते आलेच असेल या गोष्टीचा विचार कैसा म्हणाल तर तीर्थरूप कैलासवासी नाना याची नजर रयेत पाळावी अशेष जनाची दुवा घ्यावी हेच त्याचे चितात कायावाङ्मन्सा होते तदनुसूपच अरण्यवत मुळस जाहाला होता त्यास कौल देऊन कंटकाचा उच्छेद करून रयेत नादविली रयेतीचा आसीर्वाद घेतला तन्मुले नानाची कीर्ती लोकोत्तर प्रकाशमान जाहाली नानाचा काळ जाहाला तीर्थरूप राव प्रधानपदास आठई जाहाले राजश्री [मो. जा*] स्वामीनी रुपा करून गौरव केलें नानाच्या पदरी रयेतेची दुवा व देव ब्राह्मणाची स्थापना केली त्यांचा आसीर्वाद पदरी विपुल ते पुण्य नानानी रायांचे पदरी बांधले व रायांचीही बुध रयेत परिपाळणांस पूर्ण देवाब्राह्मणाची स्थापना करून काश्यादीक माहास्थली विश्वेश्वराचा जीर्णोद्धार करावयांस निरत होऊन त्याच मार्गेकरून रयेत नादविली रेवादक्ष्णतीरी देवाब्राह्मणांची स्थापना करून माहास्थलाचा जीर्णोद्धार केला पुढे उत्तर प्रांती कीर्तिलता प्रफुल्लित केली विश्वेश्वराची स्थापना करावी हे आर्त होतीच नानानी कीर्ती संपादिली त्यापेक्षा दशगुणांत कीर्ति जगत्यात रायाची प्रकाशमान जाहाली राव पूर्ण प्रतापी प्रतिश्रेष्ठकर्ते होते त्याचे पुत्र चिरंजीव राजश्री नाना आहेत सर्वांप्रकारे बुधिमंत वडालवडिलोपार्जित येशकीर्ति घडून आली ते अभिवृधीस पावावयास निपुण आहेत दुसरे उभयेतां तीर्थरूपाचे पदरी रयेतीची दुवा व देवाब्राह्मणाचा आसीर्वाद होता तो त्याणीं यांच्या पदरी बांधिला सर्वा जनाचे ज्यांचे त्यापरी परिपालण करावें हेच उमेद आमची व चिरंजीवाची आहे वडिलांचे पुण्य आमच्या मस्तकी आहे कोणेविशी तिलमात्र नून्य पडेसारखे

आहे येसे नाही राव असता सरदार व फौज व कार्यकर्ता पुरूष पदरी होते तेच प्रस्तुत आहेत ज्या ज्या गोष्टी रायानी संपादिल्या व संपादावयाच्या चिंतांत आल्या त्याचा परिणाम लावावा हेच त्रिकर्णपुरसर चिंतांत आहे प्रस्तुत आम्ही चिरंजीव राजश्री नाना राजश्री [मो. जा.*] छत्रपति स्वामीचे दर्शनास जातो नानास पेशवाईची वखें देऊन बहुमान करून अविलंबेच पुण्यास येऊन तो सरदारही मुळूकगिराहून येतील लक्ष फौजेची समजाविस व तयारी व्हावयांस कनिष्ठ पक्षी दोन तीन मास लागतील तदोतर सरदाराचे आमचे विचारें आम्ही अथवा नाना फौज घेऊन त्या प्रांते येऊन ज्या ज्या गोष्टी रायानी अविलंबिल्या होत्या त्याची अभिवृधी करून सार्वभोमाचे मनोभीष्ट सिधीस नेऊन त्याचे रूपेस पात्र होऊन अन्यथा दुसरा विचार नाही तुम्हीं सवाईजीस येविसी सांगणे ते सांगितलेच असेल व सांगोन त्याजपासून पातशाहास लेहून पाठवणे नकारपूर्वकाचा उपमर्द करावा हे गोष्ट सार्वभोमाचे व सवाईजीच्या चिंतांत आहे तदनुरूपच घडून येईल संदेह नाही रायासी जे जे करार केले त्यावर त्याणी काईम राहून किंबहुना त्याहून विशेष करून द्यावें हे गोष्ट सर्वात्मना त्यास योग्य आहे पंधरापैकी पाच लक्ष तूर्त रायांकडे पाठवावयास त्याणी तयार केले होते त्याप्रो सवाईजीस सांगून अविलंबे पाठवून देणे सारे फौजेची सिधता करून दुसरा होतांच उभयेतातून येकजण सरदारसहवर्तमान घेऊन त्या प्रांते येऊन तदोतर राजामलजी [स घे] ऊन तुम्ही पुढे येणे उपरातिक सवाईजी व राणाजी यांचे भेटीचा विचार करून अभेसिगजीसही उभयेताचे विचार आपणाजवळ आणून भारी होऊन सार्वभोमाची इच्छ्या असेल तदनुरूप कर्तव्यार्थ संपादणे तो संपादिला जाईल कदाचित नकारपूर्वक आदिकरून दीर्घ दृष्टी न देता अल्पबुधीस प्रवर्तून राव गेले अतःपर कार्ये राहिले म्हणून आम्हासी विरुध वर्ततील तर काये मुजाइका आहे लक्ष फौज व उमदे उमदै सरदार आमच्या पदरी आहेत नकारपूर्वकस मुळीच ठिकाणी लावावयास अतर होणार नाही याही गोष्टीने सार्वभोमाचे व सवाईचे मनोभीष्ट सिधीस पाऊन कोते अदेश कितेक संकल्पविकल्प चिंतांत आणितील तैसे सवाईजीच्या चिंतांत येणेच नाही सवाईजी आम्हाप्रमाणें जाणतच आहेत राव होते तेव्हा ते काये करीत होते करणार सरदार व इत्यादीक सामादीक व आम्ही आहो तेंच आहो तुम्हांस सर्वविसी कुळीस आहे आधी तो आमच्या करतृत्वास ते बरे चाक्रीफ आहेत येद्यपि काही गोष्ट त्याच्या चिंतांत नयेसी जाहाली तरी तिचा शेहनिशह करून त्याच्या प्रत्ययास येईसे करून ते सार्वभोमाचा निशा करीत ते करणें सर्वा हिंदूस महदाश्रये रावच होतें रायासरिखा सामानपूर सर्व गोष्टीने संपूर्ण दक्षणेस या हिंदुस्थानात दुसरा कोणी नव्हता असो राव काये घेऊन गेले रायानी सर्व ठेविले आहे पहिल्यापासून आम्ही व बरकड रायांच्या पदरी होती ते आहो रायानी येश कीर्ति जोडिली तिची अभिवृधी करावी हेच मानस आहे श्रीरूपे सर्वही रायाच्या

तपोबळपुण्यकरून घडेल आम्ही आपले सामानफौजेनसी जे सार्वभोमांसी वे-
 चेखितयार वर्ततात त्याचे पारपत्य करावयास कुवत धरित आहों तेथे सवाई व राणाजी
 व अभेसिंग-चांचा आमचा चेक विचार असता जे जे मनावर धरून ते न घडेसे काये
 आहे सारांश राव असता होते तेच-हाली आहे अंतर तिलतुल्य नाही म्हणावयास
 अंतर ये [व*] ढेच की राव पर्जन्यकाली मालवियांत राहून मनसुबा करिते
 तोडास गेले होते ते गोष्टी मागे येऊन तोच मनसुबा दसरा जाहालियावर होणार
 इतकेच अंतर आहे वरकड काही नून्य नाही तुम्हीं सवाईजीचा निशा करून त्याजकडून
 पातशाहाचा निशा करून या वौढीच्या संमयांत द्रव्य येऊन पुढें उमदा मनसुबा आम्हा-
 पासून घडून ये ते त्याणी करावेंच करावे व तुम्ही करवणे जाणिजे छ १८ रालौवल
 [नि.*] बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

ले. १६

सु. ११२१ रवल १८

}

श्री

{ श. १६६२ ज्येष्ठ षय ५
इ. १७२० जून २

पुा राजश्री माहादेवभट दिगणे गोसावी यासि

मुा इहिदे आर्वेन मया अलफ नादरशाह लटीच्या मुलकात येऊन जमीदारासी युध्व-
 प्रसंग करून जमीदारास कैद केले आण संडणी दोन क्रोड रुपये घतले व गुन्हेगारी
 पावणे दोन क्रोड येकून पावणे च्यार क्रोड रुपये घेऊन च्यार डेरे चहू बाजूस कंदार व
 तुराण व इरान व रजपूत या प्रकारे चहू रोंखे डेरे दिलियाचा अर्थ लिहिला
 तो विदित जाहाला पुढे नादरशा कोणे रोखे जाणार मनसुबा काये हें सविस्तर
 वृत्त लेहून पाठवणें [नि.*] जाणिजे छ १८ रालौवल [नि.*] बहुत काये
 लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

ले. १७

सु. ११२१ रसर २

}

{ श. १६६२ आपाढ शुद्ध ३
इ. १७२० जून १६

सावी यासि

सेवक चिमणाजी बलाल नमस्कार मुा इहिदे आर्वेन मया अलफ तुम्ही
 पत्र छ २९ सफाचे पाठविले ते छ २७ रविलोवली प्रविष्ट जाहालें आम्ही
 सवाई जयपुरास घेऊन राजश्री सवाईजीची भेटी घेऊत याची पत्रे-
 पातशाहास पाठविली तेथून श्रीमतास पाच लक्ष रुपये सत्चास पातशाहानी यावे हा
 निश्चये करून घेतला होता विस्तारे पत्र श्रीमतास लिहिले होते आपणांस पावले
 असेल आठी दिवसात पाच लक्ष रुपये यावे आणि श्रीमत उजेंनीस दाखल जाहालें
 यावर त्यास पावते करावें त्याउपरी दाहा लक्ष रुपये पर्जन्यकालात यावें तो छ १५

सफरी राजश्री सवाईजवळ डाकेचे वर्तमान विपरीत साडे सा दिवसाचे आले ईश्वरे अनुचित केले यांचा विस्तार पत्री काये ल्याहावा इच्छेस उपाय नाही हे वर्तमान सवाईजीनी आइकून बहूत दुखी जाहालें वारंवार स्वासोस्वास टाकून आपली बाजी सचली या वर्तमानाची पत्रे दिलीस पाठविली होती त्याची उतरे छ २८ सफरी आली तेही आम्हास वाचून दाखविली अमिन्नास संतोष जाहाला म्हणाले श्रमी फार जाहाले फिसाद करावा हे इच्छा नकारपूर्वकाची आहे विचार करितात अतःपर सल्हा हेच आहे कीं मालविद्यांत फौज पोख्ती ठेवावी म्हणजे सत्तासही पातशाहापासून घेऊन पाठवून व पुढेही उमदी कामे कर्तव्य ते करून यास्तव फौज खामखा ठेवावीच ठेवावी हा हेत सवाईजीचा आहे व विचारेकरून सल्हा हेच आहे म्हणून तपसिलें लिहिले ते कलले रोसियास तीर्थरूप कैलासवासी राव यानी पाया घातला होता तो सर्वांच्या बऱ्याचाच घातला होता करून दाखवावे हे ईश्वरे सामर्थ त्यास दिले होते व करितेच ज्यामध्ये पातशाही बंदोबस्त होऊन येई व धर्म-स्थापना होवे तेच करिते व पातशाहाही त्याचे मनोदयानरूप गौर करिते परंतु ईश्वरे त्यास दिवस थोडे केले त्यास उपाये काये ईश्वरी तत्र प्रमाण म्हणावें राव निधन पावलिद्यांनी सवाईजीस विशेष दुख जाहाले म्हणो तर सवाईजीचा आमचा वेव्हार कैसा आहे तो तुम्ही जाणतच आहा ते केवळ इष्टच नव्हेत त्याचा आमचा भाऊपणा आहे त्यास सर्वांपेक्षा श्रम अधिक जाहाले असतील यात संदेह काये येईवी राव सर्वा जनाचे मनोरंजक व सर्व हिंदूस आश्रये होते ते दिव्यगत जाहालियांनी अबाळ वृधांचे चित विक्षेपास पावले असो त्याचा अवतारच तेवढा होता परंतु त्यास कैलास-वास जाहालियाचा संतोष अमिन्नांनी चितांत आणून फिसाद करावयाचे चितांत आणिले म्हणोन तर या गोष्टीचे संकट काये आहे राव मात्र गेले परंतु सर्व अर्कान दौलत व सरदार फौज कुल आहे ते आहेच व रायाचा आर्सावाद आमच्या व चिरंजीव राजश्री नानाच्या पदरी आहे तरी जे जे या गोष्टीस अर्तभूत जाहाले असतील त्याची इच्छा पूर्ण करावयांस किमपि अंतर होणार नाही जे आमचे अमिन्न तेच सवाईजीचे अमिन्न सवाईजीस अगत्य तेच आम्हांस अगत्य अन्यथा दुसरा विचारच नाही यापूर्वीही ज्या ज्याणी विरुत चितात आणून कलहास्पद केले त्याचे मनोभीष्ट रायानी सिधीस पाविलेच किंबहुना त्यात काही नुन्य जाहाले असेल म्हणोन त्यास फिसाद करावयाची बुध ईश्वर देईल त्याचा हेत आम्ही व नाना पूर्ण करावयास चुकणार नाही वरकडे मालविद्यांत फौज ठेवावयाचे लिहिले तर येदा मालविद्यात आम्हांस ठेवावीच लागते तुमच्या पत्रापूर्वीच राजश्री विठोजी बुले फौजेनेसी ते प्राते ठेविले व राजश्री पिळाजी जाधवराव यांस फौज ठेवावयाविशी लिहिले आहे ते ठेवितील राजश्री राणोजी सिदे व मल्हारजी होळकर यांस लिहिले आहे ते उभयेतातून येक जण खासाच राहातील दाहापंधरा हजार फौज त्या प्रांते राहिल हाली फौजेने देशी यावे येसे दिवस राहिले

नाहीं बहुधा तों सारीच फौज राहिल कदाचित आलेच तरी लिहिलेप्रो पधरा हजार राहातीलच राहातील त्याचे खर्चाची बेगमी सवाईजीनी चिंतात आणून पाच लक्षा पातशाहापासून घेऊन पाठवतीलच राहिले दाहा लक्ष तेही पर्जन्य कालातच घेऊन त्याणी पाठवावे म्हणजे फौजेची बेगमी पोखती होईल व इकडीलही फौजेची समजावीस करून खासाच त्या प्रांते फौजेनसी घेऊन ज्या ज्या गोष्टी कर्तव्य त्या सवाईजींच्या आमच्या विचारें केल्या जातील मुख्य गोष्ट कितेक कर्तव्यपदार्थ व पातशाहाची भेटी होणे ह्या गोष्टी रायांनी चिंतात आणिल्या होत्या त्या राहिल्या आहेत त्या देव आमच्या हातून अगर नानाच्या हातून रायाचे पुण्यकरून घडतीलच घडतील संदेह नाही रायाचा हेत बाकी राहिल हे होणे नाही सवाईजी पहिल्यापासून या कार्याचे बाजीकार आहेत व आमचे कार्य ज्या ज्या तरेने करून घेणे ते ते घेतीलच आम्ही सर्वप्रकारे सवाईजींचा भरोसा मानितों व बंधुपणास उपयुक्त व लोकीक पदार्थ बंधुपणाची अभिवृद्धी होये तेच ते करितील विकानेरकराचे साह्य सर्वप्रकारे करावे हे सवाईजींस अगत्य आहे याच अन्वये अगोधर अभेसिगजींस सागणे ते सागितले त्याणीं कबूल केले आणि विकानेरकरावर कबरबंदी करून गेले शहर छुटले किल्यास माहासरा केला आहे हे विशम सवाईजींस होऊन फौजबंदी करून राणाजी व सवाईजी विकानेरच्या साहाय्य जाणार म्हणून लिहिले ते कललें [नि.*] जाणजे छ २ रबिलाखर [लं.*] लेखन । सीमा

ले. १८

श्रावण शुद्ध १

}

श्री

{ श. १६६२ श्रावण शुद्ध १

{ इ. १७४० जुलै १३

वेदशास्त्रसंपन राजश्री माहदेवभटजी स्वामि गोसांवी यासी

दं अखंडीत लक्ष्मी अलंरुत राजमान्ये [मो. जा.*] स्नो राणोजी सिंदे दंडवत विनंती उपर येथील कुशल ता श्रावण शुद्ध १ मुा श्रीगोदे जाणौन स्वकीये लेखन करणे यानंतर तुम्हीं पत्र पाा ते पावोन लेखनार्थ अवगत जाले श्रीमंताचे वर्तमान विस्कळीत थैकोन दिल्लीमध्ये सर्वास हर्ष निर्माण होऊन मालवे प्रांते अज-मुलाखान येतात म्हणौन कितेक विशदे लीा ते सविस्तर कलो आले तर पूर्वीही सेवक लोकच सेवा करून अमिन्नास पराभव पावीत होते अताही चिंता करावीसी नाही ईस्वर कृपावंतच आहे जे येतील ते सुख पावतील इकडील वर्तमान तर श्रीमंत राजश्री नानास वखे होऊन पूर्ववत्प्राा माहराजाही गौरव केला त्याचे पदरी पुण्य समर्थ आहे शत्रूस विशापात्कारेच नतीजा होईल चिंता केली न पाहिजे [नि.*] विशप काये लिहिणें लोभ असों दीजे हे विनती [वा*] मोर्त । व सुद

[पाठीवर डाव्या बाजूस बदामी शिक्क्यांत*] श्रीजोति । स्वरूपचराणि त । त्पर
जनकीजि सु । त राणोजि सिंदे । नीरतर

ले. १९

सु. ११२१ जिल्काद १९ }

श्री

{ श. १६६२ माघ वद्य ६
इ. १७२१ जानेवारी २६

पुा राजश्री माहादेवभट्ट हिंगणे गोसांवी यांसि

सुा इद्दिदे आर्वेन मया व अलफ नवाव आसफज्या चाणी राजश्री बाबूराव
मल्हार याजसभागमे मजकूर सागून पाठविला कीं दिलीस असतां पातशाही बदो-
बस्ताची कामे चिंतांत होती तो मजकूर तुम्हाजवळ सांगून राजश्री बाजीराऊ यास
लेहविला होता व पातशाहीचा बंदोबस्त व्हावा हे गोष्ट ते व्याहात असता त्याजला
दिवस थोडे जाहाले आपणासही दक्षणाच्या बंदोबस्ताकरिता निघून येणे लागेले त्यास
तुमचे रिकार्कतीने घरकलह तुटला ओढ्याच गोष्टी दस्तात आल्या जत्करत्फ आहे
तेथे इकडील बंदोबस्ताचे संकट नाही आता वृधापकाल चेक बेल पुन्हा दिलीस
जाऊन पातशाहीचा बंदोबस्त करून दाखवावा पुढे भवितव्य असेल तसे असो
तुम्ही कर्जदार त्याचा परिहार जाहाला पाहिजे व नादरशाईच्या प्रसंगामुळे पातशाही
खजाना [ना*] मामूर होऊन बंदोबस्त तुटला आहे तोही येथारथीत जाहाला
पाहिजे हे मानस माझे आहे बंदोबस्त कोण तो केसा म्ह [ण*] तील तरी रजपूत
राजे तमाम पातशाही मुळूख साऊन जागा जागा खजानपूर होऊन वसले आहेत
पातशाहीवर नादरशाहाचे कालचक्र आले त्या वरुती पातशास मोठा भरोसा राखत
होते की या वेळेस रजपुताच्या फौजा मातघर घेऊन पोहचतील तरवारेची त्याच्या
सिफारस बहूत आइकतो या वेळेस आपले दृष्टीने तमासा पाहीन या प्रकारचा भरोसा
मानून पत्रे यावयाविशीं पाठविली परंतु कोण्हीच नाही आले तरतें बुडतें पाहिले जे आम्ही
होतों ते गलों बुध्याचा प्रसंग खानदौरा व सादतखान चाणी विघाडिला असो तो
प्रसंग तैसा जाहाला आतां रजपुताचे वैश्यम पातशाहाच्या मनात फार आहे व
मजलाही लाजीम आहे की चेक वेळ त्याजपासून द्रव्य घेऊन पातशाही मुलाजमतीस
न्यावे थैसे आहे या गोष्टीस तुम्ही व मी चेक असिल्यास अगाध नाही पातशाही काम
करून तुम्हांस कर्जांनिराळे करीन पातशाहा पधरा लक्ष खजानियातून द्यावयास केले
आहेत ते व त्याखेरीज आणखी पाच लक्ष येकून वीस लक्ष आणवीन व माळवा दरो-
बस्तें तुम्हास दिल्हा आहे त्याची व चमल आलीकडील मुळूक आगन्याच्या ताळुकि्याचा
आहे तो तुम्हास सुपुर्द म्हणून सनद पातशाही आणून देईन माझे चालणे जाहालिया
मजसभागमे चालावे अगर या प्रांते मजला च्यार दिवस लागत असल्यास दिलीत
पातशाहाजवळ नवाब गा[जु*] दीखान फोरोजजग व नवाब कमरुद्दीखान वजीर येक्या

विचारे आहेत त्यास लिहून त्याची तुमची भेट करून हजरत पातशाहाची भेट करीत तुम्ही आम्हीचेक जाहालियावरी दुसरा थोर कोण आहे पातशाहाच्या खातरखा बंदोबस्त करून आणखी तुमचे मनोभीष्ट सिधीस नेऊ कोणते म्हणाल तरी वाराणसीप्रयाग हिंदूची जागा आहे त्यास प्रयागचा कर माफ करऊन वाराणसी जागीर करून देईन दोन चार जागा मातबर पैका घ्यावयाच्या आहेत तेथून घेऊन तुमचे कर्ज फारी [क*] करीत पातशाहास पैका देईन त्याखेरीज तुम्हास सरळखोच पाहावयास वहुत जागे आहेत म्हणून कितेक मायामोहोच्या गोष्टी सांगून पाटाविल्या याचा खुलासा पाहाता दक्षणेत फौज आमची व हिंदुस्थानांत सर्वाई दोन्ही सवळ पक्ष येकत्र असिल्यास दुसऱ्याची आढ्यता चालत नाही प्रस्तुत काळीं न घडती गोष्ट भेटीचा योग घडला या समयात मायामोहो घाळून पातशाहापासून कार्यभाग होणे ते आपले जिमेस लाऊन घ्यावे आणि करून घेऊन आपलीच मातबरी पाडावी म्हणजे सहजेच पातशाही बंदोबस्ताच्या गोष्टी घडून जे च्याहातील ते होणार येसियास आम्हास सर्व-त्रकारे वडाल सर्वाईजी मातुश्री [मो. जा.*] वाई माहायात्रेस जाते समई आपल्या स्थलास घेऊन जाऊन अतीत्य निःसीम संपादिले पुत्र म्हणऊन समागमे फौज देऊन माहाप्रतापे सिधीस पावविली मातुश्री [मो. जा.*] नी पुत्राधिक्यता चितात आणिली तन्मुळे राजराजेद्र व उभयेता तीर्थरूप कैलासवासी बंधुत्वे चालले त्याच अन्वये राजराजेद्र याची माया आमचे ठाई असेलच जी जी कार्ये आसफज्या करून देऊ बालले ती राजश्री सर्वाईजी याजपासून नव्हेत सारिखी होतील तेव्हा दुसरियाची आशा चितात आणावी तरी तीर्थरूपाचा व सर्वाईजीचा बंधुपण जाहाल्यादारभ्य कितेक कार्ये जाहाली राहिली ती करून देतील यांत संदेह नाही प्रयागवाराणसी हीं व आणखी कितेक माहाक्षेत्रे येवनापासून... [मुक्त होऊन गोव] ध मना ध्वावा हे इत्सा पहिल्यापासून राजराजेद्र याची व कैलासवासी या [ची*] होती ते घडावी हेच मानस आमचे त्यास सर्वाईजी आम्ही येकचित असिल्यास नव्हेसे काये आहे आस-फज्या करून देतील त्यापेक्षा अधिकोतर करून यावयास श्री [मो. जा.*] ने राज-राजेद्र यास सामर्थ दिले आहे व आमचे पदरी बडिलाचे पुण्य कार्य करून घ्यावयास समर्थ आहे तेथे इतर प्रसंग चितात आणून काये असो तेही कार्यकर्ते ममता-युक्त बोलत असता आपण नाही म्हणून त्याची तूप (?) काये निमित्त्य मोडावी परंतु आम्हास भरोसा राजराजेद्र याचाच आहे व उभयेता कैलासवासीमागे कर्जवामाचे व फौजेच्या संरक्षणचे प्रसंग संकटावह प्राप्त जाहाले आहेत ते परिहार करावयास राज-राजेद्र याजपेक्षा सामर्थवान् कोण आहे प्रस्तुत हिवरचारीने नेमाड प्रांते आली अतःपर कुल फौजेनसी मजल दरमजल बोडसेदतिया या प्रांते येत परंतु येदा कर्जाचा प्रसंग आहे तो तुम्ही जाणतच आहा येक तो कर्ज भारी दुसरे उर्भा य*] ना तीर्थरूपी कैलासवास संपादिला याजमुळे औघ्याच गोष्टी संकटावह आहेत नयादि

दोन गोष्टी वडिली समर्थ संपादिल्या आहेत कोणत्या म्हणाल तरी सवाईजीचा भाऊपणा व फौज भा.....टेऊन गेले आहेत याजमुले कर्जाची कालजी वाहा[वी]सी नाही जी जी कामे वडिली इच्छिली होती ती करून देतील व पात-साहजीनी पधरा लक्ष कबूल केले आहेत ते खजानियातून आपून देतील यात संशये नाहीच परंतु खजानियातील रुपया निघतां दिवसगत लागेल आम्हांस तों मागे गडकोट-किल्याची वेगमी व दिवाण देणे व लस्करच्या लोकांचे वेगमांची निकड प्रस्तुत फारच लागली आहे या प्रसंगी सवाईजीनी आपणांपासूनच आमचे साहित्य करावे आणि पातशाही सरकारचा पैका येईल तो मुचादला घ्यावा म्हणजे आमची मोठी बोट वारतें वडिली भावपणा जोडिला तो समई कामास आला येसे जगप्रसिध होते तरी तुम्हीं सर्व अर्थ राजराजेद्र यास समजाऊन सांगून सध्या द्रव्याची साह्यता होऊन येई तें करणें तीर्थरूपाची व सवाईजीची भेट होती आमचाही हेत भेटाचा आहे व त्याची आमची भेट जाहालियास कामेही बहूत आहेत त्यास आम्ही बोटसेदतियांकडून कोट्याकडे ये तों सवाईजीनी त्याच सुमारें येऊन भेटाचा योग घडे तें करावें येविसी-चाही सिधांत करून लिहून पाठविणें द्रव्याचा अर्थ लिहिला आहे त्यास सवाईजी साक्षेप केल्यास पातशाहापासून द्रव्य निघाव[यास वेळ] नाही कैसे म्हणजेल तरी त्या स्थळी हरयेक कार्यास विक्षेप घाल्यावयास आसफज्या होते ते दक्षणेस आले अतःपर तेथे विक्षेप घालीसा कोण आहे ओघा जंगजोड सवाईजीचाच आहे त्याणी लिहून द्रव्य आणवावे त्याच्या लिहिल्याने येईलच येईल चावयास कांही विलब तो लागतच आहे ते येई तो सवाईजीनी अगोघर आपणांपासून साहित्य करावे उभयेता मागे त्याचे टाईच आम्हांस सवाईजी असता साहित्य न करीत तरी स्वर्गी वडील वडिलाचे आश्चर्य मानतील जाणिजे छ १९ जिल्काद [नि.*] बहूत काचे लिहिणे [लं.*] लेखन । सीमा

ले. २०

सु. ११४१ जिल्काद २०.

श्री

{ श. १६६२ माघ वद्य ७
इ. १७४१ जानेवारी २७

अखंडीतलक्ष्मीआलंरुत राजमान्य राजश्री माहादेवभट्ट हिंगणे गोसांवी यासि

सेवक बालाजी बाजीराऊ प्रधान नमस्कार सुा इहिदे आर्वेन मया व अलफ तुम्हीं धारेहून पुढे गेल्याचे वर्तमान विदीत जाहालें पुढे मजल दरमजल जाऊन सवाईजीची भेट घेतलीच असाल येथील वर्तमान तरी नवाब आसफज्याचा व नवाब नासरजंग या पित्यापुत्राचा कलह निर्माण जाहाला होता नासरजंग कुल फौजेनसी येऊन अंजनाटियास मुकाम का केला आसफज्या बन्हानपुरी नवनिगादास्त करीत होते हे वर्तमान तुम्हांस कललेच हेंतें त्यास साहित्याविसी

बळाबळ पाहून साहित्य करावे या विचारे कासारवारीने वरणगाव जामनेरावरी आलो फौजाही तमाम जमा जाहाल्या जिकडे हे फौज तिकडे जये यैसा अर्थ उभयेता येवनानी चितांत आपून रिफाकर्ताचा साक्षेप केला राजश्री बाबूराऊ आसफज्याकडे गेले होते त्याजवळ त्याणी बजीर्दीच्या गोष्टी बहूतच सांगितल्या नासरजंग याजवळ जमियेत फार आपणाजवळ थोडी आबरू राहाणे संकट संपादिले येश जाऊन जीवित्वास मुकामे(वे) यापेक्षा बजीर्दी करून रिफाकत करून घ्यावी हे उतम यैसे चितांत आपून फारच बजीर्द जाहालें नासरजंग तारुण्य फ्रौज तोफा व रिसाला बहूत याजमुळे गुमराई वसत होती त्यास त्याचे साहित्य करावे तरी येश पावल्यास आपलाच पराक्रम ध्यानात आणितोळ आणि लौकिकातही यैसे दिसेल की नासरजंग जबरदस्त यास्तव त्याजकडे जाहाले आमची प्रथम स्वारीज्याचा जोर थोडा त्याचे साहित्य केल्याविना नक्ष वाढत नाही हा विचार चितांत आणिला व असफज्याची बजीर्दी पाहून रिफाकत करावी हेच गोष्ट निश्चयांत आणिली नासरजंग याजकडील भले माणूस आले होते व हिमतयारखान व राा जानोजी निचालकर येत होते त्यास मना करून येदलाबादेवरी आलों आसफज्याकडून सैद लंस्करखान व बाबूराव येऊन भेटले हे वर्तमान नासरजंग याणी आइकताच गात्रे सिथल जाहाली आधीच आसफज्या युक्तिवान् त्यास हे मातबर फौज सामील जाहाली अतःपर आपला नाश व दौलतीची हान करावी उत्तम नाही यैसे चितांत आपून दौलतीचा त्याग केला फकीरी अवलंबून रोज्यास गेले त्याचे हमरंगति अबदुल अजीजखान व हिमतयारखान व सैद जमालखान व जानोजी निचालकर व फतेयावखान होते तितके त्या समागमे फकीरीच्याच विचारें गेले राजश्री सुलतानजी निचालकर वगैरे सरदार अजनठियासच राहिले नासरजंग याचा आर्युर्भावाचा विध्वंस जाहाला तेन्हा आसफज्या बन्हानपुरीहून कूच करून येदलाबादेवरी आले भेटीचा साक्षेप केला नकाच नसकृतदौला यास आमच्या डेरियास पाठाविले आणि घेऊन गेले अतिसन्माने डेन्यापुढे उभे राहून भेटी जाहाल्या समागमे पचतीस आसामी सरदार होते त्यासही आलिंगनयुक्त भेटले कैलासवासी [मो. जा.*] राऊ याच्या भेटी पूर्वी जाहाल्या त्यापेक्षा समारंभ विशेषात्कारें संपादिला नासरजंग याणी जागीरा दिल्या त्या बाहाल करून वरकडही कितेक मुदेमजकूर चितानरूप मान्य केले सध्या करून द्यावयाचे ते दिले पुढे करून[न*] द्यावयाचे त्याची निशा केली साराश आ[स*] फज्या बुधिवान आपल्या बुधिवैभवानसारच आदर मान केला हती घोडे जवाहीर वखें विहीत प्रसंगानरूप देऊन निरोप दिल्या आपण औरंगाबादेस जाणार आम्हां कूच [करून*] येदलाबादेहून जलगावाकडे आलो मजल दरमजल ल हिवरवारीने हिडुस्थानास येतो हे वर्तमान तुम्हास कलावे यास्तव लिहिले आहे वरकड कितेक मजकूर अलाहिदा पुरवणति लिहिला आहे त्यावरून कळेल मुख्य

गोष्ट आम्हास सर्व प्रकारे भरोसा राजराजेद्र याचा आहे जाणजे छ २० जिल्हाद
[नि.*] बहुत काये लिहिणे [लं.*] लेखन । सीमा

ले. २१ } श्री { श. १६६२ माघ वद्य ७
सु. ११२१ जिल्हाद २० } इ. १७२१ जानेवारी २७

पुा राजश्री माहादेवभट हिंगणे गोसांवी यांसि

सुा इहिदे आर्वेन मया व अलफ आटेरच्या राज्यावरी हिमतसिंग याची
स्थापना करावयाचा विचार राजश्री सवाईजी याणी चितांत आणिल्याचे वर्तमान
राा वेकाजीराम याणी तीर्थरूप कैलासवासी राऊ यास लिहिले तेव्हा तीर्थरूप लिहून
पाठविले की चंमल आलाकडील येखिनयार आमचा आहे येका स्थापन अगर उथापन
करणे ते आम्ही करूं हा मजकूर वेकाजीराम याणी राजराजेद्र यास सांगितला त्या-
वरी ते बालले की ते राज्य व हिमतसिंग रायाखेरीज नाही ज्या गोष्टीत राव रजाबद्द
असतील तेच गोष्ट अमलात येईल ऐसे म्हणून हिमतसिंगास राज्यावरी बसविले त्यास
निमे राज्य व आटेर भेड या दोही स्थलातून येक स्थळ घ्यावे हा खुलासा कैलासवासी
[मो. जा.*] राऊ याचा होता तुम्हीही जाणतच आहा त्यास राव कैलासवासी
जाहालियावरी राजश्री [मो. जा.*] राजराजेद्र याणी येक लक्ष रुपयाचे जागीरीचा
मजकूर तीर्थस्वरूप कैलासवासी [मो. जा.*] आपा यास सांगून पाठविला होता व
हिमतसिंगही देत होते परंतु वीस पंचवी [स*] लक्षाचा मुळक त्यांत लक्ष रुपयाचाच
घेऊन काये करावे आपल्या चितानरूप कार्य होऊन हिमतसिंगाचे स्थापन राज्यावरी
असावे राजराजेद्र याणी केले कार्य प्रतिपादावे या विचारांत असतां अजीमुला-
खान आले त्याणी हिमतसिंग यास राज्यावरून उठवून रायेसिंग यास बसवि... यास
पुन्हा हिमतसिंगाची स्थापन राज्यावरी व्हावी हे मानस राजराजेद्र याचे आहे
येथील विचार तरी मालवा प्रांत होलकर सिंदे पवार यांस वाटून दिव्हा च्यार समाईक
माहाल होते ते सरकारच्या खाजगी खर्चास ठेविले वरकड सरदार पदरी मातबर त्यास
सरजाम वाटून द्यावयास थोर राज्य भदावरचे व गैरी आहेत प्रस्तुत स्वारीही त्या
प्रांतेच आहे लोकास मुळक वाटून द्यावा लागेल त्यास राजराजेद्र याचा आमचा श्रेह
यास्तव त्याचाही विचार येविसीचा काये आहे तो करून बंदोबस्त करावा लागतो
चाजकरितां तुम्हास लिहिले आहे तुम्ही येविसीचा खुलासा राजराजेद्र याचा मनास
आणून लिहून पाठवणे तदनु रूप कर्तव्य तें केले जाईल सरदारास मुळक वाटून
दिव्हियावरी अमल बसावावयास संकट नाही मेहनत करून अमल बसविलील
परंतु राजश्री सवाईजी याचा आमचा श्रेह जे करणे तें त्याच्या विचारे करावे त्यास
तुम्ही तजविजेने सवाईजीस सांगून निमे राज्य व आटेर आमचे वाटियात वेई निमे

हिमतसिंगाकडे राहे येसा विचार करून वर्तमान लिहून पाठवणें [नि.*] छे २० जिलकाद वहुत काये लिहिणे [लं.*] लेखन । सीमा

ले. २२

सु. ११२१ जिल्काद २० }

श्री

{ श. १६६२ माघ वद्य ७
इ. १७२१ जानेवारी २७

पुा राजश्री महादेवभट हिंगणे गोसांवी यांसि

सुा इहिदे ओर्वेन मया व अलफ रामपुरा व चुंदी वगैरे ताळुकियाची वाकी सालगुदस्तार्चा राहिली आहे त्याचा व साल मजकूरचा निर्वाह हाणें त्याचा विचार काये आहे तो मनास आणून लिहून पाठवणे व त्या प्रातीच्या व गैरे जागाच्या अमलाचे वर्तमान लिहून [पा] ठवणें [नि.*] छ २० जिलकाद [नि.*] वहुत काये लिहिणे [वा.*] लेखन । सीमा

ले. २३

सु. [११२]१ जिल्हेज २० }

श्री

{ श. १६६२ फाल्गुन वद्य ७
इ. १७२१ फेब्रुवारी २६

पुा राजश्री महादेवभट हिंगणे गोसांवी यांसि

सुा इहिदे.....नवान निजामनमुलूक याची.....णी उतर प्रातीच्या कार्यभागास चितपूर्वक उमेदवार केलें त्याचा विस्तार तुम्हांस पहिला लिहून पाठविलाच आहे तीं पत्रे पाऊन तुम्हास सकल अभिप्राये कळलिलाच असेल चमच किलेजात दरोबस्त माळवियाची सनद व चमल आलाकडील ताळुका व राजे ताविनांत येसी सनद आणून देतो पधरा लक्ष रुपये पातशाही सजानियातून द्यावयाचा करार त्यास पाच लक्ष जाजती येकून वीस लक्ष देववितो मातचर स्थळे पैका ध्यावयाची आहेत तेथील पैका घेऊन काही पातशाहास देऊन काहीं तुम्हीं आम्हीं घेऊन कर्ज तुमचे फारीक करीन प्रयागचा कर माफ होऊन श्री [मो. जा.*] वाराणसी क्षत्र आपणाकडे करून घ्यावे हे मानस तुमचे आहे तेही करीत तुम्हीं आपले मायेत असावे तुम्ही मी येक आसिल्यास वहुत कामे होतील येसा करार केला आहे परतु पहिल्यापासून आम्हाकडील माध्यस्तात राजराजेद्र आहेत आणि इतकीही कार्य आमची करून घ्यावयास श्री [मो. जा.*] ने त्यास सामर्थ्य दिले आहे वडील उभयेता कैलासवासी जाहाले त्या माघारी आमची कार्य करून देऊन पहिल्यापेक्षा श्रेह विशेष चालवावा हा अगत्य धरितात येसा अर्थ तुमच्या लिहिल्यावरून दिसून आला आहे त्यास आमचा स्वर्चवेच फौजेचा व गडकोटाकिल्याचा व दिवाणेदणियाचा काये काये आहे व कर्ज कितेक जाहाले आहे हे तुम्हांस ठावकेच आहे तुम्ही राजराजेद्र यासही सांगितलेच असेल मुख्य गोष्ट पातशापासून द्रव्य येणें ते आल्यास काहीं थोप राहून मोठे उपयोगास

वेते त्यास ये प्रसंगी राजराजेद्र चाणी वेतन करून निजामनमुळक चाणी चाच केल्याप्रमाणे द्रव्य सजानियातून वेईसं करावं कदाचित तेथील गोष्ट ओकाशावरी दिन्तून आल्यास आपणापासून द्रव्याची साह्यता करून सजानियातील द्रव्य निघेल ते मुवादलियास घ्यावं म्हणजे मोठी थोप राखिलीसारिती होईल उभयेता वडील असतां साहित्य केले ते गोष्ट थोडकी आहे परंतु चा समई साहित्य केल्यास सवाईजीचा लोकीक उत्तम व आम्हीही त्याच्याच उपयोगास येऊ वडिलाचा व त्याचा श्रेह चालत आला आहे त्यापेक्षा अधिकोतर चाळून पातशाही चंदोवस्त च्याहाताल तो होईल वरकड आम्हास कर्जपरिहार करणे व फौजेचा खर्च चालवणे यापेक्षा दुसरा निजध्यास नाही विकडून साहित्य होऊन आल्यास उत्तम जाहाले न होवेच तेव्हा कर्जपरिहाराचा विचार कोठे काही पाहावाच लागेल इतके काये निमित्त लिहिले म्हणाल तरी सवाईजी आम्हांस वडील आणि पातशाहा-जवळ मातवरीची व जामिनीची निशा त्याणी आमचे विसीची त्याणी केली आहे यास्तव पहिले व आतां सूचनार्थ लिहिले आहे तुम्ही कार्यकर्ते आहा ज्या तऱ्हेने सवाईजीस सांगणे तेंसं सांगून लिहिल्याप्रो कार्य होऊन येई ते करणे [नि.*] जाणजे छ.२० जिल्हेज वहुत काये लिहिणे [वा.*] लेखन । सीमा

ले. २४ }
सु. ११२०(१) जिल्हेज २० } श्री { श. १६६२ फाल्गुन वद्य ७
{ इ. १७४१ फेब्रुवारी २६

राजश्री मल्हारजी होलकर गोसांवी चांसि

दं असंडीत लक्ष्मी आलंरुत राजमान्य[मो. जा.*] श्री चालाजी वाजीराऊ प्रधान आसीवांद सुरु सन [इह्दे*] आर्वेन मया व अलफ प्रस्तुत तुम्हीं रामपुरियासी विघाड करून मुकाम त्याच परगणियात केला चावरून राजश्री सवाईजी वहुत श्रमी जाहोले आहेत येसियास तीर्थरूप केलासवासी याचा व सवाईजीचा श्रेह चालत आला त्याच अन्वये आम्हांसही त्यासी श्रेह रक्षणच लागतो सार्वभौमाच्या व आमच्या राजकारणांत मध्यत सवाईजी आहेत ते दिलगीर जाहाल्यास कितेक कार्यांत विक्षेप पडणार हा अर्थ तुम्हास न कलेसा काये आहे साप्रत आम्हीं हिंदुस्थानास वेत आहो सवाईजीची भेट होऊन कितेक कार्ये होणार या विचारास्तव रामपुरियास उपसर्ग न लागावा विहीत असे तरी तुम्हीं या प्रसंगी रामपुरियास उपसर्ग न लावणे तुमची आमची भेट लौकरीच होईल भेटानंतर रामपुरियाचा विचार कर्तव्य तो केला जाईल [नि.*] जाणजे छ २० जिल्हेज वहुत काये लिहिणे [लं.*] लेखन । सीमा

[पाठीवर डावे बाजूस बाबापेचा ले. ९ प्रो शिक्का *]

ले. २५

चैत्र वद्य ८ शनि.

श्री

 { श. १६६४ चैत्र वद्य ८
 इ. १७४२ एप्रिल १७

श्रियासह चिरंजीव दामोदरास व पुरुषोत्तमास व दिवाकरास प्रती माहादेवभट
 हिंगणे आसारवद उपरी येथील कुशल चैत्र वदी ८ शणवार मुा लस्कर राा राणोजी
 सिदे व मल्हारजी होलकर नजीक [मो. जा.*] जाणोन स्वक्षेम लिहिणे विशेष
 बहूत दिवस जाले काही गावाकडील व्रत कलत नाही याकरिता चिंता वाटते तर
 आलिया मनुशाब्यार साकल्ये वर्तमान घरचे व गांवचे लिहिणे आपण दोन तीन
 पत्रे तुम्हास पाठविली व मुजरद कासिदाची जोडी येक पाठविली त्यास अठरा
 दिवस जाले तेही पावलीच आसेल तुम्हाकडे येवज आम्ही काही राा सेशाद्रिराम
 याजकडून देविला होता व उजेनीवाा हुडी येक पावणे दाहासे पाठविली यासिवये
 दाहा हजाराची हुडी नारो शंकर याचे जासुदासमागमे पाठविली व कासिदाची जोडी
 आली तिजब्यार हुडी हजार पांच सदरहू येवज तुम्हाकडे कोणता पावला न पावला
 हा तपसीलवर लिहून पाा भारी व्याजाचा येवज देणे कुल फारक करणे व घराचे
 काम कोठपरियेत जाले उतरेची भित होऊन वरील खपरेल पके जाले की नाही
 जाले नसेल तर सत्वर करणे व तुम्ही लिहीत जाणे घोकीत जाणे आक्षेर उतम
 बलवणे चिरंजीव बापूचे वर्तमान राजश्री सवाईजीजवल आगरियास आहे कागदपत्र
 आखंड लस्करचे वर्तमान आम्हास लिहितो सुखरूप आहे चिंता न करणे आमचे
 वर्तमान राा मल्हारजी होलकर यानी रामपुन्यासी चिगाड केला याजनिमित्य सख्ये
 करायास आलो राा राजामलजीसही घेऊन आलो सर्व सरदारांच्या व मलजोच्या
 भेटी केल्या सखेत्वाचा विचार उतम प्र[का*] रे करून येका दो दिवसा सर्व सरदार
 सहवर्तमान व राा मलजीसही घेऊन श्रीमंताचे भेटीस जाऊ तुम्हास कलावे म्हणून
 लिहिले आसे पूर्वी कासिदाब्यार पत्रे राा गणेशभट खरे व रामभट तलेगांवकर व
 हरबाजीपत भिडे व कासी नानाजी कवठेकर यास लिहिली होती ते पाविलीच आसतील
 कासीपताचे राा च्यारसे वरात कोट्यावाा आपणाकडे आहेत मागतील तेव्हा त्यास
 देणे [नि.*] आम्ही श्रीमंत राजेश्री [मो. जा.*] पंतप्रधान याज

ले. २६

जवल २८

श्री

 { श. १६६४ आपाठ वद्य ३०
 इ. १७४२ जुलै २०

श्रियासह चिरंजीव राजश्री दामोदर माहादेव व पुरुषोत्तम व दिवाकर यांप्रति
 बापूजी माहादेव रूतानेक असर्वांद उपरी येथील कुशल ताा छ २८ जामादिलवल
 मुा पाटोदी दिलीहून वीस कोस आलीकडे जाणून स्वक्षेम लिहिणे विशेष बहूत
 दिवस पत्र येऊन वर्तमान कलत नाही याकरिता चित उद्दिप्त आहे इनामा कासीद
 औरंगाबादेहून सह... येत असता येकही पत्र न ये हा कोण विचार अम्ही जैपुरीहून

आज दोन महिने जाले मुजरत जोडा तुंम्हाकडे पाठविली ते पावलीच असेल त्याचें उतर अद्यापि घेन नाही अम्ही जेपुरीहून दिवलास गेलीं होतीं सार्वभौमानी हती पोडे वसे जवाहीर श्रीमंतास दि[वली] व अम्हावर चहूत मेहेबान हो [ऊन आम] च्या नावें नव सदि वा न संचधी उ ... र पुरुपोतमाचे नावें आठ सदी दिवाकराचें नावें शत सदी त्रिचकपंत खलगावकराचे नावें चार सदीया-ली आणि चहूत सं] तोची होऊन श्रीमनाजयल खाना [के] लें आठा दिवरी जेपुरास पाऊ तेधून श्रीमंतांकडे जाऊन चेंदा श्रीमंतां.....णी सिरांज प्रांतीच आहे या ... [आ] मचे घेणे होणार नाही तीर्थस्तर...इंद्रप्रस्थी सुरारूप भाद्रेत सार्वभौमाची रुपा चहूत आहे सविस्तर घृन जेपुरी पावल्यानंतर मुजरत कासदा वरोवरी पाठळं चिरंजीव पुरुपोतमास सेलीं न देणें चहूत काये लिहिणें लोभ असो दीजे हा अस्तीवादि

[राज] श्री त्रिचकपंतास नमस्कार सा गोविंद नाईक आठवले यास नमस्कार कासदास अर्धा रुपया इनाम देणें चिरंजीव दामोदरास नाशकी पावता करणे सर्वदा पत्रीं सांभाल करणें हे विनंती

[वालवोधीत*] राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव यांप्रति भाईभट पूरकर याचा नमस्कार ... वेणाजी त्रिचक सा नमस्कार विनंती सविस्तर राजश्री चापूही लिहि[ले] त्यावरून शूत होईल घरचा सर्वांचा प्रामृश घेतला पाहिजे लोभ असो देणे हे विनंती

ले. २७ }
सु. ११२२ जिस्हेज १५ } श्री { श. १६६५ माघ वद्य २
इ. १७२२ जानेवारी २०

असंडीत लक्ष्मी आलकृत राजमान्य राजश्री चापूजी माहादेव गोनादी यांसि

सेवक वालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार सा आर्चा ओवेन मया व अलक माहाराजा ईश्वरीसिग व राजामलजी यांनी आम्हांस पत्रे पाठविली व सा गोविंदराव यांनी तुम्हांस पत्रे पाठविली ती सारी येथेच आली सविस्तर पत्रांतले काळते त्याची उतरे त्यास पाठविली असेत तुमची पत्रे तुम्हासकडे पाठविली असेत ती पाठून तुम्हांस त्याची उतरे देऊन कासीद खाना करणें सारींश न्यादी श्रदाया व फौज त्या वयाच्या विचाराचा मजकूर लिहिला आहे त्यास फौज न्या प्रांते खाना सेलीं याचे साहित्य करणे आम्हांस जरूर आहे ते लिहिनील नदुनमार भादरा कुन्ड हसो हे करितील तुम्हीं जलदीने जाणें[नि.*] जाणिजे छ १५ अिन्द्रेज [वा.*] जेहेन नो

ले. २० } श्री { श. १६६५ माघ वद्य ६
सु. ११२२ जिल्हेज १९ } { इ. १७२२ जानेवारी २२

राजश्री राणाजी सिंदे गोसावी चांसि

दं असंडीत लक्ष्मी आलरुत राजमान्य [मो. जा.*] श्रोा बालाजी बाजीराव प्रधान आसावांद सुा आवा आर्वेन मया व अलफ राजश्री बापूजी माहादेव चांस राजश्री ईश्वरासिग चांजकडे रवाना केले टिक्याची वस्त्रे व हतीघोडे रवाना करावे लागतात त्यास हती तुम्हाजवळ त्यास द्यावयायोग असेल तर त्यास देणें रा लक्ष्मण शंकराबाबत छ्यावा तुम्ही ठेवणे कदाचीत हती तुम्हांजवळ द्यावयाचा नसिला तर लक्ष्मणपंताबाबत छ्यावा मारनिलेस देऊन रवाना करणे व घोडे देणें चेविशी अलाहिदा सनद पाठविली आहे तरी त्याची रवानगी जलदीने करणे जाणिजे छ १९ जिल्हेज [नि.*] वहुत काये लिहिणे [वा.*] लेखन । सीमा

[पाठीमागे डाव्या हातच्या कोपऱ्यांत बाबापेचा शिक्का*]

ले. २९ } श्री { श. १६६६ पौष वद्य ५
सु. ११२५ जिल्हेज १८ } { इ. १७२५ जानेवारी ११

असंडीत लक्ष्मी आलरुत राजमान्य राजश्री दामोदर महादेव गोसावी चांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार सुा स्वमस आर्वेन मया व अलफ तुम्हीं पत्र पाठविले ते प्रविष्ट जाहाले दिलीहून राजश्री बापूजी माहादेव चांस मनसूर अलीखान याजकडे राा केले राजश्री महारजी होलकर याचा हती गेला होता तो त्याजपासून घेतला कितेक श्रेहाचा मजकूर नवाब सफदरजंग यानी सांगितला व वकील आम्हावाा दिले त्यास घेऊन सरदाराकडे आलो सरदाराच्या भेटी जाहाल्या सर्व अर्थ चांस सांगितला परस्पर श्रेहाची वृधी करून सरदारसहीत कोट्याहून कूच करून इकडे आलो हुडिया नवाब सफदरजंगाबाबत पाठविल्या आहेत म्हणोन लिहिले ते कललें ऐशास सफदरजंग चांस श्रेहाविशी सागून देहावरी आणिले हती व पैका घेतला उत्तम केले सरदाराचे व सफदरजंगाचा श्रेह मुस्तकीम केला वहुत उत्तम केलें हुड्या पाठविल्याप्रो पावल्या राणाजी माधोसिगास घेऊन आले आहेत सरदाराची व याची रदवदल पडली आहे सरदार व बावा म्हणतात की माधोसिगास आमच्या हाती देणें पाचा लक्षाचा पटा ईश्वरासिगाकडून देवितो व रामपुरा दरोबस्त व काही नगद देऊन चाप्रो रदवदल आहे ठहराव जाहला नाही वजिराचे पुत्र इति [जा*] मुदौला व जाट दो चौ रा(रो)जात येतील दुर्जनसाल कोटेकर बुदीस आले आहेत राणाजासि सामील होणार म्हणोन लिहिले ते कलले अतपरही नवल विशेष वर्तमान तेथील लिहीत जाणें दिलीकडीलही वर्तमान लिहिणे आम्ही

मंजल दरमजल त्या प्राते चेत असों जाणजे [नि.*] आठा दिवसा आठ जलद जोडीवरावर सविस्तर वर्तमान लिहून पाठवात जाणे छ १८ जिल्हेज [वा.*] लेखन । सीमा पौ छ २० मोहरम

ले. ३०

}

श्री

{ श. १६७० ज्येष्ठ वद्य ६
इ. १७२८ जून ५

पुा श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] पंतप्रधान स्वामिंचे सेवेसी

विज्ञापना छ १९ जमादिलाखरी सत्तारामपंतानीं राा मल्हारबास सांगून कनीराम दिवाण निाा राजे माधोसिं [ग] नरसिंगदास वकील निाा नवाब सफदरजंग या दोघांस सुरजमल जाटाकडे मामलतीस्तव पाठविलें आहे जाट दवोन मामलत करिता तरी नक्ष राहोन पैकाही विपूळ देता सांप्रत सुरजमलाचेंच पैकतीलसें दिसून येतें लौकरीच मामलतही होईल जो ठहराव होईल तो पुढें सेवेसी विनती करूं प्रस्तुत सुरजमल जे देईल तेच घ्यावे वचनप्रमाण देऊन मामलत फैसल करावी आणि कुमुहूर्त टाळून अखेर [र] मथुरा येथे छावणी करून जाटाचे पारपत्य करावे हे मानस कारभारी याचे आहे दोघी दिवसांत जे अमलांत येईल तैसी विनती लिहून पाठऊ सेवेसी शृत होये हे विनती

ले. ३१

रमजान २२

}

श्री

पौ छ ६ शवल

{ श. १६७० मद्रवद वद्य १२
इ. १७२८ नवेंबर ३

राजश्री वापूजी माहादेव व राजश्री दामोदर माहादेव गेवळीं जमि

द अखंडीत लक्ष्मी अळंकृत राजमान्य [मो. जा.*] के मल्हारजी हाकड दंडबन विनती उपरी येथील कुशक जाणऊन स्वकीये कृत लिहिले अन्विके लिहिले विशेष राजे ईश्वरसिंग गर्वयुक्त होऊन बमये फौज करत देईल हांडा लिहिले चालोन अळें त्यांसि आम्ही तयार होऊन गेवळी त्याच इच्छा मुळावया होऊन वृत्त प्रसंग उतम प्रकारें जाळा कळवे सिकंदे करून त्यां कडे वेळां गजिदारी मंडळ होऊन राा केशोदास आम्हाकडे पाठऊन हुंई इ इच्छां कडे त्यां लिहिले देतो याउपरी सखूख करावा तैसा त्याजकडील मंडळ अन्विके मंडळ होऊन लिहिले आभची भेटी जाली ते कूच करून जेपुगान ते अन्विके कूच होऊन लिहिले दिव्याकडे मुकाम आहे ज्याजकडे हुंई इ इच्छां कडे त्यां लिहिले हरनाथसिंग जसवतसिंग मोहवतसिंग सखीं लिहिले हुंई इ इच्छां कडे त्यां लिहिले घेऊन आपल्यावरावर आणिजे आहेत इच्छां कडे त्यां लिहिले

राहिली तेही खाली होऊन बुंदीस जाऊन तेथील बंदोबस्त करून तदनंतर जिकडे जाण्याचा योग होईक ते लिहून राजश्री जयापा व राजश्री रामचद्रवावा हेही माल-वियातून येतील त्याची आमची भेटी होईक तुम्हाकडील दिलीची राजकारणे सर्व आपले उपयोगी राखून लिहून पाठवणे राजश्री बावा आम्ही येकत्र होऊन उपयोगी अर्थ ते होईक याजकरिता तेथील मनसबे राजकारणे कोणे प्रकारें आपल्या उपयोगास कोणती ते सविस्तर लिहून पाठवणें राजश्री बावाकडे अर्थ तुम्ही लिहिळाच असेल तदनुसार लिहून पाठवणें आम्ही ते येकत्र सत्वरच होऊन कर्तव्य अर्थ तों केंळा जाईक परंतु त्यांकडे आम्हांकडे आन्वये येकच वृत्त लिहित आसिल्लें पाहिजे [नि.*] छ २४ रंमजान बहूत काये लिहिणे हे विनंती [व.*] मोर्ते । व सुद

[पाठीवर डाव्या बाजूस वा. शि.*] श्री म्हळसा । कांत चरणी त । त्पर खडोजी सुत । मल्हारजी हो । ककरः

ले. ३२

अदमासें पौष वद्य ३

} श्री

{ श. १६७० पौष वद्य ३
इ. १७४८ डिसेंबर २६

पुा-राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यासि

विनंती उपरी तुम्ही पत्री लिहिले की माहाराजा अभेसिंग याच्या साहित्यास अपळे जाणे जाळे त्यावरून नवाब अमीरुल उमराव सादातखान बहादर जुलपकार-जंग यानी बोळाऊन नेऊन पुसिले की बाळाजीरायाचे आमचा परम श्रेह उमदी कामे त्याचे विचारे करणें जैसे असता पातशाहानी अजमुळाखानाचा पुत्र न्यायेतखान बहादर बखतसिंग अजमेरची सुभियाची नायेवत सांगून पाठविले त्यासि अभेसिंग याच्या चितात अन्य विचार अळा तरी रावजीनी माकूल करावे ते गोस्टी राहून बंखतसिंगास दबावितात हे सला की काये जैसे कितेक प्रकारे भाशण त्यासि जाळें ते तुम्ही पत्री लिहिलें जैसेयासि राठोड उभयेता बंधूही आमचे श्रेही कोणासी जुंजाये अम्ही अळो येक महिना जाळा सारस्य करून द्यावे याजकरिता धम धरून दोघासही सागणे ते सागून सारस्याचा विचार मनास अणिळा तुम्ही लिहिलें होते की सारस्य उभयेतासी करून दिलिया सर्व अमीर सतोशी अहेत आम्हासही पातशाही काम बजावणें वजीर व बक्षी सतोशी राखणे आणि दोघासीही भाऊपणा त्याचेही नुकसान न व्हावे जैसे जाणून येक महिना रदबदळ करिता लागळा तो पावेतो धम धरून माहाराजा अभेसिंग याची व माहाराजा बखतसिंग याच्या भेटी पौष रूप्य त्रितीयेस करून सारस्य उभयेता बंधूचे करून दिले ज्यामधे पातशाहा व अमीर सर्व राजी तेच गोस्टी अम्हासही करणे प्रस्तूतही अनीरुलउमराव सादातखान बहादर जुलपकार-

जंग घाच्या मनोगतानरूप उभयेता बंधूचे सारस्थ केले [नि.*] वरकड वर्तमान दिलीचे पातशाहाजीचे वरचेवर लिहीत जाणें विस्तारें काये लिहिणें लोभ असो दाजे हे विनंती [व.*] मोर्त । व सुद

पो छ २ माहे सफर

ले. ३३
जखर <

}

श्री

{ श. १६७१ ज्येष्ठ शुद्ध ९
इ. १७२९ मे १२

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गो

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं पत्र छ २३ रविलाखरचे पाठविले ते छ २७ जमादिलौवली प्रविष्ट जाहालें कितेक मजकूर हजूरचे सार्वभोम सिकारीस गेले वजीर व बाजे उमरायांन उजाम दिलीतच आहेत मीर मनु लाहोरास आहेत आबदाली पठाण अटक उतरून आपले मुलकास गेला सरदारानी दतियाचा तह करून ढवलपूरचा घाट उतरले म्हणोन विस्तारे लिहिले ते कलले याउपरीही तिकडील नवल विशेष वर्तमान लिहीत जाणें [नि.*] छ < जमादिलाखर बहूत काये लिहिणें [वा.*] लेखन । सीमा पो छ १३ रजव

ले. ३४
जखर <

}

श्री
पो छ १

{ श. १६७१ ज्येष्ठ शुद्ध ९
इ. १७२९ मे १२

पुरवणी राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी नासरजगाने बकसीगिरी व वजीरी घ्यावयांची उमेद धरून सादात-खानाचे विद्यमाने.....केला सालजाब शुके नासरजंगा गेले ते सर्वही वजिराचा रुसवा होता त्याच समयांत गेले वजिराची व पातशाहाची ऐक्य.....नासरजगास हजूरात वावयासी...केले प्रस्तुत सरदारखान ... उतरलियावर वजिरांनीं वाईट मानोन नासरजगास हजूर बोला...पाहावे कसकसा रंग.....लिहिले ते कलले दक्षिणी... नर्मदा उतरून न द्यावे मालवा.....द नासरजंगाचे तीर्थरूप...भूपालपर्यंत आले त्यास श्रेतद्विषईचा फळादेश कोणे तऱ्हेने जाहाला तो महसूर आहे तेथे नासरजगानी हे उमेद धरिलियांस ईश्वररूपेकरून इकडून चमत्कारास आतर होणार नाहीं पहिली सेवा थोडी जाली किंबहुना त्यासि त्याचे पित्याहर्पेक्षा विशिष्ट प्रकारे महजुज केले जातील चिता न करावी [नि.*] रुपा करून मनसबा या [रो*]जात श्रीरूपेने जे इच्छितील ते घडून येईल छ < जमादिलाखर बहूत काये लिहिणे [वा.*] लेखन । सीमा

पो छ १३ रजव

ले. ३५
जस्तूर ८

}

श्री

{ श. १६७१ ज्येष्ठ शुद्ध ९
इ. १७२९ मे १२

पुा राजश्री चापूजी माहादेव गोसावी चांसि

उपरी सरदार ढवलपूरचा घाट उतरून जाटाचे मुलकात आले जाटानी टाणी बळाऊन तमाम मुळूक उजाड केला सरदार फनेपुगास गेले तेथे युध्यप्रसंग जाहाला जाटानी वरच्यावर कुमकेविस्ती वजिरास लिहीत गेला त्याजवद्दून वजिरानी राजश्री दामोदर माहादेव चांस सरदाराकडे रुसकत केले पत्रेही पाठविली तथापि सरदाराचे चिंतात जाटाचा तहरह करून काही ध्यावें वजिराची तों मर्जी नाही पातशाहा सिकारीस निघालेच आहेत वजीरही निघोन पातशाहासहवर्तमान आगरियांस येणार म्हणोन तपसिले लिहिंले ते कलले ऐशास सरदार समीप गेलेच आहेत ज्यात सार्वभोमादि वजिराची मर्जी असेल व जाट नरम होत तेच ते करितील सर्वांकर्ष पातशाही वंदे पातशाही बंदगीत रज्जू राहावे ते सरदार करीत असतां वाईट मानितील तर त्यात ते मन कशास घालितील परभारा जावसाळ ते करीतच असतील सविस्तर वर्तमान लिहून पाठवणे [नि.*] जाटाचे मगरुचीमुले चमेलीपलीकडे जाणे सरदारास जहर प्राप्त जाहाले वरकड पातशाही मर्यादेस अंतर करावे तहाखेरीज वतावि हे निलमात्र मनात नाही वजिरानी संशये मानून रुपेस अंतर करावे ऐसे नाही छ ८ जमादिलाखर [नि.*] बहूत काय लिहिणे [वा.*] लेखन । सीमा

पौ छ १३ रजव

ले. ३६ }
जस्तूर २५ }

श्री

पौ छ २१ रजव

{ श. १६७१ ज्येष्ठ वद्य १९
इ. १७२९ मे ३१

राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी चांसि

द अखंडित लक्ष्मी आलंरुत राजमान्य [मो. जा.*] श्रेष्ठा मन्तारजी होलकर व जयोजी सिंदे दंडवत विनंती उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये लिहिणे विशेष त्नी पत्र पाठविले ते पावले लिहिंले वर्तमान सविस्तर अवगत जाहलें जाटाचा येवज येणे त्यापैकी चेक लास दाहा हजार रुपयाची हुंटी पाठविली ते घेऊन उजेगीन खाना केली अने हुंटी सकाळी तरी जाटान लेहून पाठवणे वरकड येवजाची म्गानी केलीच असेल नसली केली तरी सत्वर येवज पाठऊन देणे [नि.*] सा छ २५ जमादिलाखर [नि.*] पुढे चेका महिन्याचा वाडदा होना त्यानी दीड मान होत जाटा या उपरी पैक तिनसे णवद व पाऊण सत्तरी पाठवणे बहूत काय लिहिणे हे निर्वी [च.*] लेखन । सीमा

[पाटीवर वाचापेचा मुतालिही भिंझा*]

ले. ३७
जसर २५

}

श्री
छ २१ रजब

{ श. १६७१ ज्येष्ठ वद्य ११
इ. १७४९ मे ३१

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव स्वामी गोसावी यांसि

पो रामचंद्र मल्हार सां नमस्कार विनंति उपरी येथील कुशल ता छ २५ जमादिलाखर मुकाम, नजीक सातोली प्रां कोटे जाणोन स्वकीये लिहित जाणे विशेष तुम्हीं पत्र पाठविलें ते पाकले लिहिले वर्तमान कलले जाटाच्या येवजी येक लाख दा[हा*] हाजाराची हुंडी पाठविली ते उजेनीस रवाना केली असे सकारली तरी जाव लेहून पाठऊन [नि.*] पुढे मुदती होऊन गेल्या येवज रवाना केलाच असेल नसला तरी तीनसे नवद व पाऊण सत्तरी पाठवणे बहून काये लिहिणे लोभ आसो दीजे हे विनंति

ले. ३८

}

श्री
छ २१ रजब

{ श. १६७१ ज्येष्ठ वद्य ११
इ. १७४९ मे ३१

पुरवणी राजश्री दामोदर माहादेव गो

विनंति उपरी नवाब नासरजंगाचे वर्तमान तरी बन्हाणपुरास होते तेथून कूच करून आसेरीजवली येऊन राहिले इतकियात आमची बातमी गेली की हाड्याच्या घाटे लस्कर येते त्याजवरून तेथून कूच करून खाडव्यावरून सरगोणावरून अकबर-पूरच्या घाटास आले तेथे नर्मदा उतरोन उजेनीवरून दिलीस जावे हा मनसबा करून आले होते इतकियात आमची फिरोन बातमी गेली की लस्कर रस्ता सोडून खेचीवरून मजेल दरमजल उजेन इदुरास येत आहे तेव्हा संकट जाणोन प्रस्तुत अकबरपूरचाच मुकाम करून राहिला आहे [नि.*] या उपरि माडोचा घाट वेधोन आला तरी आम्ही कोणते रीतीने त्यासी बोलावे तुम्हाकडील करार होऊन येवज पदरी पडतो तरी निश्चयेरूप बिघाड करून आटकावितों तुम्हीही येऊन पावतसे कार्य होते तुमचा तो अर्थ कलतच आहे घाव जाऊन बुकी आठवेल बागदस्त जातो मंग आटपत नाही तुम्ही म्हणाल की तुम्ही बिघाड का न करा तरी विना पैका व कामे आम्ही दुतर्फा नासावे की काये आसो आमचे काये जाऊ पाहाते जरी तूर्त तुमचा जाव आला तरी बरे नाही [तरी*] सुखरूप जाऊ द्यावा की काये तें सत्तरी लिहिणे हे विनंति

ले. ३९
जुलै २९

}

श्री

{ श. १९७१ ज्येष्ठ वद्य ३०
इ. १७४९ जून ४

राजश्री बापूजी माहादेव व राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

दं असंंडीत लक्ष्मी आळंकृत राजमान्य [मो.जा.*] श्रो मल्हारजी होळकर व जयाजी सिंदे दंडवत विनंती उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष इकडील वर्तमान तर नवाब अकबरपूरच्या घाटविर आला आहे घाट उतरोने दिलीस जात आहे हे वर्तमान आइकिलीवर मनसबा पाहाता कदाचित दरकूच जात असेल हे ध्यानात आणून बुलगे पेढारी व गौली वगैरे वाणी बकाल यास खेचीच्या रानात टाकून सडे लस्कर कोट्याच्या सुमारे आडवे व्हावे या विचारे आलो असियास हे बातमी नवाब नासरजंग यास ठीक जाताच छ १९ जमादिलाखरी कूच करून माघारे बन्हाण [पूरचा] रोख धरिला आहे वरकड सविस्तर आलाहिदा पुरवणी पत्रावरून कलेल रा छ २९ जमादिलाखर [नि.*] बहूत काये लिहिणे हे विनंती [ब.*] लेखन । सीमा पो छ १३ रजब

[पाठीवर बाबापेचा मुतालिकी शिक्का*]

ले. ४०

}

श्री

{ श. १९७१ ज्येष्ठ-आषाढ
इ. १७४९ जून

राजश्री बापूजी माहादेव व राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

दं असंंडीत लक्ष्मी आळंकृत राजमान्य [मो. जा *] श्रो मलारजी होळकर दंडवत विनंति उपरी येथील कुशल जाणऊन स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष तुमची दिलीकडे खानगी केलियानतर दरमजल शाहाबादेस आळो त्यासि नवाब नासरजंग दिलीस जाण्याचे उदेशे बराणपुरास आळेच होते पुढे हांडियाच्या घाटे रस्तियाने जाणार तों आम्ही रस्तियाच्या मार्गे येऊन मार्ग निरोध केळा तेव्हा त्याजला शह पडोन रस्तियाचा मार्ग टाकून बन्हाणपुराहून कूच करून आकबरपुरास रेवा उतरोन पुढे माडवचा घाट चढोन मुकुदचारांनि जाणार येसे वर्तमान आम्हास रेवातीरास आलियाचे कल्लियावर आम्ही कूच करून कोटियाच्या मुलकात मुकुदचारीच्या सुमारे त्याचा मार्ग निरोध करून मुकाम केळा हेही सवर त्याजला गेली तेव्हा शह भारी पडोन माघारे जावयाचा विचार केळा पूर्वी दक्षिणेहून दिलीस जावयाचा निश्चये केळा ते समई माहाराव जानोजी निवाळकर यांजला श्रीमंत राजश्री [मो. जा. *] पंत प्रधान स्वामी याजकडे पुणियासि पाठविले की आम्हास दिलीस जाणे नवाब सफदरजंग याचा व राजश्री मलारराऊ याचा भाऊवणा आहे त्यासि येसे होये की त्याजला पत्र पाठवून आमचे सर्वप्रकार साहेता करावी तुमचा

आमचा श्रेह वडिलापासून त्याजवर नजर देऊन सरदारास पत्र द्यावे की याचे साहेता करावी त्यासि श्रीमंतानी श्रवण करून प्रतिउतर केळे की राजश्री मब्हारवा देसास येणार त्याची भेटी जालिया वर्तमान मनास आपून तुम्हासी जाचसाल करणें तो करून जैसे करिता तुम्ही जाल तरी मार्गी फौजा आहेंत तुमची स्थीत राहून जाणे होणार नाही याजकरिता तूर्त न जाणे म्हणून साफ उतर केळें येणेंप्रमाणें राजश्री जानबानी नासरजंगास लिहून पाठविळें हाही विचार त्याजला पडला मुख्य मार्गावर मुकुंदबारीपासी आमचा मुकाम निभाव न होये शहभरी पडोन नवाच नासरजंग यानी माघारें कूच करून बन्हाणपुराकडे गेळे मोठे उमेदीने घाट रचोन दिलीस जात होते परंतु नाउमेद होऊन माघारे गेळे नवाच सरदरजंग याचा येकनिष्ट श्रेहाचा आर्थ सागोन वचन प्रमाण घेतळें त्या वचनाप्रमाणें त्याचे साहूह करणे जरूर परज्यन्धकाळ या दिवसात लस्करे दिसास गेली पाहिजेत परंतु या प्रसंगी टाळा दिलियाने उतम नाही जैसे जाणून त्याचा मार्ग निरोध करून माघारें फिरविळें या उपरी आमचे येथून कूच होऊन इदुरास जातो तुम्हाकडील उतराची मार्गप्रतीक्ष करीत आसों सवा महिना होन आळा आद्यापी उतर नाही नासरजंग याचे वर्तमान लिहिल्याप्रमाणे नवाच सरदरजंग यासि सागून कराराप्रमाणे पैकियाची सरबरा करून जलदीने उतर पाठवणें [नि.*] जाटाकडील येवज मुदती होऊन गेली तरी सत्वर येवज पावसें करणे [नि.*] बहूत काये लिहिणें हे विनंती वरकड वृतांत राजश्री रामचंद्रबावानी आगोधर लिहिळेंच आहे त्यावरून कळू येईळ हे विनंती [व.*] मोर्त । व सुद

[पाठीवर डावे बाजूच्या कोपऱ्यांत ले. ३१ प्रो शि. *]

ले. ४१

जिल्हेज ८

}

श्री

{

श. १६७१ कार्तिक शुद्ध १०

इ. १७४९ नोव्हेंबर ८

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये लिहिणे विशेष पत्र पाठविले ते प्रविष्ट जाले लिहिला मजकूर कलला नवाच अबदुल हुसेनखान यांचा लेक बोलवावचास स पाठविला यास्तव नासरजंगाकडे जाऊन त्यास भेटून ते काये बोलतात ते आईकून सेवेसी येतो म्हणोन लिहिले ते कळले उतम असे लौकर जाऊन नवाचास भेटो [न*] अतिसत्वर हुजूर येणे नवाचाची भाव भाक्ति येगीत भाव सर्वही मनास आपून येणे जाणिजे छ ८ जिल्हेज [नि.*] बहून काये लिहिणे [वा.*] लेखन । सीमा

[पाठीवर*] पो छ २४ जिल्हेज औरंगाबादेच्या कासदाचा जाव

ले. ४२
सु. ११५० जिल्हेज २४ }

श्री { श. १९७१ कार्तिक वद्य ११
इ. १७४९ नोव्हेंबर २४.

असंडीत लक्ष्मी आलंरुत राजमान्य राजश्री बगाजी यादव गोसांवी यासी

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार सुा समसैन मया अलफ राजश्री दामोदर माहादेव यांचे पत्र आले कीं राजश्री मोरो.....ऊन येतो येसियासी आम्ही सातारां आहो येथे नानाप्रकारच्या गपा उठावयास चुकणार नाहीत निदान भल्या माणसासी काहींच सौरसाच्या गोश्टी घडणार नाहीत यास्तव राजश्री मोरोपंत यासी राहात त्याच च्यार गोश्टी सांगणे आम्ही पुण्यास गेलियावरी जे लिहिणें ते लिहू तूर्त राा दामोदर माहादेव यांसच पाठऊन देणे [नि.*] जाणिजे छ २४ जिल्हेज [नि.*] येथील दुखण्याचे प्रसंगात आलिया ज्वा कार्यास येतील त्यास रंग पडणार नाही वार्डट मानितील विमनस्कतेस कारण होईल बहूत काये लिहिणे [लं*] लेखन । सीमा

ले. ४३
पौ रसर ६ }

श्री { श. १९७१ फाल्गुन शुद्ध ८
छ ६ राखर { इ. १७५० मार्च ४

पुा चिरजीव राजश्री दादास प्रति तुम्ही लिहिले की जाटाकडील येवजापैकी येका राच्या हुड्या पाठविल्या त्या पावल्या त्याच्या साहित्याविशई बहूत प्रकारे लिहिले तर अज पर्यंत कमी तो जाली नाही व पुढेही ही ईस्वरइछेने होणार नाही परतु त्यानी जितक्या येवजास अम्हांस जामीन दिधले तितका येवज तो पाठवावा असतां येक तो दिलीस असतांच चाळविले दुसरे मागातां अज अज उद्या उद्यां करून खोळवा केला सेवटी औघा येवजही न पाठविला साताच्यास जातांच या राचा, तागादा होईल यास्तव त्यास ताकीद करून बाकीचा येवज कराराप्रमाणे सत्वर पाठविला पाहिजे की समयास कार्यास ये येवज न पावल्यास ते आपल्यावर शब्द येऊ देणार नाहीत औघ्या हुड्या अटीच्या अहेत अठास च्यार साडे च्यार दर सेकडा बटा पडतो हा अम्हांपासून भरू घेतील याचा हिशोब जाटापासून समजून घेणे हुड्या औरगावादेस पाठवितो सावकारानी सकारल्या व राा हातांस अले म्हणजेच रसीद दिलीहून पाठऊं [नि.*] म्हणून लिहिलें तरी जाटाची मिठी सोडाविली आणि औघ्या पातशाहीत जे जे कर.....हे तुमचेंच काम होतें अतां मीरबकसी हिंदुस्थानचे हकीमसा आणि मुद्रीजसा आली रस्तुमसां येक येक सरदार येसा होतां जे आजी कोणाजवलीही येसे सरदार नसतील या गरूरावरी त्याजवरी चाल केली हजरत जिलसुभानी विसा कोसावरी असता बकसीस लुटून हकीमसां अली रस्तुमसां वगैर मारून टाकून देवडीपर्यंत चाल केली जर संध्याकाल नसता जाहला तरी बकसीस डेरियांत थेट मारले असतें ते श्रीमंत स्वामीचे प्राक्तन जे त्यांचे चांकर त्या हातून

चसें काम विना लडाईं जाहलें हेही कते त्यांचीच अहे जाटांस अचेरच्या प्ररापेक्षा सर्वापेक्षा आशा जाणावे वेदा.....ची टेक याणी राखिली अपल्यास महद्वयश प्राप्त जाहलें बहून काय लिहिणें हे आसीर्वाद

ले. ४४ }
पो रसर ६ }

श्रीशकर
छ ६ रासरा

{ श. १६७१ फाल्गुन शुद्ध ८
{ इ. १७५० मार्च ४

पुा चिरंजीव राजेश्री दादा यासि आसीर्वाद उपरो तुम्ही लिहिले कीं औरंगाबादेहून दरमजल इंदापुरास आलों तेथे शुतरस्वार पत्रें घेऊन आले जे तुम्हासाठीं येक महिना धाऊर प्रांती राहिलो औरंगाबादेहून अर्जा आली त्यावरी अर्जा आलीच नाहीं तुमचा मुश्ताक फार आहे त्यावरून मोठी मजल करून गेलो चों कोसावरी पुनः तैसीच पत्रें आलीं लिहिलें कीं इस्तकवाल कोणास पाठवायें मोरोपंतासच अचदुल हुसेनखानाच्या पुत्रास पाठविलें अम्हीं वसें पानगुशचो अम्हीं तवाजे केली छ ७ जिल्हेजीं मुलाजमत केली बगलगर करून बहूतच सिष्टाचार केला त्रिचकपंतानी दोन मोहरा व नाधोराव वेणाजीपंत संडोबा यानी पांच पांच रुपये नजर केले अनपररां मुसवीरां मोरोपंत व अम्हीं पांचजण इतके मात्र होतां ते दिवसीं शिष्टाचार मात्र जाला दुसरे दिवसीं सैन्यासमागमें डेरे पाठऊन अम्हीं तुलजापुरी देवीदर्शन ब्राह्मणभोजन करून संध्या-कालीं डेरेदाखल जालों तों नासिकाहून सेमा कासद पत्रें घेऊन आला तोच सेद तीन दिवस राहिला दरवारास जाणें न जालें छ ११ अचदुल हु[सेन]खानाच्या पुत्रासमागमें मातमीचा खिलत देऊन मातमातून उठऊन नेलें बोलिला कीं मीं तुम्हावरी किती लुपी आहे हें पाहिलें कीं कालपासून तुमचा चिरापटका बांधून घेसलो अम्हीं म्हटलें जे कोठवरी शुक्र अदा करावा व अम्हीं तरी वखे दिल्लीं नाहींत बोलिले कीं अचदुल हुसेनखानाच्या पुत्रास दिधली त्यातील हे दोःहीं छ १३ खिल-बत जाली आमूलांत बोलणे जालें पाहिजे तैसी निशा केली याविषई आठ बंद मज-कूर लिहिला तो कलला त्यावरून बहूत समाधान जालें मुख्य तुरानियांचे शिष्टाचा-रास काय पाहावें लिहिले यथार्थ आहे जे याणीं शिष्टाचार सळख कोणासी केला नसेल तो तुम्हासीं केला दक्षणचा दूयम पातशाह हातीं आला या गोष्टीचें सौख्य जालें सेमा कासद आलिघाउचे लिहिलें त्यावरून खेद जाला म्हणून लिहावे तरी संसार-गोष्टी तीर्थरूप केलासवासीं हमेशा सांगत होते जे प्रपंचांत सौख्य किती म्हटल्यास तेवढा मदाचा विदु मात्र सुख त्या दृष्टांतावरी मात्र दृष्ट यावी मतिमात्र प्रकाशयेत् या श्लोकाने बहूत दुख दिधले कदापि स्मरण न करावें चूप राहावे नित्य नवे खेल करीतच जावे चितास दुख मानिलें तरी खेलांत तील [अपूर्ण*]

ले. ४५

सु. ११५१ सफर ४

श्री

{ श. १९७२ पौष शुद्ध ९
इ. १७५० डिसेंबर २३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी चेथील कुशल जाणून स्वकीये लिहिणे विशेष तुम्हीं विनंतीपत्र पाा ते पावले गुजराथचे मामल्याचे रसदेचे अडीच ल [श्र] रूपये वराताप्रो प्रविष्ट केले म्हणों [न लिहि] ले ते कलले उत्तम गोष्ट केली दाभाडे चा करिता सदरहू... चा निकाल करून देवावा ह्मणौन लिहिले त्यास चेविसीची आज्ञा पेस्तर तुम्हास करणे ते केली जाईल राजश्री जयाजी सिंदे चाम्हारगोदेयास आहेत किवा कोंठे आहेत ते लेहून पाठवावयासी आज्ञा केली पाहिजे म्हणौन तुम्हीं लिहिले त्यास जयापा मालव्यांत गेले उजनीस जाऊन पोहचले असतील [नि.*] जाणिजे छ ४ सफर सुा इहिदे त्तमसैन मया व अलफ व्हून काय लिहिणे [लं.*] लेखन । सीमा

ले. ४६

रवल १७

श्री

{ श. १९७२ माघ वद्य ४
इ. १७५१ फेब्रुवारी ३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी चेथील कुशल जाणोन स्वकीये लिहिणे विशेष तुम्हीं पत्र छ २९ सफरचे पाठविले ते छ ९ रालौवली पावले दिलीतील पातशाहा आर्दिकरून उमदें अमी [राचे] वर्तमान व लाहोर व अबदाल वगैर लि..... व बाजे अमीराचे वर्तमान अंतरवाह्य सर्व मनास आणून लिहित जाणें राजश्री महारजी होलकर जयनगरास आहेत ते सार्वभोमाचे मनारजेन करून वजिराचाही श्रेह राखतांलि तुम्हीं त्यास तेथील वर्तमान लिहित असाळ इकडले वरचेवरी वर्तमान लिहित जाणे आम्हीं भागानगर प्राते जात असों जाणिजे छ १७ रालौवल [नि.*] मुलतानी छिटे वगैर रिशेची फर्मास जरूर तलास करून पाठवणे व्हून काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पाो छ १९ रासर

ले. ४७

रवल १७

श्री

{ श. १९७२ माघ वद्य ४
इ. १७५१ फेब्रुवारी ३

पुा राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी पातशाहात व वजिरात अतिशयेसी पेच पडला आहे तुरानियांचे केले पातशाहा च्याहाता इरानियांचे ठाई परम विशमता वजीर नवनिगादास्त करीतच आहेत बाहेर ताल तर उत्तम न निघेत तर दि अर्जदास्त पान लियावर फार फार सं [तो] पी जाहालें स्वामिसि फार च्याहातात

पातशाहीचा मदार बालाजीरायावर आहे म्हणतात गेली बाजी हातासाली घातली नवाब बहादूर व निजामनमुळूक फेरोंजंग यानी उपकार फार केला गुजराथ व ग्वालियेर स्वामिंस देविली म्हणतात स्वामीनी अकानदोलतास व पातशाहास पत्रे वरचेवरी पाठवीत जावी इकडे स्वामी येत तात हे अर्ज आम्ही केल्यावरून फार सतोपी जाले स्वामीनी इकडे याँ अथवा नर्मदेपर्यंत याँ गुजराथेस येणे जाल्यास लढीचा राजा येऊन सामील होईल म्हणोन विस्तारे लिहिले ते कलले अशांस आम्ही पुण्या-हून कूच केले त्यास गुजराथेमुले दाभाडियाचे तहरहचा गुता पडला दाभाडियाचा सिंथील कारभार फार याजमुले दिक्षगत ला येकायेकीं नासरजगास पठाणा.....मारिलियाचे वर्तमान चालले ज्याची...करून हेते त्यास चमत्कार कसा दाखविला माहाराष्ट्राचे तों ते परम वृंदी त्यास पथ्यावर ठेवाँ आपले राज्याचा बंदोबस्त करावा हे टाकून जाणे उत्तम नाही जाणोन आपले लोकाचा मुलकाचा व जाग्याचा बंदोबस्त करणे जरूर प्राप्त जालें राज्यातहीं कितेक पेचपाच आहेत ते दूर करावे लागले हिदायेद मोहि[दी]ज्ञान व पठाण येतात ते सळूस किंवा विघाड करितात ते पाहिले पाहिजे चास्तव गुंतावे लागले अवरंगाचादपर्यंत आलो हेते अतःपर त्याचेच रोसावर जातों होईल वर्तमान ते लेहून पाठऊन सारांश पातशाहाचे इरशाताहून अर्धाक आम्हांस नाही जे आज्ञा करितलि त्याप्रो सेवा करून दाखऊन सर्वप्रकारे पातशाहाची रुपा संपादावी हेच जरूर असे तुम्हीं पातशाहासीं साल [जाच] करिता तो उत्तमच आहे हा म तुम्हांकडे लढीक स सवड राही असाच जावसाल करीत जाणें वजिरासी बोलणे [नि. *] की पठाणानी हे कर्म केले नावास मात्र हिदायेत मोहिदीज्ञान केला आहे परतु सर्वाध्यक्ष हेच जाहाले आहेत तिकडे पठाण इकडे हे पठाण हे गोष्ट कामाची नाही चाअन्वये बोलणे कागदीपत्री आम्हास उपयोगी पडे अैसे करणे वरचेवर तेथील सर्व अमीराचे भाव व परस्परे इतिफाक कोणासी विमनस्कता कोणासी आमचे सरदाराविसी तेथे कसे आहे हे सविस्तर जरूर त्वरेने लिहीत जाणे छ १७ रबिलावल बहुत काये लिहिणे. [व.*] लेखन । सीमा पो छ १९ राखर

ले. ४८
खल १७

}

श्री

{ श. १६७२ माघ वद्य ४
इ. १७५१ फेब्रुवारी ३

पुा राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी लाहोराकडील वर्तमान व. शाहादार अली यानी फौज बहुत जमा करून हिदायेतच्या पातशाहासीं लढाई केलियांचे वर्तमान लिहिले ते कलले या उपरीही तिकडील वर्तमान ये[कंदर] वरचेवरी लिहीत जाणे ईश्वर.....ळये केला राजश्री..... होलकर जयेपुरास पोहचले म्हणोन पात : खबर पो...

पातशाहाची दृष्टी स्वामीवर आहे म्हणोन लिहिले ते कलले [नि.*] वरचेवर
वर्तमान लिहीत जाणे छ १७ रविलोवल बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा
पो छ १९ राखर

ले. ४९ }
रखर ६ }

श्री

{ श. १६७२ फाल्गुन शुद्ध ८
इ. १७५१ फेब्रुवारी २२

पो छ १० माहे राखर मंगलवार तिसरा प्रहर मुा लश्कर बयान्यांत

श्रियासह चिरंजीव राजश्री दादा व नाना यांप्रति बापूजी माहादेव अनेक आसी-
वांद उपरी येथील कुशल ता छ ६ माहे राखर मुा इंद्रप्रस्थ जाणून स्वक्षेम लिहिणे
विशेष रा उभयता सुभेदार यांच्या भेटीगोष्टी होऊन काये मनसबा यो[जि]ला
याचा भावार्थ किमपि कळो चेत नाही..... चित आहे तर तेथील ...
[अपूर्ण *]

ले. ५० }
रखर १६ }

श्री

{ श. १६७२ फाल्गुन वद्य ३
इ. १७५१ मार्च ४

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये
लिहीत जाणे विशेष आलीकडे तुम्हाकडून पत्र येऊन वर्तमान कलत नाही तर
सविस्तर लिहिणे इकडील वर्तमान तर कडपे व कनोल व सावनूरवाल्यानी व
हिदायेद् मोहिदीखान यांनी दगा करून नासरजंगास मारिलें हे मर्जी पातशाहाची
नव्हती यांस तंबी पोहोचवावी यात पातशाहा राजी जाणोन सर्वप्रकारे
पातशाहाची मर्जीवर क्रमर बाधून मजल दरमजल नादेडपर्यंत आलो हिदायेद्
मोहिदीखान मुजफरजग यांनी पठाण व गैर कुल फौजेनसी हैदराबादेस
यावयास अरकाटातून कूच केले दामलचरूचा घाट चढोन कनोलवाला पठाण
यांच्या मुलकात आले राचोटी म्हणोन मातबर जागा पठाणाचा आहे यांचे पलीकडून
कूच छ १६ रालोवली करून राचोटीपुढें दोन कोस येऊन मुकाम केला लस्कर
राचो [टी*] वरून येता पठाणांनी काहीं घोडे व छकडे व म्हैसी व गरीब गुरी [ब*]
व मातबर काहीं लुटून घेतली त्यांनी फिर्याद् मुजफरजंगापासी केली यांनी
पठाणास बहुता रीतीने सागून पाठविले की हे गो [स्ट*] अनुचीत आहे जे
घेतले असेल लोकाचे फिरोन देणे त्याणी उतर सागून पाठविले की त्यात उडवाउडव
केली आम्ही नासरजंगास सातरेत आणिले नाही तेथे तुमचा मजकूर काये पुढे काये

होते ते पाहा म्हणोन त्याजवरून मुजफरजंगास वाईट वाटोन अमानतस्तान बहादूर व लक्ष्मण खंडागले व [मो. जा. *] सान वगेर लाहानथोर मनसबदार यांस बोलावून मनसबदार केली कीं पठाणांची आम्ही क्षेमाच करीत असतां ते बेआदाई करितात पुढेही जागीर त्याचीच त्याच्याच जागीरिंतून जाणे तेव्हा उपद्रव लागेल पठाण लस्कर कुटून घेतील तर हे गोष्ट कर्सी कामांस येईल मुजफरजंगाचा तीन हजार फिरंगीर होते त्यानी व सर्वांनी विचार केला कीं पठाणांस तेंवी करावी त्यावर छ १७ राली-वली मुजफरजगानी मुकाम केला पठाण युध्दास तयार जालिचांची खबर मुजफरजंगास येऊन हेही तयार होऊन दोन प्रहरी छ मारी युध्दास गेले मराठे सरदार कुल सिवाये लक्ष्मण खंडागले वैकटेशाचे यात्रेस गेले होते लक्ष्मण खंडागले व मोगली फौज व फिरंगी दाहावारा हजार होती हे चालोन गेली पठाण पंधरासे सतरासे कडपेकर व कनोलकर व सावनूरकर तिथे मिलोन होते लडाईं सूर जाली पठाणही आपले लस्करातून वाहेर मैदानात तलावाजवळ उभ राहून लडाईं देऊ लागले दोन वेळा पठाण चालोन कोते हतेरांस पोहचले तोकस्ताना भारी व फिरंगी लडाऊ नोऊ सानियासाली उडऊन दिले तिसरे वेळेस पठाण चाळून आले लडाईं बरे वजेन जाली मुजफरजंगाचे पुढे हतीजवळ लोक होते ते मार न सोसे म्हणोन निघाले तो कनोलवालिहानी व सावनूरवालिहानी दाटी करून हतीजवळ हती आणिला मुजफरजंगांनीं] तीरदाजी केलीच तथापि बरे गोली व बरे तीर मुजफरजंगास लागोन ठार जाले इकडील महमद अलीस्तानानी दोन गोल्या चालऊन कनोलवाला ठार केला नवाब आसफज्याचा पुत्र कनिष्ठ मीर निजामअलीस्तान याणी हती पुढे चालऊन कनोलवाला व सावनूरवाला यास पुरा करून त्याची डोचकी कापून बरचीस लाविली व त्याचे दिवाणांची डोचकी कापून बरचीस लाविली व त्याचे दिवाणांची डोचकी कापून बरचीस लाविली कडपेकर पंनास राउतानसी गडबडात पळून गेले ते निजाम अलीस्तान यानी शादियाने बाजविले फतेह मीर निजाम अलीस्तान यांची हती मीर निजाम अलीस्तान यांचे तोंडावर थोडासा तीर लागला असे उदरान हतयां पाचनामने प्राणोस मारले गेले खावंद मीर निजाम अलीस्तान हे लक्ष्मण खंडागले व मुजफरजंगांस म्हणोन लेहून आले तुम्हांस वर्तमान कलाईं म्हणोन विहिने असे म्हणोन ते मनसुबियांत विचारात आहेत ते विहिने बरेच असे म्हणोन ते करीत असतां या तन्हेने जाहाले आम्ही असे म्हणोन ते लिहिले जाईल [नि.*] छ १६ रविलास असे म्हणोन ते पौ. छ १० माहे जासूर

ले. ५१

रखर १६

}

श्री

{ श. १६७२ फाल्गुन वद्य ३
इ. १७५१ मार्च ४

पुा राजश्री चापूजी माहादेव गोसावी यासि

उपरी पातशाहा व फेरोजग व वजिरासी बोलावयांचा मजकूर

[डावें कोष्टक*] पातशाहासी बोलावे की नासरजंगा [सी*] पठाणानी व हिदा येद मोहिदीखान यांनी दगा करून मारिले हिदायेद मोहिदीखान सावंदगिरी करू लागले नासरजंगास दगा केला यांत हजरतीची नारजावंदीं सर्वप्रकारे हजरत नासरजंगास च्याहात होतें व उमदा अमीर होतां आम्हांसी येसलास राखत होतां तथापि ज्या गोष्टीत हजरतीची मद नजर तेच करणें आम्हांस जरूर होऊन गुजराथचा मामला मातबर व ज्यात आमचे काम मातबर होते परंतु ते मोकूफ करून हिदायेद मोहिदीखान व पठाण याजवर रोख [धरिला*] हे खबर पठाणास कळून पठाणानी हिदायेद मोहिदीखानासी कुरूस राखोन आम्हांसी येसलासी करावी या तरतुदेस लागले हे हिदायेद मोहिदीखानास कलोन लडाईस रूबकार होऊन लडाई जाली पठाण व हिदायेद मोहिदीखान लडाईत मारले गेले मीर निजाम अलीखान नासरजगाच्या जाग जाहाले यांणी पूर्व स्मरोन दक्षणचा मामला मातबर आहे आमच्या विचारे दक्षणचा बंदोबस्त करावा येणेकरून दौलतीचा पाया पोखता होऊन बंदोबस्त चागला चालेल येविसी हजरतीने मीर निजाम अलीखान यास शुका सादर करून आमचे विचारें बंदोबस्त करीत ते केल्या आम्हीही चाकरी करून दाखळून म्हणोन अर्ज करणें

[उजवें कोष्टक*] फेरोजगासी बोलावे की आपण दक्षणेस यावयाचा कस्त धरितात व्हूत उतम असे आमचा व नवाब आसफज्याचा येसलास होता त्याच विचारे आपण व मीर निजाम अलीखान याणी श्रेह चालवावा येणेकरून तर्फेनचा नफा व कामे व्हूत आहेत व स्नेहेकरून काम व्हूत घडतील म्हणोन बोलावे

नवाब वजीर मुमालकासी बोलावे की तिकडे पठाणानी सोती करून हगामा केला वजिरासी काजिया फैलाविला याच विचारे इकडेही पठाणाही नासरजगास दगा करून मारिले नमूदास हिदायेद मोहिदीखान उभे केले होते हिदायेद मोहिदीखान चरा उमदा सरदार लायेक सलतन[ते*]चा होता मातबर मातबर कामे करिता परंतु त्याजसी पठाणानी थोडेच दिवसात कोर चालऊन दक्षण आपण आटोपारी या तलाशास लागले हे खबर आम्हांस कलोन तरतूद करणे ते केली की हे थोडे असोन हे उमेद राखतात भारी जालियावर कामाचे नव्हेन देखोन मोगलाई सरदार या चा राज्यातील सरदारासी बोलोन रफीक करून घेऊन पठाणावर जावे या विचार (रे) मजल दरमजल नादेडाजवळ आलो तों पठाण व हिदायेद मोहिदीखानासी लडाई होऊन पठाण व हिदायेद मोहिदीखान मारले गेले पुजे निकटेच जान असोन म्हणोन बोलावें

[निराळ्या हस्ताक्षरांत धावता मजकूर*] ज्याचे त्याप्रकारे बोलून आपले कामास उपयोगी पडे तैसे करावे छ १६ रबिलाखर बहूत काये लिहिणे [वा*]

लेखन । सीमा

पो छ १८ जाखर

ले. ५२ } श्री { श. १६७२ फाल्गुन वद्य ६
रखर १९ } पो छ १३ माहे जाखर { इ. १७५१ मार्च ७

पुरवणी राजश्री बापूजीमाहादेव गोसावी यांसि

उपरी वजीर आजम व निजामनमुळूक व भीर बकसी हे समदुखी जाले आहेत पातशाहास बाहेर काढू च्याहातांत हे निघतील आगन्यापावेतों सारे येतील दो हजार फौज येक पथक स्वामीनी पाठऊन निजामनमुळूक यांस न्यावें म्हणजे आम्हीं पाच हजार बोलोन व पातशाहाही सुकगुजार होतील दुसरे वजिराच्या साहिन्यास राजश्री मल्हारबा आले तर कदापि पातशाहा आगरियांस येत नाही अजमेरीस जाऊन तमाम राजे राणा राठोड हाडे कछवे यांस फर्मान पाठविले असेत सामील करून घेतील म्हणोन लिहिले ते कलले अशांस पातशाहा, आगरियांस आले तर येतील मल्हारचा दूर अदेश आहेत ज्यात पातशाहाची व वजिराची रिजामंदी तेच ते करितील ते भलती उतावली उतावली करितील असे नाही दोन हजार फौज निजामनमुळकास न्यावयांस पाठवावी म्हणोन तर [नि. *] येथून फौज कसी पावते कमावीसदाराचे ताबिनाती फौज तो जमीदाराचे कजियात गिरिफदार आहे मल्हारबा जयापा साप्रत यख्तिचारी करून हिदुस्थानात ठेविले आहेत तुम्ही त्यासच लिहून जे पाठवितील ते फौज नेणें छ १९ रबिलाखर बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. ५३ } श्री { श. १६७२ फाल्गुन वद्य ६
रखर १९ } पो छ २२ जाखर { इ. १७५१ मार्च ७

राजश्रिया विराजित राजमान्ये राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बाळार्जी बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहीत जाणें विशेषे तुम्ही पत्र छ १३ रौवलच पाठविले ते छ १५ रौलाखरी पावलें पातशाहाच वजीर आदिकरून उमदे आमीराचा मजकूर लिहिला तो कलला उतर अलाहिदा पुरवाणियात लिहिली असेत त्याजवरून कलेल तुम्ही तेथील वर्तमान वरचेवर लिहीत जाणें अमच येणे निजामदौलाचे बदल्याबदल भागानगर प्रांते जाले असे ईश्वर-

इच्छेकरून सैद महमदखां बाहादूर सलावतजंग याचे अमचे सौरसच होईल वरकड नवलविशेषे लिहिजेसें नाही तुम्ही लाहूर व काबूल व इरान व बाजे जागाचें वर्तमान लिहीत जाणें जाणजे [नि.*] छ १९ रबिलाखर बहूत काये लिहिणे

लै. ५४
जखर ६

}

श्री

{ श. १६७३ वैशाख शुद्ध ८
इ. १७५१ एप्रिल २२

राजेश्रिया विराजित राजमान्ये राजेश्री बापूजी माहादेव गोसावी यासि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान.....येथील कुशल जाणौन स्वकी.....

विशेष तुम्ही पत्र छ २४ रालाखर..... छ २५ जावली पावले पठाण व हि [दायेद मोहि]दीखान यासि तंबी करावयाचा मनसुबा स्वामीनी करून पठाणानिते व हिदायेद मोहिदीखान यात कलह लाऊन पठाण व हिदायेद मोहिदीखान परसपरे मारविले फते अ.....केली या गोस्टीचे भाटी व.....पातशाहाच्या माशणाचा.....[नवा]व बाहदुरांच्या बोलण्याचा.....व दक्षेणच्या सुचदारीचा सिरपा.....फेरो [ज] गास दिरह व स्वामीस असफज्याप्रा दि[रह] फर्मान वालाशानसहित इनायेत.....गाहून येऊन पोहचतील म्ह....
.....बहु लिहिले ते अक्षरशाहा.....औशास पातशाहाची मर्जी.....त शाही काम करून दाखवावे.....असफज्याचा आमचा वडिलापासून श्रेह चालत आला नवाब नासरजग यानी श्रेह चालविला त्यास दगा करून मारिले त्याचा तदरूक करावा म्हणौनच अम्ही कमर बाधली होती जुनी फौज होती त्याखेरीज नवी फौज ठेविली व राज्यातीलही तमाम सरदार जमा करून सामील करून भागानगराजवळ पोहचलो तो पठाण व हिदायेद मोहिदीखान मारले गेले या गोस्टीचा मजकूर आम्ही तह खर्चाखाली आलो त्याची बूजकदरदानी नवाब निजामनमुळक गाजुदीखान फेरोजंग बहादूर यानी करावी येविसी तुम्हास लिहिलेच आहे ती पत्रे पावली असतील त्याप्रा ते.....उचित आसे फेरोजंग बहादूरत येविसी लिहिले तर उतम.....[फेरो]जंग त्याचे बधू दौलतीची कार [ब.]दोबस्त सलतनतचा करितात याच समयत फेराजगानी यावे.....आसेल तर येत आसतील आमचा त्याचा श्रेह त्यात दुसरा विचार तिलप्राये नाही.....दाह हजार पठाण सरदारानी मोड.....मान लिहिले क [ल*] ले पुढे वर्तमान लिहीत जाणे जाणजे [नि.*] छ ६ जमादिलाखर बहूत काये लिहिणे

ले. ५५ }
जस्र २० }

श्री
पौ छ २६ जमादिलाखर

{ श. १६७३ वैशाख वद्य ७
{ इ. १७५१ मे ६

श्रियासह चिरंजीव राजश्री दादा व नाना यासि बापूजी माहादेव अनेक आसी-
वांद उपरी चेथील कुशल ता छ २० माहे जास्र माा इंद्रमस्थ जाणून स्वकुशल
लिहिणें विशेष तुमचें पत्र बारवे तारखीचें आलें त्यानंतर राज्या लछमीनरायेणास
नवाबांही बहूतसी तुमची तारीफ लिहिली होती त्यावरून पातशाहास अर्ज जाहाली
पातशाहानी तुमची तारीफ बहूतसी केली त्यास नवाब वजिराचे सर्व प्रकारें यश घेत-
ल्यावर थोडकें काम टिवल्यास आणख्यानी यश घ्यावें हे सलाह नाही कां की पठाणा-
जवली च्यार हजार स्वार आठ हजार प्यादा त्यासही सायास नाही त्याहीमधें कमाऊ-
वाल्यास कासीपूर रुद्रपूर दिधले म्हणून मात्र त्यासी परवाणा नवाबाचा गेला म्हणिजे
तिकडून ते इकडून आपली फौज दबावास गेली म्हणिजे ते मारले पडतात आतां
परस्परे पठाणच या गोष्टीचा विडा उचलिताने मुरादावादकरच मारू म्हणतात त्यासी
मारतील यांत सदेह नाही त्यासी हें यश हातचें न घ्यावें रोकडे निजामन मुलूकाकडे
दोन हजार स्वार मात्र पाठवावें हे चालतच आहेत तो तुम्हास यश येतें नवाब बहूत
तुम्हासी राजी आहेत त्यासी राजी राखून पातशाहातची छडी आपल्या हातीं राहिल्यास
विलायतवाले यांची कांच खु (टू ?) न जाते त्यासी सरदारांही निदानी वजिराजवली
छावणीही करावी यासी मुजाका नाही खंडेरायांसी अथवा फौज ठेविलियासी फजिता
आहे यापेक्षा न ठीवणें उतम आतां यद्दसान केलें तरी पुतें करावें नवाबाही राज्यास
निदून पातशाहांकडून तुम्हांस शिफारस करवावी यापेक्षा आणीस कोणतें मिलवणें
यांतच आपल्याही म्हणिजे साविंदाची उपयोगी गोष्ट असेत नुस्ती फौजच टिवली तर
जाट दुसरे तिसरेच जलील करतील त्याजवर उपकार केला तोच शत्रू होईल येंसें
संकश्यांत तेंथें राहून गंगापलीकडे पाय पडला तो कायम करावा आणि वजिरास
विकत घ्यावे [नि.*] बहूत काय लिहिणें हे असीवांद [नि.*] उभयता
श्रीमंताचे श्रेशे शि भाईचा साष्टांग नमस्कार [नि.*] रीा त्रिचक्रपंत यांसि नमस्कार
राा वेणाजीपंत बालरुणजी यासी नमस्कार

ले. ५६ }
पौ रजव १४ }

श्रीशकर
पौ रजव १४

{ श. १६७३ ज्येष्ठ शुद्ध १५
{ इ. १७५१ मे २९

साा साा नमस्कार विनंती राजे जुगल किशोरची अर्जी आली कीं सरदार पारही
उतरत नाहीत व छावणीही करीत नाहीत हरकान्याने लिहिले कीं काल रात्रीं
सुभेदारानी राव दामोदरपंतास आपाकडे निश्चयास्तव पाठविले होतें राजा व नर-
सिंगदास तों नवतेतच घरीं होते दोन घटका आपासीं व राव दामोदरपंतासीं मसलत

जाली त्यानंतर गंगाधरपंतासीं मशवरत जाली गंगाधरपंत व राव दामोदरपंत बाहेर निघाल्यावर राव दामोदरपंत यानी अमरसिंगाहातीं सांगून पाठविलें कीं पारही उतरत नाहीत व छावणीही होत नाही याप्रकारे हरकान्याने लिहिले नवाच पुसों लागले कीं तुम्हांस राव दामोदरपंती काय लिहिले आहे आम्हीं अर्ज केला की जें लिहिले होतें ते काल रात्रीं अर्ज केलाच आहे म्हणो लागले कीं जितकी मिनत करायाची व समाजत करायाची हद्द होती तितकी केली त्याहीवर जे जे तकलीफ त्यानी केल्या त्याही मकदुराप्रमाणे कबूल केल्या पठाणाचा मुलूक व निमे रोहिल्याचा देऊन सरदारांची छावणी करावी पठाणास व रोहिल्यास जडपेडीहून उखडून काढावें. येतद्विषई पातशाहांचाही हुकूम आणविला येसैही असतां छावणी नच करीत व पार न उतरत व सामखा जाऊंच म्हणतात तर म्यां कोठवर नां म्हणावे मुख्तार आहेत बरें कधीं कूच कधीं करितात त्यानी आपली छावणी कोठील नेमस्त केली व आम्हांस तजवीज छावणीची कोणे ठिकाणची सांगतात भेटास व निरोप घ्यावयास ते येथें येतात कीं आम्हीं तेथें चलावें आमच्या दसखती खुर्दा राव दामोदरपंतांपासी अमानत आहेत त्यातर मजपासींच आहेत या गोष्टीचा जावसाल मजपासीं लिहून आणावा तशासारखे जें करणे तें जलद केले पाो आम्हीं अर्ज केला कीं हजरतनी रावजीस पत्र येतद्विषई ल्याहोवें ते मुनकेकरून लेहतील त्याजवरून नवाबानी स्वामीस पत्र लिहिले आहे वाचून सलाह आसली तर व कामात रसायन पड जैसै आसिले तर सरदारांस दाखळून जावसाल करून पाठविला पाो तेणेप्रमाणे नवाबास सांगू बहूत काय लिला कृपा केली पाो हे विनंती

ले. ५७ } श्री { श. १६७३ आषाढ वद्य ११
सावान २५ } पाो छ २२ रमजान प्रयाग { इ. १७५१ जुलै ८

श्रियासह चिरंजीव राजश्री नाना यासि बापूजी माहादेव अनेक आसीर्वाद उपरी येथील कुशल ताा छ २५ माहे सावान मुा इंद्रप्रस्थ जाणून.....कुशल लिहिणें विशेष तुमचे पत्र दलयताबरोबर आलें तें पावोन लिहिलें वर्तमान कळों आलें तेच दिवसीं चिरंजीव दादाची पत्रें आली अद्यापिवर रुकसती जाली नाही आठ चौं दिवसा सनद असनाद हस्तगत होऊन आलियां चालणार त्यास चालले असतील अथवा चालतील राा असृतराव पटण्याऊन आले वाजिरापासून रुकसत होऊन सरदाराकडे येतात ते काय निमित्त येतात कोणता मनसबा नवा उत्पन्न केला व कळें इच्छितान हा भावार्थ कांहींच चिरंजीवानी न लिहिला तुम्ही तपसीलवार लिहाल तेंव्हा कलेल माधोसिंगाकडे अकबराबाद जालियामुलें सरदार बहूत नाख्श जाले व होतात सरदाराकडे जालियां सर्वप्रकारें आपले व पातशाहाचे होऊन त्यांचे मर्जीनुरूप कर्तव्यार्थ करतील म्हणून वारंवार तुम्ही लिहीत गेलेस त्यास नाना

आजीपर्यंत स्वामीकांयें कसकसी केली व करितो हे ईश्वर जाणत असेल येंसें असोन सरदार नाखुशीच मानतील तर सुखरूप मानोत यास उपाय काय करावा राजे-धिराजची आजची सुवेदारी नाही कदीमीपासून त्यांचा विरसा त्यांजकडे करून घेतल्यास याणी किंनिमित्य वाईट मानावें त्याहीवर आधीं सर्वप्रकारे आम्हास सरदारांची राजीव करणे उचीत म्हणून तोडजोड करून याप्रो ठेराव केला व होतो ज्याप्राग्वालिचरांत जाऊनअलीसां होता व मुतसदगिरी आपली कुल अख्यारमदार आपला होता त्याप्राग् माहाराजे माधोसिंगाचें नाम मात्र शहरांत तेथें दखल त्यांचा मुतसदगिरी आपली बाहेर कलेल त्या रीतीने अमल करारवाकें करावा येंसे योजिले आहे तर तुम्ही सरदारांसीं चांगली पोख्तगी करून हजुरांत लास हा भरिले आहेत मागाहून हसबुल हुकमही तयार करून पाठवितो तुम्ही कबुलात दो लाखा रुपयाची हुडी सरदारापासून घेऊन अतित्वरने पाठवाधी [नि.*] बहून काय लिहिणें हे आसीर्वाद

पा छ ४ रमजान

ले. ५८
रमजान २१

श्री

{ श. १६७३ श्रावण वद्य ८
इ. १७५१ आगस्ट ३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बालाजी वाजिराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं पत्र छ ११ शात्रानचे पाठविले ते छ १७ रमजानी प्रविष्ट जाहालें सरदाराची छावणी व्हावी न व्हावी हा संदेह वजीरुल ममालिक यांस होता त्यास सरदारानी वजिराचा खातरजमा केला वजिरानी छावणीचा खर्च दाहा लक्ष रुपये व पठाणाचा मुळक सरदारास द्यावयाचा करार करून हजुरात लिहिले हजुरच्या सालजावाकरिता इंतजार होते त्यास सालजाच आला अतःपर सनदापत्रा करून देतील त्या घेऊन सरदाराकडे जाऊन सरदार मऊसंमसावादेस छावणीस गेलें वजीर प्रयागच्या तालुकियात आले पंनास साठ नाव बाा आहे आणि दोन अडीचसे नाव जंमा करून मौजे करावलीचें घाटी पूलबदी करणार पठाणराहिले कुमाऊच्या पाहाडात गेले होते फौजा पलीकडे जाऊन बंदोबस्त न केला याजकरिता फिरोन घेऊन आपलाली स्थले बळाविली गंगातीरास पठाणाच्या फौजा जमा होऊन राहिले असेत करावलीचा पूल तयार जालियांवर वजीर पलीकडे उतरतील अगर फौज तोफखाना पाठऊन जमींदार दोही सुभाचे फितुरास मिलाळे हेति त्याचे पारपत्य करून पैकाटका घेऊन दोही सुभाचा बंदोबस्त करितील बादज बरसात सरदार गंगापार जाऊन पठाण रोहिले यांचे पारपत्य करितील म्हणोन विस्तारे लिहिले ते कललें अशास सरदारानी छावणी केली नवाधानी कराराप्रो द्रव्य व मुळक सनदा करून दिव्हाच असेल कमावीसदार मुलकात गेलेच असावें त्यास मुलकाची आवादी होते

न होते कसे वजिराचा पुढे विचार कसा व पठाणरोहिले नवाब व सरदार गंगापार उतरल्यावर लडाईस नमूद होतील की पळून जातील त्याचा जोरा कसा आहे तो लिहिणे तुम्ही सरदाराजबल सनदापत्रा घेऊन पोहचलियावर सरदारानी बंदोबस्ताचा विचार कसा केला तो लिहिणे पातशाहा सादातखानावर इतराज होऊन मीरवर्षी-गिरी फेरोजंग गाजुदीखानास दिल्ली खानखाना बहादूर खिताब इतिजामु[द्वो]ला यांस देऊन अजमेरची सुबदारी व नारनोलची फौजदारी दिल्ली अकबराबादची सुबदारी शाहाज्याचास मुकरर करून नियाबत माधोसिंगास सागोन फर्मान व खिल-अत सिरोपाव हतीघोडा समशेर खोज्याचा पाठविली सा लाख रुपये दरसाल मुकरर केले ते द्याव बख्तसिंग व रामसिंग यांची लडाई लागोन राहिलीच आहे म्हणोन लिला ते कलले या उपरीही दिल्लीकडील व लाहोर मुलतान इरा[न*] व तुरा[न*] व हिंदुस्तानचे राज्याचे नवलविशेष वर्तमान आढलेले ते वरचेवर खरे तहकीक लिहीत जाणें [नि.*] छ २१ रमजान बहूत काये लिहिणें [ब.*] लेखन । सीमा [पाठीवर*] पाँ छ ३ जिल्काद

ले. ५९ }
पाँ रमजान ५ व २२ } श्री { इ. १६७३ श्रावण शुद्ध ७, वद्य ९
इ. १७५१ जुलै १८, आगस्ट ४

पाँ छ ५ माहे रमजान पाँ छ २२ रमजान प्रयाग

विनंति उपरी राजे बख्तसिंग यांनी येकायेकी जोधपुरासी जाऊन किल्यासिवाये वरकड वस्ती बाहेरील मारून कुटली व किल्यासी मोरचे जाऊन लाविले हे तों वर्तमान पहिले सो लेखन करून पाठविले असे त्याजवरून श्रुत जाहले असेल सांप्रत वर्तमान श्रीजीचेथे वर्तमान ऐकिले गेले बलके लिहिलेही अले की जोधपूरचा किला हस्तगत करून कुल तोपखाना व खजाना व जवाहीर जे काहीं त्यांची जोडी त्या ठिकाणी होती ते सर्व कबजेंत अणिली व कुल जेनाने महालावरी चौकी बसून बंदोबस्त केला द्वाही अपली फिरविली रामसिंगजीची माये अंत होती तिचे नमस्कारानिमित्त गेले तों तिजला हे वर्तमान ऐकून मूर्छा आली तदनंतर न कले काये अवस्था जाहली येवंच बख्तसिंगजीनी तर शर्त केली अतां तो तर बलकावला तेथील खजाना वगैरे कुली त्यासी भगवंते अनायासे दिधला मागती दोनी महिने वरशांकाल बसल्याठाई कायेक तदबीर करून मजबूती न धरील अहेही साहेब तदबीर यासिवाये अजमेरचा गडही अमरासिंग गौड याने घेतला रामसिंगजी कडील किलेदार याच्याने तग न धरवला गेला खाली करून निघोन गेला येणेमुळे अजमेरेंतही दखल बख्तसिंगजीचाच जाहलासा अहे हा भाई व वरकड रजपूत लोक कुली बख्तसिंगजीस घेऊन भेटले अतां रामसिंगजी तीनी च्यारी हजार स्वारांनिर्सा कसचे मेरतियांत मुकामात करून राहिले आहेत भक्षायाची निश्चितता असलिया

महिना पंधरा दिवस मजबुतीने राहिल्याने गुंजावेश अहे परंतु जर बरुतसिंगाने नीट रूस धरिलियां या तर भाडणात मारिला पडतो किंवा गुरेज करितो अ

२ पाो छ २२ रमजान प्रयागी .

थवा दस्तगार होतो चाहून दुसरी गोष्ट ध्यानात घेत नाही इतकियावर भवितव्य न कले परंतु येक मेरतियांचा मात्र तड यांजसमीप राहिला अहे राजश्री पुरोहित जगनाथजी शोटपड्यासी येऊन पावले आणि सहजरामाचे मारफतीने अर्ज करविला कीं विशाधरजी व दिवान हरि गोविंद हे सकलही वाकिक होते त्याप्रमाणे जरी वर्तणूक येथायोग्य क्रणे असेल तर नैसाच द्रिढ विचार करावा कीं मीं तेथवर येऊन भेटेन नाहीतर माझे आल्याचे फल काय त्याजवरून यांनी विचार केला कीं बरुतसिंगजीसी व अपणासी श्रेह त्याचा काबू या रीतीचा जाहला व कर्णादान चारणही त्याजकडील पहिलेच येऊन बसला हेतो सातरदारी तोंवर जरूर होती कीं या गादीवरी न बसलों अतां जे मनसुद्याने त्यांचे श्रेहांत अंतर न पडे अणी टिकैताची म्हणजे जोधपूरकरासी अंचेरच्यासी पूर्वापर जे रीत चालली आली त्यांतही शब्द न लागे तैसी तजवीज करावी म्हणून सिटाचारें उतर पाठविलें व दिवान मुरलीधरजीस व हरिहरजीस कन्हीरामासुधां सामोरें पाठवायाची ठहराविली कीं येथें आल्यानंतर जे तद्वरी करायाची ते केली जाईल त्यासी पाहावें पुरोहितजी आल्यानंतर काये तजवीज ठहरते वापूसाहेब श्रीजीस मोठें धर्मसंकष्ट येऊन प्राप्त जाहलें अहे जर कदांचित रामासिंगजीसी व बरुतसिंगासी युध्यप्रसंग होऊन त्याचा जये जाहलियां मग तमामी मारवाडेंत बरुतसिंगच जाहला विना सोडाली केल्यावाचून केव्हां राहाणार जर पळून परभारें सरदारांसमीप गेला तरी फटकाल जर येथें आला तर पक्ष न केलियां गत नाही या गोष्टीस वि

३ पाो छ २२ रमजान प्रयागी

ना फेज व विना द्रव्य व विना पुस्तपंनाह कसी हिमत धरवते व लोकीकही कसा रक्षिला जातो व ज्याच्या कबजेंत राज्यस्थान येऊन चुकले तोही येकायेकी कसा सोडितो जर बादशाहजीकडील प्रसंग म्हणावा तर पूजनीक देवतांतुल्य अहेत जो विजयी होऊन उभा राहिल त्याजवर पुशपवृष्टि करायासी सिध होतील वरकड खानदानीवर अथवा टिकैतावर काहीं मदनजर अजीकालच्यांची जे अहे ते सर्वत्रासीं ठाउकी अहे मगर राणाजीचा भवसा मोठा होता कीं ये समई जर रामासिंगजीचे घेणे मजसमीप अथवा त्यांजसमीप घडतें तर ते अपल्याकडून लक्षावध खर्चून चाल घेऊन मध्ये पडून जसे बनतें तैसं बाजी सर नेली जाती अतां राणाजीही नवे वें सर्व प्रसंग नूतन दिलीकडील रजावंदी रक्षून दक्षण्यासी साधना करून स्वस्थलाची मजबुती करून सर्वासी सरबसर राहावें साजसामान येथायुक्त केल्याखेरीज निव्हां नाही या सर्वासी द्रव्य

मूळ त्यासी जो काहीं स्वजाना अहे तो कललाच मगर दंडद्रोह तर खातरखाह जेव्हा म्हटलें तेव्हा कसे हस्तगत होते माणूस विघडे व स्वकार्ये साधे तरीं येक कार्ये तेही न होये व माणूसही जाया होये तरी लोकीक खोटा तर यासी प्रस्तुत तीन तजविजा दिसोन येतात येक तर जगन्नाथ पुरोहितासीं गोष्टमार्तेत लाऊन ठेविलें इतकियांत ते उभयेता

४

मिळून चुकले म्हणजे निवाडाच कळून चुकलासा जाहला कदांचित रामसिंगर्जा येथें अले तर सामोरें जाऊन घेऊन यावें येथें ठेऊन त्यांजकडील मातबर व अपला मातबर मिळून दिलीस पाठवावा यासिवाये सरदारांकडें पाठवावें तोवर अपले ठिकाणी मजबुती करावी जिकडील साहिता मजबून अडलेल त्यासी जाऊन उभयेताही भेटावें व पाठविर ध्यावे जरी कदांचित दिलीवाले सर्वाही गोष्टीने भक्षभोज्याची व देशाची निश्चितता करून देतील तर त्यांस पुस्तगर्मीवर घेऊन चाल घ्यावी यांत तर लोकीक सर्वांपरच संपादिलासा होतो त्यासी बेतर दिलीच्यांत हिमत कैची अस्तु मानाची अक्षे [दा^{**}] द्यायासी न चुकावें इतकियांवर त्यांच्यानेही काहीं न होये व न अमीरुल उमरा याच्याने हिमत बांधवे तर सेवटी नीट सरदारांकडें चाल घ्यावी त्यांही वजिराची वजिरात थाटलीच थाटली व रोहिल्यासी पादाक्रांत केलेंच केलें तथापि रोहिल्याने बल धरिलें तरी उतम सरदारांचे शामील होऊन आ- जाहलियां करून द्यावी नाही तर सर्वाही मिळून पराजये पावावें जसे बनेल तैसे वजिराची व सरदारांची रजावंदी साधून तमाम फौजेस हमगीर करून अजमेरेस घेऊन यावे इतकियांत जो कोणी शामील न होईल त्यासी पादाक्रांत करून पुढें जोधपूरचा बंदोबस्तासी प्रवर्तवें वजिराचीही व सरदारांही अजमेरेंत

५

बसले असावें राणाजी वगैरे कसे तमाशा पाहतात व कोण कसा येत नाही हेही सर्व मनासी आणावें अैसीही धून दिसोन येते त्यासी जर अमीरुल उमरावजी हे सर्वही मरातच द्विष्टीस अणून बादशाहजीस पल्यावर अणून पुस्तगर्मी विचारून अपल्या भाऊबंदासी नरमदेपावेंतों अणून श्रीमंत [मो. जा. *] स्वामीही हे राज्य स्थापून इकडील थाट त्यांजकडील बंधिला गेला हे तजविज करितात किंवा ज्याचें तो जाणून घेईल म्हणून मसनदचे बुटे होऊन राहतात हे सर्व ध्यानांत अणून सेवटी सरदारांकडें तरी अपल्या विरहीत अनुसधान न लागे ऐसी तजवीज करावी बलके हेंच पत्र सलाह दौलत असिलियां श्रीमंत दादासाहेबाकडें पाठऊन तिकडीलही अनुसधान अणावें तोवर येथीलही रसरंग सर्व कलतो तश्यासारखे केलें जाईल जगू पुरोहिताचे सामोरें सहजराम व दिवान मुरलीधरजी दोनी कोस जाऊन घेऊन अले श्रीजीही सेरदरचार करून भेटी घेतली व राजा रामसिंगजीकडील टिका येक हाथी व दोनी घोडी व

येक रकम जवाहीर व चारी तोरे धरें पुरोहितजीनी गुजराणिली तदनंतर श्रीजी स्वार होऊन बाहेर सेरेस गेले व पुरोहितजी श्रीगोविंददेवजीचे दर्शन संपादन मागती शोटपड्याचे डेन्यासी गेले करणीदान चारण वरुतसिंगाकडील निराला प्रथमेपासून येऊन बसला अहे अजी तर प्रथम भेटी पुरोहितजीची जाहली अता जे काहीं तद्वार होऊन येईल ते मेवेसी लिहिली जाईल वरुतसिंगजीनी जोधपूरच्या गादीवर सुमुट्टेंकडून वमून जे कोणी रजपूत मातबर होते त्या सर्वांकडून टिकाही करून घेतला दुसरी गोष्ट हे कीं कदानचित

६

रामसिंगजी येथें अले त्याजमागें नीट त्याने चाल घेतली कीं काहडून देणे तरी कटीण जरी स्थल सोडून सुभेदारजीकडें जावें अथवा अन्यत्र स्थली हरकत करावी तरी जागा साली पडते यास्तव मजबुतीने अपल्या स्थलीच प्रस्तुत राहणे उत्तम जर कूच करून सरदारांकडेंही जावें तरी जागा साली होते यास्तव तूर्त तर त्याजकडीलही सरदारांसमीप वकील राहतो दोनी महिने वरशाकालाचे त्यांचेही फिरणें दुस्तर रोहिल्यासी व पटाणासी कसा सळूक बनतो तिकडील मोहीम टाकून कसे फिरवतें जरी तिकडील फेसलात जाहली तर अनायासे सहस्र कामे टाकून रामसिंगजीची मदन करितीलच करितील व जर तिकडेंच गुंता जाहलियां येकायेकीं कसे त्याच्याने उठवतें त्यासी सेवटीं उभये पक्षांचे मातबर पाठऊन जबावसवाल मात्र तोलीत जावा व अपल्या ठाई मजबुती करावी मग जसा प्रसंग वनेल तसें करावें राणाजीकडेंही मातबर पाठऊन त्यांचेही मानस ध्यावें जरी राणाजी व हाडे व कछवाये यां सकलांची तजवीज येक ठहरिली आणि दक्षण्यांचा तिकडें गुंता जाहला तरी हे गोष्ट येसादा अमीरुल उमरावासारखा तोरा काहडून हिमत धरिलियानेही मोहीम सर होऊं सकते पुरोहितजी यांसी लागू अहेत कीं दाहा हजार फौज अम्हावरावर या त्याचा रोजीना मुकरर जाहल्यासारखी खर्चीही येकादो महिनिचाची अगोधर दिधली जाईल त्यासी पाहावें काये घडोन येनें सारांश बखेडा वरशा दों वरशाचा येऊन बाजसाला अहे सरदारांचे भाग्यासी जोडा नाही रोहिल्याचा कजिया फेसल जाहला म्हणजे हेही येका करोडीची मोहीम दरपेश जाहलीसी अहे इतकियावर भगवतइच्छा कलत नाही

ले. ६० आश्विन वद्य ३ } श्रीशंकर { श. १६७३ आश्विन वद्य ३
जिल्काद १६ गुरु } पौ छ २१ जिल्काद { इ. १७५१ सप्टेंबर २६

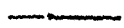
श्रियासह चिरंजीव राजश्री राव पुरुशोतमजी यांसी दामोदर माहादेव रुतानेक आसीरवाद उपरी येथील कुशळ ताा छ १६ जिल्काद आश्विन वद्य ३ गुरुवार मुकाम माणिकपुराहून पुढें प्रतापगडच्या मार्गावर पांच कोस जाणून स्वक्षेम लिहिणे विशेष

तुम्हांकडील बहूत दिवस पत्र आलें नाहीं याकरितां पत्रागमनी चित सादर होतें तों छ ४ माहे मजकरचें पत्र छ १३ मिनहूस पावलें वर्तमान सविस्तर अवगत होऊन बहूत समाधान जाहालें इतके दिवस किंनिमित्य पत्र येत नाहीं या चिंतित होतों आतां कळलें कीं च्यार दिवस मिजाज दुरस्त नव्हती अतःपर मागील पत्राचे जाब-साल सरदारांस विचारून सर्व उगऊन लिहालच श्रीमंती कोण्ही येक मूल राज्याचे वौशीचे जाणून ठीवले होतें ते ताराऊपासीं वलखायास पाठविले तिणे येक डाव कपाळावर व दोन दोन्ही जांघावर देऊन काढून दिधलें हे वर्तमान नवाच वजीराकडेही आलें होतें आतां तुमच्या लिहिल्यावरून ठीक कललें श्रीमतानी सर्वत्रासीं विरोध संपादिला मकारपूर्वकांचे समजाविसीस गेले होते त्यांचा त्यांचा जाबसाल जाला तो विस्तारें लिहिला सर्व ध्यानास आला यैसियास श्रीमंत स्वामी थोर प्राक्तनवान जें कार्य करतील ते ईश्वर सुधरणार आहे मकारपूर्वक व ते येकच आहेत उभयथांचा रिणानबंध जन्मांतरीचा आहे तो आजपर्यंत उतमच चालला म्हणूनच सर्व बंदोबस्त राहिला आतांही ईश्वर तसाच रिणानबंध चालवो म्हणजे नित्यानी बंदोबस्त विशेषच होत जाईल सलाबतजंग फौज नवी मन्हाट्याकडून ठीववितात श्रीमंतासीं मुलकांचे वसुलाचा जाबसाल लाविला आहे याकरतां यांस त्यांचे पारपत्याची तदवीर पडली आहे म्हणून लिहिलें ते कळले श्रीमंत स्वामीचीं पत्रें आ कारणविपई अंतस्ते सरदारांस आलीं आहेत अंतरवेदीच्या पायेबंदाकरतां जावत नाहीं गोविंदराव सत्ताजी गंवारांचे हंगाम्याकरतां फिरून आले रोा बालाजीपंती चाळीस हजार सा पाठविले होते ते गवारांनीं मागीं लुटिले राजश्री सुभेदार खुद गढीवर गेले ते फते करून आले म्हणून तपसिलें लेहले तें कळले काय चिंता आहे गोविंदरायाचाही सुड घेतील साही ज्यानी लुटिले असतील त्यांस टिकाणी लाऊन दुचंद घेऊन शासनही करतील हा भरवसा आहे करतीलच करतीलच फते अलीस काढून दिधले बहादूर

२ छ २१ जिलकाद

सिंगास कायम केलें कांहीं साही तीन च्यार लक्ष बहादूरसिंगां कबूल केले व बहादुरसिंगापासून लिहून घेतलें म्हणून बहुधा हरकान्यानी वर्तमान लिहिले-होतें त्याजवरून नवाच बहूत श्रमी जाले व श्रमीच आहेत म्हणत होते कीं म्यां सर्व-प्रकारें हामी भरून पातशाहकडून चांस अंतरवेदीत कायम केलें असतां यानी साल-साच बुडविला जेंव्हां बहादुरसिंगापासून च्यार लक्ष सा यानी नजर घेतली तेंव्हां तो सालशांत काय देणार तें हा ते पैसे मजला देणे लागतील म्यां चांजपासी मुजरा मागावे तेंव्हां यानी मसीं चिगडांवे लोकांचे हासे व्हावें चांजपेक्षा उतम हेंच आहे कीं मी आतांच सर्व सोडून देतो यानी सर्व अमल करून घ्यावा फेरोजाबाद वगैरे या-प्रकारें खराबी केली कोल वगैरेची ते गती सिकंदरा अनूपशहराकडे मन्हाट्यांचे स्वार जातात येवंच सालसा या प्रकारें गेला वाराणसीची सनद जे दिवसीं देईन ते दिवसीं या प्रांतातही धूमधाम होईल जसा सालसा बुडविला तसा हाही मुलूक बुडल येत-

द्विपई फर्मानही आला तो आर्ही आपल्या डोळा पारिला हाच रट लेहला आहे येवंच या गोशेकरता परम धर्मी आहेत रो उभयथा नगद्वार काही सालशाचा उपद्रव कम करून चास समानान पूर्वक लिहीत व पुढे सालशाम उपद्रव न देत तर उत्तम आहे याजवर ते जे करतील ते सर्व गुजराथचे वर्तमान लिहिले ते सर्व वळले ईश्वर काम संवाणार आहे इकटील वर्तमान तर यांच्या दोन्ही सुभ्यातही बंदोबस्त नाही मोड-जुर्दीना रामनागचण प्रतापनारायण आलाकुलीना इसमार्डलता फौजेमुना फिरन अमता गवार गवारपण करितच आहेत पैका येत नाही याकरता नवाचानी छ १५ जिलकादी चधवारी माणिकपुराजवळून कूच पांचा कोसाचा केला प्रतापगडावरून आजमगडाकडे जाणार आमचा भोग अयाप नरत नाही छावणीचा पैका व श्रीची सनद देऊन मार्गस्थ करीना नुस्तेही निरोप देईना न पुसत उठून यांचे हे तर उनम नाही सरदारांस आम्हांवांचून काही काम सोलंचले नाही की त्यानी दचाऊन लिहून बोलवावे वरं जेव्हा भोग सगेल तेव्हा निघणे होईल नाही तर याजमार्गे फिरतच आहेत रिणानबंध प्रमाण श्रीरूपेने जे समई जे होणार ते होईल अम्ही आपले तरफेने कमी करीत नाही चहून काये लिहिणे हे आसावांद

ले. ६१	}	श्री	{	श. १६७३ कार्तिक शुद्ध ७
पो जिल्हेज ६		पो छ ६ जिाम		इ. १७५१ आक्टोबर १५

नवाचानी सत्वर इकडे यावे राजश्री सुबेदार ताकीद करीत होते की कार्याचे दिवस जातात आम्हास दक्षणचा बोढा आहे- अजुर्दा जे करणे ते सत्वर करावे म्हणून आपण प्रतापगडाकडे चालले तरी काये म्हणावे येक करावे येक येसे न करिता सत्वर इकडे यावे पूल जोवर तुम्ही याल तोवर तयार होईल तुमच्याने जितका सरनजाम पोहचाविला जाये तितका सत्वर पोहचावणे जे काम केले जाये पटाणास रोहिले काहून देत व पनास लास र्हा कंबेश देईल तर सळूस होईल नाहीतर पार उतरतो माहून घेतो फिकार काये आहे मुख्य नवाचानी पारचे सुमारे सत्वर यावे म्हणजे जे करणे ते नवाचाचे अमचे विचारे सत्वर होईल याप्रा नवाचा सरजाम थ [नवा*] नवाचही - सत्वर येत ते गोस्ट करावी नवाचाही पारपारचयांचे पुलाचे सुमारे यावे हे सागून सत्वर इकडे कूच करणे म्हणून सुबेदाराही स्पस्ट सागितले आहे की समय गेल्यास साविंदाचा आम्हास बोल लागेल ते न करणे दिरंग लागल्यास अम्हावरं शब्द नाही याप्रा जलद लिहून पाठवाल म्हणून तातडीने सर्व जाव मागून लिहू लिहिले आहे भेट होईल तो सुदीन रुपा केली पाहिजे हे विनती

ले. ६२
पो. जिल्हेज २०

} श्री
पो छ २० जिाज

{ श. १६७३ कार्तिक वद्य ७
इ. १७५१ आक्टोबर २९

व सरदाराकडून बोलवा व ते लिहावे व वजीरजीस कदांचित हा गह्वर असेल की येकदां सरदाराकडून पठाणास मारविले तैसे फिरूनही मारवावे तर गह्वर राहणार राहणार नाही हे ध्यानात असू देणे पठाण तो साफ याच पल्यावर अहेत की वजिरासी कदापि न भेटावे व सरदारासी दारमदार करून भेटावे न भेटेत तर रोहिल्यास मिळून जुंजावे परंतु वजिरास कदापि न भेटावे हा इत्यर्थ त्यानी करून वकिलास येथे पाठविले सरदाराचेही चिंतात अहे की अगोधर हेच गोस्ट कबूल करून त्यासी सलूस करावा मग वजिरासही धमकाऊन ठिवावे व पठाणासही त्याप्रोच ठिकून देशास जावे त्यास हेच गोस्ट करवणे अहे तर अम्हासी हर येक मुकदमा चोरित जाणे अम्ही विना खैरसलाही दुसरी गोस्ट करणार नाही मुख्चे रोकडे जावसाल लागले अहेत निदर्शनास येईल ते खरे बहूत काये लिहिणे हे विनती

ले. ६३
मोहरम ६

} श्रीमोरया
पो. छ ७ मोरम

{ श. १६७३ मार्गशीर्ष शुद्ध ७
इ. १७५१ नोव्हेंबर १४

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदरपंत स्वामीचें सेवेसीं

सेवक गंगाधर येशवंत सां नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जावे विशेष तुम्ही पत्र पाठविले पावोन वृत्तांत कळू आळा विदूरच्या मुकामी वजिराच्या लस्करास सामील जाळो पुढे येत होतो परंतु येऊ न देत सत्वरच येऊन पोहचतो म्हणून लिहिले उतम आहे इकडील वृत्त रोहिले येकत्र होऊन रामगंगेस पूळ बांधोन आपल्या पुळापावेतो आळे त्यासि पुळापासी अळे त्याच्या दुसरे दिवसी पठाणांसी लढाई जाली पठाण - रोहिले मोडून माघारा घातले जरब ते दिवसी उतम त्यासि बसली रसद त्याजळा न पावली रुपयासि सैर न मिळें येसे त्याच्या लस्करांत जाले तेव्हा दुसरे दिवसी कूच करून माघारा चालिळा जागा जागा मार दासणें धरून दिव्हा दीड कोस भा(भो)ये संध्याकालपावेतो जात होता संध्याकाली रामगंगेस जाऊन राहिल्या पठाण थंडा उतम प्रकारें केळा बाहेर निघोन यावे हा होश त्यांत राहिल्या नाही काल छ ५ मोहरमी कूच करून दहशत मनात आणून रामगंगेपार जाऊन राहिल्या आहे श्रीरुपेकरून पारपत्ये उतम त्याचे होईळ [नि.*] तुम्ही नवबास सत्वर घेऊन यावे वरचेवरी वर्तमान लिहीत असिलें पाहिजे बहूत काये लिहिणे हे विनंती

ले. ६४ }
पौ मोहरम ११ }

श्री
पौ छ ११ मोहरम

{ श. १६७३ मार्गशीर्ष शुद्ध १२
{ इ. १७५१ नोव्हेंबर १९

विनंती उपरी छ ७ मोहरमी संध्याकाली रागे गंगाधरपंत व सेट्याजी सरारे व संताजी वाचले पार पुलापासी आले इकडून रागे सुवेदार व राजश्री रामाजीपंत भाऊ व पुरुशोतमपंत मुनशी येसी सर्व मंडळी येकत्र जाली तात्या वगेर पारून जे ग्रहस्त आले होते त्यानी पठाणरोहिल्याकडील संदर्भाची गोष्ट सांगितली की पठाणरोहिल्यात कांही आवस्ता रा [हिला] नाही चहूत घिघावले आहेत व आजिजी करून पायां पडतात तामसा कोणही पाय येऊन धरील त्याचा वधच करावा हेही विहित मार्ग नाही याहीवर जसी आम्हास आज्ञा कराल त्याप्रमाणे करू म्हणाल तर पार उतरून जाऊ जसे वनेल तसे त्याजला तेथूनही सिदेडून देऊ सुवेदारांनी येऊन उतर दिधले की तुमचे श्रमाचे सार्थक इतकेच की वजीरही जवळ येऊन पावला आतां थोडक्या-साठी जलदी काशास करावी त्याजलाही येऊ द्यावे त्याचे चिंतांत काय गोष्ट आहे व तो कोणती वाट सागतो हेही विचारूं तामसा त्याची हेच मर्जी असली की पठाण-रोहिल्यास नेस्तनाबूद करावे मग च्यार गोष्टी ज्या उमजून सांगायच्या त्या त्याजला सांगू परंतु वजीर आल्यासर्राज आम्ही हरगीज सलुकाची गोष्टी चोलत नाही इतक्या गोष्टी होऊन सर्व आपलाले टिकाणास गेले रागे आपा व तात्यानी विचारिले की सुवेदार तो काणेही प्रकारे वळत नाहीत त्यास त्याजला सलुकाचाही आग्रह होये येसी तजवीज केली पाहिजे तेव्हा सर्व पारचे मंडळीने मनसुचा करून लंगड्यास सांगून पाठविले की सुवेदार तो कोणेही प्रकारे वळत नाहीत त्यास येक तजवीज आहे कोण [अपूर्ण*]

ले. ६५ }
पौ मोहरम ११ }

श्री
पौ छ ११ मोहरम

{ श. १६७३ मार्गशीर्ष शुद्ध १२
{ इ. १७५१ नोव्हेंबर १९

विनंती उपरी रूपराम मोहनसिंग पार काल जाऊन आपा व तात्यास भेटून दोनच्यार घटका सिलवत करून संध्याकाली आले त्यानी आगोधर संताजी सेट्या-जीचे वियमाने आगोधर पैका दिधलाच होता सांप्रतही मागील झाडवाकी परभारेच द्यावी येसी यांची तजवीज दिसते कुवरजीस मार्गेच सरदारांनी आ कारणीवशाई पत्र पाठविली होती त्यानी उतर लिहिले की माझी फौज येमुनापार होत जाते मीही लव-करीच येतो सुद्ध कुवरजी डिगेंत आहेत त्याची काहीक फौज येमुना उतरून माहा-बनाकडे आली आहे म्हणून वर्तमान आहे कुवरजीचे पत्र रूपराम मोहनसिंगानी आपले नावचे दिधले ते व राजश्री गोविंद तमाजीचे पत्र सेवेसी पाठविली आसेत हे विनंती-

ले. ६६

मोहरम २४

}

श्री

{ श. १६७३ मार्गशीर्ष वद्य ११
इ. १७५१ डिसेंबर २

राजश्री दामोदरपंत गोसावी यांसी

अखंडीत लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्रीो जयाजी सिंदे दंडवत विनंति
उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लीा विशेष तुम्ही कासिदासमागमे पत्र
पाठविले ते वाटेत नदीमध्ये झोळणा कासिदाचा वाहून गेला त्यात कागद गेले
कासीद आम्हापासी पोहचला येथील वर्तमान तर छ २४ मोहरमी सोमवारी कासीपूर
मागे टाकून पुढे दोन कोस आलो येथून पटाणरोहिले दोनतीन कोस आहेत पुढे
काही फौज पाठविली आहे उर्दूक त्याची आमची गाठ पडेल पुढे जे वर्तमान
होईल ते लेहून पाठऊ जाणजे रा छ २४ मोहरम बहुत [नि*] काये लिहिणे हे
विनंती [ब.*] श्री । मोर्तब । सुद

[पाठीमागे डाव्या हाताच्या कोपऱ्यांत *] । श्रीजोति । लिंगचरणि त । सर
राणोजिसुत । जयाजि सिंदे । निरंतर [असा ब. शि.*] पो छ २७ मोहरम

ले. ६७

सफर २५

}

श्री

{ श. १६७३ पौष वद्य १२
इ. १७५२ जानेवारी २

पुरवणी राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी पहिले तुम्ही लिहीत गेलेस कीं नवाब फेरोजंग निजामन मुळक व नवाब
बहादूर सर्व प्रकारे आपल्या पल्यावर आहेत दक्षणेचे कामकाजास सर्वस्व स्वामीस
मुत्गा(रुता)र जाणतात पातशाहाही स्वामीचा स्तव वारंवार करितात म्हणोन कितेक गोष्टी
लिहीत गेला व नवाब सलाबतजोग याचे विरुध फेरोजंग मानितात व नवाब बहादूरही
मानितात म्हणोन लिहिली येत गली त्याचे निदर्शन मनास आणिता तुम्ही लिहीत
गेला त्या गोष्टी किमपि नार्हीत हजुरांत सलाबतजगाचे मुरवी नवाब बहादूर आहेत
व फेरोजंगही बालाइश करितात तुमच्या लिहिल्यावरून फेरोजगाची ममता चितात
आणून लिहिल्या पढल्यात लिहिले तुम्हीही लिहीत गेला ते विरु [दू*] सलाबत-
जोगानी चितात आणिले सलाबतजोगाजवळ कुल येष्टियारी राजश्री रामदासपंत
आहेत आम्हांसी तो गोड गोष्टी बोलत गेले श्रेहच दर्शविला आणि मातबर तीस
च्यालीस हजार फौज व तोफखाना जिनसी तयार केला कीं कर्नाटकात फौज बुडाली
त्या येवजी फौज ठेविली अैसेच लोकिकात आणून येक घयेक धवरंगाचादेतून
कूच करून पारनेरचा घाट चढले आम्हीही पुढे गेलो त्या दिवसात आम्हाजवळ फौज
थोडी जथली नव्हती सलाबतजंग नीट कोरेगाव भीमातीरपर्यंत आले आमचीही
फौज जथली व हजुरातची फौज राजश्री रघोजी भोसले सेनासाहेबमुभा व राजश्री
फतेसिगवाचाची फौज व राजश्री निवाजी नार्दक सरलस्कर वगैरे लाहान मोठे सर-

द्वार येऊन सामील जालें पंजाब साठ हजार चौख जमवली आहे कोरगावच्याच मुकामी सलाबतजेगाचे कर्सीकच्चाड घेई करून दर रुपयान दोन सेर दाणे जाले होणे पुढे निभाव नवरेना देणोन भूमिच्याच पाण्यानी येक वायुस पाणी देऊन वेडगावान आले तेवून पोडनदी हा गाव^६ नदी धरून नगरास जाणात सरकारच्या कौजा चोगिदं, त्यागून राहिल्या आहे दाण्यारणीस अर्जाज करून थोड्या दिवसान बुडविले जातील अगर सडुस करितील तर सडुनदी फेला जाईल जाणिजे छ २५ सफर [५.] लेसन । सीमा

ले. ६८ } श्री { श. १६७३ माघ शुद्ध १
 नकर २९ } श्री { इ. १७५२ जानेवारी ६

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गो

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लेसन करणे विशेष पत्र पाठविले ते पावले नवाच पजीर याचा निवेप घेऊन श्रीस जाऊन मागती नवाचाची व सरदाराची नमीयता जाहाली तेथे गेलियाच पटाणाचे लडाईचे वर्तमान सविस्तर लिहिले ते कळले यामागोन पत्रे आली त्याची उत्तरे पाठविली आहेत व इकडील वर्तमान लिहिले असे मागल नगरास आला सडा होऊ लागला आम्ही निवेदेव्हारियाचा घाट उतरून नगरचा गेरा धरिला त्याउपरी दुगारे तमाम शहरपर्यंत पोहचले वूट आणू आ लागले हे पाहोन मागलाने राजश्री माहाराव जानोजी निवालकर व राजश्री हणमंतराव निवालकर यास धोलीचालीस पाठविले त्याणी पाच लास रुपयाची जागीर यावयाचा करार करून छ २९ सफरी सला फेला हे वर्तमान कळाये याजकरिता लिहिले असे याउपरी गुजराथ कर्नाटक हिंदुस्थान याहीतून जो मनमुचा प्रडवणे तो प्रडविला जाईल जाणिजे छ २९ सफर [५.] लेसन । सीमा पौ छ १३ जासर

ले. ६९ } श्री { श. १६७३ माघ शुद्ध १५
 खल १२ } श्री { इ. १७५२ जानेवारी १९

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गो

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लिहिणे विशेष नवाच असकज्याहा याचा आमचा येसलास चालत आला तो तुम्ही जाणवच आहा त्यामागे नवाच निजामुद्दोला नासरजंग याणी आम्हासी श्रेह येकरग चालविला त्याचप्रमाणे नवाच सलाबतजंग यासी श्रेह चालवावा याचप्रकारे आमचा मद नजर होतो नवाचाने आम्हाकडे रा...

जसवंत निबालकर पाठविले जाहिरा येसलासाची बायेस दासऊन किनेक गरजगी लोकाने सागितले तेच चितात आणून फौज व तोफखाना व फिरंगी गाडदी जमा करून राहिले आम्ही तो माहाराजाच्या येण्यामुळे फरामोप असता येक बयेक नवाब वा-
फौज आमचे मुलकात आले लाचार आम्हासही पुढे लडाईस उभे राहावे लागले त्याचे आंघाडीस पशाडीस इकडील समशेर बाहादुरानी बज्यावली पाच सात हजार फौज बुडविली त्याजकडील जे हमनसीन होते त्याच्या नजरा खुलल्यावर तेही गार होऊन गोलातून बाहेर पडू सकले नाही त्याउपरी आमची फौज व राज्यातील फौजा जमा जाहाल्या चौगिर्द नवाबाचे फौजेस लागोन रुपयास सेर अन्न मिलेनासे जाहाले अटा बंद केला तेव्हा पुढील कस्त सोडून माघारे गंगातीरास आले आम्हीही चौगिर्द फौजा लाविल्या आहेत ईश्वररूपेकडून घडेल ते लिहिले जाईल नवाब बाहादुरासी आम्हासी फारसी उमेद असता त्याही जमान्याचे गर्दिसीने दुसरेकडे चितापासून येसलास केला यास्तव त्यास पत्र पाठविले आहे ते त्यास देणे व नवाब फेरोजंग यासही पत्र पाठविले आहे तेही त्यास चापूजी माहादेव देतील तुम्हीही चापूस लिहिणे वरकड सरदारानी पातशाही कामावरी कोणकोण तऱ्हेने हिमत करून कोसीस केली पातशाही नक्ष केला तो वर्जीर अजमाही पाटि(हि)लाच आहे येविसी बजिरासही पत्र पाठविले आहे त्यास पावते करणे जाणजे छ १२ रचअवल [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. ७० } श्री } श. १६७३ माघ वद्य ४
रवल १६ } पाठ छ २० रावल } इ. १७५२ जानेवारी २३

चिरंजीव राजश्री दादा व नाना यासि चापूजी माहादेव अनेक आसीर्वाद उपरी येथील कुशल ता छ १६ माहे रौवल मुा इंद्रस्थ जाणून स्वकीये लिहिणें विशेये नवाब अमीरुल उमराव निजामन मुलूक बाहादूर याची पत्रें सरदारांचे व तुमचे नांवे पाठविले आहे ते पावोन सविस्तर कळो येईल दक्षेणेकडील सचर मिर्घ्यांचे घरी अली ते बजिनस तुम्हाजवल पाठविली असे त्याजवरून कलेल श्रीरूपेकरून पेत्रू पळाला तो सरा मागून जे वर्तमान येईल ते लिहून पाठऊ [नि.*] बहूत काय लिहिणे हे असीर्वाद [नि.*] राा त्रिचकपंत यासी नमस्कार

ले. ७१ } } श. १६७३ फागुन शुद्ध ३
पौ रस्तर २ } पाठ छ २ रातर } इ. १७५२ फेब्रुवारी ७

लागलेच रुतसत होणें येविशीं शुक्राही लिहिल्या गेला असे लोकगंज येतो तुम्ही आपल्या पुत्रास व दामोदरपंतास पाठऊन अतायत देणें न येऊतील तर मी निघिन तुम्हास मुलाजमतीस बोलावीन हे लिहिलें असे स्वान चाचा अद्य देखिताल तें करणें

तुम्ही सुभेदारांजवली सत्वर घेणें रान सवाई माधोसिंग यासी आफरीतहर्सांचा शुक्रा लिहविला असे तयार होऊन आलियावर पाठऊन देऊं तेथील कामही हातातलें घालावें आणि जोसोही न यावी आणि हजुरात माहाराजे यांचा आणाय्याचा विचार करायाचा तो करावा लागतो निजामनमुलकांही सायत पाहिली दोचो दिवसां च्यारवागास घेतील हे जाणतात दामोदरपंत आले आम्हास दक्षणेस घेऊन जातात माहाराजे माधोसिंग म्हणतात हजूर नेऊन मुलाजमत करवितील सफदरजंग जाणतात सळूत करवितील पातशाहा नवाब बहादूर हरकोणास पुसतात अमित्रास दुस्र होतें त्यासी पहिले बजिराचा पठाणाचा सळूत सुभेदारांही केला हा तुका मारून निजामनमुलकास पेश्या यावें सुभेदारांही मुकाम तुम्हाकरितां इत्के केलें हे पातशाहा आदिकरून सर्वास कललें त्याप्रा हे काम आहे जर रंग न पाहाल तरी चितास येईल ते सुभेदार करोत सफदरजंगही करोत येथें निजामनमुलकास पेश्या यावें येथें आलियावर सलह असल्यां आम्हास यांत्रोवर पाठवावें अथवा कर्तव्यार्थ तो करावा त्यासी तुम्ही सुभेदारांजवली आलियावर त्यांचे विचारें ठेरल त्याप्रा तुम्ही करात त्यासी निजामनमुळक च्यातकन्यायें मार्गप्रतीक्षा करीत होता तुम्ही जैपुरास आलियाची सत्वर येकतांच याणी कुचाची तयारी केली उमदेजादे साठ अमीरजादे उंठविले आहेत पातशाहानीं म्हटलें जे निजामनमुलक तुजकरितां मजला आराम होतो आतां मजला फिर करणें पडली निजामनमुलकांही उतर दिधलें जे नवाबसाहेब हजरत फिरदोस आरामगाहासी किवले यात विरोध पडला याकरितां हिंदुस्थानचें काम अचतर जाले मां दक्षणेंत बसून हिंदुस्थानचें काम करीन सा महिन्यानी अवघ्या फौजेसी व बालाजीरायासी घेऊन हजूर येईन यावरून बहून आफरीतहर्सां करितात यासी आपले प्राण जाणतात इंतजामुदौलास इलाहाबादचा सुभा देऊन व पंज हजार मोगलिये सिरहंद देऊन बराबर घेऊन जाणार निजामनमुळकानी तो सळूत करून घ्यावयास पातशाहास उभे केलें आपल्यास चेश देतात त्यासी चेश आलियासी श्रमही वाटत नाहीत चेंदा दोन कामें दक्षण हिंदुस्थानचीं तें तुमच्या हातून जाहाली म्हणजे आपल्यासारखा तुका मारिलासा होतो बाकी आम्ही आपले जीवित्व म्हणावे आणि तुम्हास गेल्यामार्गे फिरवावें त्यासी फिरणेंही जाहाले आणि चेश मिलविलें तरी तोच दिवस प्रापंचित जाणावा ते उमेद तुमचे आलियाने जाहाली जैपूरची मिलमलच होती तुमच्या आलियाने नीट होईलच व करावें पुढें माधोसिंगास आणाय्याचा डोल करावा जैपूरचें कामही देतील तरी घ्यावेंच कां कां इत्के दिवस श्रम केले त्याहीमधेही तुमचे विचारास येईल ते करा आणि कधीं चालणार काय करणार व येथें काय सलह तें लिहिणें आणि लौकर येऊन भेटणें म्हणजे कोडो [मिल]विले येक दक्षणचे सुभेदार घरीं निद्रा करूनही राहिलों तरी ईश्वरप्रीत्यर्थही देईल तरी ईश्वर कोणाचे मोताज करणार नाही जर निरालेच असून तमाशा पाहावा हे सलह असली तरी

येणें माधोसिंगास म्हणावे जे पातशाहा तुम्हावर बहुत राजी व तुम्हास तुमचे बापा-
प्रमाणें करावें आणि माझे वत्साचा माधोसिंग घेसा करून दाखवावा जे अकबराचे
वेलेस फलाणा व फरोखसेराचे वेलेस जैसिंग तरी माझे वेलेस हे त्यासी मजला
आपल्या वडिलाप्राा पराक्रमी म्हणवणे असेल तरी मी यासीही यांचे वडिलाहून अधिक
करीन त्यासी टिका घेतल्यावर त्यांजला येकदा आलेच पाहि [अपूर्ण*]

ले. ७२ } श्रीशंकर { श. १६७३ फाल्गुन वद्य २
रसूर १५ } पाँ छ ९ माहे जावली { इ. १७५२ फेब्रुवारी २०

पुरवणी राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यासी

उपरी साप्रत दिलीकडील मजकूर काये आहे पठाण चाळून येणार म्हणौन
आवाई पहिली जाहाली होती ती अद्याप हिकडे आहेच ऐसियासी पातशाहानी त्याची
तंतूद काये केली आहे सोजे जावेदखान व गाजुदीखान याचा मनसुबा काये
वजिराचा मनसुबा काये पातशाहाची इतराजी आहे किंवा लडाईचे मोकदम यास्तव
त्याजवर कृपा व मीर मनूचां आशये काये पातशाहासी रजु आहे किंवा त्याणेच
पठाण आणिले ते सविस्तर कचे वर्तमान तहकाक व बाजारी दोन्ही लिहिणे
वजिराचा आशये काये हे तुम्हास दामोदरपंताच्या लिहिल्यावरून कलतच आहे
तोही लिहिणे पातशाहा ताफेखान्याची व लोकाची उस्तवारी करितात किंवा खबरही
नाही ते लिहिणे दुसरे पठाण पातशाहीवरी येऊ लागले तरी आमचे फौजेची मदत
इच्छितात नाही [इ] छीत तर असतीलच परंतु कदाचित फौज पंचवसि हजार
तीस हजार चागली मदतीस आली तरी तिला पोटास का [ये दे] तिल व जागीर
काये देताल अंतर्भाव काढून लिहिणे हा जरी मातबर पैका देत असिले तरी पंचवसि
हजार फौजेनसी चाकरसि हाजर होऊन पठाणास तंबी करू तुम्ही तेथे फौजेची च्याहा
असली तरी लिहिणे नाही तरी वर्तमान मात्र लिहिणे च्याहा असलिया काये देणार
तेही लिहिणे पातशाहानी मीर मनूस सागून मनसूरं आलीवरी तंबी करावयास पठाण
आणणार किंवा पातशाहावरच येणार ते लिहिणे जाणजे छ १५ रासूर बहुत काये
लिहिणे सरदाराचा मनसुबा काये कोठे अहेत ते सविस्तर लिहिणें

ले. ७३ } रावि (जमादि) लावल २ } श्री { श. १६७४ चैत्र शुद्ध ४
रवि (जमादि) लावल २ } इ. १७५२ मार्च ८

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गो

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणौन स्वकीय
कुशल लिहिणे विशेष छ २३ रविलौवलची पत्रे पाठविली ती छ २० रविलासरी प्रविष्ट

जाहाली वारीक मोठे वर्तमान सधं अवगत जाहाले त्रिषकावरून फिरलिघाचे पुणियास जातो ते कुल वर्तमान पहिले लिहिले आहे आलीकडे तरी जुनरास आलो पुणियास लौकरीच जाऊ तुम्ही दिलीतील वर्तमान पातशाहाचे काये पठाणाचे काये सगदाराचे राहिलेपठाणाचा सडूक जाहाला न जाहाला त्याचे काये वरकटही गेर लाहान धोर मजकूर व सलावतजंगाचे ठाई मर्जी काये आमचे ठाई भाय कसा हे सधं वरचेवरी लिहिले जाणे जाणजे छ २ रवि(जमादि)लावल [नि.*] वहुत काये लिहणे [व.*] लेसन । सीमा

ले. ७४
जवळ १९

}

श्री { श. १६७४ चैत्र वद्य ६
इ. १७५२ मार्च २५

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यासि

सेवक वालाजी बाजीराव प्रधान नमस्का...थील कुशल जाणोन स्वकी...

विशेष तुम्ही पत्र छ ५ ... जाहले रो ... इ केलियांची वर्तमानेही आली तर [सुडू]त कसकसा जाहाला तो विस्तारयुक्त लिहिणे इकडील वर्तमान तर सलावतजेग भागान[ग*] रास जावयांचे विचारे पोहनेरासाली गंगातीरानीच जात आहे आम्ही छ १- जालोवली पुण्यास येऊन दासल जाहाली तुम्ही तेथील वर्तमान वरच्यावर लिहिले जाणे छ १९ जालावल वहुत काये लिहणे [व.*] लेसन । सीमा
पो छ २३ जात्तर

ले. ७५

दि. ११९५ शाबान ५

}

श्री

{ श. १६७४ अ. आपाठ शुद्ध ७
इ. १७५२ जून ५

नकल आहदनामा वमोहर गाजीउदीनखान वहादर फिरोजजंग [मो. जा.*] आहदनामा चाप्रमाणे लिहिले जाते की उमदतुल सरदारान राव मल्हारराव होलकर व राव जयाजीराव सिंदे रफकाय आमारत व आयालत मरतिवत राव पंडित प्रधान वालाजी बाजीराव माफीक हुकम मोहकम हजरत वास्ते तंबीह पठानआचदालीचे ज्या दिवसांत की हुजुरांत पहुचून हाजर जाले सवच पूर्व दोस्तीचे वास्ते सोपणे सुवेदारी सूबजात दक्षणेचे बीच आरज आकदस आलाचे पहुचाऊन पीछे वक्षीस खिलआत व हसूल रुकसत जिनांचे वालापसून वमय फौज आपली आमचे वरोवर रवाने दक्षणेचे जाले बीच सफाई दिल आणि सरे आंतःकर्णातून आहद व पैमान आनाची व कुरान मर्जादची मजबुती इमानधर्माची करून करार केले जाते की जो पैका मदद सर्च फौज राव पंडित प्रधानचे माफीक दस्ताअैवज आलाहिदाचे ठरेले आहेत ते हैदरावाद व औरंगावाद वगै[र*] सूबेजातांत दासिल जाल्यावर आणि फैसले तंबीह किंवा सफाई सलावतजंगासी प्रथम आमदनी मालिया मुलकी यातर के

हजरतापासून जेथून हातास आली म्हणजे देऊ आणि सनदा जागीरात व इनामाची की आपले रजामंदीने करून दिल्ली आहेत त्याजवर काराज व मुतसरफ व्हावे त्यांत तफावत हर्गिज होणार नाही जर सलाबतजंग सळूक करून आमचे हजुरांत आला आथवा युधास मुस्तआद जाला तर उम[द*]नु[ल*] सरदारान व राव पंडित प्रधानानी आम्हासी मुतफाक होऊन कार्यास आनजाम करावा कदांचित सलाबतजंग पंडित प्रधानासी व उमदतुल सरदारानसी मिळून पैका फार दिलहा आणि सूवेजातही सोडले तर आपसात आहदपैमान सफथप्रमाण आपले आपले धर्मइमानाप्रमाणे दरम्यानात आहेत म्हणै न त्यासी कार्य न ठेवावे ज्यात आमची मर्जी होईल त्याप्रमाणे आमलांत आणावे आणि जे सफथा आणि धर्म बेलभंडार दरम्यानात आले आहेत त्याजवर कायम रहावे आपले कौलकरारासिवाय आणीक लालूच आणि उमेद न करावी व आम्हापासून चावदजीव पुत्रपौत्र कोलकरारांत तफावत होणार नाही आपले आहदपैमान आणि नान व कुरान मजिदावर साबूत आणि कायम राहूं तुमचे मैत्रास आपले दोस्त व तुमचे शत्रूस आपले शत्रू जाणू छ ५ शावान सन ११६५

ले. ७६
शब्वाल २०

}

श्री
पो छ २५ जास्तर

{ श. १६७४ श्रावण वद्य ६
इ. १७५२ आगस्ट १९

श्रियासह चिरंजीव राजश्री दादा यासि

बापूजी माहादेव अनेक आसीर्वाद उपरी येथील कुशल ता छ २० माहे शवाल मुा इंद्रप्रस्थ जाणून स्वकुशल लिहीत जाणें विशेष पेशजी अजूरदार कासिदासमागमें पत्रें तपसीलवार लिहून पाठविले आसेत त्याजवरून सविस्तर कळो येईल सांप्रत सुरजमलजी पेमसिंगासहीत खोज्याचे सरायेसमीप पांच सात दिवस जाले मुकामात करून राहिले आहेत ज्या तुर जुमाने स्वकार्ये साधावी हे मानस इळून आले वजीर आजम या गोष्टीचे बाजीकार होऊन मतालव सर्व करून यावे म्हणून पाचारिले असतां त्यांस आपल्या सुवा राखावयाचे संकष्ट पडले आलाकुलीने शिकस्त सादली पंधरा राउतानसी पलोन गेले तमाम फौज व सजाना व वहीर बुनगाह बलवंडसिंगाचे हातीं लागली सांप्रत त्या प्रांती जमीदाराचा हंगामा विशेषसा दिसतो अला कुंलीही फौज जमा करावयास लागला आहे च्यारपांच हजार जाली आहे पाहार्वे काय निदर्शनास येतें याप्रमाणें सुव्याकडील वर्तमान जालें असतां वजीर आजम दुसरा विचार कोण्याप्रकारें करूं सकतील व सुरजमलजीचे व रजपुताचे मतालव कसे हासील होतील वजीर आजमाचें मानस जे रा अंताजीपंतास सुव्याकडे पाठवावे व नबाव बहादूर साहेबाची मर्जी हजुरांत यावें अद्यापिपर त्यांचे आगमनच होत नाही

भालेर प्रांतीच आहेत प्रजन्यही अतिशय नदीनाले उतरावयाचे फौजेचे सकष्ट त्याहीवर आमची पत्रावर पत्रे जातात पंत मानिले यावेसे आहेत येतील तेव्हा खरे [नि.*] नवाब अमीरुल उ[म*] रायासी पट्ट व खिलत, शस पारचे नवाब बहादुराकडे रवाना जाला असे त्याचा आदाव बजाऊन अणून नवाब बहादुराचे सेवेत तत्पर राहते यैसा वेध (१) करीत जाणें बहूत काय लिला हे असीर्वाद राा त्रिबकपंत यांसि नमस्कार

ले. ७७
जिल्हेज ५

श्री

{ श. १६७४ आश्विन शुद्ध ६
इ. १७५२ आक्टोबर १३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोधर माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी, येथील कुशल जाणोन स्वकीये लिहीत जाणे विशेष नवाब अमीरुल उमराव व निजामनमुळक गाजुदीस्ता बहादूर फेरोजिग यांचे इनायेतनाभे रुपायुक्त अमीरास असावे त्यांची याददास्त पारसी पाठविली असे त्याप्रो पाठऊन देणे व नवाबाचे कूच शहरातून कधी होणार ते लिहून पाठवणें [नि. *] जाणिजे छ ५ जिल्हेज [ब.*] लेखन । सीमा

पौ छ ९ जिल्हेज

ले. ७८
जिल्हेज ७

श्री

{ श. १६७४ आश्विन शुद्ध ८
इ. १७५२ आक्टोबर १५

राजश्री दामोधर माहादेव गाो

उपरी तुमचे पत्र जानबाचे यादीसहवर्तमान पावले सविस्तर अर्थ अवगत जाहाला सैद लस्करखान याजकडील जाबसाल कोणेप्रकारे जाहाला हाफाज महंमद आलीखान सैद लस्करखानास लिहीत त्याज.....पूर्वी लिहून पाठवणे लोकर जाबसाल लिहीत जाणे नवाब कधी निघणार तोफखान्याची व गैर तरतूद कसी केली ते सविस्तर लिहिणे [नि.*] जाणिजे छ ७ जिल्हेज बहूत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

ले. ७९
पौ जिल्हेज ८

}

श्रीभवानीशंकर
पौ छ ८ जिल्हेज

{ श. १६७४ आश्विन शुद्ध ९
इ. १७५२ आक्टोबर १६

विनंती शेवक आपाजी च्येचक सां नमस्कार येथील कुशळ ताा छ ६ माहे जिल.....[मुकाम आव]ळा जाणून स्वक्षेम लिला आज्ञा केलीदिवस जाले श्रीमंत राजश्री..... व आपले वर्तमान कलत नाही

या.....नुचित आसे तर सविस्तर वर्तमान..... पाहिजे यानंतर छ ३
 रोजी येथे दो.....चौकिले की छ २८ शवाली नवाच वा.....नवाच वजीर
 मुमालीक याणी आपले.....सलामसलत करावयास बोलाऊन ये.....तीत
 नवाच बाहादूर व जाट सुरजमल व व.....सिंग व इस्मालबेगखान या पाचाजणा
दगा करून मारिले जैसे वर्तमा[न*] अले हे.....आयोग्ये केली
 पातशाहाचा मुसा.....आपले घरी बोलाऊन हे काम.....आहे दुसरा जैसे कर्म न
 करी.....मीदार प्रतापगडवला तो.....दगा करून मारला बरे तो जमीदार...
 ...यांस हे गत करावी जैसे न होते मर्दुमीचे काम न केले पुरा बेइमान याचा विस्वस
 इतबार नाही स्वामीनीही याचे इतबारावर न राहाणे निमित्त की आपला
 जावसाल बहूत सख्त अण हा अविवीकी दूरआदीशा विचार नाही बाळू
 जाटाणे नवाच बहादूरावर हात केला हे गोठ जाटायोग्येही न होती तिथला प्रसंग
 कावे आसल तो ने कले आपण चौकिले वर्तमान सेवेसी लीआ आहे येथील वंतमा[न*]
 पूर्वी इनामी कासिदाबरोबर सविस्तर लीआ आहे त्याजवरून विदित जाले आसल
 सांप्रत्य अजपा.....तिघा भावचा झगडाच होता अ.....आहे वाटे तीन जाले
 वजिराची.....तिनही सेह येरलैत मुरादा.....मुलाखान दुदेखानाचा ता.....
 पासू[न*] तालुका तमाम आवडु.....मुलाखान दोघे भाऊ राहिली तीन.....ते
 या तिघामागे ती वाट्यावर आवडुला.....येमुलाखान दोघे येकच आहेत येक कतु (!)
त्र वेगला वांटे जालियावर हफज रहमत.....बसला की तुम्ही आपले वाटे
 करून..... अता मन्हाट्याचे पयेशाची वांटे.....पंत मजकुराबरोबर दक्षेणेस...
 ... जातो माझाकडील वचन गुतले अहे ये.....मा अज पधरावीस रोज पढला
 होता.....सून काही वाटेवर गोस्ट अली अ..... तीन लाख सा तिघई करून
 द्या.....खरीफावर द्यावी येसी तजवीज.....आहे हाच बर करार जाला तर थोडे
 बहून येदा आठापधरा रोजात सेवेसी पावतील निमित्त की हे हारदम ख्याली अहेत
 याचे बोलाचा विस्वस नाही काही तागादा करावयास कोन्हेही गोस्टाची कमी केली
 नाही जेथवर उपाय करावयाचा तेथवर केला च्यार च्यार उपास धरणी जाली रसवेही
 किती वेळा जाले दोन दोन कोस जीन ठेऊन उठोनही गेलो समजाऊन वायेदा कॅलेंत
 ठेऊन फिरोन प्रथमच दिवस केवळ तोडून उठोन आलियाही आज गोस्ट कार्याची
 नाही याजनिमित्त विचाराचे वाटेणे.....अन आपली आचरू व सावंदाचा नक्षे...
 मि[त्य*] की अज केवल यांसी विघा.....चे पारपत्ये होणे नाही फौज
माव व हे गोस्ट उतम नाही.....ता काही थोडावहूत येवज आला.....
 फौजाची आमदानी जालियावर.....पयेंसा देतील अन आपलाही जोर क.....
 आहे ईस्वरइल्ह्या आहे तर थोडा बहून.....रा रोजात पावेल हफज रहमततान
 बाहा.....ले कामानिमित्तच अज दोन महिने.....अडून राहिला आहे याजकडून
 कसूर.....नाही आम्हासीही बहूत सातरजमे.....[गो*]स्टी करितो को राजे रा

दामोदरपंत या.....विसरणार नाही हरयेक विशई दूर.....इत जर चांही सा दिल्ले तर बरे.....बरोबर राव मल्हार व पंत मार.....की त्यांसी कधी बेइमान हो... ..क्षे वचनावर इमानावर कोन्ही जामीन या मातवरी वोल न घेतली तर मीही पठाण आसन तर वचनात अंतर करणार नाही पयेसा माझे घरात नाही कीं मी देऊ सा देणे वेखितयार या सरदारांचा आहे देतील तर याचेच बरे आहे न देत तर आपले केले पावतील तुमचा पयेसा सुटतो जैसे नाही परतु सळूखाने देऊन तुम्हास राजी करून रुकसत केले तर आमचाकडील मातवरी राहाते नाहीतर फर्जात होऊ नतर देतीलच जैसे वर्तमान आहे सेवेसी कलावे राव पाहाडसिंग.....न मुरादाबादेस गेले हफजीचीही.....स जावयाची होती परतु अता.....राहावे जैसे केले आहे समाधान.....आपले पयेसे यावे हाच जा.....आमच्या हाता अण आपली बुन.....राखोच्या हाता तर मन्हाठ्याचे..... करून देणे म्हणजे सर्व काही तुमचे द.....हे जर चांचे सा देत नाहीत तर तुम्हास.....रा कोठेही उभ राहावयास जागा मिलणार.....बहुताप्रा कायेल करून सा आपलाले ही..... यावे येसा करार केला आहे पाहावे कोन्हेप्रा...सेवेसी कलावे बहुत काये लािा लोभ कीजे हे..... [पुढे १५ ओळी साजगी मजकूर*]

ले. ८०
रमजान २३

} श्री
पो छ २४ रमजान

{ श. १६७५ आषाढ वद्य १०
इ. १७५३ जुलै २५

तीर्थरूप राजश्री [मो. जा.*] दादासोहेब वडिलाचे शेवेसी

अपत्ये पुरुषोत्तमाने कृतानेक सां नमस्कार विनंती येथलि क्षेम ताा छ २३ जाणोन वडिली लेखन अज्ञा करीत असिले पाा विशेष तीर्थरूप राो बापूसाा अपले पत्रे जाटकडे पाा तो मधे पत्रे धरले ते वजिनस नजीवसाकडे गेले त्याणे नवात्र वजिरास अर्जी हे पत्र पाा त्यावरू [न*] वजीर बहुत दुखी जाला कितीक लोक समीप होते त्याही नवाचापासी भाशन केले की फितूर राजे बापूसाा करितात याणीच अमचे घर बुडविलें जैसे बहुत दुखी जाला तो विस्तार कोठपरयेत व्याहावे तैसाच तोफखानियास बोलाऊन घेतात त्यास हेच भासन करितात तुम्ही अमचे रफीक व्हा तेच लोक वजिरासी गोष्टी सागात येणेकरून मोठा फितूर दिसोन येतो वजीर अपले कामास काही कमी करीत नाही जैसे असोन तीर्थरूप हे विचार करितात यांत त्याजला भ्रम जातो यास कोनांता उपाये करावा दुसरे अज प्राथःकाली जकारनामा येऊन रिसाल्याचे ठीक केले दोन हजार स्वार व तीन हजार प्यादा येणेप्रां ठैराविले मन्हठी स्वार दर ३५ हिंदुस्तानी ३० याप्राो करार जाला त्याचे कागजपत्र तयार होणार त्यांअधी वडिलाणीं पत्रे सा केले जैसे बहुत संकष्ट जाले

वडील करणार समर्थ अहे अपण त्याचे मणोयासारख्या गोष्टी सांगितल्या परंतु त्याचा विचार हच की पहिले जत्रात जुजं घ्यावे मग पुढे जाटसी जुज करावे हे विचार अहे पाहावे श्रीरामचंद्रजी काये करितो वडिली केवल घर बुडवयाचे केले [नि.*] ते काये कोठवर लिहावे बरे श्रीरुपा करणार समर्थ व लज्या राक्षिणार श्रीरामचंद्र समर्थ अहे वजीरे अपल्यास बोलाविले अहे तर अवलिया-खानास पाचाशानिसी व जानिसारखानास दोशानिसी व कुतुबखान व गुलाम मुस्तफाखाना [स*] तीशानिसी व पठाण मालविद्याचे चिरंजीव तात्यांपासी अहेत ते सत्वर पाठवणे जैसे इत्का खर्च केला तैसा अणीख पंधरा दिवस कराल तर मोठे काम होईल काही भर श्रीरुपेने निघेल वजीर राजी होईल शत्रूची शाममुसे होतील ते करवणार वडील समर्थ अहे सत्वर पो होणे न करणे येथे तीर्थस्वरूपासी कजिया जाला तर हेच जमियत कामास घेईल नाही तरी साला.... फौज आलियावर सर्व उस्तवारी होईल श्रीरामचंद्रजीचे रुपेने करीत तर सत्वर पो... राहते श्रीरुपा करणार समर्थ आहे हे विनंती

ले. ८१ } श्रीगजानन { श. १६७५ भाद्रपद शुद्ध १४
जिल्काद १३ } पो छ ३० जिल्काद { इ. १७५३ सप्टेंबर ११

श्रीमंत राजश्री दादा स्वामीचे साो

पो गोविंद तमाजी कृतानेक सां नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल तागाईत छ १३ माहे जिल्काद मुकाम कसबा नारनोल लस्कर सवाईजी स्वामीचे रुपाकटाक्षे येथास्थित असे विशेष इकडील प्रसंग तर सकलही पूर्वी लोहागडचे मुकामीहून लेखन करून साो मुजरद कासिदाबा पाठविलें असे त्याजवरून सर्व अवगत जालें असेल सांप्रतचा प्रसंग तर राजश्री सवाई माधोसिंगजी दिलीचे उदेशे निघून आजीपावेतो दोनी अडीच महिन्यांत या ठिकाणी पावले...सावाटी व तुवर हाटी वगैरे या जिल्यांतील मामिलत हरयेकासी फैसल करून सर्वत्रांसी येकत्र करून समागमे घेतलें वार पंधरा हजार परिघेंत जमाव फौजेचा धरिला श्रीमंत राजश्री बापू यांसर्माप बाल मुकुंदासी पाठऊन सार्वभौम इत्यादिक अरकान हजूरचे यांसी जावसाल लाविला त्याही वरकडं मतालिच तर हजूर पावल्यानंतर सर्व होऊन राहतील म्हणून उमेदवार करून फौजेचा खर्च दाहा लक्षापावेतो यावा हजूर पावल्यानंतर पांच लक्ष व वाद फते बजिरासी मोडल्यानंतर पांच लक्ष या रीतीने टहराऊन लिहिलें त्यासी यानी प्रेशगी संपादायानिमित्त बहुत काही बजीर्दी केली व श्रीमंत बापू यांसही बहुता प्रकारे लिहिले विले बरे आपल्या...न कमी न करावी राजे थोर आहेत माग.... शाही कसबावर... उदास न होऊ यावे म्हणून पातशाहजीस अर्ज मारून

करून रेवाडी पावेतो पावल्याने दोनी लक्ष रुपये यावेत वाकी हजूर आल्यानंतर यावे कदांचित रुपये घेऊन न घेणे जालियां पर्तून यावे या गोष्टीचे हामी कोण म्हणून हुजत केलियासी श्रीमंती अपला जिमा करून सर्चासही काहडविलें आहे जरी हे नारनोलेहून पुढें चाळून रेवाडीस जाऊन पावतात व पेशकदमी करितात तर अलघते ज्या गोष्टीत श्रीमंत बापू आले आहेत ते अमलांत घेऊन राहिल व समयोचित पावलियां सर्व मतालिवही होऊन राहनील जरी हे गंव गाठतील तर यांचे ते पातशाह आहेतच वजीरजी तर इत्के दिवस फरीदाबादेसमीप जाटासुधा पडून राहून पुढें मोरचे काथेम करून नित्यानी मोरच्याची लडाई घेत होते व अंतस्तसि [सळू] सही करुं इच्छित होते इंतजामुदौला जे...वा यासिवाये तोपखाना व येमुनेपारी चोंदा कोसाये अंतरायें खुरज्यासी पटाणीन व अहमदखान पंधरा हजार स्वारांनिसीं घेऊन पावले तेही येमुना उतरून त्यांचेच शामील होणार व पातशाहजिसमीप इंतजामुदौला वगैरे मिळून पंचे- वास तीस हजार फौज व तोपरवाना आहे यासिवाये हेही दाहा पंधरा हजार स्वारा- निसीं जाऊन पावतच आहेत चेका दों दिसांत मागती वजीर व गाजुदीखान यांत मोठे जुंझ पडल्यासैरीज राहत नाही अणीसी अणी तर घेऊन मिडली आहे जेथे- दाता भगवान समर्थ आहे परंतु गाजुदीखान याचे वये काये परंतु जसा खानदान तसीच हिमत या समयांत चालविली व नेकनामीही संपादिली श्रीमंत [मो.जा*]यांचे घरीं गाजुदीखानानीं दिलीत घेऊन मेजमानी खाली दोनी प्रहर पावेतो [ना]चरागरंग पाहून अकरा तोरे व पांच घोडे.....रकम जवाहीर व हाथी नजर केला त्या...तोरा घोडा व चेक रकम जवाहीर पाने खुशवोये घेऊन बहुत खातरजमा करून रुकसत होऊन दुसरे दिवसीं वजीरजीवर स्वारी केली व जाते वेळेस म्हटलें कीं दिलीकडील सर्वांप्रकारें तुम्हामुलें निश्चितता असे बहुतेक रो अंताजी माणकेश्वर चासी श्रीमंत नाना चांजसमागमे देऊन गाजुदीखानाचे हमराह हजुरून करून दिधले ये रीतीचे वर्तमान असे मागून जे काहीं नवीन वर्तमान येईल ते सो विनंति केली जाईल येँदा सरदारांचे घेणे जालें असतें तर चेका करोडीची मोहीम अनायासे होऊन महद येशाचे कारण होते न कले कि निमित्त्य विलंब जाला बहुत काये लिहिणे रुपा असो दिधली पाहिजे हे विनंति

काये पटाण व गुजर व रोहिला व राजे जे कोणी हजूर घेऊन पावले व पावतात त्यां सर्वासी श्रीमंत बापू यांचेच विद्यमाने खर्चवेच पावत जातो...हिरा होये श्रीमंत रघुनाथरावसाो व सुभेदार थालनेरी येकत्र इकडील जावसाल सर्वांचा तूर्त...यांसीच घेऊन बाज खाली व अपण अण्यासमई नाशकी अहेत त्यासी खाली मैदान ...टाकणे सलाह दौलतेहून दूर असे श्रीमंत स्वामीसाो आज्ञा संपादून फडी असणे सलाह दौलत असे यास्तव विनंति केली असे अतां विजयादशमीही समीप घेऊन पावली विजयादशमीचे मुहूर्ते चाली घेतील समयोचित असणे सलाह असे यास्तव

वारंवार विनंति केली जाते वसईचे राहदारीचा प्रसंग पाहिले लिहिळाच होता त्याज-
वरून श्रुत जाहले असेल येदा धान्य केवल सवंग याजकरिता विकले न गेले अर्ता
पाऊस उघडला म्हणजे धान्य भावानसार विकून हुंडी चिरंजीव धर्मरावसो पाठवील
म्यां ताकीद लिहिली असे बहुत काये लिहिणे रुपा असो दिधली पाहिजे हे विनति
राजश्री बाबा स्वामीचे सो। सां। नमस्कार विनंति उपरी सविस्तर श्रीमंत स्वामींचे
सो। विनंति केली असे त्याजवरून अवगत होईल मज पदरचे जाणून सदैव स्मरण-
पत्री सांभोलीत असिले पाहिजे रुपा असो दिधली पाहिजे हे विनति

ले. ८२

जिल्हेज १० नंतर

}

श्री

}

पो छ २४ जिल्हेज

{

श. १९७५ आश्विन शुद्ध ११

इ. १७५३ आक्टोबर ८

विनंती की राजे माधोसिंग बाहादूरसिंगाचे गडीस होते तेथे पातशाहानी नागर-
मलास पाठविले आहे व खानखानाचेथे टिकवयाची जड कायम करू लागले
तेव्हा अम्ही बकशीकडे याप्रकारे लाविले की पातशाहा रणथंबोरचा किला न देत व
त्याच उमेदीवर अले अहेत व खानखानाच्यानेही सनद न देवे ते बकशीचे मोहरेनिशी
रणथंबोरचे किल्याची सनद देऊन त्यासी व बकशीसी पगडी बंद केली अजे सुहेलचे
सरायेस अले उदईक दिलीजवल अले म्हणजे बकशी मारच्यातून उठोन येऊन
पातशाहाचे भेटीस नेतील खानखाना खफीफ होतील तीर्थरूप बापूचे समागमे अकबत
महंमूद व अंताजीपंताचे पुत्रास अम्ही देऊन राज्याकडे पाठविले बकशीसी कौल
करा [र] करऊ काल रात्रौ तीर्थरूपही अले अहेत व नागरमल अक्षूण त्याजवळच
अहे पुढे जे अमलात येईल ते [लि*] हू वरकड व्रत येथास्थी [त*] व समस्त सुखरूप
असो सरकारातून रा। अंताजीपंतासमागमे नारो कस्ट नामे मुजुमदार मोठे कामकर्ते
माणूस होते व अजपर्यंत त्यानेच लढाई मारिली व कधीही लाचवला नाही व
अंताजीपंतास मोरच्यात जाणे पडले नाही मोठे दिलगर्मीचा माणूस जाणून जाटाने
छ १० जिल्हेजी डेरियात फरीदाबादेपलीकडे मोरच्यात निद्रस्त असता व चार
घटका रात्र मागील राहाताना दंगल करून सुरी पोट्यांत घातली व जिवे मारिले मोठे
कार्यकर्ते व भला माणूस गेला अनुचित जाले त्याचे मुलेमाणसाचा समाचार श्रीमंत
स्वामी घेणार समर्थ अहेत हे व्रत श्रीमंतासही व सुवेदारासही निवेदिले पाहिजे हे विनंती
चिरंजीव तात्यास असीर्वाद समस्तास असीर्वाद अनुकर्मे नमस्कार सागणे हे
असीर्वाद

ले. ८३ }
जिल्हेज २५ }

श्री

{ श. १६७५ आश्विन वद्य १२
इ. १७५३ आक्टोबर २३

राजश्रीवा विराजित राजमान्य राजश्री आपूजी माहादेव गोसावी यांसी

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहीत जाणें विशेष सरकारचा रुपचा राजश्री राजे माधोसिंग चांजकडून बेमबलग येणें चाजकरितां येथून राजे मशारनिलेस लिहिले होते कीं रुपचाची तरतूद करून पाठवणें त्यास त्याणी उतर लिहिले कीं रुपचाची तरतूद करून कर्णारामावरावरी पाठविली आहे त्यास कर्णाराम येथे आले माधोसिंगजीचे लिहिल्याप्रमाणें त्यास रुपचाची ताकीद केली चाणी साफ उतर केले कीं रुपचाची तरतूद करून मजबरावरी पाठविली नाही मजला पाठविले मीं स्वामीपासी आलो येसी विनती केली त्याजवरून चाचा वकूच कलोन आला आशास सवाई जयसिंगापासोन त्याचा आमचा त्रेह घरोबा येसे असता मृषा लिहिणें त्यास अयोग्य वरे हालीं माधोसिंग दिलीस आले आहेत तुम्ही सरकारचे रुपचाविसी त्यांस उतम रीतीने सागोन तरतूद करऊन त्याचे दिवाण हरगोविंद यासी सिताचीने आम्हाकडे रवाना करणें जाणिजे छ २५ जिल्हेज [नि.*] बहूत काय लिहिणे [व.*] लेसन । सीमा

ले. ८४ }
मोहरम ६ }

श्री

{ श. १६७५ कार्तिक शुद्ध ७
इ. १७५३ नोव्हेंबर २

तीर्थरूप राजश्री दादा वडिलांचे सेवेसी

आपल्यें पुरुषोत्तमाने कृतानेक सां नमस्कार विनती येथील क्षेम ना छ ६ मोहरम वडिलांचे असीवादे करून यथास्थीत असें विशेष येथील सायंत वृत्त पेशजी आजूरदार जोडीसमागमे लेहून पाठविलें आहे त्याजवरून विदित जालें असेल सांप्रतचें वर्तमान तरी रोहिल्यांस दाहा लक्ष रुपयांचा जिनस पूर्वी देणे कबूल केली होती व रोज साडे दाहा हजारचा मोकरर केला होता त्यासी राजाचे.....देऊ केली ते रुपये त्यांजला पाहिजेत त्याजकरिता ते आडून बसले सा मागतात पातशाहाचे तों घरात दाहा लक्षाचा येवज नाही बक्षीचें लोकास भक्षावयासी नाही चाजनिमित्त्य कोणही तन देत नाहीत म्हणोन भलतीसी बलाय काढावी येतनिमित्त्य करार ठहराविला कीं सफदरजंगांस खिलत देऊन सुब्यास मार्गस्त करावें जाटाची तकसीर माफ करून त्याचे घरी त्यांजला पाठवावें अम्ही विनती केली की श्रीमंत सरदारांसहीत सन्निध आले आठा दाहा दिसांत येऊन पोहचतालि त्यांची हजरतनी काय विल्हे केली त्यांजला भक्षावयासी हजरतला द्यापें लागेल तरी सांप्रत सख्य न करावें सहजच रघुनाथराव आले म्हणजे जाटांसी व

सफदरजंगासी समजून घेतील आपण आपला खर्च घेऊन सरकार वांलाची किकायेत ज्यांत होईल तें करतील त्यानी उतर दिधलें की सांप्रत या रीतीने केलें जाईल मग रघुनाथराव आले म्हणजे जाटावरी त्यानी मोहीम करावी आम्ही शामिल होऊं मुबलग पैसा त्यानी घ्यावा व अम्हास देवावा त्याप्रमाणेच सफदरजंगास सुभ्यामधें गांटून त्याचेही पारपत्य करावें येंसे कितेक प्रकारें बोललें सेवटी अम्ही साफ म्हटलें की हजरत कैसेही करोत सख्य जाले म्हणजे खर्चास रुपया द्यावा लागेल देसीं करोडो रुपये सोडून हजरतचे कार्यावरी नजर देऊन रात्रीचा दिवस करून समीप येऊन पोंहचले असतां सख्याचें चितावरी धरिलें हे आती अपूर्व आहे त्याजवरून त्यानी आज्ञा केली की अम्ही सोन्याचे तख्त देखील मोडिलें जर अम्हास पैसा मिलता तरी हे काम काय सुख जाणून कर्तो या समयांत अमचे घरांत खर्च घालावा की उफराटें मागावें येंसेही असतां तुम्ही आपला दस्तावेज लेहून घाल तरी सख्य न करूं दस्तावेज येंसा जे फौजा आल्यावरी खर्चास मागणार नाही व सख्य करणार नाही व जाटाचे व सफदरजंगाचे येथून जें काहीं हस्तगत होईल तें निमें देऊं तुम्हापासी पैसा मागणार नाही येंसा मुदा घातला त्याजवरून अम्ही विचारिलें की जर यांसी ना म्हणावे तरी हे आजीच सफदरजंगास सुव्यास वाटे लावितात त्याजला सुव्यास वाटे लाविलें म्हणजे जाट आपले देशांत कायम होईल मग आयोघेस सफदरजंगास मारावयासी दोनसे कोस आणीस श्रिंमंतांस धावावें लागेल व जाटाची मोहीम दुहिरी पडेल नका किमपि होणार नाही जाट सफदरजंग येके ठाई असलियां दोन्ही सिकारा हातीं लागतील याजकरितां त्याचें बोलल्याप्रमाणें लेहून देतो म्हणून मान्य केलें आणि सख्याचा डौल मोडावयाची तदवीर करितो अति निकड देखूं तेव्हा लिहिलें देऊं लढाईची थांचाथांच करितो श्रिंमंत सत्वर येऊन नुस्ते येश तन्हीं मेलविते तन्ही उतम अतां पातशाहांत कांहीच हालत राहिली नाही की फौजांस खर्च पुरवील वडिलीं पूर्वी विनंती लिहिल्याप्रमाणें दो ती हजारों स्वारांसी व अमचे नावें नेमणुकेची सनद घेऊन यावें [नि.*] जरूर जरूर सत्वर अले पाहिजे ये विशई हेंगें सहसा न करावी दर्शणाचा लाभ होईल तो सुदीन विशेष गोस्ट हेच की समय नाजूक अहे जर पातशाहाचे म्हटल्याप्रो लिहून न द्यावे तर अतापासूनच त्याचे चितात, दहशत पैठते जर द्यावा तर त्याप्रा साविदानी अमलात न आणिल्यास अच कैसी राहिल येविशई दीलढाल व ढालढकल अठच्यार दिवस करीन म्हटल्यासी पाहचा हंगामा अजच खेत्तादा सरदार म्हणजे ईस्वर न करो मीर बकशीच मारला जातो व दिलीवर अफत घेते याची तजवीज काये करावी ते वडिली लिहिले पाहिजे सत्वर उतर पाठविणार वडील समर्थ अहेत येथे जेंसा समय देखूं तेंसे करू साविंदास निवेदन केले पाहिजे श्री लज्या रक्षिणार समर्थ अहे रुपा केली पाहिजे पुढें जे टैरल ते सत्वरच तागे लिहू हे विनंती

चिरंजीव राजश्री तात्यास अनेक असर्वाद् तुम्ही प्रत्रदेसील लिहीत नाही थांच

कारण काये लिहिता येत नाही किंवा अम्हास विसरलेस ते लिहिणे वार्हिनीस नमस्कार सागणे हे असीर्वाद

राजश्री त्रिचक्रपंतास नमस्कार समस्त मडलीस नमस्कार अनुकर्म असीर्वाद सागणे राजश्री गंगोबा तात्यास व राजश्री सत्तारामपंतास साां नमस्कार सागणे अम्ही पूर्वी पत्रे वरचेवर पाठवीत गेलो येक उतर येत नाही हे उची[त*] नाही म्हणून जरूर सागणे हाजत काये

श्रीमंत नानासाह्याचे साो सविस्तर वर्तमान लिहिले पाहिजे अम्ही येथून निराली जोडी पाठविली नाही व दोन च्यार पत्रे पूर्वी पाठविली त्याचाही मजकूर लिहिणे अम्ही वडिलाचेच पत्रावर हवाला दिधला अहे हे विनंती

ले. ८५ }
सफर ३ }

श्री { श. १६७५ मार्गशीर्ष शुद्ध ४
इ. १७५३ नोव्हेंबर २९

कृतानेक साा नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल तागाईत छ ३ माहे सफर मुकाम जैनगर स्वामीचे रुपाकटाक्षे येथास्थीत असे विशेष आजी पंधरा दिवस जाले मीं काम्याहून मुजरद कासिदाचा सविस्तर वृत लिहून नित्यानी इनामी कासिदावााही सविस्तर विनंती करीत गेलों त्यासी अयापीवर येकाचीही रसीद न आली राजश्री लालाजी येथवर येऊन पावले अपल्याकडे नवाबची पत्रे पाठविलीं त्याचे उतराचीं मार्गप्रतीक्षा करितात हा कालवर श्रीजीसीं भेटलेही नाहीत अतां भेटून, श्रीमंताकडे व सुभेदारांसाा लवकरच जातील श्रीजी डिगेस जाऊन भरतपुरीं जाऊन मेजमानी राणीसुधां घेऊन दोनी हाथी व घोडे वखें व जवाहीर व सेंपनास मोहरा नजरनियोज सपादून बहिरेस शामील होऊन दरकूच देवस्यावरून आजी त्रितीये प्रहरों जयेपुरीं दाखल जाले व लस्कर व सिपाहाचे डेरे कोटावाहेर होऊन श्रीजीचाही डेरा उभा राहिला उदैक श्रवण नक्षत्रीं -- श्रीजी डेरेदाखल होणार अैसें वर्तमान असे श्रीमंती शेरपूरचे जिल्ह्यांत अमल दखल करून चारी परगण्यातील पंचेतालीस गढ्या मारून साणून टाकिल्या व वाडाणियासी जाऊन मोर्चे लाविले होते चारी दिवस तेथील रजपूत भांडला सेवटी निघून गेला त्या ठिकाणीही नेस्तनावूत करून ठाणे कायम केले पुढें नेवाईस येऊन अग्निदग्ध करून पुढें गुणसीस येऊन पावले अतां पाहवें हेही घरासी पावले अहेत जरी हे बाहेर निघाले तर तेही पुढें येऊन घेरल्या ...ज राहणार नाहीत जरी कोणासी पाठऊन सरो...तील तर तेही तूत उतावली करणार नाहीत.....यांचे.....अयापि नूतन दिन.....अणि...काहीक देऊन वरकड.....करारदाद करून देईन व सुभेदारजीसमीप बिदा करीन अैसेया अनेकाप्रकारे ममता लावितात पाहवें काये करितात व अतां कसा काये कोणाचा काबू पडतो जाटानेही बहुत काहीं सिपाचार ममता लाविली परंतु सेवटीं तेथल्या तेथेच बिदा

होऊन राहिला व सकदरजंगजनिही अपल्या सुड्याचिच वाटे धरिली कोणीही दोनी कोस सरहदेपावेतो पावते करायासीही न आला इत्कियावरं जे काहीं होऊन येईल ते विनंती केली जाईल बहूत काये लिहिणे रुपा असो दिधली पाहिजे हे विनंती

बल मुकुंदासी भरतपुराहून विदा दिलीस केले त्याजवाा सकदरजंगाचाचत पालखी व रथ बकशीनिमित्य नेमून दिधला अहे कीं बकशीस देऊन श्रीमतांसमीप राहून जाव-साल करून बकशी वगैरेची साधना करीत जाणे म्हणून सांगितले अहे बहुतेक दादासो नोंवे पत्रही लिहून दिधलें अहे तपासिले भेटल्यानंतर सांगतीलच हे विनंती

ले. ८६ } श्री { श. १६७५ मार्गशीर्ष शुद्ध १०
सकर ८ मार्गशीर्ष शुद्ध १० } इ. १७५३ डिसेंबर ४

श्रीमंत रुपावंत माहाराज राजश्री दामोदरपंत दादा व राा त्रिंबकपंतदादा स्वामीचे सेवेसी

सेवक आजाधारक येशवंत पुरुशोतम साकिन जैसिंगपुरा अवरंगावाद सां नमस्कार विनंती उपरी येथील क्षेम मार्गेश्वर सुध १० जाणौन स्वानंद लेखणार्थ आजा कीजे यानंतर सेवकाने विनंतीपत्रे पाठविली परंतु अजापत्र सादर न जालें तरी विनंती उदास न कीजे आपण स्थापित असोत जे आजा कराल ते अमलांत येईल व पुढेही प्रसंग अहेत व आपणही सेवेसी ततपर असोत येथील वर्तमान तरी स्वामीकडील सलूक जालियानंतर त्याप्रा श्रीमंती चालविले परंतु किले फिरून याच्या हातास अले नाहीत मधें फिरंगी हैदराबादेहून येथें आलेत न्यामतुलास्तान व मीर माा हुसेनखान वगैर अलेत सलाबतजंग शिकारीस जाऊन निमेचा डेरा देऊन परस्परे भेटी शिष्टाचार हाती घोडे वस्त्रे भूशणे दिधली वचनप्रमाण जालियानंतर मुसा भुसी नसीरजंगाचे घरास येऊन वचनप्रमाण केलें यानंतर फिरंगियानी सवाल केला कीं अम्हास तरी महिना दोन लाख नगद पाहिजेत सजानियात पेसा नाही तरी मळली-बंदर पहिलें अम्हाकडे अहे तैसें राजबंदरी सिकाकोल वगैर माहाल तिसा लाखाचे जयेद अहेत ते अम्हास सनद करून द्या येथें तनसदारांचा उगा करून बाहेर मुलस-गिरीस चला सजाना लागल तो मेलऊं तुम्हास अम्ही काहीं मागत नाही तोरा मात्र सागाते द्या करनाटकसास जाऊं मीर माा हुसेनखानास बुडऊ हा मुदा घातला व नसीर-जंगाचे चितात व सलाबतजंगाचे चितात यावयाचें नाही तरी सुखे येथें राहणे निजाम अलीस अमचे समागमे दीजे तैसें करून राजबंदरीचा सवाल लिला मुसा भुसी नया-वापासी येऊन दससत करून नसीरजंगापासी हा येकरारनामा सवाल वयेज करावामि पाा त्यानी विशम मानिलें जरी वयेज करीत नाहीत तरी शत्रू होतात याम्मव वयेज करून मोहर पादऊन दिधली व वकीलीचा इस्तफा दिधला कीं अवघा मुलक सां-

दाने दिवला अम्ही कोन्हासी वाईट व्हावें व बदनामीचे घर आपल्या माथा घेऊन सिवंदीचे लोक गिलूगीर करावे यास्तव सोडलें परंतु मुसा भुसी व नवव येऊन सम-जाविश करनार हे कबूल जरूर करितील नाही तरी शाहनवाजखान मीर माा हुसेनखान पाहावें कोण होतो पैसा रंग येथील जाला अहे की लिहिता येत नाही अवघे माली-मुलकी काम मजमुल अपतर जालें अहे नाव दलमलिते पाहावें श्रीमंत लभे करून निघनार उतरेकडील धड नेम आहे तिकडील अमद येकतो तरी तेथील मतालचचे कागदपत्र पाा उतरे प्रतिउतरे अवघें घटीत करून पाा हे विनंती तुमचा वकील येथे पनासा लासाचा जवसाळ करायास अला त्याने काम-लवकर केले हे विनंती छ १० फिरंगी व न्यामतुलाखान नवव सलावतजंगापासी येऊन शाहनवाजखानाचे घरास जाऊन वकील मुतलकी ठहराऊन अलेत तेरा रोजी करून छ १४ खिलत होनार जानोजी बगैर यासि नसीरजंग यानी पाचारिलें अहे श्रीमंताचे तरी मनोगत आता इकडे दिसत नाही तेही मार्गेश्वर सुध ४ दोन्ही लभे करून अवरंगावादेवरून नरमदेस येतात फौजा रवाना करितात हे विनंती पाौ छ २१ रावल

ले. ८७ }
[सफर] १ [४]

श्री { श. १६७५ मार्गशीर्ष शुद्ध १५
इ. १७५३ डिसेंबर १०

.....साो कृतानेक साा न.....येथील कुशल तागाईत छ १ [४ सफर]
सोमवार मुकाम लस्कर श्रीमंत व सुभेदार साो मुतसील मौजे चंदलाई स्वान्निचे क्वा-
कटाक्षे येथारस्थीत असे विशेष श्रीजी जैनगरीं पावल्यानंतर किरपारान नाट्यानी वरकट
ग्रहस्तांसी विदा करायासी नेले त्यांची म्हणजे दिवाणजी[ची] नदी विदा मज
करावें हे नव्हती परंतु मज श्रीमंतापावेतो पावणे जरूर वजीरते विदा जातो तो
मागती यानी तर उतावली केली व त्यांस निराले राजकारण करणे हेने ने निघून
गेले साो लाला नरसिंगदासजी सुमुहूर्तांकरितां राहिले हेने नदिनासे मुमुनांनसार
निघून शहरावाहेर लस्करांत येऊन उतरलों दुसरे दिवस नूकन करून दिवाणनी
घरासीं येऊन बहुत काहीं सिष्टाचार माशणी सावळे नगर अगल्याकडे
तर सर्वा प्रकारें निस होऊन नूकल व नदी सोव ... इतें
दुसरी गोष्ट सर्वथैव न जाणावें ह्यप्रकारे अन्व नत नूकल हेथे हे इतें
येवंच लालाजीसहवर्तमान श्रीमंत [ने] नदी नो नदी करून नूकल
संपादिला व लालाजीसही समानयुक्त नत नूकल नदीं नूकल इतें
करविला आजवर तर अगाडीन निराते नदी नदी करे नूकल नूकल
अपा व विष्णु, माहादेव व श्रीजीसक केडन अन्वनी नदी नदिनासे
मिसर व पांडुरंग शंकर यानिचे अन्व नूकल नूकल नूकल नूकल
नाटाणी तर दिवाणनीकडील नूकल नो करे निराला नूकल = इतें

लोकांत होतो त्यांचा ते जाणोत तूर्त राजे म्हणतील कीं दाहापांचाने ढालावे तर हे विना वीस पंचेवीस मुवादला घेतल्याखेरीज कसे उठतात.....

ले. ८८ } श्री } श. १९७५ पौष वद्य ८
पौ रवळ २१ } पौ छ २१ रावळ } इ. १७५४ जानेवारी १६

तव दिवानजीही कसी काये हितेवाची रुजुवात करितात विना हितेवाची रुजुवात मौकलर्क नाही दोनी लक्षाचे हुंडीबदल राज्यापावेतोही दिवानजीनी अर्ज मारुज करून सरकारची माणसे ढलाईत बसवावे येथवर केलें व नित्यानी याच तरतुदेंत आहेत ग्रहस्तसी निराला उपदेश करितात कीं तुम्ही बोढता - करून मीं बाकी सांगतो ते निकडीने घेणे [सा] रांश काये दिवानजी व काये इतर ग्रहस्त सर्वा [ची] रीत सराटातुल्य भासतो वरकड मामिलत - करोत परंतु वकीलीही बनली न ठेवावी आपल्या लगामी लाऊन घ्यावी या तरतुदेंत आहेत इतकी [गुम] गही साली मैदान जाणून दिवाणजीनी केली हरयेकाचा हात सितल करून अपली बाजी सरसी दास-विली अस्तु अखेर हितेवाची गोष्टी हितेवाच होईल तूर्तीये तुफान घेतल्याने काये पेश जाणार परंतु अतां ये -- स्वरूप गंमाऊन तर राहण्यात रुच नाही व दिवानाचे चालेल तोवर हे ... शुद्ध रीतीने आपणासी वर्ततो असा प्रसंग नाही की [मी*] दोनी महिने तर दिवानजीची वाट पाहतो जरी हितेवाची रुजुवात करून देतात तर उतम नाही तर विना रुकसतही उठोन श्रीमंत [मो. जा.*] दादासाा सर्वाप पावनों तोवर पुढें देवाजीपंतासी पाठवायाची तजवीज केली आहे येथील सेवा आजीवर केली आतां आणही येतादी जागा मजकरितां निरालीच न्येमून ठेवावी दुसरी गोष्टी सर्वथैव न जाणावी दादासाात किंवा हे पत्रें पाठऊन त्यासी ल्याहावे कीं उतम रीतीने दिवानजीत रुजुवातेकरितां ताकीद लिहून पाठवीत चलके बांजकडील जो कांणी राहील त्यासी ताकीद करीत राजश्री अंताजी माणकेखर यानी खानखानाकडील सूत्र लाऊन सत्तारामपंत व गेरेवांसी ममतेत घेऊन गोप्यदपें भेटून राजकाण लाविण्यासी श्रीमंताकडून त्याजला ताकदिपत्रें पाठऊन मार्गावर येऊन बकशीकटे टोळ घेऊन बकशीचेच निघणे आपले वियमाने जाहले श्रीमंत दादानो बोलवाला जाया परगड दंतमन्न जाले श्रीमंत खंडेरावबाबा व तात्या या नवांची मुलाजमन करऊन सरकारत बादशाहजीनी केले व विदा बकशीतमागमे केले व गुद् दादानो बकशीत आहेत म्हणून वर्तमान अकून चीत मोहीत जाले परंतु म्यानीचे शिर्षिं येईल ते चितासी पुर्वे समाधान होईल तर सविस्तर स्वामीनी आण लेखिकानी करावी अकड वतंमान मागून जे काहीं अमलान येईल ते विनंति केली जाईल घ्याय काये शिर्षिं रुपालोभाभिवृथी करावी हे विनंती

राजश्री बाबास्वामीचे साा साां नमस्कार विनंती सविस्तर वर्तमान श्रीमंत [मो. जा.*] स्वामीस लिहिलें आहे त्याजवरून सर्व अवगत होईल सारांश आजी दोनी तीनी वरशें श्रीमंत दादासाा सरदारांसमागमे येतील काजिया फेसल पावेल म्हणजे किनारा धरला जाईल म्हणून अज्ञातवास करून राहिलो त्या [स] भगवंते या प्रकारें योग घडविला डेरादांडा सर्व [लु] टला गेला बहुत नुकसान जाले तो अर्थ का [ही प] चीं लिहितां पुर्वत नाही जे कांही जालें ते उतम ... परंतु अतां हा वाणी निसूरही बसूं देतां दिसत [नाही] पाहावें भगवान काये करितो सारांश अरोधें अ[थ] वा विरोधें ज्या रीतीने येथून निघणे होतें त्या रीतीने साा येऊन पावतों मजविशई निश्चितता जे विचारायाची ते श्रीमंत दादासाा विनंती करून निराली करावी मी दावनगार हेच गोष्ट समजावी निश्चित सर्वथैव नसावें बहूत काये लिहूं हे विनंती

ले. ८९
जवळ ३०

}

श्री
पो छ ५ जस्तर

{ श. १६७६ चेंत्र शुद्ध २
इ. १७५४ मार्च २५

श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] दादासाहेब स्वामीचे शेवेसी

विनंती शेवक आपाजी त्र्यंबक साां नमस्कार विनंती येथील कुशल ताा छ ३० माहे जावळ मुा आवळा जाणून स्वक्षेम लाा आजा केली पाा विशेषे येथील वर्तमान सविस्तर पुर्वणीपत्री विनंती लाा आहे त्याजवरून ध्यानास येईल दुसरे वर्तमान येक छ मारी दोप्रहरा दिवसा लाला रामप्रसादचा चोच { र } दार आपले लस्करांतून खबर घेऊन चव रोजा चालून येथे छ मारी दोप्रहरा आला त्याणे वर्तमान सागितले की श्रीमंत राजश्री खडेरव होलकर याचे दुशमानाची वाईट वार्ता सागितली व येकं ग्रहस्त मातबर कोन्ही येसे उभयेताचे दुशमानाचे वर्तमान जबानी आइकिलिया दो प्रहरा सागोन बरेलीस हफजी व बक्षी आहेत त्यांजपासी गेला हे वर्तमान येकोन बहूत चित दुचित येकोन शेवेसी मुजरद कासिद पाा आहे काये वर्तमान ते ल्याहा-वयास आजा केली पाा ईस्वर सर्वा सदैव ब्राह्मणाचे भाग्ये कुशल करो वरकड वर्तमान पुरवणी पत्री लाा आहे कलले पाा बहूत काये लाा शे [व*] कावर रुपा करीत आसिले पाा हे विज्ञास फुलव [र*] तीन सेर [पाा] आहे तो पावेल कासिदास उतर देऊन सत्वर राा केले पाा कासिद छ ३ तिसरे तारखेस पावलिया इनाम रूा १ देविला पाहिजे हे विज्ञाप

राा त्रिंबकपंतबाबा व राा बाबूरावजी व राा दिनानाथजी स्वामीचे शेवेसी साां नमस्कार विनंती लाा परिसोन सविस्तर वर्तमान लाा कासिदास सत्वर जाब देऊन रवणा केले पाा की तेणेकरून चित स्वस्त होये क [ल*] ले पाा बहूत काये लाा हे विनंती

ले. ९० }
चैत्र वद्य ९ मंगळ. }

श्रीशंकर

{ श. १६७६ चैत्र वद्य ९
इ. १७१४ एप्रिल १६

विनंती उपर स्वामीच्या आज्ञेप्रमाणे नवाब साहेबांस विनंती केली म्हणो लागले की नांव-
नवसवार यादी करून द्या मजला जे देववणे असेल ते देववनि तेंव्हा स्वामीनी तपसील
सांगितला होता तेणेप्रमाणे यादीही लिहून दिधली वाचून आज्ञा केली की मी आपल्या
मनांत विचारून जे देववायाचें ते त्रितीय प्रहरीं दसखत करून देईन त्रितीयः प्रहरीं जागृत
होतांच स्वार होऊन कोण्या ठिकाणी किती पाणी आहे हें पाहात पाहात महमूदगंजा-
पर्यंत पाहून आले कोठे प्याब आगर थोडके पाणी न सांपडले काल लोंक उतरले
होते याजपेक्षा उणे पाणी न देखिले संध्याकाळीं डेरेदाखल जाहाले आम्ही विनंती
केली की यादीवर दसखत करून द्यावे बोलले की दोंप्रहरापासून हे मंडळी गेली आहे
अद्यापी उतर थालें नाहीं मी-त्यांचे जावाचा इंतजार आहे येक गोष्ट ठेरून आल्या-
सारखे जे मजला देववणे तें देईन आम्ही विनंती केली त्या ठेरण्यावर हे गोष्ट मौकूफ
ठिवावीसी नाहीं येव्हड्याने त्याचे चित खूश होईल काम लवकर निघेल म्हणो लागले
की आज मी न्याहायेत खफा आहे त्यानी मजला खूश केलियां मी
त्यांची रजावंदी करीन किंवा न करीन हे तुजला ठावके आहे की नाही असो आतां
दिवसगती फार जाली अतःपर राजश्री सुभेदारानी व आपानी व कुंवर बहादुरानी व
राव दामोदरपंती येकत्र बसून येक निश्चय करावा जर पार उतरणे तर विलंब काय
उद्यांच रोी गंगाधरपंती स्वार होऊन पांचा सा हजारौ फौजेनसी यावे दोन तीन हजार
फौज मी आपली देतो पार उतरोन जावें आम्ही विनंती केली की कुंवर बहादुरानी
कबूल केलें होतें त्यानी पुढें उतरावे हेही मागें उतरतील म्हणो लागले यमुना
उतरायास पुढाईत तुम्ही शादील मारावयास पुढाईत तुम्ही मऊ वगैरे जालून साकशा
करायास पुढाईत तुम्ही पठाणास कोंडायास पुढाईत तुम्ही मोरचे बांधायास घोडीं माणसें
मारावयास पुढाईत तुम्ही येव्हड्या गोष्टीस जाटाचें नांव कां घेता त्याच्याने काहीं
होतें तर तुम्हांस दक्षणेहून कां बोलावितों दक्षण हिंदुस्थानांत यषाचे आधिकारी तुम्हीं
जालेत येव्हड्या गोष्टींत काशास त्यांचे नांव घेता तुम्हीं पुढें उतरले माझी फौज तुम्हांमागें
उतरली म्हणजे देखादेखीने जाटही उतरेल यास्तव उदई गंगाधरपंतास पांचा सा हजारांसी
पाठरूनच द्या मीं दुरयाचे कांठी उभा राहून तमाम हती व उटें व नावा आहेत त्या देऊन
त्यांजला व मीं आपली फौज पार करितों मागें जाटही जाईल याहीवर न जाये तर न जाव
जर हे गोष्ट पार उतरायाची बनत नसली तर औंवे येकत्र बसून औंध्याच्या संमते
जुंजच ठेराऊन मजला बोलावा मीं आपल्या फौजेसुधां येऊन उभा राहातों तुम्हीं
सर्वही माझ्या आस

२

पास आहाच सर्व मिळून चालून घेऊन फतेसिकस्त ईश्वराचे स्वाधीन
आहे ईश्वरास माझे बरें करणे आहे तर तुम्हांस येश येतें माझी फते होते मुदई

मारला जातो नाही तर जें होणार आसेल तें होईल उगेंच कालहरण कार्यांचे नाही यास्तव या दोही गोष्टीतून म्हणजे पहिली गोष्ट पार उतरणे दुसरी गोष्ट जुंजणे या दोही गोष्टीतून येक गोष्ट जे औध्याचे संमते ठेरल तें ठैराऊन मुफसल लेहून पो मी इंतजार आहे याप्रमाणे { न } नवावानी नरसिंगदासजीचे रोचरो आवग्र दोन घटका सांगितले यास्तव मुफसल लेहले आहे जर आज मंगलवारी कांहीं जांचेंसाल ठेरला आसिला तर उत्तम नाही तर च्यार घटका आपण तसदी करून रो सुभेदारांस व आपास येकत्र करून आधीं त्यां उभयथांस हा सर्व आर्थ निवेदन करून तेथंच कुवरजीस बोलाऊन औध्यांचे संमते या दोन्ही गोष्टीतून जे ठेरल तें ठैराऊन औध्यांची पत्रें पाठवणे कीं येणेप्रमाणे ठेरले येसीं पत्रें पाठवावी व जे ठेरल तें लागलेच नमूदांत आणावे येव्हडे येप घेतले आसतां काशास म्हाणावें कीं तू पुढे होय आर्हीं मागून येतों येसें नवावानी फर्माविले आहे यास्तव हे पत्र लिहून रो नरसिंगरावजीची जोडी हें पत्र देऊन पाठविली आहे लवकर याचा ठैराव करून सविस्तर लेहले पो कीं पेक्याटक्याचे काम याच ठैरावा [वर] मौकूफ आहे बहूत काये लिहिणे हे विनंती चैत्र वय ९ मंगलवार प्रहररात्र जातां नवावाचे दिवाणखान्यांत वसून लिहून रो नरसिंगरावजीचे हवाले पत्र कले आसे लवकर उतर आले पो [सांकेतिक*] हे विनंती

ले. ९१ सु. ११५५

सावान १६ (अव्वल साल)

श्री

{ श. १६७६ ज्येष्ठ वय ३
इ. १७५४ जून ८

पुा राजश्री दामोदर महादेव गोसावी यासिं

सुा समस समसैन मया अलफ येक दोन पत्रे व हाली पत्र विस्तारे लिहिले तेथे भावार्थ कीं सत्तारामपंतानी व्याही अताजीपंत त्याचे अगत्यवादाने आम्हावर अकस करून व्यर्थ पेचात आणून वकिली काढलीसी करून दवाऊन आम्हाजवळून तेरा लाखाचा कतवा लिहून घेतला म्हणून लाब विस्तार काढावे करून लिहिला असियास तुमचे बाप शाहाणे प्रामाणीक योग्य होते त्यासाठी तुम्हास वकिली करार केली काही दिवस तुम्ही भिऊन चाकरी करीत होता त्यासाठी तुम्हास वाढविले साप्रत बापूजी माहादेव तो केवल कामातूनच गेले काहीसे दरवार तुम्ही जाणत होता जे समई सरदार सलाबतजगाचे वेलेस हुजूर आले तेव्हा उभये सरदारानी तुमचे वाकडे वर्तणुकेचा अर्थ सांगितला तथा तथापि ते समई क्षमाच केली तुम्ही न समजला हरप्रकारे निकाल काढून गेला साप्रत खावंद प्रत्यक्ष चिरजीव दादा त्यासीही तुम्ही नीट न चाला अताजीपंताचे अकसामुले सरकारचे नुकसान मनसब्याचा नास घटकेत इकडे घटकेत तिकडे असे करू लागला हे पूर्ण चिरजीवाचे प्रत्ययास आले व सरदाराचे प्रत्ययास आले त्यानी जे केले असेल ते विचारूनच केले असेल पुढे

चिरंजीवाचे मर्जीप्राा वतांल तरच उतम आहे नाहीतर उतम नाही ज्याचा तो आपले बनाऊन लिहितो परंतु प्रत्यक्ष सावंद चिरंजीव तेथे आहेत त्याचे प्रत्ययास आले असेल तेच आम्हास प्रमाण असे. परकी दरबारी घटकेत इकडे घटकेत तिकडे येकाचा आश्रा करून येकासी क्षणात पेच करावा मागती झट्याने फिरोन त्याकडे व्हावे ह्या तुमचा वकिलीच्या युक्ती आहेत परंतु त्या येथे चालणार नाहीत सारांश पेचपाच लबाड्या टाकून सर्व प्रकारे चिरंजीवाचे आज्ञेनरूप वर्तणे तेणेकरूनच जे उतम होणे ते होईल छ. १६ सावान बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पाो छ २६ रमजान

ले. ९२ सु. ११५५ } श्री { श. १६७६ ज्येष्ठ वद्य ३
सावान-१६ (अब्बल साल) } { इ. १७५४ जून ८

पुा राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी चासी

सुा खमस खमसैन मया अलफ पातशाहासी पुता दावा मनसूर अलीसी पडला आम्ही तुमचे लिहिल्यावर पातशाहाचा पक्ष केला बक्षी सर्व प्रकारे योग्य त्याचा वाप दक्षणेस येऊन मेला त्याचे बरे व्हावे हे उतम पातशाहाही जोवर मनसूर अली जुझत होता तो त्याजवर रूपा करीत होते येकायेकी फिरोन मनसूर अलीवर रूपा केली सळूष केला चिरंजीवास हलके पाडून मनसूर अलीचे दावेदार केले फिरोन मनसूर अली दिलीत आलियावर वजीर पातशाहास मारून नवे करील यात संशये नाही तुम्ही घटकेत बक्षीकडे घटकेत वजीराकडे होता आता चिरंजीवानी हुजूरचा जावसाल तुम्हास मुकरर केला असला तर वजीर बक्षी सर्व शाहाणपण वेंचून येक करणे बक्षी येऊन पदरी पडला त्याचे वाईट जाहालिया लौकीक राहात नाही पातशाहा तो अप्रमाणीक घटकेत इकडे घटकेत तिकडेसे पूर्ण प्रत्ययास आले असो श्रीरूपा आहे तरी सर्वही उतम होईलच परंतु कुचोय लबाडी अताजीपताचे अकसामुले करून सर[कार*]काम नासाल तेवढे अपेश मात्र तुम्हास येऊन कामातून जाल हे पुर्त समजून वर्तणूक करणे छ १६ सावान बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पाो छ २६ रमजान

ले. ९३ } श्री { श. १६७६ आपाढ शुद्ध १५
रमजान १२ } { इ. १७५४ जुलै ४

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री वापूजी माहादेव गोसावी चासी

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लिहिणे विशेष तुम्ही पत्र छ १६ शावानची पाठविली ती प्रविष्ट जाहाली

अहमदशाहास कैद करून नवा पातशा केलियाचा बचान सविस्तर लिहिला तो अवगत जाहाला औशियास सहजात महद येप आले आहे हे सर्वा प्रकारे चिरंजीवाचे मर्जी-
नरूप तेथील जोडतोड करून देऊन तुमचे येकनिष्टेची अभिवृधी होऊन रुपा
चिरंजीव करीत ते करणे निरंतर कचे वर्तमान लिहिणे येविसी सविस्तर आला-
हिदा लिहिले असे त्याजवरून कलेल [नि.*] जाणिजे छ १२ रमजान [नि.*]
वहूत काय लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पो छ २२ माहे शवाल

ले. ९४
रमजान २१

}

श्री

{ श. १६७६ आषाढ वद्य ९
इ. १७५४ जुलै १३

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यासी

उपरी दिल्लीतील कारभारास वकफ तुम्ही असतां आजी महिना द्रीड महिना
जाला रुपयाचा निकाल होत नाही हे गोष्टी अपूर्व आहे त्यांस त्याजउपरी सरकार
कामावरी निकड करून राजश्री गंगाधर येशवंत व तुम्ही मिलोन जे गोष्टीने रुपया
लोकर हातास ये येसे करणे नागरमल व मजलसराये आणिलें आहेत येसे तुम्ही
लिहिले होते त्यास नागरमल व मजलसराये आसाम्या सागतील त्याप्रमाणे वजिरा-
पासोन मागोन घेऊ गंगोबा व तुम्ही मिलोन जे गोष्टीने सध्या रुपया हातास ये ते
करणे जाणिजे छ २१ (१) रमजान [व.*] लेखन । सीमा

पो छ १९ रमजान

ले. ९५
रमजान २२

}

श्री

{ श. १६७६ आषाढ वद्य ९
इ. १७५४ जुलै १४

चिरंजीव राजश्री बाजीराव सिवराय यांस प्रती पुरुषोत्तम माहादेव असरिवाद
उपरी येथील कुशल ताा छ २२ रमजान मुा लस्कर नजीक दिली येमुना दक्षिण-
तीर जाणोन स्वकीये लिहिणे विशेष तुम्हांकडील वर्तमान कलत नवते सांप्रत तुमचे
पत्र छ ९ रमजानचे नवलाईचे मुकामचे आले ते येथे छ २१ माहे मारी पाऊन
सविस्तर कलेले तुम्ही लिहिले की पत्रच पाठवीत नाही त्यास जावसाल काहीच
नाही लस्कर दिलीकडे चालले यास्तव पत्र न पाठविले आता पत्रे वरचेवर पाठवीत
जाऊ तुम्हीही वरचेवर लिहीत जाणे तुम्ही खर्चविसी लिहिले त्यास श्रीमंत राजश्री
दादाची परवानगी घेऊन खर्चसही पाठऊ काही चिंता न करणे जावसाल आपले-
कडील करीत जाणे इकडील वर्तमान तर आज छ २२ तारखेस श्रीमंत व होलकर
सड्या फौजा करून.....फौजेवर जुन्या किल्या ... लागले आहेत
तेथे पातशाहाकडील फौज दाहा पंधरा हजार व प्यादे व तोफखाना जुन्या
किल्याचे आसरियाने बसले आहेत आज टाटू थोडीचहूत होईल व आटा चहू दिव-

सानी येथील गुतां उरकून मागती येमुना उतरून आंतरवेदीतून फरकावादेस घेणार तेथे कामाचा उलगडा पाडावा व वजिराकडीलही कामकाज करावे हा मनोदये सरदाराचा आहे मागाहून होईल ते लिहू प्रिथ्वीपती आपले हवेलात बसले आहेत काहीच ताल नाही पाहावे श्री काये करील हे न कले (अपूर्ण)

ले. ९६
सव्वाल-१२

}

श्री

{ श. १६७६ श्रावण शुद्ध १४
इ. १७५४ आगस्ट २

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव स्वामी गोसावी यांति

उपरी तुम्ही चिठी पाठविली ती पावली सारे कारभारी जमा केले आहेत म्हणून लिला ते कलले मज[ल*]सरायेस पाठवावे म्हणून लिला त्यांस वरकड कारभार जाला आणि याजकरितांच तटला येते नाही आ.....त्याची टोप व जवाहीर कोटे आले टोप व जवाहीर लौकर पाठवणे मज[ल*]सरायाचा कारभार तरी त्या... रुपये करार कराल ते येथे मागू दिले तरी उत[म ना]ही तरी तुम्हा- कडे पाठऊन देऊ आकरा लाखाचा वाड्दा टलला व जवाहिराचाही वाड्दा ट[ल*]ला याचा विचार काये या उपरी कराराप्रो टोप व जवाहीर पाठवणे वरकड कारभार कहाडून केला आहे त्याप्रा लौकर करणे जाणजे छ १२ सौवाल [व.*]-लेखन । सीमा

ले. ९७
पौ सव्वाल १८

}

श्रीशंकर

{ श. १६७६ श्रावण वद्य-५
इ. १७५४ आगस्ट ८

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव स्वामी गोसावी यांति

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी तुम्ही टोप घेऊन ठेविली आहे म्हणोन ऐकितो त्यास टोपेचे रुपये सव्या आम्हास घेतले पाहिजेत व जवाहीर पातशाहानी साता लक्षाचे बाहेर काढिले म्हणोन ऐकितो त्यास आम्हास जवाहिराचा दरकार काये आम्हास तूर्त कर्जदारास रुपया दिल्हा पाहिजे व लोकाची नालवंदी वाटली पाहिजे त्या कामास जवाहिराचा दरकार काये आहे परंतु पातशाहाचे घरी रुपया नाही म्हणोन साता लक्षाचे जवाहीर घ्यावयाचे माहाप्रयासे कडूल केले त्यास ते जवाहीर किफाईतवार काढणे की आज बाजारात विकिल्यास त्याचे चार रुपये आधीक येत निदानी बरोबरीचे तरी येत ते काढणे नाही तर काये काम शालाचा मजकूर तरी तीस चालीस हजार पावेतो गंगाधर चेशवंत याणी काडिल्या आहेत म्हणोन कलले त्यास त्या जर नव्या चांगल्या किफायतवार आसिल्यास घेतल्या जातील तुम्हास रोज पत्रे लिहितो त्याचे स्मरणही राखीन नाही हे उत्तम नाही जेणे

काम लौकर होय ते करणे नाही तर तुम्हावर काम सोपिल्याने तुमचा उपहास व आंमचाही होय असे न करणे तुमचे कारागिरीचे दिवस हेच आहेत या दिवसात न केल्यास पुढे काये कामाचे जर कदार्चात तुमच्याने कारभार होत नसला तरी नागरमलास तरी घेऊन येणे आम्हास कलेल ते रीतीने करूं बापू रात्री आम्हासी बोकून गेले त्यातील येकही गोष्ट दृष्टीस पडत नाही त्यास तुम्हास कलेल तसे करून रुपये घेऊन येणे आथवा नागरमलास {लास} घेऊन येणे मार्गाल आठ जाहाले त्यापैकी दोन लक्ष वैद्याकडील रुपये ते तसेच आहेत त्याजवर आम्ही वराता करणार आहो तुम्ही अश्वीन शुध प्रतिपदेस पावेसे ठीक करणे त्याच मुदतीने सावकाराच्या वराता करू व आकरा टिपेचे व सात जवाहिराचे येकूण सारे मिलोन सर्वास होतात बाकी चवदा राहिले त्याची कसकसी निशा केली ते लिहिणे येका दिवसाचे मुदतीने टिपेचे काम करील केले त्यास पंधरा दिवस वाट पाहिली पुढे चवदा राहिले त्यास दोनेक महिने लागतीलसे दिसते तुमचे दिवस ब्रह्मदेवाप्रमाणे आहेत ऐसा कारभार न करणे चवदा लास रोज व हे आठरा असे घेऊन येणे मुदती आगोधर येक दिवस पोहचत ते करणे नाही [तरी*] नागरमल घेऊन येणे फिरोन तपसील लिहिला तरी उतम नाही [ब.*] लेखन । सीमा

पा छ १८ सवाल

ले. ९८ }
सवाल २० }

श्री

{ श. १६७६ श्रावण वद्य ७
{ इ. १७५४ आगस्ट १०

राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यासी

उपरी तुम्ही चिठी पाठविली ते पावली साकल्य लिहिले त्यात सुलासा की वजीर मोहर करून देत नाही तरी तुम्ही त्यास साफ पुसोन उठोन येणे उपरांतीक तो जाणे आम्ही जाणों तुमच्या लिहिल्यावरून आम्ही स्वस्त राहातो तुम्हास तो काठे ठिकाण दिसत नाही तेव्हा कामाची पैरवी कसी होणार अथःपर वजीरच रुपे देत नाही येसेच का...ईना कार्य होत नाहीसे दिसते तुम्ही दाटून अशेस लागून गुतला कुच्योदे करित असतील तर दिलीचा प्रकार दुसरे लाहान मोठे माणूस लबाडी करिते परंतु सारे कारभारी येक करून भार तुम्हावरी याजसाठीच दिल्हा येसे असतां तपसीलच जाला तर काये गुंता आहे तुम्ही येणे जसे बनेल तसे केले जाईल जवाहीर देतात ते अमच्या अनुमताखेरीज परभारे सडणार ते आम्हास कसे पुर्वेल जवाहीर वाजबीचे रूईनें होईल तसे घेऊ च्यारी विचार पाहून जे करावयाचे ते करणे जाणजे छ २० [नि.*] सवाल बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

ले. ९९

सव्वाल २१

}

श्री

{ श. १६७६ श्रावण वद्य ८
इ. १७५४ आगस्ट ११

राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यासि

दं आसंडीत लक्ष्मी आळंरुत राजमान्य [मो. जा.*] श्राो मलारजी होळकर दंडवत विनंती उपर येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणें विशेष तुम्ही मागे राहिल्या आद्यापि नवाबास घेऊन आळा नाही कितेक कामाचा खोलावा आहे खोज मकुलीखान आनवरखान आदिकरून सर्वांची सातरजमा करून भेटास आणवावे लागतात नवाबही जलद पावे त्यासि तूर्त खोज मकुलीखान याजळा सातरतसळेचे पत्रे उत्तम प्रकारें लिहून पाठवणे बहुत समाधाने करून लिहून जेणे करून त्याची सातर तसले होये ऐसी आधी आम्हाकडे पाठऊन देणें म्हणजे येथून त्याची रवा(वा)नगी करून सत्वर पत्रें लिहिल्याप्राा पाठवणें आणि नवाबाचे कूच होऊन जलद येत ते करणे नवाबाच्या लस्करातून कोन्ही खोज मकुलीखान यासि पत्र लिहिले आहे की येथे तुम्ही भेटास याल म्हणजे दगाबाजी तुम्हासी करतील आबरू जाईल ऐसे लिहून त्याच्या मनांत संवशये आणिळा आहे त्यासि खोज मकुलीखान याजला सातरतसलेची पत्रे उत्तम प्रकारें नवाबाची लिहून सत्वर पाठवणे छ २१ सवाल [नि.*] बहुत काये लिहिणे हे विनंती [वा.*] मोर्त ब । सुद

[पाठीवर डाव्या हाताच्या कोपऱ्यांत मल्हारराव होळकराचा शिक्का*]

पो छ २३ शवाल

ले. १००

जिल्काद १

}

श्री

{ श. १६७६ भाद्रपद शुद्ध २
इ. १७५४ आगस्ट २०

राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यासि

उपरी तुम्हीं लिहिलें वृत्त कललें यैशास टीप तो येतच आहे परंतु बाकी येवज राहिला तो क्षेपनिक्षेप येतोसैं असले तरी निशा घेऊन लेहून पाठवणे मजलसराये व बाइको वजिराचे हवाला करतो तुम्ही याप्रो करणें नाही तरी सर्व मंडली पेशजीप्राा घेऊन येणे जाणिजे छ १ जिल्काद बहुत काये लिहिणे वाइदा जाला आथःपर अम्ही ऐकत नाही रोख पैका येईल तरी खरे नाही तरी उर्दईक मंडली घेऊन तुम्ही येणे छ मजकूर [ब.*] लेखन । सीमा

ले. १०१ }
जिल्काद १०

श्री

{ श. १६७६ भाद्रपद शुद्ध १२
इ. १७५४ आगस्ट २९

राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी वजरी तर गैर माहाल पातशाहास अर्ज करणे की रुपयास तीन मास जाले अथःपर रुये येणे तेव्हां येतील अम्ही कूच करून यमुनेवरी जातो राा गंगाधर येशवंत यांसही बोलाविले आहें तुम्हीही त्रिवर्ग भाऊ येणें वजिराचेही कानावरी घालणे जाणजे छ १० जिल्काद बहुत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. १०२ }
पौ जिल्काद १५

श्री

{ श. १६७६ भाद्रपद वद्य २
इ. १७५४ सप्टेंबर ३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणौन स्वकीय कुशल लिहिणे विशेष तुम्ही पत्रे पाठविली ती पावली जाटाचे लबाडीचा व दिलीतील येवज जमा करणियाचा व आपले येकनिष्ठेचा वगैर कितेक अर्थ लिहिला तो सर्व अवगत जाहाला अशियास येथून विस्तारे त्या प्रांतीच्या मनसुबियाचा अर्थ लिहिणे तो चिरंजीवास लिहितो ते आज्ञा करीत असतील तदनुसार तुम्ही निदर्शनास आणून देऊन आपले चाकरीचा मजुरा करून दाखवणे पैका पुर्ता मिले फौज फिटून कर्ज वारावयास पनास [लाख*] पाऊण करोड रोकड येई तो अर्थ करून दाखवणे जे जे पाचपेच असतील ते सर्व चिरंजीवाचे मर्जीमाफक ठीकसा करून ज्यात तुमची फिरोन तारीफ लिहीत व जनातही दिसे ते करणे हे तुमचे वडिलाने मेलविले तुम्हासही पाहिजे निरंतर कचे सर्व बारीक मोठे वर्तमान लिहीत जाणे [नि.*] जाणजे छ १५ जिल्काद [नि.*] बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

पौ छ २४ जल्हेज

ले. १०३ }
जिल्काद १८

श्री

{ श. १६७६ भाद्रपद वद्य ५
इ. १७५४ सप्टेंबर ६

राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्ही चिठी पाठविली ते पावली वजिराचे व पातशाहाचे फारच विटलेसे जाले याउपरी कोणता प्रकार होतो तो पहावा म्हणून लिहिले यैशास तुमचे लिहिल्यावरून हंगामा तो कलला परंतु पुढे कोणता प्रकार होतो पातशाहाची मर्जी कसी वजिराचा प्रकार कसा लाबेल किवा विश्लेस सारांश ध्यानात आणून प्रहराप्रहरास

वर्तमान लिहति जाणे पुर्ता विचार पाहून लेंहून वरचेवरी पाठवणे जाणिजे छ १८
जिल्काद बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

पौ छ २१ जिल्काद

ले. १०२
जिल्काद १८

}

श्री

{ श. १६७६ भाद्रपद वद्य ५
इ. १७५४ सप्टेंबर ६

राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यासिं

उपरी तुम्ही दोन पत्रे कासिदाबाा लिहिल्या त्या पावोन वर्तमान कलले तुमचे
लिहिल्याप्राो फौज पाठविली आहे लकेतये करून समजावावे हे मर्जी वजिराची व
लिहिल्या कामाची काये या प्रसंगी पातशाहाची मर्जी राखून मातबर काम आपले
करून घ्यावे जैसे आहे तरी जो मनसबा उतम दिसोन पातशाह राजी होऊन आपले
काम त्वरीत होये ते करणे, हजार संशये चितान न अणणे जाणिजे छ १८ जिल्-
काद बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

पा छ १९ माहे जिल्काद

ले. १०५
जिल्हेज १

}

श्री

{ श. १६७६ आश्विन शुद्ध ३
इ. १७५४ सप्टेंबर १९

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसी

उपरी तुम्ही मुसवर पाठविला होता याजपासी तसविरा सरकारच नीट करावया-
बदल दिल्या त्या आदर्पी त्याणी आणून दिल्या नाहीत याजकरितां मुसवरास ताकीद
करून तसविरा पाठऊन देवणें जाणिजे छ १ जिल्हेज बहुत काये लिहिणे [ब.*]
लेखन । सीमा

नवाब गाजुदीखान यासी च्यार नावांविशी लिहिलें त्याणी दोन नावा पाठविल्या
[त्या*]स बाकी दोन राहिल्या पाठऊन देणे याजखेरीज आणखी येक दोन नावा
नवाबापासी मागोन तीन नावा जलदीने येथें पाठऊन देणें जाणिजे छ मार सान्या
मिलोन पाच पाहिजेत त्यापैकी दोन आल्या आणिक तीन नावा पाठवणे छ मजकूर
[ब.*] लेखन । सीमा

ले. १०६
पौ जिल्हेज १९

}

श्री

{ श. १६७६ आश्विन वद्य ६
इ. १७५४ आक्टोबर ७

राजश्री दामोदरपंत स्वामी गोसावी यासिं

पौ सखाराम भगवंत साा नमस्कार विनती उपर रामाजी मोरेश्वर चाचे गावाविशी

आपणास सांगितले गावाचे नावाची धिठीही दिल्ली आहे त्याप्रो काम करून पत्रे देवाची हा पदरचा आहे जरूर काम करून देवाचे हे विनती
पो छ १९ जिल्हेज

ले. १०७
मोहरम १०

}

श्री

{ श. १६७६ कार्तिक शुद्ध १२
इ. १७५४ आक्टोबर २७

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसी

उपरी तुम्हीं आर्जाच्या दिवसांत सध्याकालपावेतों अवघे कारभाराचा निकाल करून टीप घेऊन येणे जरी आर्जाच्या दिवसांत निर्गम करित नाहीत तरी कार्यास येणार नाही आमचे चिंतास येईल तेसेच करून त्यास तुम्हीं येसेच साफ वजिरास पुसोन टिपेमुधा निकाल करून घेऊन येणे जाणजे छ १० मोहरम धोडावा नाइकाची टीप घराऊ च्यार महिन्या अलीकडे रुपये द्यावे पेकी पांचसात सध्या द्यावे येसे तुम्हीं कवूल केलेंच आहे त्याप्रमाणे होत असेल तरी करून घेऊन येणे नाही तरी आम्हास पुरवत नाही त्यास कराराप्रमाणें निकाल घराघरू टिपेचा करून घेणे आर्जा दोन प्रहरा अलीकडे येणे नाहीतरी हा कारभार अवघा तोडोन येणे पुढें आमचे चिंतास येईल ते करून जाणजे तुम्हीं दिलीत राहणें याजकरिता नचावाची मर्जी तुम्हांस राखणें याजकरिता वेधडक चोलत नसाल तरी येसी गोष्टी कार्याची काये त्यास वेद्याचे कामापासोन मातबर कामे देतील अवघीच करून घेणे त्यातून काही-येक काम राहिल्यास परिछिन्न कार्यास यणार नाही जाणजे [नि.*] छ १० मोहरम बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पो छ १० मोहरम

ले. १०८
मोहरम २०

}

श्री

{ श. १६७६ कार्तिक वद्य ६
इ. १७५४ नोव्हेंबर ६

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव स्वामी गोसावी यांसि

उपरी जाटांचे राजकारण वजिराकडे लागलें आहे त्यास आपले मारफतीने करावे म्हणून लिला त्यास आमचे रुपये येणे आहेत ते जाटानी द्यावे नाही तरी आम्ही व वजीर मिळून त्याचे पारिपत्य करावे येसेही ठीक करून ठेवणे याचा विचार करून त्यासी बोलून लेहून पाठवणे म्हणजे रूपरामास वजिराकडे पाठऊन देऊ आपल्या मारफतीने सळूक करून देऊ याचा जावसाल पाठवणे म्हणजे तुम्हाकडे पाठऊन देऊ [नि.*] जाणजे छ १९ मोहरम जाणजे छ २० मोहरम व नवाब निदाना काये बोलतील ते लिहिणे आम्ही यासी बोलून मग तुम्हाकडे पाठऊ छ मजकूर [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पो छ २० मोहरम

ले. १०९
मोहरम २७

}

श्री

{ श. १६७६ कार्तिक वद्य १४
इ. १७५४ नोव्हेंबर १३.

राजश्री बापूजी माहादेव व राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

दं अखंडीत लक्ष्मी आलंरुत राजमान्य [मो. जा.*] स्नो जयाजी सिंदे दंडवत विनती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीयें कुशल लेखन करीत जाणें यानंतर पत्र तुम्हांकडून छ १३ मोहरमचें आलें तें छ २६ मोहरमी प्रा जालें तेथें तपसीलवार वृतांत दिलीकडील वगैरे लिहिला त्याप्रमाणें कललें या उपरीही वर्तमानविशेष आढलेल त्याप्रमाणें वरचेवरी लेहून पाठवीत जाणें आम्हांकडील वृत्त तरी सांप्रत आम्हीं नागोरावरीच असों विजेसिंगाच्या बोलीचालीचा विचार बनोन येत नसे सबब ठाणें मारासही उपद्राप करणें जरूर आहे जोदपूर व जालोर येथेही फौजा महाराजा राजे रामसिंगजी यांजकडील पुरोहित जगन्नाथजी व सारेच रजपूत पां आहेत त्याणी तेथें मोर्चे लाविले असेत पुढें होईल वर्तमान त्याप्रों मागाहून लेहून पाठऊन देऊं जाणिजे छ २७ मोहरम [नि.*] बहूत काये लिहिणें हे विनंती [वा.*] मोर्तब । सुद [पाठीवर डावे अंगास जयाप्पाचा शिक्का*]

ले. ११०
मोहरम २९

}

श्री

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष शुद्ध १
इ. १७५४ नोव्हेंबर १५

राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्ही शहरातील हंगामा जालियाचे वर्तमान लिहिलें ते दोन तीन चिठ्या पाठविल्या त्या पावल्या या उपरी गाजदीखानाचीही नजर फिरलीसी जाली अथःपर जो निश्रये करणे तो करून राजश्री त्रिबक मलारी पाठविले आहेत. सागतील त्याप्रा आमलात आणून काम सत्वर करणे खकारनामकाचे काम होये व पैकाटक्याची निशा सुभेदारासी बोलिल्याप्रा होऊन येवज लौकर ये ते करणे छ २९ मोहरम बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. १११

}

श्री

{

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव स्वामी गोसावी यांसि

उपरी तुम्ही चिठ्या पाठविल्या त्या पावल्या त्यांत लिहिले कीं उतर काय होते ते येऊन निवेदन करितों म्हणून लािा तस्मात कांही गुंता आहे तरी हे गोष्ट ठीक नाही आज्याही पाठविल्या आहेत तरी यादीप्रा काम करून सत्वर उद्या येणे याउपरी विलंब न लावणे विलंब लाविलियास हिसका बसेल येसे न करणे येव्ढी कामे

जाहाली म्हणजे आम्ही दिलीचे कारभारातून सुटलो गंगेकडे जाऊ बहुत काये लिहिणे
[च.*] लेखन । सीमा

ले. ११२
सफर १२

}

श्री

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष शुद्ध १३
इ. १७५४ नोव्हेंबर २७

राजश्री दामोदर माहादेव गोंसि

उपरी तुम्ही चिठी पाठविली ते पावली येक वेल फिरोन यावे लागेल म्हणून
लिहिले तरी वारंवार दिकत काये म्हणून घेतात यादीप्रमाणे काम होत आसेल तरी
करणे नाही तरी साफ जाच घेणें येथून कूच व्हावयाचे येथील कामावरी आहे गंगा-
स्नानास जावयाचे आहे यासाठी त्वरा करणे नाही तर काये होते ते करणे उगेच
लावणांझाली न घालणे जाणजे छ १२ सफर बहुत काये लिहिणें [च.*] लेखन । सीमा

ले. ११३
सफर १२

}

श्री

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष शुद्ध १३
इ. १७५४ नोव्हेंबर २७

राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्हीं गावांत जाऊन दोन दिवस जाले आम्ही येथे किती दिवस बसावे
तुम्ही कामाकाजाची पैरवी कसकसी केली हे लिहिणें लोकर निर्गम करणें सान
सानाची समजावसि त्याणी परभारीच करून त्यास गावात न्यावे याचा विचार याणी
कसकसा केला आहे ते लिहिणें त्याणी परभारे त्याची समजावसि करून न्यावे
उतम आहे जाणजे छ १२ सफर [च.*] लेखन । सीमा

ले. ११४
सफर १२

}

श्री

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष शुद्ध १३
इ. १७५४ नोव्हेंबर २७

राजश्री दामोदर माहादेव गोंसि

उपरी चिठी पाठविली ते पावली जलालदीखान वजिराकडे गेला आहे आलिया-
वरी सेवेसी चेतो येकदा तेथे येऊन फिरोन येथे यावे लागेल म्हणजे फडशा होईल
म्हणून लिहिले तरी याउपरी गुंता न ठेवणे केल्या करारयादीत गुंता आसिला तर
तसेच लिहिणे नाही तरी यादीप्रो काम करून येणे गंगास्नानास जावे लागते फिरोन
माघारें येते वेळेसही कामे फार आहेत दिवस येथेच फार गेले याउपरी विनाकार्य
उरकल्याखेरीज उगेच न येणे जाणजे छ १२ सफर बहुत काये लिहिणे आयाप
[नि.*] कारभार सुस्त करिता हे काये आम्हास दिलीचा कटाला आला आहे

लौकर होये ते करणे तुम्ही येथील राहाणार तुम्हास कंटाला न ये त्यास आम्ही कसे करावे तरी लौकर कारभार करून येणे [व.*] लेखन । सीमा

पो छ १३ सफर

ले. ११५
सफर १४

श्री

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष शुद्ध १५
इ. १७५४ नोव्हेंबर २९

राजश्री दामोदर माहादेव गोसावसी

उपरी तुम्ही गेलिया उपरी दोन प्रहर रात्री गंगाधर चेशवंत आले ते कितेक मजकूर बोलिले येशास तुम्ही व जलालदीखान मोटे प्राथःकाली उठोन अधी येये येणे नवाचाकडे न जाणे करारमदार निश्चयात्मक ठहराऊन अस्तमानी जाणे म्हणजे गुता उरकेल जरूर जरूर येणे जलालदीखानास अधी घेऊन येणे जाणजे छ १४ सफर [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पो छ १५ सफर

ले. ११६
सफर १५

श्रीशंकर

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य १
इ. १७५४ नोव्हेंबर ३०

राजश्रीचा विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहित जाणे विशेष तुम्ही पत्र पाठविले ते छ १४ रोजी प्रविष्ट होऊन सकल आर्थ ध्यानास आला सारांश बक्षीस हाती घ्यावे हे गोष्ट येथार्थच आहे येविसीचा मजकूर तपसीलवार राा सखाराम भगवंत व राा गंगाधर चेशवंत यांसि लिहिले आहे ते सांगतील त्याप्राा वर्तनूक करून स्वार्थकार्ये उतम रीतीने होये तो विचार करणे [नि.*] तुम्ही सखाराम भगवंत व गंगाधर चेशवंत याचे विचारे काम करणे सारांश तुम्ही विचार केला तो यथार्थच आहे त्याआन्वयेच त्यास लिहिले आहे जाणजे छ १५ सफर बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. ११७
पो सफर २४

श्री
पो छ २४ सफर

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य १०
इ. १७५४ डिसेंबर ९

राजश्री दामोदर माहादेव व बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्ही लिहिले ते विचार सर्व कलले येशास जे ईश्वरे नेमिले आसेल ते तरी होतच आहे परंतु मोठा विचार येक आहे की गाजदीखानाने या वेलेस अम्हावरी टाकिले आहे तरी फारच उतम आहे अमचे हे येकवे काये म्हणाल तरी आपण थोडेच

खारानसी जातीने उठोन सुभेदाराकडे यावं म्हणजे सर्व रसायेन होऊन येईल कोणा-
सही काकुलती याचे लागणार नाही सुभेदाराकडाले उपद्रव फिरकोली आतील बाहे-
रील काही लागणार नाही अमच्या लोकात दयाची गोष्ट सहसा नाही हे नवाचाने
सातरजमा राखीन वापूकडून त्याची निशा पाडून या गोष्टीबरी येईल तरी फारच बरे
आहे कुरुक्षेत्रास चार हजार फौज देऊन खाना करावयाचे जाले तरी फारच बरे
आहे तेथून पुढे फौज गेली तरी नवाचाने अमचा रुपया न द्यावा येसा करार पाहिजे
तरी करावा पुढे आमची फौज माघारी दाहा चारा रोजात येईल तो स्नान करून येऊ
रुये घेऊन जयेनगरास जाऊ यांत आतर नाही काहीच तोंड न निवे तरी जे इंध्वरे
नेमिले आसेल ते होतच आहे तूर्त आम्ही आपले तर्फेने येमानी करीत नाही केवळ
गाजदीखान माजोरीपणच करील तर पाहातच आहो [व.*] लेखन । सीमा
पौ छ २४ सफर

ले. ११८
सफर २४

}

श्रीशंकर

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य १०
इ. १७५४ डिसेंबर ९

राजश्री वापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्हास कारभार मलमलीत करणे कसा म्हणाल तरी मागे दवलतरायास
पत्र लिहिले होते ते तुम्ही वाचले किंवा नाही हे कळले नाही असो खुलासा इतकाच
की जर नवाचास लाहोर सरहेद देणे असते तरी आम्ही पोहचाऊन दिले तरी काये
चिंता होती तो भलत्या प्रकारे लाहोर काईम करिता आथवा हरप्रकारे समाधान
करावयाचे होते तुम्ही म्हणाल की सर्वप्रकारे समाधान करीत असता तोच आइकतं
नाही अँसियांसि समापत्रा [प्रो.*] सारे मातबर मेलऊन करावे की जर या
गोष्टीत गाजुदीखानानी तफावत केली तरी सारे लोक खानखान्याचे सोबती तेव्हा
कदांचीत निशा पडेलसे वाटते तुम्ही म्हणाल की सारे लोक खानखान्याचे हवाल
केल्यावर मग आमचा जीव तरी कसा वाचतो अँसियांसि गाजुदीखानास बेइमानीच
करणे नाही तेव्हा मग यास चिंता काये मग लोक खानखान्याकडे कशास होतील
तस्मात् लचाडी कोणाकडे हे पाहाणे इतकेही असून आमचा पैकाही देत नाही आम्ही
सर्व गोष्टीस नवाचाचे राजी आम्हास नवाबानी पैका द्यावा परंतु येका गोष्टीस मात्र
गैर राजी आहो येक खानखान्याचे हात बाधून देणे हे मात्र आमच्याने होत नाही
चासिवाये आम्ही राजी असता नवाब रुये न देई तरी आमचे समाधान कसे राहाते
तुम्हीच च्यार घटका मनन करून पाहाणे की आम्ही सर्व प्रकारे राजी असता तीनही
प्रकारास राजी असता रुये न देई तरी आन्याचे कोणाकडे पहिल्या दोन्ही गोष्टी न
होत म्हणौन म्हटले की आम्ही दक्षणेस त्यास घेऊन जातो - रुये देणे तेही होत नाही

हे काये आहे तुम्ही सरळ चागले बोलत जाणे तुम्ही न बोलल्यास हे शब्द तुम्हावर येतील छ २४ सफर बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. ११९
सफर २४

}

श्री

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य १०
इ. १७५४ डिसेंबर ९

राजश्री चापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोतावी यांसी

उपरी मनसब्याचा डौल संपूर्ण ध्यानांत आला वजिरांचे मते चित्तापासून लाहोर यावे असे नाही असे असल्यास अम्ही खानखानास कुरुक्षेत्रपर्यंत पावते केल्याने वजिरास संशये न पडता तेव्हा चित्तापासून लाहोर देणे नाही समजाविसीचा मजकूर तर आंतील आंत दलवालीसिंग व नागरमल यांची साफ चित्तापासून निशां केल्यास सहजेच निकाल निघतां हेही चित्तापासून वजिरास कर्तव्य नाही असू आमचा मजकूर तरी हरथेक तन्हेने खानखान्याची समजावीस व्हावी ते त्यांस मनापासून न करणे नेव्हां केवळ खानखानास हात बांधून देणे सरदारीस योग्य नाही याजकरितां तूतं अम्ही गंगास्नानास कूच करून जातो वजिरास जे विहित दिसेल ते करतील दोम्ही तिन्ही पर्याये वजीर करित नाहीत तेव्हां अम्ही गंगास्नानास कूच करून जातो मंगलवारी कूच नेमिले आहे तुम्हास कळावे बहूत काये लिहिणे छ २४ सफर साो कलावे [व.*] लेखन । सीमा पो छ २४ सफर

ले. १२०
सफर २४

}

श्री

{ श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य १०
इ. १७५४ डिसेंबर ९

राजश्री दामोदर माहादेव गाो

उपरी राजश्री दौलतराव मुरार तुम्हाकडे पाठविल्यावरी काहींच जावसाल तुमचा आला नाही याजकरितां आजी मुकाम केला न्याजवरी तुमची चिठी आजी आतांच आली की कूच करून चार कोस जावे जलालदीखानास व सतारकुलीखानास आजी घेऊन येतो म्हणून तपसिलें लिहिले ते सर्व कलले आशास तुमची चिठी काली रात्रीत आली असती तरी आजी कूच कलें असतें कही भरावयासी घोडी तटे उठे गेली संध्याकाली चार घटिका दिवसा येतील याजकरितां आजी मुकाम जाला उदैक कूच करून येमुनातीरास जातो तुम्ही जलालदीखानास व सतारकुलीखानास लोंकर घेऊन येणे जाणजे छ २४ सफर -जलालकुलीखानास व सतारकुलीखानास तुमचे विचारे आजीच आणावयाचे जाल्यास { घे } आजीच घेऊन येणे अथवा उदैक घे [व.*] न घेणे कित्तेक मजकूर बोलणे चालणें ते तुम्हांसी बोलिलोच आहे व

दौलतरायावराचरी सागोन पाठविले आहेत जाणजे छ मार काल दौलतरायास
आम्हीं आपले हाने कागद दोन बंद लिहिला आहे तो तुम्ही वाचोन पाहिलाच
असेल नसेल वाचिला तरी वाचोन पाहणें त्याजवरून सर्ध मजकूर कलेल [व.*]
लेखन । सीमा पो छ २४ सफर

ले. १२१ } श्री { श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य १२
सफर २६ } इ. १७५४ डिसेंबर ११

राजश्री दामोदर माहादेव गो

उपरी सासा स्वारी गंगास्नानास जाते त्यास तुम्ही वराचरी असावें त्यास आपला
डेरादाडा सरंजामसुधा लोंकर येणें तुम्हास जरूर नेच(आलेच) पाहिजे रोहिल्या-
कडील कामकाजाचा निर्गम होणे याजकरितां तुम्हीं लोंकर येणें जाणजे छ-
२६ सफर [व.*] लेखन । सीमा

ले. १२२ } श्री { श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य ३०
सु. ११५५ सफर २८ } इ. १७५४ डिसेंबर १३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री वापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव
गौसावी यांसि

सेवक चालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार .उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये
कुशल लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं पत्र पाठविले ते प्रविष्ट जाहाले पातशाहा वजिराकडे
तूर्त ऐवज येणे त्यापों तेरा लक्ष बाकी होती त्यास नगद ऐवज तों न मिले यास्तव
परगणे तोडून घेतले तेथील ऐवजावर हर कोणी साहुकार श्रीमंत राजश्री दादा-
साहेबाची निशा करणार व पुढे रोहिल्याकडील जावसाल लागला आहे येथेच
मामलत विल्हेस लागेल व गुजराथ प्रांतीची मामलत स्वामीनी सागितली आहे त्यास
ऐवजही सरकारात बाकी आहे देसी लोकाच्या देणियाचे तगा { दा } दे लागले आहेत
सेवकाची पत राखणार स्वामी समर्थ आहेत म्हणोन लिहिले ते कलले ऐशास
सरकारात दुसरा रुपये देतो त्या प्रा [नि.*] तुमचे कमाविसदार कबूल न करी
याजकरिता दुसरियास सागणे लागला जाणजे छ २८ सफर सुा सप्तस सप्तसैन
मया अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पो छ १४ रविलासर

ले. १२३
खल १

}

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध ३
इ. १७५४ डिसेंबर १६

राजश्री बानुजी महादेव व दामोदर महादेव गोसावी

उपरी तुम्ही चिठी सा गंगावर येवढांत यात लिहिली त्यावरून वर्तमान करले यशांत तेथे मनकूर लिहिला की येऊन येऊन तुम्हांजवळ वर्तमान लागू झालेच आलिया उपरी नग सनतानुदोलात येऊन येऊन ज्ञानज्ञानात येऊन जाऊ नव्हून लिहिले तर वारंवार काये बोलावयाचे आहे करारतदार जालाच आहे चागरतदार दिवागी जाली हे काम ज्ञानज्ञानाचेच जाले अथःपर संदेह बरावासे काये आहे दिवसगतीवरी न घालिता भायःकाली येणे जागिजे छ १ रविलोवल वदून काये लिहिणे [व.*] लेखन। सीमा पत्रे छ ३ गावत

ले. १२४
खल ४

}

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध ६
इ. १७५४ डिसेंबर १९

राजश्री दामोदर महादेव गोसावी याति

उपरी तुम्ही चिठी पाठविली ते पावली कोगेयेकडे प्रकारे तुमं अविद्यात येऊन शहरात न्यावे पैला ठहराव जाला तुम्हेदाराचे विचारे अजीब तेथील ग्रहस्त आणून यात येऊन जावे स्वामीकडे आलिया दिवस रिकाना जातो नव्हून लिहिले तरी वदून उतन आहे तुमचें विचारें जसे होईल तसे करून गुंता उरकणे विडंब सहजा न करणे अत गेलिया उपरी जें कारेगी होईल ते करून सत्तर गुंता उरकणे करणे जागिजे छ ४ रविलोवल वदून काये लिहिणे [व.*] लेखन। सीमा

ले. १२५
खल ६

}

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध ७
इ. १६५४ डिसेंबर २१

राजश्री दामोदर महादेव गोसावी यांती

उपरी तुम्ही चिठी पाठविली ते पावली सनतानुदोला व नव्हली येणार त्याच वहुमान करावा लागतो नव्होन लिहिलें तरी ह्यांचे अनुकूल दिवस नाही वरकड तुमचे लिहिल्याप्रो साहित्य केले जाईल ह्या अस्तता तरी गुंता न पडला या उपरी अमचें राहाणें येथें न व्हांवें मुख्य गुंता जीवतसेट व सनतानुदोलाकडील येवन सत्तर आज उद्याच्या दिवसांत आला पाहिजे म्हणजे कूच सहजेच होईल वरकड आगदात्र वगैरे गुंता लोकर उरकून निकाल होऊन कूच हेणे तुमचे हाती आहे अमचा गुंता किमदि नाही जागिजे छ ६ रविलोवल वदून काये लिहिणे [नि.*] वरकड तुम्ही श्रम केले त्याचे नाथरू पुढे आहे इतके दिवस झाड लाऊन तयार केले गेले

फले पुढेच आहेत ते फल पावल्याखेरीज झाड लाविल्याचे सार्थक काये असियासिं साप्रत कलले त्या रीतीने काम निघून लौकर आमचे कूच होये ते करणे सारीच कामे नि [क*] डांची आहेत त्यामध्ये कोणते निकडीचे नाही कीं जे आठ च्यार दिवस लागले तरी कामास येईल तथापि हिट्टुस्थानातीलच जे काम आहे ते तरी सर्वापेक्षा आगोधर घेतलेच पाहिजे त्याखेरीज कूच होणारच नाही बंगाल्याचे रुप-याच्या वराता व जागीरीचे वगैरे काम लौकर लौकर करून घेणे [नि.*] जाणजे छ मजकूर [व.*] लेखन ! सीमा

ले. १२६
खल ७

}

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध ८
इ. १७५४ डिसेंबर २२

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यासी

उपरी जीवनसेटीचे पैकियाबदल येयून रो कुकाजी सिवराम व त्रिंबक खंडेराव पाठविले आहेत त्यास रुपयाची ताकीद करून जीवनसेटीचा पैका लौकर वसुलांत ये तें करणे येथील कारभार विल्हेस लागला खानखाना काली गांवांत गेलें राजश्री मलारचाचे लस्करास आज्ञी उतरावयासी सांगितले आहे उतरतात बुनगे येथे ठेवावयाचे ते ठेऊन गंगास्ना [ना*] स सडे जाऊ समसामतदौलाकडलि पैका येणें त्यासही ताकीद करून वसुला ये तें करणे सारांश हाच कीं याज उपरी गुंता काही राहिला नाही रुपयाची ताकीद सिताबीने करून रुपया ये ते करणे जाणजे छ ७ रबीलौवल [नि.*] बहूत काये लिहिणे. [व.*] लेखन । सीमा

ले. १२७
खल ७

}

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध ८
इ. १७५४ डिसेंबर २२

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसी

उपरी तुम्ही चिठी पाठविली ती पावली चंदेरीच्या चिरेखान्याची सनद पाठविली ते पावली लस्कर सारे पार जातें याजकरितां कितेक लोक नानाप्रकारें संशय घालितात याजकरिता याचा विचार करावा म्हणून लिहिले त्यास याचा विचार अगोधरच करून तुम्हांस लिहिलें आहे सुभेदार व सखारामपंत जयनगराकडे जातात आम्ही मात्र गंगास्नानास जाऊन मुलकास उपद्रव न करितां माघारे येऊ मग लटिके संश [व*] कां मानितात वजिराचे चिताप्रमाणेंच केलें याजउपरी आमचे रुपे लौकर पाठऊन याचे कोणेविसी इसका न द्यावा याउपरी लटिके संशय मानिल्या कार्यास येणार नाही धोडावा नाईक यास येथे उदेंक मगलवारी उजेडता येऊन पोहचत तें करणें खानखाना जन्नात राहिला आहे कदाचीत त्यास कोणी सला देतील आणि लस्करांत

फिरोन येईल तरी कार्यास येणार नाही सावध राहाणें व वाटेस चौक्या वजिराच्या ठेवणे रोहिल्याकडील मजकूर तरी तिकडे जाणे होतच आहे तिकडे गेलियावरी सारे विल्हेस लाविले जाईल त्यास तुम्ही लेहून पाठवणें की कोणेविशीं वसवास न साणें हुड्यापाड्या ठीक करून घेणें म्हणून लिहिणे आणि तुम्ही येक जण आम्हासमागमे जावयासी घेणे सारी फौज मलारवा आदीकरून गंगेकडे जावयाचा विचार होता त्यास न जावे हे तुम्ही बोलाल याजकरितां सुभेदारांचे निमे लस्कर उतरेलें असतां त्याजकडे हा विचार सागोन पाठऊन लस्कर नदी उतरे होते ते माघारें फिरविलें लटिका संशय याजउपरी घेतल्यास कार्याचा नाही तुम्ही मोठे प्रातःकालीं घेणे कितेक मजकूर दौलतराव यासी ल्याहावयासी सांगितले आहेत त्याचे कागदपत्र वगैरे कामकाजे अवघेच लाहान मोठे सर्व घेऊन घेणे जाणजे छ ७ रविलौवल सोमवार संध्याकाल प्रहर रात्र [नि. *] रोहिल्याकडील बाकी फार घेणे, जैसे असतां तुम्ही लिहिलें कीं दोन लाखाच्या हुड्या देणार तरी हे काये दोन लाखाच्या हुड्या घेऊन चाटाव्या की काये तरी तुम्ही रोहिल्यास साफ लिहिणे की हुड्या आम्ही दोन लाखाच्या घेत नाहीं तुम्हीं जुझावयास तयार होणे म्हणून लिहिणे त्याजकडे साडे सोळा लाख रुपये [वे. *] घेणे त्यास येदा त्याणी साडे साहा लाख रुपये द्यावें हा करार आहे म्हणून राजश्री मलारवाही बो { ला } लत होते व तुम्हीही बोलत होता जैसे असोन आतां दोन लाख देतात म्हणून लिहितां हें उतम नाही रोहिल्यानें येदा साडे साहा लाख रुपये द्यावे तरीच त्याचा आमचा सळूस राहिल नाही तरी बिघाड होईल तरी तुम्ही त्यास हा मजकूर समजाऊन लेहून ठीक करून ठेवणे त्याचा आमचा करार तीन साला साडे सोळा द्यावे याप्रा रोहिल्यानेच रद्दचदल करून करार केला आहे कराराप्रा येवज द्यावा जाणजे छ मजकूर [व. *] लेखन । सीमा

पो छ ९ रावल

ले. १२८
रवल ९

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध १०
इ. १७५४ डिसेंबर २४

राजश्री बापूजी माहादेऊ व राजश्री दामोदर माहादेऊ गोसांवी

दंडवत विनंती उपरी नवाब खानखानाच्या सनदा आद्यापि होऊन आल्या नाहीत दिरंगाखाले पडल्यानें आजी तागार्हत जे केलें तें व्यर्थ याजकरितां त्यांजकडील सनदापत्र जलद येऊस त्यांस पोहचत आणि त्यांची रवानगी होये ते करणें येविशीं श्रीमंतानीही तुम्हांस लिहिले आहे आणि नवाब वजीर व नागरमल व जलाकुदीखान यांसी पारसी पत्रें श्रीमंतानी लिहिली आहेत तरी तुम्हीं येविशीं चित्तावर धरून त्याचे कार्य होऊन प्रयाण करीत तें करणें छ ९ रालौवल हे विनंती [व. *] मोर्त । व सुद

पो छ १० रविलावल

ले. १२९ } श्री { श. १६७६ पौष शुद्ध ११
पौ रवळ १० } पौ छ १० रावळ { इ. १७५४ डिसेंबर २५

राजश्री दामोदरपंत स्वामीचे सेवेसाठी

पौ सखाराम भगवत सां नमस्कार विनंती उपरी श्रीमंत कूच होऊन अजी दोन कोस गेले अम्ही नदी उतरून आलीकडे आलो उदईक येथून कूच करून सुभेदार-सहवर्तमान जाऊ श्रीमंत गंगेवरी गेले रोहिल्याचा सालजाव होणें तो जाला आहे अजच तुमच्या ग्रहस्तर्ची पत्रे आली त्यात तीन लक्ष्याच्या हुंड्या तयार केल्या आहेत फौज आली म्हणजे बाकीचीही निशा यावी थैसे लिहिले आहे परंतु तुम्ही येथून जलदीने रोहिल्यास आपणाकडील ग्रहस्तास लेहून येवजाची निशा चागली पडे थैसे करणे हे गोष्टीस तेथें काही हिसका वसला तरी श्रीमंत च्यार दिवस तेथे गुता करिताल तेव्हां सहजच आम्हास येसादे जागा मुकाम करून राहाणे लागेल यासाठी तेथील गुता लोकर उरकून त्याचे येणे त्वरेने होयसे करणे आथःपर त्या कामाखेरजि इकडील गुता किमर्षी ठेविला नाही येवज दिलीचा समसामुदोला कडील व गेराकडून येका दो रोजात वसुलात आणून उतर पाठवणें धोडाजी नाइकास जरूर आम्हाकडे पाठवणे चाल गोविंदास व रामाजी नाइकास मिलोन रुये देविले आहेत ते पावते करवणे गोविंद बलालाचा रुये दोन लक्ष येणे ते धोडाजी नाइकाकडून सत्वर आम्हाकड रवाना करणे साडे चौ लाखाची निशा नाइकाकडे जाली आहे त्यावरी काही नालवदीच्या वराता जाल्या आहेत वरकड येवज बाकी राहिला आहे तो जमा करून ठेवणे ज्यास देवितील त्यास दिलहा पाहिजे याउपरी नवी जाहागिरीचे कागद-पत्र पावताच आम्हाकडे पाठवावे जरूर प्रयोजन आहे लोकर पाठवावे आणीक कितेक बोलणे आहे परंतु गाठ पडता दिसत नाही आसो तूर्त रुप्याचें काम येकंदर बाकीस न ठेवावें श्रीमंताचा संतोप यात आहे विस्तार किती ल्याहावा हे विनंती

ले. १३० } श्री { श. १६७६ पौष शुद्ध ११
रवळ १० बुध. } पौ छ १० रावळ { इ. १७५४ डिसेंबर २५

राजश्री दामोदर माहादेव गोा चांसी.

उपरी दौलतराव मुरार चांस हस्ती आला आहे तो व पातशाहानी अम्हास हस्ती दिलहा तो अैसे दोन हस्ती तुम्हाकडे आहेत त्यांस उदईक तुम्ही हजूर येतेसमई दोन्ही हस्ती समागमे घेऊन येणे सेवट दोहींतून येक तऱ्ही घेऊन येणे शुज्याउदौला-कडे पाठविला पाहिजे जाणजे छ १० रावळ बुधवार च्यार घटिका रा[त्र] [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ११ रावळ

ले. १३१
खल १०

}

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध ११
इ. १७५४ डिसेंबर २५

राजश्री दामोदर माहादेव गो चांसी

उपरी त्रिंक्कपंतास तेथे ठेऊन तुम्ही स्वारीसमागमे येणे म्हणून तुम्हास चिठी पाठविली होती हा काळवर तुम्ही न आला म्हणून हे पत्र सादर केले आहे तरी खानखानाचे कारभारास बापूजी माहादेव चांस दिलीत ठेऊन तुम्ही हजर येणे त्रिंक्कपंतासही दिलीचेच कारभारास ठेवणे व तुम्ही जलद येणे चेक लक्ष [नि. *] पर्यंत अँवज रोख घेऊन येणे आम्ही आज गाजदीनगरावरच आहो येथून दिली पाच कोस आहे आमचे कूच तुम्हासाठी राहिले आहे जर कुकाजी सिवराम व त्रिक्कखंडेराव आले अँवज त्याणी आणिला आसिला तरी तुम्ही अँवज न आणणे जर त्रिक्कखंडेराव व कुकाजी सखाराम भगवंत याजकडे गेले तरी तुम्ही अँवज घेऊन येणे त्याणी अँवज लस्करात आणावयास निघाले आसिले तरी तुम्ही रिकामे येणे वेधे आगदी भक्षावयास नाही सडी फौज आहे परंतु रोजमन्यासिवाये लुट(उप)वासी राहिले आम्ही चेमुनेहून कूच केले तेथे रोजमरा दिव्हा याजमुले गंगेपावेतो चिता नाही परंतु गंगेस आजचाच व फिरोन येते वेलेस खर्चास वगैरे अँवज मातवर पाहिजे दीडमाही लोकाचा गवगवा आहे तरी चेकपर्यंत अँवज आणणे त्याणी आणिला तरी तुम्ही रिकामे येणे जाणिजे छ १० राखल तुम्ही पत्र पावेल ते क्षणी येणे छ मजकूर वडून काये लिहिणे [व. *] लेखन । सीमा

पो छ ११ राखल

ले. १३२ }
पौ खल १२

श्री

{ श. १६७६ पौष शुद्ध १३
इ. १७५४ डिसेंबर २७

राजश्रीचा विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी चांसी

सेवक रघुनाथ बाजाराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये तिरिती जाणे विशेष तुम्ही पत्र पाठविले प्रविष्ट जाहाले लिहिले वर्तमान सविस्तर कलले [नि. *] तुम्ही चाकरीत येकनिष्ट वर्तणे वालाजी सामराज याणी पत्रे दाखविली त्याजवरून [सर्व] वर्तमान कलले येविसी सखाराम भगवंत यास लिहिले आहे राजश्री खंडेराव याचा व वक्षीचा चेकोपा करून बाहेर काढणे सविस्तर तुमच्या लिहिल्यावरून सखाराम भगवंत व गंगाधर चेशवंत यास लिहि... [त्या] जवरून कलले तुम्ही ते सागतील त्याजप्रोकेलियाने तुमचे कल्याण आहे जाणिजे ... [नि. *] वडून काये लिहिणे [व. *] लेखन । सीमा [पो छ] १२ राखिल

ले. १३३
खल १२

}

श्रीशंकर

}

श. १६७६ पौष शुद्ध १३
इ. १७५४ डिसेंबर २७

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्ही लिहिले की परगणे साडे चार लक्षाचे ऐवजी नवाचानी दिव्हे त्यास वंदा खरीफ तरी नवाचाचे दंग्यामुले रोहिल्यानी व गैर लोकानी खराची केली पुढे रवाचा मात्र भरवसा आहे स्वामीचे पुण्यप्रतापे उगवेल अँसियांसि साप्रत धडक आमल खरीफाचाच चालत आहे आमची बातमी आहे मीही मुळकाचे जवळच आहे जलाला-वाद् वगैर परगणे वेथून आमच्या बातम्या आल्या आणि तुम्ही हे लिहिता हेच आपूर्व आहे आगोधर करार जाहाला तेव्हा ऐवजास चौ महिन्याचा वाडदा नव्हता काही तूर्त काही महिन्याने काही दोहो महिन्याने काही तीही महिन्याने काही चौहो महिन्यानी ऐसे करून सारे रूये भरावे ऐसे होते ते सेवठी सारेच फाल्गुने पूर्णिमेस साडे तेरा भरावे ऐसे जाहाले असो अजून पुढे तपसील न लावणे आता तपसील कामास येणार नाही सारे फाल्गुनी पूर्णिमे आर्लाकडे रूये भरून घेईन नाही तरी तुमचे स्वरूप राहाणार नाही नवाव लवाडी करीत आसिले तरी आम्ही आज विगाडास तयार येक्या पायावर आहो आम्ही ईश्वराचे दयेने चिता धरीत कोणाची नाही तुम्ही केवळ वजिराचेच न होणे लोकर समसामहोलाकडील रूपये व वगालियाचे वगैर तमाम कागद घेऊन घेणे हे काम बापूस सोपून तुम्ही येकटे घेणे बापूजी माहादेव याचे हाताखाली पाहिजेत तरी त्रिचक मल्हारीस ठेवणे आम्ही दोन मुकाम गाजदी-नगरावर पुढे तुमचे पत्राची वाट पाहात बसलो आहो त्यासारखा सळूस आथवा विगाड करणे तो केला जाईल जलाली व विलराम या परगणेचा पढिला दहा भरला मुदत भरली ते रूये लोकर मुदतीचे दिवसी घेऊन घेणे शंभर दिक्कती घेत न जाणे इतके दिवस कारभार नासला होता साप्रत ठीक जाहाला आहे आता तुम्ही आथवा नवाचानी आथवा हर कोणी दिक्कत घेतलिया कामास येणार नाही पत्राचे उतर साफ लिहिणे त्यासारखे केले जाईल रोहिल्याकडील व गैर कामासाठी दामोदरास पाठवणे जाणिजे छ १२ राखल बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. १३४
खल १२

}

श्रीशंकर

}

श. १६७६ पौष शुद्ध १३
इ. १७५४ डिसेंबर २७

पां छ १२ राखल

राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्ही पत्र पाठविले ते पावले अँसियांसि तुम्ही लिहिले त्याचा प्रकार सुधा परिच्छिन दिसत नाही वजिराची लबाडीचा भाव दिसतो कसा म्हणाल तरी मल्हारवा व सखारामपंत याणी न कुटता जयनगरास जावें व आम्ही न कुटता जाताचे मुलका-

तून जयनगरास जावे हे होईल तेव्हा पैका सराफसान्यात आहे तो घ्यावा असे वजीर बोलले हे सारी लबाडीच दिसते मल्हारवा व सखारामपंत गेले ते कुटिल्या-सैरीज राहाणार नाहीत रेवाडी वगैरे बहुधा कुटले जातील तेव्हादेच निमित्त ठेऊन पैका न घ्यावा हा त्याचा आशये आम्हास कदांचित रोहिल्याने साडे पाच कचूल केले आहेत त्याच्या उगवणीस चार दिवस आधिक लागले तरी देणार नाहीत आम्हास तर हजारो कामे करणे आमची बाकी रोहिल्याकडे व सुज्यातदौलाकडे व जाटाकडे व गैर हजारो कामे आहेत आम्हास महिना पंधरा दिवस लागले तरी यात नवाबाचे पदरचे तीन चवळ काये वेचतात आम्ही मुलकास ताकीद उतम प्रकारे केली आहे ने तुम्ही चाल तेव्हा पाहाल आथवा सखर घेऊन जाणे की कसी ताकीद आहे आम्ही नवाबाचे मुलकास हात लावीत नाही असे असता नवाब जर रुचे मुदत पुरलेली असता रुपया न देत तरी सहजच आमचे व नवाबाचे तुटले बहुत करून तुम्ही लिहिले या अन्वये तुटेलच आसो आम्ही आपले इमान जतन केले आहेत गाजदी-नगर व डासणे व गैर मुळूक जसा आपला मुळूक रात्तावा त्याहीपेक्षा आधीक राक्षितो आतःपर नवाब रुचे न देत तरी मग परमेश्वर करील तेच होईल आम्हास रोज येऊ आड घाळून ते कचूल करू तेव्हा रुपये देईन असे नवाब म्हणेल तरी आम्हास साफ पुरवत नाही तुम्ही नवाबास साफ सागणे तुमचा सळूक होत नाही हजार लबाडी इश या दिवसात करितात मल्हारवास व सखारामास जयनगर प्राते निरोप दिल्या आम्ही गंगोबास घेऊन गंगेकडे चाललो पुढे मुळूकास उपद्रव करणार नाही म्हणोन नवाबास लिहिले व ताकीद निक्षूण केली असे आसता जेव्हा रुपये देववीत नाही तेव्हा सळूक राहाणे कलतच आहे नवाबांनी गर्व मनात न आणावा तुमच्या घरी खानखाना आहेच तुम्हास पाहिजे तरी आणिक हंगामा करितों नवाबाचा मुळूक मारितो त्याच्याने जे होईल ते करोत आजच विघाड करितो पत्राचे उतर येई तोवर वाट पाहातो मग विघाड करितों मुळूक मारितों जर नवाबास आमची मर्जी राखणेच तरी या घटकेन पैका जंतरास पोहचऊन घ्यावा व समसामुदौलाकडील गुता उरकावा व गैर गुते उरकावो समसामुदौल्याच्या अवेजाची तर गोष्टच नाही तो औवज आम्ही कोण्हापासून घ्यावो तस्मात लबाडीच दिसते नवाबास आमचा विश्वास पुरत नाही म्हणोन इतके लिहिना आम्हास काये विश्वास नवाबाचा आहे की आम्ही व मल्हारवांनी जयनगराने कुटिता जावे आणि हा मागाहून पैका देईल हा आम्हास काये विश्वास तुम्हीच मनात पाहाण या पत्राचे उतर येईतोपर्यंत मी उगाच आहे आनीच चार महिन्यां मुदत केली तेही भरून किरोन रुपया देववीत नाहीत तस्मात पुर्ता लबाड असे दहा परमेश्वर सता प्रमाण त्याचे मनात भवितव्य काये हे काये केले नाही तरी साफ लिहिणे म्हणजे मल्हारवास चोलाऊ व तर्तुदा करावयाच्या त्या करू जाणिजे उ १२ रावल बहुत काये लिहिणे [व.] लेसन । सीमा पो उ १२ रावल

ले. १३५
खल १३

}

श्री

{

श. १६७६ पौष शुद्ध १४
इ. १७५४ डिसेंबर २८

राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी तुम्हीं व जलालदीखान याणी राा कुकार्जा सिवराम व त्रिचक संडेराव याज्वरावरी सांगोन पाठविले त्याजवरून आम्ही कूच करून गढमुक्तेश्वराकडे गंगास्तानास गेलों राजश्री मलारवाकडील लोकासही ताकीद केली आहे शहरचे लोकास उपसर्ग लाविणार नाहीत येविसी पत्रें मलारवास व सत्ताराम भगवंत यासी लिहिली आहेत हे त्याजकडे खाना करणें तुम्हीं लौकर घेणे थैसी पत्रें तुम्हास पाच वेला लिहिलीच आहेत बापूजी माहादेव कारभार जो तेथील असेल तो करितील तुम्हीं कारभारास न गुंततां रुये बाकीचे घेऊन सत्वर घेणे जाणिजे छ १३ रघिलौवल [व.*] लेखन । सीमा

ले. १३६
खल १३

}

श्रीशंकर

{ श. १६७६ पौष शुद्ध १४
इ. १७५४ डिसेंबर २८

राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यासी

उपरी बंगालियास राघो नीलकंठ पाठविले होते त्याचा जाव आला कीं वराता हुजूरच्या पातशाही आल्या म्हणजे ते क्षणी औवज देऊ खोट करणार नाही औसियासी तुम्ही बंगालियावर तनखा करून घेतलीच आहे ते कागदपत्र पावेल ते क्षणी खाना जलद करणे म्हणजे बंगालियाचेही औवजापैकी काही औवज सरकारात येईलसे आहे औसियांसि जाहागिरांचे व दक्षणेचे व गैर कागद राजश्री सत्ताराम भगवंत याजकडे पाठवणे व बंगालियाचे कागद जलद हुजूर पाठवणे यास उसीर न करणे वरकड गया व गैर कुरुक्षेत्र हासीलमाफीचे व गयेचे कागद आणविले आहेत ते सत्ताराम-पंताकडे आथवा हुजूर पाठवणे रूजू गयेचे कागद हुजूरच पाठवणे बंगालियाचे कागदाबराबर तेही पाठवणे आम्ही आज कूच करून दरमजल गणमुक्तेश्वरचे रोखे चाललो सत्वरच पोहचू ताकीद उत्तम केली आहे तुम्हास कलावे जाणिजे छ १३ रौवल बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पा छ १३ रावल

ले. १३७

}

श्री

{ श. १६७६ पौष वद्य १
इ. १७५४ डिसेंबर ३०

पुा राजश्री दामोदरपंत स्वामीचे सेवसी

विनंती उपरी बाल गोविंद व रामाजी नाईक या जवळून मोहरा घेतल्या याची तनखा जीवनशेटीकडे जरूर दिली आहे तो येवज त्यापासून घेऊन परभारें आधी त्यास पावता होये ते करणे वरकड येवज श्रीमंत गंगेहून येताच प्रविष्ट करणें दिकती ध्याव्या यांत किमपि जीव नाही अम्ही जे लिहिलें आहे त्यात प्रमाणच आहे तूर्त

अमचा प्रकार हाच की तुम्हास सर्व खोलून ल्याहावे बोलतो याप्रो करावे तुमचे चितास येईल ते तुम्ही करावे हेच खरे चाल गोविंदाची तेरीस आम्हाकडे वाढते तिकडे रुपया लोकर न ये चागला कारभार जाला आसता हे प्रकार होतात तेव्हा तुम्ही जाणा अम्हावरी शब्द नाही या उपरी पर्याये ल्याहावे हे तुम्हास उचित नाही अम्ही जे ल्याहावयाचे ते लिहिले आहे या उपरी श्रीमंताकडे सालजाव लिहिला तरी कामास येईल चाल गोविंदापासून रामाजी नाइकापासून जाते वेलेस अडले तेव्हा मोहरा घेऊन गेले जैसे आहे त्याती श्रीमंतानी निश्चयेपूर्वक सागून चिठ्या दिल्या हे विनती

ले. १३८

}

श्री

{

श. १६७६ पौष मध्य

इ. १७५५ डिसेंबर असेर

राजश्री दामोदरपंत स्वामीचे सेवेसी

गो सखाराम भगवंत साां नमस्कार विनती उपरी आपण पत्र पाठविले ते सविस्तर अक्षरशा कलले मुळक पातशाही न छुटावा व जयेनगरी जाऊ तेव्हा रुये देतो म्हणून विस्तारे लिहिले थैशास सुभेदार व अम्ही तर तूर्त दरकूच च्यार मजला येथून अहिराचा मुळक मवासी आहे तिकडून मारवाडच्या व जयेनगरचे शहाने जाऊ श्रीमंत पलीकडे गेले आहेत त्याची वाट तेथे अठ च्यार दिवस पाहू पातशाही मुळक सेटाणीकडे इजारा आहे त्याची रसवाली करऊ वाटेने जाता लस्कर थोर आहे चालेल व अहिराचे मुलकात दाणा अर्णतील पातशाही अमली मुलकात उपद्रव होणार नाही याप्रो करितो याखेरीज तुम्ही म्हटले की जयेनगरासच जावे तरी तीस चालीस कोस नीट मागे मवास यातही न जावे तरी तुमच्या मनातच आले आसेल की काही येक निमित्त्य ठेऊन पैका बुडवावा तरी जे ईस्वरे नेमिले असेल ते होईल तुमचा येतः काये अम्ही कोणे येके प्रकारे येथून निकाल पडावा दुसरिया कामास लागावे यासाठी जयेनगर मारवाड या शहावरी जावे तेथून सालजाव लावावा तो श्रीमंतही येतील सहजच पुढे जाऊ या उपरी उगाच संशय चितात वजीर आणितील तरी तसेच लेहून पाठवणे आयापि काही बुडाले नाही जे कपाली आसेल ते होईल अम्ही जातो तिकडे वजिराची जाहागार नाही अगर पातशाही खालसा नाही मवास यास काही देत नाहीत असे जागा गेलो तरी चिंता काये आहे उर्दूक शिलावरी जाऊ परयाही कूचच होईल सा कोस अट कोस रोज दररोज पाच-सा मजली जाऊ मग मुकाम करू यांत काये चिंता आहे श्रीमंत तो किंमपि लुटत नाहीतच येसा विचार आहे पुरुषोत्तमपंताचा अमल आज्ञा महिनाभर सुरू जाला आहे आमचे लोक तेथे आहेतच जैसे असतां पर्याये लिहिला तुमच्या चितास येईल ते खरे याप्रो जलाली बिलरामचा मजकूर तुम्हास टाकणेच होते तरी

पहिलेच का टाकिले नाही आमचे दरघारचा दस्तूर आहे तो ठावका आहे विष्णू
माहादेवास सनदा देखील जाल्या आसता फिरून तुम्हास दिले हे सर्वास ठावके
आहे तुमच्या चिंतास जसे येते तसे करिता यात उतम नाही कराल ते खरे जाहा-
गिरीचे कागद चिंतास आले तर पाठवणे हे विनंती वरकडही कागदपत्र तयार करून
पाठवावे श्रीमंत फरीदाभादेपलीकडून उतरून परभारे आम्हाकडे येतील हे विनंती

ले. १३९ } श्री { श. १६७६ पौष वद्य १२
खल २५ } { इ. १७५५ जानेवारी ९

राजश्री चापूजी माहादेऊ गोसावी यासीं

द अखंडांत लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्री मलारजी होलकर दंडवत
विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहिणें विशेष पत्र पाठविले प्रविष्ट जाले
लेखनार्थ कळें आला नवाच खानखाना यांचा मजकूर तपसिलें लिहिला त्यास खान-
खाना येथ अले त्या मजकुरांत तुम्हींच होता येथून त्याजला न्यावयाचा विचार
तुमच्याच विद्यमाने जाला जंत्रांत तुमचेथ येऊन राहिले त्याचा अभिमान सर्व
तुम्हासच आहे पुढेही त्याच्या ऊर्जिताचा विचार तुम्हीं करालच येविशी [नि.*]
विस्तारे काये लिहिणे [नि.*] रा छ २५ रालौवल [नि.*] बहून काये लिहिणें
हे विनंती [ब.*] मोर्त । ब सुद

[पाठीवर डाव्या हाताच्या कोपऱ्यांत ले. ३१ प्राो शिक्षा*]

ले. १४० } श्री { श. १६७६ माघ शुद्ध ६ ?
खल ५ } { इ. १७५५ जानेवारी १८ ?

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यासीं

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहिणें
विशेष तुम्हीं पत्र कामातून पाठविले तें प्रविष्ट जाले लिहिले वर्तमान सविस्तर कलळें
आशास नवाच गाजुदीखान याणी येथें लौकर यावे हा आमचा मनोदये याजकारितां
त्यास पत्र यावयासीं लेहून पाठविलें आहे त्यास तुम्हीं माघारे बकसीयासीं जाऊन
त्यास सेनेसह वर्तमान जलदीने घेऊन येणे [नि.*] जाणजे छ ५ रत्रिलाखर बहून
काये लिहिणें [ब.*] लेखन । सीमा

ले. १२१
रखर ७

}

श्री

{ श. १६७६ माघ शुद्ध ८
इ. १७५५ जानेवारी २०

राजश्री बापूजी माहादेऊ व राजश्री दामोदर माहादेऊ गोसांवी यांसी

द अखंडति लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य [मो. जा*] श्री मलारजी होलकर दंडवत विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखन करित जाणे विशेष राजश्री सेठ्याजी खराडे याजकडील घोडी व वस्तभाव शहरांत गेली त्याविशीं नवाब समसाम. दौला व नागरमल यांसी सांगितले आणि तुम्हांसही सांगितलें ते समई मान्य करून गेला कीं शहरांत गेलियाउपरी घोडी व वस्तभाव देऊ अथवा त्याचा येवज पावरु येसैं ठरलियाउपरी हती तुमचे स्वाधीन केले त्यास अदियापि निकाल होऊन चेत नाहीं समसामदौला प्रमाणीक माणूस त्यांचे वचनावर मान्य करून हती तुमचे स्वाधीन केले तुम्हीं नवाबास च्यार गोष्टी विचाराच्या सांगोन काही निकालांत आणिलेंच असेल सरकारचे कार्ये तुम्ही चित घालून नवाब व नागरमल यांसी सांगून कार्य करून घ्यावे वारंवार काये ल्याहावे लेहतां थकलों याउपरी घोडी वस्तभाव येऊन पोहचत तें करणें [नि.*] राा छ ७ राखर [नि.*] बहूत काये लिहिणे हे विनंती [व.*] मोर्त । व सुदं [पाठीवर डाव्या हाताच्या कोपऱ्यांत ले. ३१ प्राो शिक्षा*]

ले. १४२
रखर ७

}

श्री

{ श. १६७६ माघ शुद्ध ८
इ. १७५५ जानेवारी २०

विनंती उपरी नवाबाचा रुका आला होता त्यात मजकूर की राजश्री दामोदर माहादेव यास हफीज रहमतखान याजबरोबर पाठवावे म्हणजे रुपये घेऊन येतील यैसे लिहिले होतें तर तुम्ही हफीज रहमतखान याजसमागमे जाऊन कराराप्रमाणे रुपये वसूल करून येणे याज सिवाये येक लक्ष रुपये सरदाराचे नजरेचें त्यानी कबूल केले आहेत ते झाडून घेऊन येणे त्यात येक पैसा बाकी न ठेवणें चा उपरी तुम्ही आम्हास पुसावयाचा शंशये न धरणें मारानुलेबाा स्वार होऊन जाऊन लिहिल्याप्रमाणें कार्य करून येणे राा छ ७ रौखर तीन प्रहर रात्र बहूत काये लिहिणे हे विनंती

ले. १४३
रखर १९

}

श्री

{ श. १६७६ माघ वद्य ५
इ. १७५५ फेब्रुवारी १

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहा गोसांवी यांसी

शेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहि विशेष तुम्ही पत्र पाठविले प्रविष्ट जाहोलें वजिराचे मुलकांतून खारा स्वारी आ

वाजमुले वजीर पैकीयाचे निकालास मार्गेपुढे घेतात त्यास वैवज वसूल जाला पाहिजे वाजकारिता हजार राऊत पाठवावे आणि सासा स्वारी कोलजलेश्वरावरून जाचे ते करावे म्हणून तुम्हीं विनंतिपत्रां लिहिलें आशास वजिराचे मुलकातून आमची स्वारी आली ते मार्गानेच आली मार्गी घेतां येक दोन दिवस लागले ताकीद करून मुळकाचा बचाव करित आलो येसे असतां वजिराने विशमता मानून वैवजाचे निकालास सुस्ती करावी रुपयाचा निकाल न करावा हे उचीत नव्हे यैशा लबाड्या त्यास करणेच तरी आम्हीं तयार आहो ईश्वर पाहून घेईल आम्हीं करारा प्रमाणें निभाविले असतां त्याजपासोन रुपया न ये तेव्हां आमचे जाणे देशास होतच नाही दिली भोवतेच फिरावे लागेल हे तुम्हास न कलेसे काये आहे तुम्हीं याजउपरी परिछिन्न वजिरास सागोन निकालावरी आणून रुपया घेणें जरि हें होत नाही तरी तुम्हीं तेथें राहोन फलादेश काये उठोन येणे आम्हीं रुपया घेतल्या खेरीज जयनगराकडे जात नाही आम्हास परिछिन्न भवसा नाही चास्तव आम्हीं यमुनेचे काटी आहो तोच रुपये जीवनसेटीकडील व गैर रोहिल्याकडील वगैर घेऊन येणे नाही तरी साफ जाव लिहिणे आम्हास वजिरापेशा तुमचा मलमलीत कारभार तो पुरवत नाही राऊतही परिछिन्न मिलत नाही तुम्ही तपसिले [लिहिले ते*] आम्हासही कललेच आहे असो आतःपर परमेश्वर करील ते सरे आम्ही तरी तुमचा कागद आला म्हणजे पटपटगज देखिल विल्हेस लावितो आम्हास मलमलीत पुरवत नाही वजिराची खुशामत व तुमची होत नाही तोडावर मारूनच कामे करितो आतःपर विलंब न समजणे आजपर्यंत ताकीद आहे तीहि मोकली होईल व परमेश्वरे नेमिले आसेल ते होईल जाणजे छ १९ राखर बहुत काये लिहिणे येक वजिरास व जलालदीसानास व जीवनसेटीस अैसी तीन पत्रे पाठविली आहेत रुपये दिले तरी पाठवणे येथून शेभर राऊत पाठऊन लस्करात आणू नाही तरी साफ लिहिणे मग परमेश्वर ज्यास देईल तो घेईल मलमलीत तुम्ही लिहिल्यास तुम्ही फजीत पावाल येक रुपये पाठवणे आथवा साफ लिहिणे तिसरा पक्ष कामास सहसा येत नाही तुम्हाकडे हजार राऊत व्यावयास आनकूल पडत नाही पहिले राऊतही पाठवणे छ मजकूर [व.*] लेखन । सीमा

ले. १४४
जवळ १७

}

श्री

{ श. १६७६ फाल्गुन वद्य ३
इ. १७५५ मार्च १

राजाश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी चांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष बहुत दिवस तुम्हाकडील पत्र येऊन तिकडील वर्तमान कलत नाही याउपरी दिलीकडील व चिरंजीव राजश्री दादाकडील सविस्तर वर्तमान

लेहून पाठवणे [नि.*] जाणजे छ १७ जमादिलौवल [नि.*] बहूत काये लिहिणे सरकारची फर्मास जखर पाठवणे सर्व प्रकारे कामकाज चिरंजीवाचे मर्जीप्रा करित जाणे जाणजे [व.*] लेखन ! सीमा पौ छ १९ रजव

ले. १४५

}

श्री

{ श. १६७६ फाल्गुन वद्य ५ पूर्वी
इ. १७५५ मार्च ३ पूर्वी

त्यासी व सुभेदारजीस बोलायाची पत्रे पाठऊन दिवली की पुशकरी जखर वेऊन पावणे त्याजवरून अकिलें जातें की सुभेदारजी व सत्तारामपंत हेही पुशकर प्रांत जाऊन श्रीमंतासी शामील होतील पहिलें सुभेदारजीस जयाजी आपा यानी साफ लिहिलें की प्रस्तुत अपले चावयाचे असें जखर नाही अम्हीही इकडील कार्ये उरकून लखकरच येतो त्याजवरून सुभेदारजीहीं तो मार्ग टाकिला पु[शकरी]स सगट न जातां मालपुरा व लास...नी मुकाम करून नासरीदा वगैरे मालपुरा ताळुक्यांतील गह्या चेक दोन्ही हो[त्या] त्यासी जाऊन लागले, व मुकामांत करून राहिले आहेत इकडीलही दबाव म्हणावा तर कनारामजी जाऊन पावतचा आहेत असा काहीं इकडील गुंता राहिला नाही श्रीमंताही बोलाविल्यास न गेलियाही उत्तम नव्हे कदानेंचित जयाजी आपा यानी विशम न मानावे यास्तव बोडून विकतील तर न कले जयाजी आपानी स्पष्ट लिहिलें होतें की जरी तुम्हासी अमची.....अहे तर रूपनगरासी लाग.....

ले. १२६

जवळ २४

}

श्री

{ श. १६७६ फाल्गुन वद्य ११
इ. १७५५ मार्च ८

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी चांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लिहिणे विशेष तुम्ही पत्रे पाठविली ती पावली सलावतजंग याची अर्जा पातशाहास गेली त्याचा बयान लिहिला तो सर्व अवगत जाहाला ऐशियास त्याची पैरवी करणे ते इश्वरे केली असे आपले कर्मानुसार मागे फल पावले पुढे पावतील सरकारच रुपया आजीतागायत कोण्हाकडे किती ठहरला त्याचा वसूल कसकसा जाहाला बाकी येणे काये याचा बयाजवार हिशेब लेहून पाठवणे वरचेवरी वर्तमान लिहीत जाणे जाणजे [नि.*] छ २४ जमादिलौवल वरचेवर यथार्थ वर्तमान तिकडील लिहीत जाणे बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन ! सीमा पौ छ १२ रजव

ले. १४७
जवल २९

}

श्री

{ श. १६७७ चैत्र शुद्ध १
इ. १७५५ मार्च १३

राजश्री चापूजी माहादेव गोसावी चांसि

उपरी धोडाजा नाइकास जाऊन च्यार दिवस जाहाले याजकरितां कूच करावयाचा विचार दोन दिवस न जाहाला आर्जा कूच करून सोज्याचे सराईजवल मुकाम जाहाला रूपये आले नाहीत रूपचास चावयास दूर पडेल याजकरितां या मार्गे येणे जाहाले उद्या कूच करून वारा कोसाचा मुकाम होईल तरी रूपये पेशजी लिहिण्याप्रो राजश्री बाबूराव हरी चाजवाा पाठऊन देणे यानंतर फौजदारीचा मजकूर विलेस लावावा लागतो तुम्हाकडे कमावीस सागावी लागते याजकरिता आपणाकडील कार-कून शाहाणा माणूस पाठऊन देणें उद्याच्या मुकामास पाठऊन देणें उदर्क मुकाम आलावरहीचे सराई आलीकडे अगर पलीकडे होईल तेथून लाव लाव मजली करून जाऊ तार्काद निक्षून लस्करास केला आहे मुलकास उपद्रव लागणार नाही किरकोल कागदपत्र सारे पाठऊन देणें कागदपत्र तयार होऊन सिके होत नाहीत हे काये आहे कागदपत्र येत नाही तेव्हां मुकाम करावा लागेल कीं काये अथःपर लौकर निर्गम अवघा करून घेऊन पाठवणें [नि.*] जाणिजे [नि.*] छ २९ जावळ [नि.*] वहुत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पाँ छ १ जालावळ (खर)

ले. १४८
जवल २९ पाडावा

}

श्री

{ श. १६७७ चैत्र शुद्ध १
इ. १७५५ मार्च १३

सेवेसी बाबूराऊ केशव सां नमस्कार विनंती छ २९ जावळ वर्षप्रतीपदा म्ना नाा रूपनगर प्रांत मारवाड सुखरूप असो विशेष आम्हीं आलियापासून पत्र येऊन सांभाल होत नाहीं आपला पत्रे तो येथे सर्वास नित्य येतच आहेत परंतु आम्हीं गरीब छोटे-खानी आमचे स्मरण कोटून व्हावे हे येथर्थच आहे असो श्रीपुष्करची यात्रा जाली हालीं रूपनगरानर्जाक मुकाम आहे आणखी आठ च्यार रोज लागतील राजश्री गंगोबा तात्या आर्जा निरोप घेऊन राजश्री मल्हारवाकडे गेले ते तो तोड्यावर आहेत त्यास आणावयास म्हणौन गेले आहेत येतील न येतील हे पाहावे राजश्री ज्यापाकडून राजश्री रामराव नारायण आले आहेत त्याकडील मनसबा पडिला आहे विल्हेस कोणे रितीने लागेल ते पाहावे वरकड विनंती लिहिणे ते पेशजी ल्याच आहे येते समई पांचसे मोहर जुनी सिका येथ वरोवर जरूर घेऊन आले पाहिजे पेशजी ल्याच आहे व पूर्वी वारंवार विनंती केलीच आहे फार ल्याहावेसे नाही आपण दिलीहून निघतील त्यापासून आम्हांकडे मिति लागेल आपण चिंता न करावी पदरचे आहे सर्व भरवसा मानून बेफिकार आहे रुपा केला पाहिजे हे विज्ञापना

राजश्री कासी नाईक स्वामीस साा नमस्कार विनंती उपरी पेशजी लीाप्रमाणे फर्माश घेऊन यावी लोभ असो दीजे स्मरणपूर्वक आणणे हे विनंती

ले. १४९ } श्री { श. १६७७ चैत्र शुद्ध ३
सु. ११५५ जस्तर २ } इ. १७५५ मार्च १६

राजाश्रिया विराजित राजश्री दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार सुहूर सन खमस खमसैन मया अलफ रेवाडी-कर आहिराची संडणी जाली त्याचा वसूल काही आला बाकी राहिली आहे तरी तुम्ही शंभर राऊत पाठऊन त्यास तगादा करून रुपये वसूल करून लाला बाल गोविंद याचा गुमास्ता तेथे आहे त्याचे पदरी येवज घाळून रसीद हुजूर पाठऊन देणे जाणिजे छ २ जमादिलाखर [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पाी छ १८ जाखर

ले. १५० } श्री { श. १६७७ चैत्र वद्य २
जस्तर १५ } इ. १७५५ मार्च २९

राजश्री बापूजी माहादेव यासी नमस्कार नासिकास आलियावर तुमची हवेली बाग पाहिला सतोप जाहाला तुम्ही केवल खावंदाचेच चाकर असे असता साप्रत येका-दो वर्षांनी हुजूर यावे येथील मजीप्रा चाकरी करावी दुसरियाची हिमायेत मनात न आणावी येणेकरून परिणाम सुध खावंदाची रजावंदी चितापासून राहोत वरकड तेथील काम चिरजीवाचे मजीप्रा करणे [नि.*] छ १५ जंमादिलाखर बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. १५१ } श्री { श. १६७७ चैत्र वद्य ७
सु. ११५५ जस्तर २० } इ. १७५५ एप्रिल ३

राजश्री बापूजी माहादेव व राा दामोदर माहादेव गोसावी यांसि
उपरी कडा व कुरा येथे राजश्री गोविंद बलाल याचे व बकाउलाखानाचे कटाक्ष लांगले म्हणून दंगा माहालात याजकरिता वसूल तनखाचे रुपयाचा न जाला खरीफ मोगलानें नेले ते मजरां देत नाहीत म्हणून तुम्ही विनंती लिहिली त्यास कडा कुरा अठरा वीस लक्षांचे वसुली महाल त्याजवरी तुम्ही नवालक्षाची तनखा घेतली खरीफाचा वसूल दंगियामुलें मोगलाकडेही जाला लक्षाचा माहाल वसुली असतां नव लक्ष वसूल कैसे न होत दुसरें सिवदीखर्च सरकारचे कौजेमुले वांचला असे असोन तुम्ही अमलदारीच्या रीतीने कांधावे करून पर्याये लाऊन लिहितां यांत परिणाम उतम नाही रोहिल्याकडील एवज मार्गे पुढें येईल म्हणून लिहिले तरी त्यास

मुदत रुपयाची मुकरर केली असतां तेथे वसूल मागें पुढें येईल येसे तुमच्यानें कसे लिहवतें हे लचाडाचे लिहिणें उपयोगाचे नाहीं रोहिड्याचे रुपयाचे मुदत वाड्दा जस षसेल त्याप्रमाणें सावकाराचे पदरीं रुपये घालवून कवजे हुजूर लौकर पाठवणे घोडी पडलीं आहेत याचा ऐवज कडा कुरा येथे उगऊन घेणें पडले घोडियाचा वजावट आलिचास कामास येणार नाहीं जाणजे छ २० जाखर सुा खमस खमसेन मया व अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. १५२
रजब ४

}

श्री

}

श. १६७७ वैशाख शुद्ध ६
इ. १७५५ एप्रिल १७

चिरंजीव राजमान्य राजश्री दादा चांसी बालाजी बाजीराव प्रधान आसीर्वाद उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लिहिणें विशेष पत्र पाठविले ते पावले राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव याजकडे याचे दंधे व मामले करार करावे याप्रो चासी आर्ही करार केला असे त्यास पेटलाद व दसकुराई व गैर येथील मामलियेत व रामसेज येथील सवनिसी व सुज्या व जागिरीची कमावीस व गैर सर्व करार करून द्यावे म्हणोन विस्तारे लिहिले ते सर्व कलले अँशियास पेटलाद व गैर येथील पैका दुसरा देऊ लागला त्याप्रो तुम्हीं या अँसे म्हणत असता साफ पुरवत नाही दुसरियास मामला सागावा याप्रो कमाविसदाराने विनंती केली तेव्हा दुसरियास मामला सागितला याचा अर्थ तुम्हीं आलियावरी सविस्तर कलेल तदनंतर जे कर्तव्य ते केले जाईल याच प्रकारे रामसेज व गैर कामे तुमचे येणे जाहालियावरी होणे ते होईल र्हा छ ४ रजब बहूत काये लिहिणे [नि.*] हे आसीर्वाद

ले. १५३
रजब ४ गुरु.

}

श्रीशंकर

}

श. १६७७ वैशाख शुद्ध ६
इ. १७५५ एप्रिल १७

साो विनंती सेवकें कृतानेक साा नमस्कार विनंति येथील कुशल ताा छ ४ रजब गुरुवार मुकाम मेर[ठ स्वा]मीच्या रुपावळोकने यथास्थित असे विशेष.....पत्र छ ३ माहे मजकूरचे आज छ ४ गु[र*]वारीं दों.....पावले मस्तकीं वंदून आज्ञार्थ सर्व ध्यानास आ[णून] तुम्हांकडे अवलियाखानाची रवाणगी केली आहे सांप्रत निजामगडचा मजकूर न करितां दरोबस्त कामेकाजें घ(क)रून घेऊन प्रांतातील बखेडा तोडऊन मग विचारें करून गड मजकूरच हस्तगत करून घ्यावा तूर्त तों सर्व विचार तुम्हांवर टाकिला आहे तुम्हीं ज्याप्रमाणें सांगाल त्याप्रमाणें कामकाज..... आणील बंदोबस्त करून घेणे म्हणून विस्तार.....लिहिली त्यास आज च्यार पांच दिवस खान मजकुराची वाट पावसासारखी पाहतों अद्याप येतां दिस.....बलकी यमुना उतरल्याचेंही वर्तमान आलें नाहीं.....कोण्या ठिकाणी कोण्या तरतुदेंत

आसतील हजार....प्यायांची बोली आपणासीं केली आहे न कलें शं [भर]...जवळ असतील किंवा पंनास असतील आणीस लो...बोलावीत आसतील मुलकांत मात्र आरोंळी जाली...कीं औलियाखां सात माहाल करून येतात खुशाल...निजामगडकर भेटायस येत होता येका दों माहाल.....इजाच्याचाही जाबसाल त्यासीं होता कुताणे-बरोठचार्हा बंदोबस्त करून देईन म्हणत होता शनीःशनी निजामगडही हवाला करीन म्हणत होता औलियाखां येतो हें वर्तमान आल्यावर न आला कीं आतां खान मजकूर ...येतो त्याजआगोधर येणे मजला सलाह नाही याजकरतां.....आपण म्हणतील खुशाल माये कोण आहे तर निजामगडां....तो औलियाखानाचा गुरू माये-बाप आहे व खान मज[कुरा]स त्यानेच रूपास आणिले आतां कांही परस्परं कांही [विमन]स्कतासीं जाली आहे याकरतां आपल्यासीं रुजू होत...येतो याकरतां त्याचे येणे राहिलें हा तों अया[पि आं]ला नाही बाबूरायाची पत्रे येत गेली तें वरचेवर पा.....गेलो सारांश पठाण बाह्याहे जाले आहेत मुला मान व शादल येकत्र होऊन बापडे वर येणार याकरतां औलियाखानास अतिसत्वर नेनिल्या फौजेनसी जंगी सरंजामासुधां पाठऊन देणे कार्यांचा समये निघोन गेल्यावर मग त्याचे येणे काये कामांचे यास्तव लवकर.....पाो दुसरें तो आल्यावर त्यासीं येथें काये सलूक...च्या भक्ष्यभोज्याचा काये ठैराव केला आहे यावे काये ध्यावे काये जो ठैराव केला असल तो लिहिणे अभोगत असल्यास माणूस कामाचा समये जाणून चितास आले तें माग द्यावें तर आजुर्दा होतें कार्यनाश होतो द्यावें तर ... द्यावे किती द्यावें जर ठैराव केला असेल तर बरा..... आतां करून पाो कीं तेणेपाो देत जाऊं दिली ... ची दुपटे बाज वगैरे यांची शेर फार भारी पडली...ले जो तो त्याचा हेवा करितो लशकरची वाट बिग ... ते याकरतां सूक्ष्म दृष्टीनें परगणाती का ... जावर दृष्ट देऊन नेमस्त करणे जर आपण म्हणतील कीं ... च्या जुजरसीनें कराना तर जो कोण्ही आपल्या आपण चाकरीस येईल त्याची चौकसीं आम्हीं करू सकतो ज्यास स्वामी दिलीहून उमदगानि पाठवितील त्याची [अपूर्ण*]

ले. १५४
रजब २०

}

श्री

{ श. १६७७ वैशाख वर्ष ८
{ इ. १७५५ मे ३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसांवी यांसी

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून तुम्हीं आपलें लिहिणे विसेष [नि.*] तुम्हीं पत्र पाठविले ते पावले ऐसियासि कितेक येकनिष्ठेचे व गैर विचार तपसिले लिहिले ते कलले त्यास येकनिष्ठेने राहून च्यारी कामे करून लौकर येणे साप्रत वजिराचा भाव काये ते लिहिणे वजिरास येक पत्र सिष्टा[चा*]-

राचे लिहिले आहे हे देऊन उतर लौकर पाठवणे तुम्ही येकनिष्ठपणे चाकरी करीत असिल्यास दिवसेदिवस उतमच आहे जाणजे छ २० रजव बहूत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा रा छ २ शाबान

ले. १५५ } श्री { श. १६७७ श्रावण शुद्ध ९
जिल्काद ७ } इ. १७५५ आगस्ट १६

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं पत्रे छ ९ सवालची पाठविली ती छ ५ जिलकादी पावली विस्तारे मजकूर लिहिला तो कलला पातशाहा छ १ सवाली किल्या[त*] दाखल जाहाले वजीर आपले हवेलीत आहेत म्हणोन लिहिले ते कलले या उपरीही तेथील वंतमान वरक्यावर लिहीत जाणे वरकड उतरे अलाहिदा लिहिली आहेत त्याजवरून कलेल मौजे चांदोरी पा नासीक हा गांव आपलेकडे करून दिलहा आहे तेथे कर्जपटी सतावीससैं हा घातले आहेत ते माफ करावे [नि.*] कर्जपटीचे रुपये माफ होणार नाहीत वरकड तुमचे आर्ज आहेत ते हुजूर तुम्ही आलियावरी करणे ते केले जातील जाणजे छ ७ जिलकाद बहूत काये लिहिणे

पौ छ २१ जिल्हेज

ले. १५६ } श्री { श. १६७७ श्रावण शुद्ध ९
जिल्काद ७ } इ. १७५५ आगस्ट १६

पुा राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी पा जलाली व पा बिलराम हे दोन्ही परगणे आम्हाकडे तिसाला इजारा ठराऊन दिले हेैसे असतां जे साली आमचे स्वाधीन केले त्या साली सरसाल मवासी गाव होते त्यांस तंबी पोहचाऊन काहीं सुरलीत केले लोकाची कर्जे काढून सरकारचा पैका भरला हेैसे असतां दोन्ही परगणे काढून रा अंताजी माणकेश्वर यांस दिले त्यास तिसाला इजारा न पुरता काढिले तेव्हा आमचा पैका सरकारांत गुंतला परगण्यांत बाकीसाकी गुंतली आजच आज परगणे निघाले याजमुले वजीर आमची मातवरी कसी राखितली आणि त्याजकडील परगणे मेरटे व गेरे कसे ठेवितली तरी दोन्ही परगणे आमचे आम्हाकडे इजारियाप्रो करार करावे म्हणोन लिहिले ते कलले [नि.*] तुम्ही र[स*]द मागितल्यास देत नाही व ह्मेशंदीप्रो देत नाही रुपया आजचा उद्यावर घालविता रड गाता या गोष्टीचे जावसाल तुमचे आमचे रूवरूच भागीरथीचे काठी जाहाले आहेत तुम्हींही कत्रूल केले आहे की ज्यास देणे

त्यास याचे आम्हांस रुपया { या } प्रो आकार होत नाही ऐसे बोलला आता तपसील लिहिण्यास कोण ऐकितो पहिल्या गोष्टीचे स्मरण तुम्हास आमत नाही हे आपूर्व आहे जाणजे छ ७ जिल्हाद बहुत काये लिहिणे दिलीच्या फौजदारीच्या कमावीस तुम्हास दिली येविसी सनद दिली आसेल हे परगणे आंताजीकडे कमावीस दिले तुम्ही फौजदारीचे रुपयाचा आकार करून जमा ठेवणे जाणजे छ ७ जिल्हाद बहुत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पौ छ २१ जिल्हेज

ले. १५७

जिल्हाद ७

श्री

श. १६७७ श्रावण शुद्ध ९

इ. १७५५ आगस्ट १६

राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी स्वामी दिलीचे मुकामी असतां वजिराकडील अँवजाचा निर्गम न होये तेव्हा वजिरास ममतेत घेऊन चकले कुरा व चकले कडा हे दोन माहाल राजश्री गोविंद बलाल यांचा माल जामीन फैल जामीन घेऊन त्यांचे नावे सनद करून पाठविली आणि कराराप्रो अँवजाची निशा स्वामीची करविली येसे असतां वर्तमान अँकिले की गोपालराव गणेश यास दोन्ही चकल्याची सनद येक दोघानी तकळुफी करून समागमे साहिब्यास राा अंताजी माणकेश्वर आणिले त्यास असे जालियावर येथे आमची पत राहात नाही व गोविंदपंत सिबंदीखाली बुडाले व आम्हापासून आणशफत घेतली ते प्रमाण राहात नाही येविसी पातशाहानी व वजिरानी तांडव केले आणि दोन्ही चकल्याचा बंदोबस्त करावयास सुज्याउदौला यास पत्रे लिहिली आहेत तरी गोपालराव व अंताजी माणकेश्वर यास पत्रे पाठवावी नाही तरी दोन्ही स्थले जाऊन स्वामीच्या अँवजाकरिता पाा मरठे व गैरे दिले हेही परगणे काढितात या परगणियाचा घेतला वसूल माधारा घेतात यांजकरिता उभयेतास ताकीदपत्रे पाठवावी म्हणोन विस्तारे लिहिले ते कलले अँशांस वजिरानी हर दू चकल्यावर तनखा नव लक्षाची करून दिली परवाने पोहचतांच तेथील आमिलानी नव लक्ष सा पदरी घालावे ते न घातले नवदिगर गोष्टी सागितल्या वजिरांचा परवाना माधारा न फिरावा यास्तव फौज पाठऊन तंबी पोहचावणे लागली घोडी पडली लोक जाया जखमी जाले सिबंदीखर्च पडला याच गोष्टीस आम्हांस मबलग खर्चाखाली यावे लागले ज्याची घोडी पडली त्यास घोडी देणे आली ते घोडी मागतात उलटे वजिराकडून ताकीद होऊन रुपये पदरी पडावे ते गोष्ट न करिता रुपया न द्यावा येतद्विषई कुचीत करितात हे बेइमानी नव्हे दुसरे बकाउलाखानांस वजीर पत्रे पाठवितात की याचे पदरी रुपया न पडे ते करावे मराठे काढून द्यावे हे बेइमानी नव्हे जेव्हा पैकाच न ये तेव्हा हर दू चकले जफ [नि.*] गोविंद बलाल याणी करून रुपये आम्हास पावते थोडे बहुत केले फाल्गून शुध पूर्णिमेस आम्हास रुपये गोविंद

बलाल याणी द्यावे ते काही चैत्र काही वैशाख काही जेष्ठ ऐसे दिव्हे तनि लक्षाची वरात तरी आद्याप पावविली नाही येविसी धोडोबा नाइकाचेही पत्र आम्हास आले त्यास आम्हास रुपये पावते केले पाहिजेत तुम्ही दिलीवर पाचा पडून कारभार केला की साडे तेरा लक्ष रुपये रोख द्यावे ते सेवटी तुमच्या गरिबीवर व वजिरापासी रुपया नाही चास्तव फाल्गून शुध पूर्णिमेची मुदत करार केली ते आद्यापि गोविंद बलाल याणी रुपये पावते केले नाहीत यात कोणाकडे बेइमानी पडल्या घोड्याचे रुपये व सिबंदीखर्च आमचा पाचा हजारचा जाहाला हा आम्ही कां द्यावा आम्हास नव लक्ष रुपये पूर्णिमेस द्यावे आमची बोली सिबंदीखर्चाची व पडल्या घोड्याची व गैर काही आसती तरी आम्ही न मागतो आता आम्हास बारा पंधरा लक्ष रुपये पडली घोडी व सिबंदीखर्च मिलोन लागला आणि नव वसूल येणार तेव्हा आम्ही तीर्थरूपापासी ञावसाल काये कराव चास्तव हे पंधरा लक्ष रुपये वसूल करून घ्यावचास्तव गोपालरायास सनद दिव्ही आहे हे वाजवी किंवा गैरवाजवी हे आपले जागाच पाहाणे आणि हाच कागद वजिरास दाखवणे कीं यात कोणती बेइमानी परगणे आमच्या मनात घ्यावयाचे आसते तरी आम्ही मागून घेतो तो आमचा भाऊ आहे देताच परंतु हा वाजवी कारभार आम्ही तोटे काये म्हणून सोसावे हे सविस्तर पातशाहा व वजीर यास सागणे व तुम्ही लिहिले कीं पातशाहा वजीर जाट रोहिले सारे एक होऊन आम्हास चमल उतरो देऊ नये अैसे विचार करितात व गैर दबावणिया लिहिल्यात त्या कलल्या असियांसि आम्हीहि हेच इच्छितो कीं त्याणीही सारे फौजेनसी जमोन मैदानात बादत बरसांत द्यावे आम्हीही दसरा जाहालियावरी दर मजल चाल करीत हाजर होणार मग ज्यास परमेश्वर देईल तो घेईल तुम्हासही त्याचे साहित्य होत आसिले तरी करणे आमची चाकरी करावयाचे मनात आसिल्यात फोडाफोड करणे आम्ही तरी ईश्वरी रुपेने सारे चेक जाहाले तथापि भय धरीत नाही मागेही चेक होणार होते तेव्हा परिणाम जाहाले ते तुम्हास टाऊकच आहेत आता तपसील कशास तुम्हा चाकरास ल्याहावे पहिले तुम्हास रूपनगरचे तलावरून बलाविले होते ते कधी येणार ते लिहिणे किंवा दिली सोडून चेत नाही ते लिहिणे तीर्थरूपापासी आम्ही बोललो आहो कीं दोघेही भाऊ हुजूर स्वामीजबल दसऱ्या आलीकडे येतील ही गोष्ट लटकी जाहालिया उत्तम नाही पातशाहा व वजीर यास जर तुम्ही चमेल उतरोन दक्षणतीरास आणिले तरी हेही चाकरी तुमची मोठीच आहे काकी आम्हास कजा ईश्वर मोटा देईल आम्ही मातचर फौजेनसी बमै तोफखाना जलद येतो जाणजे छ ७ जिलकाद बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन। सीमा

ले. १५८
जिल्काद ७

}

श्री

{ श. १६७७ श्रावण शुद्ध ९
{ इ. १७५५ आगस्ट १६

पुा राजश्री चापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो यांसि

उपरी रोहिल्याकडील चैवजाचा क्षेपनिक्षेप हवाला तुम्हीं घेतला त्यापैकी तीन लक्ष रुपये राजश्री जयाजी सिंदे यांस देविले त्यापैकी वेक लक्ष रुपये त्यास पावलें बाकी वसूल घेतील तथा देऊ म्हणोन तुम्हीं उतर करिता म्हणोन मारानिलेनी लिहिले औशास ते मोहीमसारी त्याच्या खर्चाचा गल्हाठा तुम्हीं तो क्षेपनिक्षेप हवाला घेतला असता उडऊन उतर करणे उचित नाही तुम्हीं सनदे-प्रो त्यास सा पावते करणे रोहिल्याकडे तुमचे कारकून गेलेच आहेत वसूल घेईल तो तुम्हीं घेणे [नि.*] मुदती टळून गेल्या आद्यापि रुपये पावत नाही हे काये शाहाणपण जाणिजे छ ७ जिल्काद वहुत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ २१ जिल्हेज

ले. १५९
जिल्काद ७

}

श्री

{ श. १६८७ श्रावण शुद्ध ९
{ इ. १७५५ आगस्ट १६

पुा राजश्री चापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी सुरजमल जाट कोलेवरून कूच करून प्यावडी नजीक डासणा येथे आला इकडोन नजीकसां पंचवीस हजार फौजेनसी जाऊन मुकाम केला याचा व त्याचा चौपांचा कोसाचा अंतरा आहे आजपावेतो लडाईचा मजकूर होता हाली तहचा मजकूर पडला आहे अठरा लक्षाची जागीर नवाब वजिराने जाटास द्यावी आणि याणी पारची मामलत करावी यांचे मध्यस्तीस राजे नागरमल आहेत यांचे त्याचे जावसाल होतात कीं हिंदुस्थान जड करावे मराठियास चमेली अलीकडे येऊ न द्यावे पातशाहानी अकबराबादेस जाऊन बसावे सर्वांनी वजिराचे आज्ञेत चालावे मराठियाचा रेंच मोडावा कडाकुरा याकरितां अंतरवेदीतील ठाणी उठवावी हे निमित्त्य मात्र आहे असो यांचा घाट घटीत आहेत म्हणोन तपसिले लिहिले ते कलले औशास अंतरवेदीतील माहाल ठाणी व कडाकुरा याजवर तनखा करून दिली ते सुखानी वजिरानी दिलीं असे नाही आम्ही पातशाहावर उपकार केला त्याजवरून दिले प्रस्तुत ते कडाकुरा यांचे जफतीवरून विरुध मानितात तरी येतद्विषईचे उतर अलाहिदा लिहिले असे त्याजवरून कलेल सारांश वजीर धावत करितात जोडतोड माडिला आहे तरी त्याच्या कर्तव्यास तुम्ही बरे वजेने वाक्रीफ आहा त्याचे जोडतोड सर्वई फोडून येकास येक न मिलेत ते करणें त्याचे केले सिरानचढ दात खाऊन अवलक्षणता त्याच्या पदरी पडे ते केल्यास तुमच्या सेवेचा मजुरा आहे व तुम्हीं या-

प्रमाणे करावेच करावें पातशाहाचे निघणे होणेच नाही न निघेत ते करावें जाट व नजीबखान येक नव्हेत येकास येक न मिलेत तें करणे सुज्याउदौलाचेही येणें अयो-
धेहून न होयें जैसे भयसमर्पक त्यास ल्याहावे दूसरा जालियावर आम्हीं तिकडे येतों
मग जे जे येतील ते पाहून घेऊ चिता नाही [नि.*] जाणिजे छ ७ जिलकाद
बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा पौ छ २१ जिल्हेज

ले. १६०

}

श्रीरामो जयती

{

श. १६७७ मध्य
इ. १७५५ आगस्ट

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापू व राजश्री दामोदरपंत स्वामी यांसी
पाो दौलतराव मुरार दडवत विनती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल
लिहित असिलें पाहिजे विशेष आपण पत्र पाठविले तें पावले सविस्तर वर्तमान कलले
पटाणाही मुलकांत दंगा केला म्हणून रुपयास दिवसगत जाली याउपरी पंधरा दिवसा
आलीपलीकडे वरातदाराचे रुपये देऊन सर्व सरकारचा गुता उरकून आशाढ मासीं
श्रीमंताच्या दर्शनास येतों म्हणून लिला त्यावरून बहुत संतोष जाहाला सारांष याद
लेहून नाइकाजवल दिली आहे त्याप्रो कामे करून आपण उभयेतानी देसास यावे
शत्रूनी श्रीमत नानासाहेबाजवल गैरती घातल्या आहेत की बापू मवास जाले
दर्शनास येणार नाहीत त्यावरून श्रीमत राजश्री दादासाहेबास वरचेवर पत्रें येतात की
बापूस दर्शनास घेऊन येणे त्यास आपण सर्व कामे करून घेऊन उभयेतानी देसास
यावे दर्शन करून श्रीमंताच्या चितातील किल्मीस दूर करून मागती यावे यांत सर्व
गोष्टी ठिक आहेत नाही तर लोकाच्या सांगण्यास आणि तुमच्या न येण्यास गाठ पडेल
मग नासेल मग कोण्हाचाही उपाये नाही गुजराथचे व देशचे सर्व धंदे होऊन येतील
यात आपले विचारे कदाचित येईल की पुण्यात जाऊन पेचांत पडावे तरी पुण्यांतील पेच
हर तजवीजे सामदाम करून उलगडतील परंतु इकडे राहिल्याने माहा संकट पडल सर्व
विचार तुम्ही जाणतच आहा आम्ही ल्याहावेसे काये आहे परंतु करोड विचार येकीकडे
ठेऊन पुण्यास यावे हे पत्र करोड पत्राच्या जागा मानावे आणि श्रीमंत राजश्री नाना-
साहेबाच्या दर्शनास बापू आपण यावे आम्ही तुमचे श्रेहीत आहो उतम दिसेल ते
सांगावे सरकारात अतर व अलवा जिनस आणावा राजश्री सखारामपंताचे अतर
पिसोरी वसि तोले व आमचे पाच तोले आणावे फर्मानं सारे आणावे आमच्या फर्मां-
नाविसी येक कागद वजिराचा सलाबतजगास आणावा व सलाबतजगाचा वकील
तेथे आहे त्याचा कागद आणावा आमचे आलतमग्याचे काम कसे केले कोठे करून
घेतला हे लेहून पाठवावे बहुत काये लिहिणे फौजदारीचा अमल तुम्ही करावा
हे विनती

राजश्री त्रिचकपत स्वामीस दृढवत पत्रान्वये मनन पुतां करून उभयेता(नी) देसी यावे यांत हरगोज न चुकाये आपाठ मासीच.यावे हे विनती

ले. १६१
जिल्काद १९

}

श्री

{

श. १६७७ श्रावण वद्य ६
इ. १७५५ आगस्ट २८

राजश्री बापूजी माहादेव व पुरुपोतम माहादेव गोसावी चांसि

द अस्तंठीत लक्ष्मी आलंरुत राजमान्य [मो. जा.*] स्तीा जनकोजी सिंदे दृढवत विनती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन करीत जाणे विशेष तुम्हीं पत्रे {पत्रे} पाठविलीं तीं पावलीं तेथें कितेक तपसीलवार सिष्टाचारयुक्त लिहिलें व वजीरजी चांचीं पत्रें खलिते पाठविले ते पावले तेथेंही इकडील मारवाड प्रांतीच्या पारपत्यास्तव मजकूर कितेक स्नेहेंचकडून तपसिलें लिहिला त्याप्रमाणें कलों आलें अशांत येथील बंदोवस्त जो असणें तो पहिल्यापेक्षां आधिकोतरच आहे राठोडाचें पारपत्य येथायुक्तच करून लोकिकांत येश संपादोयें हाच अर्थ चितांत असे तीर्थरूप कैलासवार्ता चांच्या चितांत दोघेही राठोड रक्षून प्रांत मारचा बंदोवस्त उतम प्रकारेंच करावा ऐसे चितांत त्यांच्या होतें त्यास विजेसिंग राठोड याणे दगावाजी करून लघुकर्म केलें त्याचा सूड घेणें जरूर नागोरच नेस्तनाबूद् करावें हाच निश्चय आहे ईस्वरइच्छा प्रमाण असे अमित्रापुर्ते सामान आहेच चिंता नाही जे समई फौजेचें प्रयोजन लागेल ते समई वजीरजीस व तुम्हांस लेहून पाठविलें जाईल साहित्य करालच कराल हा पूर्ण भरंवसाच आहे विजेसिंगाचा वकील तेथें व्यास हरनाथ म्हणून आहे त्याजला तेथें थारा न होतां तेंथून वरतरफ होये त्यांसि कोणें किसीही भाषण न करीत ते गोष्ट केली पाहिजे रा छ १९ माहे जिल्काद [नि.*] बहुत काये लिहिणे हे विनती [वा.*] मोर्तब । सुद

पो छ २९ जिल्काद

[पाठीवर डाव्या बाजूस पुढील बदामी शिक्का*] श्री जोति । स्वरूपचराणि । तक्ष जयाजि सु । त जनकोजि सि । दे निरतर

ले. १६२
सु. ११५६ जिल्काद २५

}

श्री

{

श. १६७७ श्रावण वद्य १२
इ. १७५५ सप्टेंबर ३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी चांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय लिहिणें विशेष सा कडा व कुरा माहालावरी वजिरानी नव लक्ष रुपयांची तनसा करून दिल्ली त्याप्रो बकरुलाखानानें चिठी पावताच रुपये द्यावें ते गोष्ट न केली

रुपयांस हरकत केली तेव्हा सरकारची पांच हजार फौज पाठविली जूझ भाडणही जालें घोडी पडली सिबदीखर्चाखाली यावें लागलें वजिरानी ताकीद करून रुपय देवावें ते उलट्टे कुचाद करून बकरलाखानास लिहीत की रुपये न देणें यामुलें अठरा-वांस लक्ष रुपये सिबदीखाली आलों हा पैका कोणी यावा तनखा देविली त्याचा दुपट पैका दिल्हा तरी सिबदीखर्च व पडल्या घोड्याचा खर्च वारत नाही येविसीचा विस्तार पहिला तुम्हांस लिहिलाच आहे साल मजकुरी मामला राजश्री गोपालराव गणेश यांस सांगितला असे वजीर वाईट मानोन पेचपाच करितिल फौज पाठविली तर काहीं होणे नाही कजिया मात्र पडल तरी वजिरांस तुम्हीं उतम प्रकारे सागो [न*] फौज न पाठवीत कजिया न होये ते करणें व जाटास व सुज्याउदौलास लिहीतिल तर ते या गोष्टीत मन न घालीत ते करणे येथून फौज याच कामासाठी राा केली आहे नाहाक कलह वृधिगत होईल दूसरा होताच खासा श्वारी पंचवीस च्यालीस हजार फौजेनसी होत असे जे लबाडी करितिल त्याचे पारपत्य केले जाईल सारांश तुम्हीं गोपालरायाचे साहित्य करून अमल दुरुस्त चाले ते करणें [नि.*] जाणजे छ २५ जिल्काद सुा सीत खमसैन मया व अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पौ छ ९ माहरम

ले. १६३ }
सु. ११५६ जिल्काद २५ }

श्री

{ श. १६७७ श्रावण वद्य १२
इ. १७५५ सप्टेंबर ३

पुरवणी राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोो यांसि

उपरी राा जयाजी सिदे यांस विजेसिगानी दगा करून मारिलें हे वर्तमान दिलीस पावलिचावर वजीर कोणे मनसुबियात आहेत जाट काय तजवीज करितात माधोसिग काय काय फैल करीत वरकडही रजपूत व राणाजी कोण काय मनसुबा करितात विजेसिगाकडील पटाईत जागा जागा आहेत त्याची वलवल कसी आहे ते तुम्हांस खबरा येतच असतील [जा]ट व माधोसिग व गैर लबाडीस शरीक न होत ते तुम्हीं करणे व वजिराचाही फैल व येविसी मनसुबा करितिल तो सिधोस न पावे ते करणे राजश्री दताजी सिदे याचे कुमकेस राा अताजी माणकेश्वर तिकडे होते त्यास राा केलेच आहेत येथेही फौजाची तयारी करविली असें राा करितो दूसरा होताच खासा श्वारी त्या प्रातें होईल विजेसिगानी दगाबाजी केली त्यास मेसमार करून व जो या हगामीस शरीक होईल त्याचेही पारपत्य करून अतःपर या गोष्टीची दुरगुदर होते ऐसा अर्थ नाही विजेसिगाचे तो हाडदच पडलें याचे पारपत्य उतम रीतीनें करणेच आलें करून यांत संशये नाही तुम्हीं जो जा(जो) लबाडी करील त्याचा अर्थ वरचेवरी हुजूर लिहीत जाणे तुमचे लिहिल्यानी जो मलईस न मिलेसा असेल त्यास लिहून

मलईस न मिले ते करणे [नि.*] जाणजे छ २५ जिल्हाद सुा सीत सप्तसैन मया
य अलफ वहत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ९ माहरम

ले. १६४
जिल्हेज २२

}

श्री

{ श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
इ. १७५५ सप्टेंबर २९

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री चापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव
गो यांति

सेवक चालाजी चाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय
लिहीत जाणे विशेष चिरंजीव सगुणाचाई यास श्री [मो. जा.*] यात्रेस राा केली
असेत चरावर सर्व साहित्य दोन तीनसे राऊत देखील देऊन राा केली आहे तरी
तुम्हीं वजिरास सागून ताकीद परवाने लागतील ते व गुरुजचारदार देऊन याजकडे
पाठवणें सुज्याउदोलास व चलवडासिंग व प्रयागच्या फौजदारकिलेदारास व गैर यांस
ताकीदपत्रे देऊन पाठऊन देणें येविसी विलव न लावणे सगुणाचाईची खानगी
विजयादसमीच्या मुहूर्त करून तुम्हाकडील पत्रे जलद येत ते करणे येविसी वजिरास
थेली पाठविली आहे ते त्यास देणे जाणजे [नि.*] जरूर जलदीने पाठवणे छ २२
जिल्हेज वहत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ६ राविलावल

ले. १६५
सु. ११५६ जिल्हेज २२

}

श्री

{ श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
इ. १७५५ सप्टेंबर २९

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री चापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव
गोसावी यासि

सेवक सदासीव चिमणाजी नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल
लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं पत्र पाठविले ते प्रविष्ट जाहाले लिहिला मजकूर सविस्तर
कलला औशास येविसीचे उतर तीर्थरूपानी लिहिले आहे त्याजवरून कलेल [नि.*]
जाणजे छ २२ जिल्हेज सुा सीत सप्तसैन मया व अलफ [नि.*] वहत काये
लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ९ सफर

ले. १६६ } श्री { श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
सु. ११५६ जिल्हेज २२ } { इ. १७५५ सप्टेंबर २९

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री वापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहित जाणे विशेष तुम्हीं छ १३ व छ १५ जिलकादची पत्रे पाठविली ती प्रविष्ट जाहाली लिहिला मजकूर सविस्तर अवगत जाहाला अशास येवितीची उत्तरे अलाहिदा लिहिली आहेत त्याजवरून कलेल [नि.*] जाणजे छ २२ जिल्हेज सु। सीत खमसैन मया व अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पौ छ ९ सफर

ले. १६७ } श्री { श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
जिल्हेज २२ } { इ. १७५५ सप्टेंबर २९

पुा राजश्री वापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो यांसि

उपरी कडा व कुरा दोन्ही चकले राा गोविंद बलाल याजकडून दूर करून राा गोपालराव गणेश यांस सांगितले गोविंद बलाल याणी जामिनी फैल जामिनी दिल्ली पेशगी येवज वजिराचे सरकारांत दिल्ली याजमुले वजीर फार श्रमी व हे माहाल खाल-शाचे यांत स्वामिनी हात घातला यांत उचीत नाही वजीर उपाध करणार तरी रुपा करून गोविंद बलाल याजकडे मामले तकरार राही ते गोष्ट करावी माहाल गेले असे नाही जे समई माहाल तनख्यात आले तेच समई येऊन चुकले गोविंद बलाल याजकडे माहाल राहिलियानी वजीर संतोपी असेत म्हणोन लिहिले ते कलले अशास कडा-कुरा याजवरी वजिरानी तनखा करून दिल्ली ते चिठीने रुपये आम्हांस पावावे ते पावले नाही वकाउलाखानाने लवाडी केली पाचसात हजार फौजने दोन च्यार महिने श्रम केले जुझले भाडले घोडी पडली सिबंदी बेमबलग देणे आली अठरा विसा लक्षाची खराबत गोष्ट येऊन चुकली तो येवज तेथील तेथे निर्वाह करून न घ्यावा तर कोठे घ्यावा तनखा व खर्च मिलोन काये बेरीज हेते असे असोन वजीर का श्रमी व तुम्हीं साफ का बोलत नाही अतःपर वजिरांस समजाऊन सागोन कडा-कुराचे मामलियांची गोष्ट दरम्याने न आणीत ते करावे गोपालराव गणेश यांस मामला सांगितला तो सुरलीत चाले काही वजीर उपाध न करीत ते करणे [नि.*] छ २२ जिल्हेज बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ९ सफर

ले. १६८
जिल्हेज २२

}

श्री

{ श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
इ. १७५५ सप्टेंबर २९

पु। राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो यांसी

उपरी पा मेरठे वगैर प्रात श्रीमंत राजश्री दादासाहेबी बाकीच्या यैवजपैकी खालशातून घेऊन आम्हांकडे दिले त्याजवर तनखा केल्या वरातदारांस यैवज थोडाबहुत पावला राहिला तो देऊन सेवेसी घेऊन म्हणोन लिहिले ते कलले अशास वरातदारांचा यैवज हर तरतूद करून तुम्हीं पावता करणे त्याचा बोभाट येऊ न देणें तुम्हीं दर्शनास येणार चिरंजीव राजश्री दादाजवळ करारच केला आहे त्याप्रो वेणें युक्त असे छ २२ जिल्हेज बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

पां छ ९ सफर

ले. १६९
जिल्हेज २२

}

श्री

{ श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
इ. १७५५ सप्टेंबर २९

पु। राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी लाहोरास अबदाली यानी हगामा केला नवाब वजीर चांची भावजई बमै खजाना जवाहीर घेऊन लाहोराहून निघाली निभाऊन येतील तेव्हा सरें.यांच्यानी लाहोरचा उपराला होत नाही म्हणोन लीा ते कललें वजिराची भावजई दिलीस आली न आली प्रस्तूत लाहोरचा मजकूर काये तो लिहिणे गोविंदराव तमाजी वकालतास माधोसिगाजवळ बहुत दिवस होता त्याचे घरावर माधोसिगाने चोकी घैसविली तीन रोज कोठडीत कोडून ठेविलें जहर देऊन मारनिलेस मारिले माधोसिगाने मोठा अन्याये केला पारपत्य करावे { करावे } म्हणोन लिहिले ते कलले अशास विनाअन्याये माधोसिगाने ब्राह्मणास मारिले तो आपले कार्यानरूप फळ पावेलच जघाजी तिदे निधन पावले यास्तव सर्वा रागडियांनी नजर्रा फिरविल्या { आहे } आहेत काये चिना आहे थोडेच दिवसांत हतगर्व होतील [नि.*] तुम्ही बोलूनच राजकारणाचे रीतिने गुज मोडणे श्रीरूपेने सत्वरच फौजा तिकडे येत असेत छ २२ जिल्हेज [नि.*] बहुत काये लिहिणे [ब.*] लेखन । सीमा

पां छ ९ सफर

ले. १७०
जिल्हेज २२

श्री

{ श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
इ. १७५५ सप्टेंबर २९

पु। राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो यांसि

उपरी सुरजमल जाट वांस हजार फौजसुधा डासने नजीक शाहाजानाबाद् येथे दाखल जाला होता त्यास पातशाहा व वजिराचे तर्फेने नजीबसा पचर्वास हगारा

फौजेने मुकाबिलियांस गेला त्याची यांची दो कोसाची तफावत होती बोलीचाली होत होती निदानी सळख जाला खालशात जाटाने तसरूफ केला त्याची मामलत दोन लक्ष जाटाने दिले साहा लक्षाचा वाइदा दर माहा पंनास हजारप्रो यावे येसा करार [जाला*] जाटास अठरा लक्षाची जागीर दिली पांचा हजारांनी दिलीत चाकरी करावी म्हणोन करार जाला म्हणोन लिहिले ते कलले प्रस्तूत पातशाहा कोठे व वजीर कोठे आहेत व जाट कोणे जागा आहे नजीबखा कोठे आहे कराराप्रो जाट वर्ततात की नाही काये मनसुबा करितात ते सविस्तर लिहिणे [नि.*] अतस्ते जाटासी बोकून राजकारण तेथील वाकडी असतील ती मोडून दतबाची बाजी सेर राही ते करणे छ २२ जिल्हेज बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ९ सफर

ले. १७१'
जिल्हेज २२

}

श्री.

{ श. १६७७ भाद्रपद वद्य ९
इ. १७५५ सप्टेंबर २९

पुरवणी राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो गो यांसि

उपरी पातशाहा बाहर निघाले वजीरही बाहेर निघालेच आहेत माधोसिंग विजेसिंगाची कुमक करणार जाट माधोसिंगास सामील हाणार सारे रागडे गैर समय पाहून व कमबाजी पडली देखोन आपले जागा गर्वारूढ जाले आहेत वलगना करितात वजीर सर्वांची पुस्तपन्हा करून नागोरचे मोर्चे उठवणार म्हणोन वर्तमान अँकिलें अँशास वजिराची व चिरंजीव राजश्री दादाची क्रियाशफत जाहाली वजिरानी सर्वप्रकारे इकडील साह्य करावें हे त्यास श्रेहाच्या रीतीन उचीत असता विजेसिंगाचे साह्य करितात त्याच्या बालाइशीवर आहेत अपूर्व आहे तरी तुम्ही वजिरासी बोलोन विजेसिंगाचा उपराला न करीत क्रियाशफत जाहाली आहे तदनरूप राजश्री दताजी सिदे यांची कुमक होये ते करणे का की जयाजी सिदे निवर्तले कमबाजी पडली यां समयात वजिरानी आपले इमान प्रमाण चितात आणून माधोसिंग आदिकरून रजपुतांस दबाऊन आमची बाजी निटाऊन यावी यातच श्रेहाची अभिवृधिता आहे चिरंजीव राजश्री समशेर बाहादर व राजश्री येशवं[त*] राव पवार यांस दाहा हजार फौजेनंसी रा केले असेत व दूसरा जालियावर च्याली[स*] पनास हजार फौजेनसी सासा स्वारी होईल खुलासा आमच्या फौजा पोहचलियावर वजीर कुमक करितीलच परंतु श्रेहाची शर्त हेच की आमच्या फौजा तिकडे आल्या नाहीत तो वजिरानी दताजी सिदे यांची कुमक करून विजेसिंगाकडील मामलत नीट करावी येविसीं तुम्हीं वजिरासी उतम प्रकार बोलोन जे जे रागडे आपले जागा लग्नाइया करितात ते गार होऊन दुरुस्त चालत ते करणें यांत तुमच्या सेवाधर्मास योग्य आहे दामोदरपंत तुमचा व जाटाचा तो परम श्रेह चिरंजीव राजश्री दादांनी जाटावर रूतोपकार केले जाटाच्य।

मध्यस्तांत जयाजी सिंदे होते मामला पेचात आला तो जयापान्ती उलगडून तहरह केला तो मजकूर जाट चितांत न आणिता जयापा निधन पावले देसोन जयापाचे भाऊ दताजी सिंदे यांजवर आपली फौज माधोसिंगाचे कुमकेस पाठवितात मोठे इमानाचे पुरे तुम्ही कारभारात होतां जाटास वर वजेने बोलोन शरमाऊन माधोसिंगाचे बहकाविलियाना न बहकेत माधोसिंगास सामील न होत ते तुम्ही करावे कीं न करावें बहूत करून तुम्ही जाटास माकूल केलेच असेल नसेल तर अतःपर तरी माकूल करून ठीक करणें माधोसिंगासही विचारे करून जे सागणे ते सागावे कीं कोते अंदेशाचे बले विरुधास्पद कराल आखैर निस्तरणे तुम्हांसच लागेल दक्षण्याच्या फौजा राा जाल्या ह्या अविलंबेच येऊन पावतील खासा श्वारीही येईल जे जें बद्दफैली करितील त्याचा मुलाहिजा हरगीज होणार नाही तुम्ही सर्वप्रकारें दीर्घदर्शीपणे सर्वाथ(थें) चितात आणून ज्यात परिणाम लागे ते करावे म्हणोन ल्याहावे अथवा त्याच्या भले माणसासी बोलवें ते गडबडीत न पडेत ते करणे तिकडील व सर्वाकडील बातमी राखून बरच्यावरी लिहीत जाणें [नि.*] जरूर हर इलाज करून दतबास पेच न पडे ते जरूर करणे जितके साहित्य होये ते जरूर करणे वजिरासी फार बोलणे सर्व कचे वर्तमान सविस्तर लिहिणे छ २२ जिल्हेज बहूत काथे लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पाो छ ९ सफर

ले. १७२
सफर १

श्री

{ श. १६७७ कार्तिक शुद्ध ३
इ. १७५५ नोव्हेंबर ६

राजश्रिया विराजित राजश्री बापूजी माहादेव स्वामी गोसांवी यांसि

पाो बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकथिय कुशल लिहीत जाणें विशेष सांप्रत तुम्हाकडील पत्र येऊन वर्तमान कलेत नाही तरी सविस्तर लिहिणें इकडील वर्तमान तरी खासा स्वारी सुमुहूर्ते बाहेर निघाली सत्वरीच फौज हिं [दु.*] स्थान कर्नाटक गुजराथेकडे रवाना करावयाचे होत आहे आठा पंधरा दिवसां आलीकडे होतांच आधी राजश्री मल्हारबाची रवानगी तिकडे करू चिरंजीव राजश्री दादास लग्न करणे जरूर प्राप्त आहे तें होतांच तेही दरमजल ते प्रांती येतील मल्हारबा तो नर्मदेहून फिरोन तिकडे येणार होते परंतु हर येक कामास फौज नवी तयार असिली पाहिजे व येथें येऊन भेटावें हे जरूर होते यास्तव भेटास आले येथून रुग्णा तीन च्यार मजली आहे कन्यागत पर्वकाल स्नान करून पंधरा दिवसा आलीकडे निरोप घेऊन त्वरेने तिकडे येतील राजश्री दताजी सिंदे याणी कठीण समयांत बाजी राखिली आतां तों फौजाचा येण्याचा हंगाम आला सत्वरीच फौजा येऊन पोहचतील चिरंजीव समसेर बाहदर पांच हजार फौजेनेसी रवाना जाहाले दिडा महिन्यात येऊन पोहचतील सांप्रत

मन्हारबाचे मनात आहे कीं तिकडे येऊन सर्व काम मनादेशानरूप करावें होणारानरूप अर्थ घडेल तो सरा रा छ १ सफर [नि.*] बहूत काये लिहिणे हे विनंती

पौ १२ रावल

ले. १७३ } श्री { श. १६७७ कार्तिक शुद्ध ५
कार्तिक शुद्ध ५ } इ. १७५५ नोव्हेंबर ८

राजश्रिया विराजित राजश्री यादो रंगनाथ गोसावी यांसि

सों बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव व पुरुषोत्तम माहादेव व देवराव माहादेव नमस्कार उपरी येथील क्षेम ताा कार्तिक शुद्ध ५ मुा इद्रप्रस्थ जाणून स्वकीये कुशल लेखन करीन जाणे यानंतर तुम्ही पत्रे येक दोन पाठविली ते प्रविष्ट होऊन सकल अर्थ अवगत जाला येसियासी तुम्ही लिहिले की श्रीमंत राजश्री रघुनाथराव येथे आले त्याचे आतिथ्य उत्तम केले परंतु चिंतात कोसा दिसोन आला येसियासि याचा मजकूर तरी

श्रीमंत राजश्री रघुनाथरावदादाची चाकरी येथे आम्ही येसी केली की त्यानी आम्हास शब्दच न ठेवावा परंतु समागमे दुष्टचतुष्टय आहे त्यानी बहकाऊन त्याच्या चिंतात कडू पाडोन नानाप्रकारे बोध करून त्याजला बहकाऊन समजाविले तरी श्रीरूपेकरून आम्ही दोती महिन्यानी त्या प्राते आल्यांवर श्रीमंतांचे दर्शन घेऊन ज्याप्रां त्याचे मानस असेल त्याप्राो मजीं राखून पुढें जीवादारभ्य चाकरी करून त्याचे मन प्रसन्न केले जाईल साप्रत येथे कामकाजामुले दिवसगत लागली म्हणून येणे तूर्त यावयाचा मजकूर न जाला श्रीरूपेकरून सर्व योग उत्तम होऊन येथील चिंता न करणे आम्हीही येथील कामकाजाचा बंदोबस्त करून सिमघा करून देशास येतो कलले पाा कलम १

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान याचे वर्तमान सविस्तर राा हरिचंद्र हती लिहिले त्याज- वरून कलो आले या प्राते दमाजी गायेकवाड व समसेर बाहदर व गेरे पथके पाठऊन मुख्य करनाटक प्राते जाणार म्हणून कितेक प्रकारे लिहिले तोही आर्थ सर्व ध्यानास आला राजश्री रघुनाथराव लग्न मार्गेश्वर मांसी जालियांवर गुजराथ प्राते येणार येसे सकल आर्थ अवगत जाला कलम १

दुसरें तुम्ही लिहिले की राा खडोा त्रिबक याजला दाहा हजार रुपयासाठी पत्र दाखविले यानी राा नथो माधोरायाजवळ स्ये ठेविले त्यास राा नथो माधोराव यानें येथे आवतार हजारांचा भरणा केला आहे तुम्ही तेथे तगादा त्याजला न करावा कलम १

खर्च वेचाचा मजकूर लिहिला त्यास तूर्त येथेही येवजाचा ओढा भारी आहे गतवर्षी श्रीमंत राजश्री रघुनाथरावदादानी मामलत चुकविली येथे येवज नं मिले तेव्हा हावाला घेऊन हजुरातून प्रगणे नेमून घेतले तेथे आमल सुरू जालियांवर दंगा जाला त्यामुळे सिबदीच्या तहवराखाली आलो त्यामुळे ओढ जाली आहे विचार करून खर्चवेचासही तुम्हास पाठऊन देऊ चिंता न करावी खर्चवेच चहून चुकीने समजोन करित जाणे वावगां खर्च सहसा न करणे येक दो मासानी खर्च वेगमीही करून पाठऊन देऊ चिंता नाही कलम १

दुसरे तुम्ही लिहिले की राा महिपतराव चिटनिवीस सहकुटुंब यात्रेत आले तेव्हा श्रीत्रिंबकीहून पत्र पाठविले की खर्चची आबल {आबल} आहे काही खर्चस पाठवणे त्यांजवरून निदान जाणून पात्रसे रुये दिले तेथील यात्रा जालियांवर नाशकास आलियांवर बहुत आतिथ्य करून येथेही खर्चस दिले रुये १३०० दिले व प्रयोजन केले त्याजला रुये ५९५ लागले घेणे भरणा त्याजकडे रुये २३९५ तेविते पंच्यानव याचा आला तरी ज्याप्रा तुम्ही दिले प्रां विचार करून उगऊन घेणे आम्ही आलियांवर जे देणे ते दिले जाईल परंतु तुम्ही रुये दिले ते विचारे करून मागून घेणे कलम १

राा बालंभट जाधव याजला पागेचा घोडा व उट दिले आहे तो मागून घेणे व बाबाजी वैद्य व विस्वनाथ शुक्ल याजला व हरभटा दिलेही ते घेणे व राा निलो रघुनाथ याजला उट व घोडी निली {घेणे} दिलेही आहे ते मागून घेणे कलम १

सदरहुप्रा कलमे वाचून याचा जाव या माणसासमागमे पाठऊन देणे वरकड येथील गुंता व कामाकाजाचा बंदोबस्त करून आविलंबेच येतो मौजे आधोटे व गेर व रामसेज किलियाचा मजकूर तुम्ही लिहिला तोही सर्व ध्यानास आला आम्ही देशास आलियांवर श्रीरुपेने उतमच होईल चिंता न करणे बहुत काये लिहिणे हे विनंती

राा गिरधर व लक्ष्मण व वाचूजी सुतार यास आतीर्वाद^१

१ मूळ कागद दुकोटकी मजकुराचा आहे. डावा कोठा व आद्यंत येथे दिले आहेत. उजवा कोठा पूर्ण खाजगी मजकुराचा असल्याने गाळला आहे.

ले. १७२

सफर ७

}

श्री
पो छ ७ सफर

{ श. १६७७ कार्तिक शुद्ध ८
इ. १७५५ नोव्हेंबर १२

तीर्थस्वरूप राजश्री चापू व दादा वडिलाचे सेवेसी
बालक पुरुषोत्तमाने व दिवाकराने कृतानेक साां नमस्कार विनंती येथील कुपट
तागाईत छ ७ सफर मुकाम मेरठ जाणोन रगानदोळव ले[हण्या] आला करित गेले

पाहिजे यानतर आ [म्ही*] येथून कूच करून सिरधण्यास जातो व राजश्री बालरुष्ण-
मामास मेरठेत ठेविले वारणाव्यात तीन साडे तीन हजार बलोच्य आहे वडिली रुपालू
होऊन तेनाती राऊन पाठवावे व तेथल्या फितुरामुले ... चासा प्रगण्यात येसेच बसले
अहेत विना दोन तीन हजार फौज ठेविल्याखेरीज आमल बसत नाही चाजसिवाये
तेनाती सत्वर सत्वर पा [ठविले पा]हिजे व फौज ठेवावयाची आज्ञा त्वरेने पाठऊन द्यावी
आज्ञा न पाठविली तर आमलही बसणार नाही नजीबसा रोहिलाही पार उतरून
आला आपल्या मुलकांत येऊन धूमधाम क...वी विना फौज ठेविल्या कोणीही दबत
नाही जोपर्यंत आमल बसे तो तो पर्यंत फौज ठेवावी लागते व तिकडील धूमधाम शमे
तो पर्यंत [त*] फौज तीन चार हजार ठेवावी लागेल या पत्राची मार्गप्रतीक्षा करितों जर
पत्राचे उतर न आले तर मग मेरठेनही बसणे कठीण पडेल मन्हठी फौजेस [स*]त्वर
पाठवायाची ते सत्वर पाठविली पाहिजे काधल्याजबल कुतुबसा ये हजार फाजेनसी
आहे सत्वर फौजे ठेवावयाची आज्ञा पाठवावी हैगई करावा...कार्ये नाही हैगई कलिया
आमल श्री न करो बसणे कठीणच आहे व तेथली धूम सत्वर मिटलिया फौजही दूर
केली जाईल व दाहा हजाराची हुडी पाठविली आहे ते पोहचेल उतर वेगळे सादर
[केले] पाहिजे आणीस अवज दवावाखेरीज येणार नाही आज्ञा सत्वर पाठवावी नाही-
तर अवज येणे कलतच आहे

पो छ ७ सफर

ले. १७५ }
सफर १६ }

श्री { श. १६७७ कार्तिक वद्य २
इ. १७५५ नोव्हेंबर २१

पुा राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी राजश्री गोपालराव गणेश याणी वेकाजी गिरधर चक म्हस्त पाठविला
त्याजबगवर स्वामीचे पत्र व राजश्री मल्हारजी होलकर याचे पत्र व मारानिलेची
अर्जा वजिरास होती त्यातील थैल्या नवाबास गुजरानल्या त्याचा जाब मुनसीस
ल्याहावचास सांगितला की चकले कुरा व चकले कडा पातशाही सालशाचे आहेत
गतवर्षी तुम्हास पैका देणे होते आमच्या हाताखाली पैसा नव्हता चाजमुले गोविंद-
पंतापासून हाजीर जामीन व माल जामीन व फैल जामीन घेऊन येके सालची
नव लक्ष सा जमा तुम्हास देविली त्याचा आमचा करार की बकाउलाखानास
काढावचास खर्च जाला अगर त्याणी काही वसूल नेला असिला तरी त्याचा दावा
आम्हाकडे नाही तुम्हीं आमच्या मुलकाचे वाटे न जाणे म्हणोन ल्याहावचास सांगि-
तले व आम्हास बोलाऊन शब्द लाऊन बोलले म्हणोन लिहिले ते कलले [नि.*]रेसि-
यासी बकाउलाखान जुझला तथापि आम्ही सिबंदीचा अवज न उगवावा हा करार नाहीच
वजिराच्या सनदेवरून कडा कुरा जर बकाउलाखानाने गोविंद बलालाचे हवाले केला
आसता आणि गोविंद बलालानी मुदतचिरहुकूम रुपये दिव्हे ने तुम्ही

लिहिता ते वाजवचि होते गोविंद बलालानी रुपचे दसऱ्यापावेतो दिल्ले नाहीत आद्यापि दिल्ले झाडून किंवा नाही हेही कलत नाही वजिरानी बकाउलासानास आंतस्तेही लिहिले आसेल त्याजवरूनच तो जुझला आसेल हे वजिरास तुम्ही का समजावीत नाही आमलसे नेटून बोलले म्हणजे सारे उमजतील पुढे वजिराचे मनात या गोष्टीवरूनच आम्हासी विरोध वाढवावा असे आसले तरी चिता नाही चिरंजीव दादाची व राजश्री मल्हारबाची रवानगी पंधरा दिवसा. होणार मग सहजच सळूस्त करितील व [स*] मजाऊन घेतीलसे दिसते जाणजे छ १६ सफर बहुत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा.

पौ छ १ रासर

ले. १७६

सु. ११५६ सफर १७

श्री

{ श. १६७७ कार्तिक वद्य ३

{ इ. १७५५ नोव्हेंबर २२

राजाश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो यासि

सेवक सदासीव चिमणाजी नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं पत्र पाठविले ते प्रविष्ट जाहाले लिहिला मजकूर सविस्तर कलला येविसीची उतरे तीर्थरूपानी लिहिली आहेत त्याजवरून कलेल [नि.*] जाणजे छ १७ सफर सुा सीत खमसैन मया व अलफ [नि.*] बहुत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ७ रासर

ले. १७७

सु. ११५६ सफर १७

श्री

{ श. १६७७ कार्तिक वद्य ३

{ इ. १७५५ नोव्हेंबर २२

राजाश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो यासि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं छ २४ जिल्हेजची पत्रे पाठविली ती छ २१ मोहरमी पावली लिहिला मजकूर सविस्तर अवगत जाहाला येविसीची उतरे अलाहिदा पुरवणी पत्रां लिहिली आहेत त्यावरून कलेल जयापास दगा केला याजमुले तमाम वकील येऊन अर्ज करितात की खर्चाची बेगमी करितो आपण बाहेर निघावे त्यास खर्चाची बेगमी जाली तरी बाहेर निघताल म्हणोन लिहिले ते कलले ऐशास आमचा व वजिराचा श्रेह असतां त्याणी अन्यत्रान्या गोष्टी आइकून आम्हांसीं विरुध करावें यांत त्याचा नफा नाही आमची जरब विजेसिगास पोहचली सबब ते वजिरासी बोलतात येरवी ते वजिरासी कोठें बोलत होते हा अर्थ वाजिरानी चितांत आणून व आमचे उपकार स्मरोन या समई वजिरानी राजश्री दताजी सिदे व जनकोजी सिदे यांची कुमक करून विजेसिगाचे पारपत्य करावें यांतच

त्याचे बरे व सर्वा हिंदुस्तानाचे बरे असें येविसी तुम्ही बहूतसी मेहनत करून आपले पल्यावर वज्जिर सर्व मुतवजे होत ते करणे [नि.*] जाणिजे छ १७ सफर सुा सीत खमसैन मया व अलफ बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा
पौ छ ७ राखर

ले. १७८ } श्री { श. १६७७ कार्तिक वद्य ३
सु. ११५६ सफर १७ } इ. १७५५ नोव्हेंबर २२

पुा राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी सुरजमल जाटाचा अमल करारवाके कोल प्रांतात जाल गडकिलेकोट सजले आतां लवकर उखलत नाहीसे जाणून द(खे)तसिंग व मिरजा शाकर व दतीसा व गैरे लहानमोठे टोग जाऊन जाटास भेटले आज्ञा मागतली की सोरू व गंगेरी व गैरे जागा मराठियाची ठाणी आहेत प्रस्तूत मराठियाची फौज या प्रांती नाही रजा ब्याल तरी आपले पोट भरून च्यार सा मेलऊन त्यास चाणी आपले नाव बदलाम न करितां जाऊन पोट भरणे माझे आग दिसो न देणे आपले काम करणे मी मराठियाची कुमक करित नाही इतकी आज्ञा घेऊन आले पहिला जमाव चागलाच आहे आणखी जमाव धरितात कजिया करू लागल्यास नवी सिबंदी ठेऊन कार्ये करावे लागेल येविसीची आज्ञा असावी सरकार कामावर नजर देऊन सिबंदी ठेवणेच लागेल म्हणून लिहिले ते कलले [नि.*] येसियास यैशा किरकोल जमीदारानी लबाड्या केल्या तरी परिणाम कलतच आहे त्याहीमध्ये तुम्ही शाहाणे आहां सिबंदी न पडता रुपयाही वसूल कराल व लबाडांचेही पारपत्य कराल हा भरवसाच आहे सरकारच्या कामासाठीं तुम्ही जसी जबरदस्ती पोहचावणे तसी पोहचाऊन सिबंदी न पडता काम करून रुपया वसूल करणे [नि.*] जाणिजे छ १७ सफर सुा सीत खमसैन मया व अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा
पौ छ ७ राखर

ले. १७९ } श्री { श. १६७७ कार्तिक वद्य ३
सु. ११५६ सफर १७ } इ. १७५५ नोव्हेंबर २२

पुा राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो सांसि

उपरी जाटाचा मजकूर चिरंजीव राजश्री दादाचे पत्रीं विस्तारे लिहिला त्यात मुख्यार्थ कीं जाटाचा सळूस जाला ते समई स्वामीनी रुपालू होऊन पातशाही खालंशाचे माहाळ व वजिराच्या जागिरा व जागीरदाराच्या जागिरा त्याणी ज्या ज्या मागितल्या त्या लेहून दिल्या स्वामी दक्षणेस कूच करून चालिले हे जाणून आपण कोलेस आला कुल माहालाचा बंदोबस्त केला हंगाम्याचे दिवस व महसिलेचा

समय या दिवसात दिलीतून फौज आल्यावर आपले हाती काही घेणार नाही येसे जाणून दाणागला जमा करवा यास्तव रूपराम कटोरियाचा लेक नागरमलायासी पाठविला नफदरजंगानी अठरा लक्षाची जागीर देऊ केली होती ते या महालयौ या येसे आशेत गोकून आपण सारे मुलकाचा पैका व गला कुंभेरभरतपुरात भरला टाणीटुणी मजमूद केली आणि दिल्लीकडे रोख केला तेव्हा नजीबखानास जाटास नंची पोहचवावयास सांगितले तान मारनिले फौजसुधा गेले सेवटी जाटानी मेलऊन घेऊन उभयेताचा तहरह जाल्याचा मजकूर लिहिला तो कलला अशांस जाट दगाचाज त्याणी आपली कावू देखिली व वजिरानी आपला फाइदा पाहिला ते केले असेल पुढेही कसकसे उभयेता चालतात ते सविस्तर लिहीत जाणे [नि.*] जाणजे छ १७ सफर सुा सात खमसेन मया व अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ७ राखर

ले. १८० }
सु. ११५६ सफर १७ }

श्री

{ श. १६७७ कार्तिक वद्य ३
इ. १७५५ नोव्हेंबर २२

पुा राजश्री चापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी लाहोरच्या सुबदारीचा अमल बहूत करून अवदाली याचे लोकाकडेच वोटत आहे मीजां मनूची वाइको या वजिराची सासू तिचा कारभारी भिकारीखान होता त्याचा व तिचा पेच पडोन त्यास केद केले सेवटी मृत्य पावला बलनाइकी खीनाइकी बहनाइकी जाहाली जिकरीखानाचा चुलत भाऊ अबदुलाखान याणे अटकेपलीकडे जाऊन अवदाली याची फौज आणिली शहर कुटले गेले अमलही अवदाली याचा जाहाला फौजही जमा होत जाते मीर मनूची वाइको तेथे गुतली व वजिराची वाइको तेथे गुतली चाणी आणावयाचा उद्योग केला परंतु अनकूल न पडे अवदाली हिंदु-स्थानचे पातशाईचे पात्र नाही परंतु घेथील हे अवस्था श्रवण केल्यावर काये आशा निर्माण होईल हे न कले म्हणोन लिहिले ते कललें या उपरीही तिकडील येईल वर्तमान ते लिहीत जाणे [नि.*] जाणजे छ १७ सफर सुा सात खमसेन मया व अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

पौ छ ७ राखर

ले. १८१ }
सु. ११५६ सफर १७ }

श्री

{ श. १६७७ कार्तिक वद्य ३
इ. १७५५ नोव्हेंबर २२

पुा गजश्री चापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी श्रीमंत राजश्री दादासाहेब जाते समई आज्ञा केली कीं मेरटे वगैरे जिरानी सरकारच्या अँवजी दिव्हे तेथील अँवज तनखेदारास देऊन हुजूर घेणे

त्यास दादासाहेब गेलियावर खालसेवालिच्यानी कुचीद केसे तेव्हा सिध्दी व गैर जमाव करून प्रांत जल्फ केला तेव्हा देहावर येऊन आणशपत केली तुमचा रुपया फिटेतो प्रां मजकुरीं उपसर्ग करणार नाही म्हणोन करार केला आम्हीं श्रमसाहास करावयास चुकत नाही रुपा करणार स्वामी समर्थ आहेत म्हणोन लिहिले ते कलले उतम आहे तुम्हीं मातबर सेवक सरकारकाम आढललिवांस करावेंच करावें:.....तेथे हे माहाल तों तुमच्या निसवत तुम्हीं निर्वेध करून घेतले उतम आहे [नि.*] जाणिजे छ १७ सफर सुा सीत समसेन मया व अलफ [नि.*] बहूत काथे लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पौ छ ७ राखर

ले. १८२ } श्री { श. १६७७ कार्तिक वद्य ३
सु. ११५६ सफर १७ } इ. १७५५ नोव्हेंबर २२

पुा राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गोसावी यांसि

उपरी मेरठे व गैरे माहालच्या अैवजी राजश्री धोडावा नाा व सिलेदार व गैरे चास अैवज देविला त्याचा मजकूर विस्तारे लिहिला कीं अैवज त्यास पावता जाला म्हणजे स्वामीच्या दर्शनास चेतों या प्रांती फौज नाही चाजमुले अंतरवेदीत दंगे बहूत श्रीरुपेने अैवज चांस पावेल म्हणून लिहिले ते कलले अैशास वराताप्राो अैवज ज्याचा न्यास पावता करावा व तुम्हीं चिरंजीव राजश्री दादाजवल करार केला त्याप्राो दर्शनास चावे अैसे असता दिवसगत लावणे उतम नाही तुम्हीं मातबर सेवक तुमच्या रीतीभाती सालसपणास ह्या गोष्टी दूर आहेत अतःपर मेरठे व गैरचा अैवज वरात-दाराचा वरातदारास पावणे राहिला अैवज त्याची वाट करणे दर्शनास यणे [नि.*] जाणिजे छ १७ सफर सुा सीत समसेन मया व अलफ [नि.*] बहूत काथे लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पौ छ ७ राखर

ले. १८३ } श्रीवरद { श. १६७७ कार्तिक वद्य १२
सफर २५ } इ. १७५५ नोव्हेंबर ३०

तीर्थस्वरूप राजश्री बापूसाहेब व राजश्री दादासाहेब वडिलांचे सेवेसी

बालकें पुरुषोत्तमाने व दिवाकराने कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती येथील क्षेम तागाईत छ २५ माहे सफर जाणोन स्वानदोच्छव लेखन आज्ञा करीत गेले पाहिजे यानंतर वडिली पत्र छ २१ माहे मजकूरचे पत्र पाठविले ते छ २४ मिनहूस पावले त्यात कितेक विचार लिहिला तो कलला लिहिले कीं दिनानाथ सुखरूप पावला व त्याने कितेक सांगितले त्याजवरून मन्हाठी फौज चाकर ठेऊन पाठवितो फतेसिंगासही

पैगाम केला आहे वनल्यास त्यासही पाठऊन देऊ व आणीखही पथके शोध पाठवितो व बाकीचे तैनाती उरले आहेत तेही पाठवितो व कोवेलेवाले पांच ठेऊन पाठवितो म्हणून लिहिले तर बहून आपूर्व आहे कोवेलेवाले पाचसा आणखि पथके फतेसिगासहवर्तमान हजार बारासे ठेऊन बाण ज्यजला व गें सरंजाम दिनानाथाबरोबर देऊन त्वरेने पाठविले पाहिजे विलंब न करावा व लिहिले की केवळ फोजेच्याच भरी पडो नव्हे म्हणून लिहिले ऐसियासी माहा रुपया वसूल करून श्रीमतास पोहचता हाये व आविलिविले कार्य सिधीस प गोस्टीचीच चिंता आहे परंतु लाब्यार होऊन फौज ठेवावी लागते आमल सु जालियानंतर फौजेचे आगत्य नाही जैसे आसोन ठेवणे जाले तर बाहेर उ करून चालू कुतुबखानाने खिजण्यास फौज पाठऊन आमल केला नजीबस चिंतांत शामली किराणा सोडावयाचे नाही विना दबाव कोणी मानितेसा पदार्थ -र साम दाम दंड करून दबावेकरून घेऊ कुतुबखानाने केवळ माचोदीवर आला श्रीरुपेने व वडिलांचे आसीर्वादे मारून घेतो आज त्यारुखेच सानआठा को कूच करून जातो दोती रोजानी त्याचा आमचा मुकाचिला होईल श्रीरुपेने व लांचे आसीर्वादे मारून घेतो वडिली जे काही पथके मिलाविले आसतील ते पत्रद पाठऊन द्यावी बाण पत्रदर्शनी*] पाठऊन द्यावे हैगई सहसा न करावी व मेघरा समागमे पत्र पाठविले आहे ते जर श्रीरुपेने काम जाले तर पाचसात हजार म ठेविलिया कार्यांस येतील वडिलां बाण पत्रदर्शनी पाठवावे बाणाची निकड.....

ले. १८०
खल ९

श्री

{ श. १६७७ मार्गशीर्ष शुद्ध
इ. १७५५ डिसेंबर १३

राजाश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर मा गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय वु लिहिणे विशेष सांप्रत तुमचे पत्र येऊन वर्तमान कलत नाही तरी दिलीतील व जा व पटाणाचे व राजश्री जनकोजी सिंदे व गैर वर्तमान साविस्तर वरचेवरी लेहून पाठ जाणे इकडील मजकूर तरी पुणियाहून मजल दर मजल आमचे येणे रुण्णातीरी ज येथे चिरंजीव राजश्री दादाचे लग्न करून चिरंजीवाची खानगी हिंदुस्थानात राजश्री मल्हारजी होलकर फौजसुधा खाना करितो फौजेचीही समजावीस होत उ येथून निघालियावरी मजल दरमजल त्याप्रांती येऊन दाखल होतील गुंता नाही [नि जाणजे दत्तवाचे बहूत साहित्य करणे वरकडही जी जी आज्ञा चिरंजीवातीं होती ते सर्व स्मरण करून करणे वरचेवर वर्तमान लिहीत जाणे छ ९ रविलावल काये लिहिणे [च. *] लेखन। सीमा

पा छ २(?) रविल

ले. १८५

}

श. १६७७ माघ

इ. १७५६ फेब्रुवारी

मरहाटे आहेत ज्याची ज्याची जे जे पदे आहेत ते त्याची त्यास द्यावी व राज्यास काढून अभिशक करून राजी बसवावे ज्याप्रा राजा सागल त्याप्रा पहेल्यासारखी वर्तणूक करावी ह्या गोष्टी सर्व नानासाहेबी माने केल्या त्याजवरून मल्हारराव सळूकाचे पैगासास मोगलाकडे व घोरपड्याकडे गेला आहे आझून काही निर्गम जाले नाही राो नारो शंकर व समसेर बाहादर या दोघास दाहा हजार स्वारांनसी मारवाडात रुसकत केले नारू शंकर तो कुचे करून शासीस आले समसेर बाहादराची मार्गप्रतेक्ष्या करितात समशेर बाहादर बन्हानपुरावर पडला आहे त्यास फिरून माघारे बोलाविले आहे मारवाडात जाणे होत नाही देसी फार हंगामा आहे सर्वांच्या चितात की पेशव्यास पाताली घालावे संबाजी राजाही फौजबदी करून सातान्यास येणार व सैना खासखेल फौजबंदी करून गुजरात प्राती जाणार येसाच चहूकडून गुलगुला उठला आहे पाहावे बहूतचे भागे आहे ईस्वर काये करील हे न कले हे वर्तमान जवानी शासीत आवेकिले म्हणून साो लिहिले आहे खरे लटकें ईस्वर जाणे परतु दक्षणेस मुजरद जोड्या पाठऊन वरचेवर इकडली खबर घेत जाणे बहूत काये लिहिणे हे विज्ञाप्ति

राो भिकाजीपंत द्वाजी स्वामीस सां नमस्कार विनंती की स[दै]व रूपापत्र पाठऊन संतोशवीत जाणे व तुमचा गवकरी बोकील कासीस गेला होता तो आला शासीत आम्हास भेटला त्यास तुमचे भावाचे वर्तमान पुसले तो म्हणाला की त्याचे कोटे ठिकान लागत नाही याप्रमाणे भाशन केले साो कलावे

ले. १८६

जवळ २४

}

श्री

}

श. १६७७ माघ वद्य १०

इ. १७५६ फेब्रुवारी २५

भरोंसा वाट.....यांसही सर्वप्रकारें आम.....शई अवश्यक आहे..... घेतद्विशई पंडित मारानि.....पाठविलेंच आहे आणि तुम्हा...कडील अगत्यवाद आहे औशियास [तु] मचे लिहिल्याप्रमाणे दरबारखर्चास औवज पाठवावा त्यास आम्ही सांप्रत राजश्री पंतप्रधान यांसमागमे सावनूरप्राते मोहिमेस गुंतलो आसो आपले तालुकियांत गेलियावरी सरबराह होऊन येईल चिंता नाही प्रस्तुत आपला आमचा कांहीं दुसरा विचार नाही मतालव पूर्वी याददास्त पाठविली आहे त्याप्रमाणे सिध जाहालेच असतील तरी गोसावी यांनी आमचे तर्फेने आपणाकडून पंचवीस हजार रुपये पावेतो दरबारखर्च करून कागदपत्र घेऊन आम्हाकडे पाठऊन यावे आम्ही नागपुरास गेलियावरी.....येऊन पावतांच लिहिल्याप्रमाणे औवज आपणाकडे पांवता करू येविसीं अंतर होणार नाही राजश्री लक्ष्मण देवाजी यांस आपले जा... सविरां ठेविले आहेत लिहिल्याप्रमाणे अनमान न करितां खर्च करून कार्यसिधी

करून पाठविली पाहिजे वरकड अर्थ मारानिलेच्या पत्रां लिहिला आहे त्यावरून कलें येईल राा छ २२ माहे जमादिलवळ [नि.*] बहूत काये लिहिणे हे विनंती [वा.*] मोर्तब । सुद

[पाठीवर डाव्या हाताचे कोपऱ्यांत पुढील अष्टकोनी शिक्षा*] श्री । श्री शाहुरा । जपदांभोजभ्रम । राधितचेतसः विं । वात्मजस्य मुद्दे । पा राघवस्य । विराजते

ले. १८७

सु. ११५६ जखर ६

}

श्री

{

श. १६७७ फाल्गुन शुद्ध ७

इ. १७५६ मार्च ८

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव स्वामी गो यासि

पो बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष बंगालियाचा तनख्याचे वसुलास राजश्री राघो नीलकंठ पाठविले ते श्रीकाशीस गेले आहेत त्यास शाहामतजंग पातशाही दिवाण बंगालियाचा त्याचे नावे तनख्याचा परवाना होता तो मेलियावर माहाबतजंगस दिक्कत ध्यावयास जागा जाली याजकरितां हुजरून पातशाही दिवाण ठरला असेल त्याचे नावे परवाना व माहाबतजंगाचे नावे ताकीदपत्र घेऊन राघो नीलकंठ याजकडे पाठवणे जर दिवाण ठरला नसेल तरी माहाबतजंगासच वजिराचा हसबलहुकूम व जमदास याचे पत्र येसे घेऊन मारानिलेकडे पाठवणे [नि.*] जाणजे छ ६ जमादिलाखर सु॥ सीत खमसैन मया व अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे हे विनंती पो छ २१ रमजान

ले. १८८

सु. ११५६ जखर ९

}

श्री

{

श. १६७७ फाल्गुन शुद्ध १०

इ. १७५६ मार्च ११

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव स्वामी गोसावी यांसि

पो बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष सरकारच्या फौजा त्या प्रांती नाहीं येसे वजिरांनी पाहून अंतस्वेदातील अमलास फितूर करून सैद अस्कर अली व गैरे यास मनदा देऊन पाठविले त्याणी घेऊन सकुराबादचे ठाणे घेतलें तेव्हा राजश्री गोविंद बलाल व हरी विठल यांस तिकडे जाणे प्राप्त जालें याची व त्याची लडाईं होऊन त्याचे पारपत्य चागलेंच जाले अशास आमचा व वजिराचा श्रेह चालत आला असतां त्यांणी आमच्या माहालाची घालमेल करावी हे त्यास उचित नाहीं व तुम्हीं तेथे असतां अशा

गोष्टी व्हाव्या हेही योग्य नाहीं अतःपर तुम्ही वजिरास उत्तम प्रकारे सागोन चालत आल्या श्रेहाची अभिवृद्धी होवे ते करणे [नि.*] सारांश हाच की सरकारचे अमलात दिकत न पडता सुरलीत चाले ते गोष्ट करणे तुम्ही तैथे असता ह्या गोष्टी सहसा होऊ न घ्याव्या हेच तुमची वकिलीची शर्त आहे. चाउपरी लिहिल्याप्रो जलदीने अमलात येई ते करणे जाणजे छ ९ जमादिलाखर सुा. सीत सप्तमसैन मया व अलफ [नि.*] :वहूत काये लिहिणे हे विनंती
पौ छ ६ सवाल

ले. १८९ ✓ } श्री { श. १६७७ फाल्गुन वय १३
[उत्तरी] चैत्र वय १३ रवि. } पौ छ १ रजव { इ. १७५६ मार्च २८

श्रीमंत [मो. जा*] रो वापुसाहेब व तो रो दादासाहेब स्वामीजीचे सेवेसी

सेवक चरणरज धर्मराव तमार्जा व बालाजी गोविंद कृतानेक साँ नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल चैत्र वदी १३ रविवार जाणून स्वामियानी स्वकुशल लेखन आज्ञा केली पाहिजे विशेष साहुकारी पत्रं आली जे जालोर, निकामी जाहली जालोरेंत रामसिंगजीचा अमल जाहला सिंदे कूच दरकूच करून श्रीपुष्करास पावले काही येक दिवस पुष्करी राहून पुढे कूच करून ये रुतें येणार राणोजी भायेटें व नरसिंगराव हे उभयेता वेगले वेगले होते ते या दिवसांत सामरेनिकट येकत्र जाहले चेजेमुले काही येक स्वस्थता भासली असे येकत्र व्हावयाचे कारणे न जाणिले व शमशेर बाहादर उजेनीनिकट पावले म्हणून वर्तमान साहुकारी अले व उजेनीतून खरचानिमित्य बाहादर मजकुरानी लक्ष रुपये घेतले कूच दरकूच जनकोजी सिंद्यासमीप येणार याप्रो वार्ता विशेषात्कारे असे राजेश्री पेमसिंग गोमावत गडावर हेते शरीरेकडून रोगी हेते त्यास कालचे दोन प्रहरां रात्रीस काल पावले सर्वास कारणे काल यांचे प्रकारें लिहिला होता अकस्मात मृत्यू पावला मनुष्य वहूत थोर लौकिकी स्वामी कार्या रत हेता भावी बलोतर प्रभुच्या मनास अले तैसे त्याने केले या गोष्टीने लाहन थोर वहूत करून दिलगीर जाहले व अहेत रूपराम कठारा व हेमराज कठार हे दोघेही येऊन वदनपुत्र्यांत आपले धण्याचे बागांत उतरले त्यास श्रीजीची भेटी घेऊन येकादों दिवसां रूपराम तर टिक्रा वगैरे घेऊन रो, जनकोजी सिंद्याकडे जाहील व हेमराज येथेंच राहील याप्रो वार्ता असे करोलीवाला व सरदारसिंग नरूका पाहवे या उपरांत काही येक दिवस राहतात किंवा रजा बरजा रुकसत घेऊन स्वस्थानास जातात जे काही अमलात येहील तदनरूप विनंती केली जाहील साहेबाची अर्जी श्रीजीचे हजर गुजरली, तेणेकडून वहूत राजी राहले व दर जबाबही अर्जीचा साधून सेवेसी पाठविला असे अवलोकनेकडून कळू येहील राजे अहेत ज्या गोष्टीने राजी राहेत त्याप्रकारे राजी राषणे स्वामीस योग्य मागती दर जबाबी अर्जी निपट हितवादेकडून लिहून पाठविले पाहिजे की पत्रापत्री सिलसिला गर्म असल्या अलबत काहीना, काहीना समयोचित

कारणीक होहील यांत संदेह नाही चिरंजीव राो बाल मुकुंदजी विशही प्रतिउतर लिहिले असे श्रीमंताची रुपा पूर्ण जाहल्याच लौकिकास येतील सर्वप्रकारें मनोधारणा सेवकजनास्तव जरूर प्रतिउतर अतिसामतेचे इनायत केले पाहिजे व राो सिंचाकडील राो रामाजी भाऊकडील पत्रें रवाना केली असेत प्रतिउतर अल्या सेवेसी पाठवीत वहुत काये लिला विस्तारेंकडून राो रामचंद्र त्रिवक विनंती करतील त्यावरून कळू येहील वहुत काये लिहिणे रुपालोभें प्रतिपालले पाो हे विनंती

ले. १९०
रजव २७

}

श्री
पै छ २१ रमजान

{ श. १९७८ चैत्र वद्य १४
इ. १७५६ एप्रिल २८

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव स्वामी गोसावी यांसि

पाो बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकथि कुशल लिहीत जाणे विशेष वहुत दिवस तुमचे पत्र येऊन तिकडील वर्तमान कलत नाही तरी सविस्तर लिहिणे इकडील वर्तमान तरी राा मुरारराव घोरपडे व सावनूरकर पठाण यास सावनुरात कोडिले गाव जेर जाला नवाब सलाबतजंग वराडांत जात होते ते मजल दर मजल आमच्या मदतीस येऊन पावले त्यास घोरपडे व पठाण फारच तंग होऊन शरण आले सावनूरकर पठाणांनी निम्मे मुळीक व अ [मो. जा.*] लक्ष रुपये दिव्हे घोरपडे यानी चाकर होऊन चाकरी करावी पुण्यास यावे यापाो तह जाला नवाब येथे आल्यावर याच्या व आमच्या भेटी येक दोन वेला जाल्या नवाब आमच्या डेन्यास आले होते फारच श्रेह ममता धरितात अतःपर करनाटक प्रांतीचा संडणीचा निर्गम करून सत्वरच देसी यावयाचा विचार होईल. [नि.*] तिकडील सर्व वर्तमान जलद लिहीत जाणे छ २७ रजव हे विनंती

ले. १९१
मोहरम १९

}

श्री

{ श. १९७८ आश्विन वद्य ६
इ. १७५६ आक्टोबर १४

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव स्वामी गोसावी यांसि

पोष्य बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लेखन करीत गेले पाहिजे यानंतर वजीर बाहेर निघोन अंतरवेदीत जावे सरकारचा अमल उठवा [वा*] वा उदेशे फौज जमा...तुम्हीं त्यास वरचेवरी स्मरण देऊन अैसी गोष्टी होऊ न यावी ते न करिता अैसे बजिरानी योजिले म्हणोन विदीन जाले तरी हे गोष्ट काही कार्याची नाही सरकारचे अमलास सलल करावी हे त्यास उचीत नाही तरी याउपरी केली मसलत मना करावी चिरंजीव राजश्री दादाजी

रवानगी जाली तेही लोकरीच येतील पुढे त्याजपासून कितेक उमदे मनसुबे व उमदी उमदी कामे करून घ्यावी हा मनोदन (च) अमचा असता हे गोष्ट अरामिली तरी उत्तम नाही ज्यात सरकारचे अमलास उपद्रव न लागे ते गोष्ट करणे [नि.०] सरकारचे मुलकास तिलमात्र पेच न पडे ते जरूर करणे छ १९ मोहरम हे विनंती

पो छ २७ रावळ

ले. १९२

सु. ११५७ सफर ९

श्री

{ श. १६७८ कार्तिक शुद्ध १२

{ इ. १७५६ नोव्हेंबर ३

राश्रश्रिघा विराजित राजमान्य राजश्री वापूजी माहादेव व दामोदर माहादेव गो वासि

सेवक वालाजी वार्जाराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष विजेदुर्ग इंग्रजेजानी वेइमानी करून ठेविला देत नाही असेच जाहाले होते त्यास आपले गुते उरकल्यावर किला देतो असे तोडी बोलत व लिहीत गेले त्यास सरकारतर्फेने त्यासी विरुध न करितां त्याणी वेइमानी केली ते त्याचे पदरी घातली व येथील कितेक प्रकारे आच सोसून परिणाम लागणार नाही हा सर्व अर्थ त्याणी चितात आणून मातबर इंग्रज हुजूर पाठऊन किला द्यावयाचा करार करून छ ३ सफरी किला सरकारात फते जाहाला हे संतोपाचे वर्तमान कलावे यास्तव लिहिले असे [नि.०] जाणजे छ ९ सफर सुा सवा सप्तमसैन मचा व अलफ [नि.०] वहत काये लिहिणे [व.०] लेखन । सीमा

पो छ २१ रावळ

ले. १९३

जवळ ५ बुध.

॥ श्रीशंकर

{ श. १६७८ माघ शुद्ध ६

{ इ. १७५७ जानेवारी २६

श्रियासह चिरंजीव राजश्री नाना व तात्या चांसि

वापूजी माहादेव कृतानेक आसीर्वाद उपर येथील कुशल ता छ ५ माहे जमादिलवल बुधवार मुकाम दिली जाणून स्वानंदोछव लिहीत जाणे विशेष तुमचीं पत्रे दोघांचे हातचीं दोन मधुरेस पावल्याची जासुदाबवार पावली वर्तमान सविस्तर विदित जालें तुम्हांमागून चिरंजीव राजश्री दादास रवाणा केलें देवदित खुशालचंद सोर सांगातेच होते श्रीरुपेने तेही पावले आसतील ते तुम्ही सर्व येकत्र जाल्यावर कोठे राहायाचा निश्चये ठहरला काये जाले तें लेहणे दिलीचे वर्तमान तर नवाब वजीर व खानखानां आपलाले संमुदायेसहीत शाह आबदालीस जाऊन भेटले...माणसास न... गर कसे म्ह ...त शाहवलीखा वजिराचे णी ... नादरशाहचे वेलेस महमदशा कोणी आलमगीर सानी आहेत किल्यांत व...कुल बंदोबस्त आबदालीचा जाला मुंगीस ...हीं छत्र तरख्त फर्श फरूश सायेबान आदिकरून जलूसची तयारी करविली सिध-

जाली पाहावे कोणत्या दिवसी किल्यांत दाखल होऊन तरुती वसतो व तदनंतर कांवे करितो हे पाहावे नजीवरवां आज्ञेप्रमाणे पटपडगंजावर जाऊन उतरला रसदेच्या आणवायास जाहानखान पार होता तो आज आज्ञेप्रमाणे चमुना उतरून दक्षणतीरिं पटपडगंजाचे मुकाबल्याने कांही बारापुल्याजवळजवळ येऊन उतरला शाहचा मेहुणा सत्रा हजार स्वारां [सी*] ... हून काल आला त्यासही आज्ञा जाली आहे की...देच्या...वर जाऊन उतर नजीव...हद...सनचंद हे जाहानखाना...ने...किफायेत करून...भेवायास प्रवर्त...बहुतकरून तों...शहर...व जालें, राहिल्यां...चे व लुटीचे भये...हने...धली आतां किशनचंद...भय...निर्माण जाले आहे या...[वर्त]मान तर कु[ल टा*]णी उठलीं येक मेरठेंत हजार पांचसें राऊत जमा जाला आहे ते बलकटीने आहेत सरावेकर व सिरधनेकर अद्याप ठिकणीच आहेत तिकडे फौजाही गेल्या नाहीत परंतु मुलकाची कांच खुलून गेली तेथे मेरठेत त्यांस भक्षायास नाही तहसील बंद येथे आम्हांस कवडी नाही पांच पांच फाके होतात वकालत तों राहिली येशा संकटांत किमर्थ राहिले म्हणाल तर चिरंजीव दादाने मोठ्या शहाणपणे हे माहाल मेलविले दोन वर्षे याजवरच योगक्षेम जाला व पुढेही हेच उमेद राहिली न येजमानाकडील आथा न पातशाहकडील या दुराशेस्तव राहिली त्यास याकूवअलीखानाचे विद्यमानाचे दोन तीन रकमा समाधा [नांच्या*] व दिलजमईच्या आल्या याकरतां खान मजकुराचे विद्यमाने शाहवलीखानाची भेटी घेतली उठून ... मजोसी व खातरजमा केली व फार समाधा ...बोलला की वसवास खाऊन सर्व शाहजाहानाबाद गेली तुम्हीं आमच्या वचनावर राहिले तेणेकरून बहुत कामे जालीं कोणती म्हणाल तर तुमच्या धण्यापासिं तुमचा मुजरा जाला कीं सर्व गेले व हे राहिले या गोष्टीने आमची व शाहची फार खुशी जाली या गोष्टीने गोचा तुम्हीं शहनशाहची व आपल्या खावंदांचा सलुकाचा डौल कायेम ठेविला व हे पातशाहत तर आमची मौरूसी आहे काहींक दिवस आम्हांपासून गेली होती ते ईश्वर हकदाराचा हक पोंहचाविला आम्हीं उतर दिधले कीं तुम्हीं आमच्या जलालुदींपासीं वालले होते कीं जें याकूवअलीखानां बोलिले ते माझी जुवान जाणा शाहची जुवान जाणा व दोन तीन रकमा पैहम आल्या व खान मशारनिलेवर आमचा बलकी आमचे दो लक्षा फौजेचे सरदारांचा येतकाद यानी भातभातची निशां केली त्या...

ले. १९४ }
जखर १५ सोम. }

श्रीराम

{ श. १६७८ फाल्गुन वद्य १
इ. १७५७ मार्च ६

सहश्रम्ये चिरंजीव राजश्री नाना व तात्या दासि
प्रती दामोदर माहादेव रतानेक आसीरवाद उपर येथील कुशल ता छ १५ सोमवार
प [हि*] ली प्रहर रात्र माहे जमादिलाखर मुकाम कांच येथस्थित जाणौन श्वकीये

लिहिणे विशप कासिदावरोचर पत्र पाठविले ते छ १२ पाऊन परम समाधान जाले लिहिले की तीर्थन्वरूपाचा पुणरजन्म जाला त्यासि श्रीचे रुपेण आपल्यास प्राण भेटला आज्ञापत्री लिहिण्यात येत नाही श्रीणे थोर रुपा केली ये... चिरंजीव गणपतराव यांसि आणूण आम्हाकडे पाठवले पाहिजे म्हणजे सर्व गोष्टीणे समाधान होईल चिरजीवकडील पत्र येऊन वर्तमान कलत नाही कासीद येथून पाठविले होते त्याजला मार्ग न फुटे म्हणऊन आनूपशहरावरून फिरोण आले येकिल्यात आले कीं वावूराऊ व गैर शहरचा बंदोबस्त करून राहिले आहेत तर हे गोष्ट सोटी त्या लेकरास हरप्रकारे आम्हाकडे पावते केले पाहिजे तुम्ही आपले वर्तमान सविस्तर लिहिले पाहिजे दिर्लाकडील वर्तमान काये आहे दुस्टाचा इरादा पुढे काये आहे कोणत्या मनसुव्यावर बसला आहे राजश्री समत्तर बाहदर काये करितात जाटाचा मनसुचा काये आहे हिमत को [णा] स येते कीं नाही इकडेही गडबड फार आहे [लो] क दहशत तातात आयेकिल्यात आले कीं पटाणाची फौज मथुरेस होऊन गेली हे वर्तमान सर्व विस्तारे लिहिणे तुम्ही आपले वर्तमान वरचेवर लिहीत जाणे तीर्थन्वरूपाकडील वर्तमान वरचेवर आणवीत जाणे भरतपुरी काये मनसुव्यावर बसले आहेत सर्व लिहिणे आमचे वर्तमान तर आज बीस रोज कोंचस खुरमशाह फकिराजवळ बसलो परंतु तिलतुल्या काही उपयोगास येत नाही दिवसेदिवस आधिक आहे या प्रांती कोन्ही वैदही उतम नाही वडिलाची आज्ञा दक्षणाची येईल तर उतम आहे फिरगी बेय मेलऊन उपाये केला जाईल दिलीत कोण कोण बाहण राहिले मेरठेकडील काये वर्तमान आहे हे लिहिणे पंचमी जालिचावर कूच करून सासीस जाऊ कलले पा [नि.*] [हे आ] सीवद पाो छ १९ जमादिलास्र

ले. १९५ }
रजव ७ }

श्री नकल { श. १६७९ चैत्र शुद्ध ८
पाो छ १ सावान { इ. १७५७ मार्च २८

राजश्रिया विराजित राजमान्त्र राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी चासी

साो रघुनाथ बाजीराव नमस्कार उपरी येथील कुशळ जाणून स्वकीये लिला विशेष तुम्ही येक दोन पत्रे पा(पा) प्रविष्ट जालीं इमाडुलमुलक या दिवसांत बहूतप्रकारे च्याहातात व ठाकूर सुरजमल यानीं पटाणासीं स्वर्धा लाऊन आपले ठाणियाचा बंदोबस्त करून आहे कुमकेस लवकर यावे हा हेत फारच धरितात याचा बयान तुम्ही विनंतीपत्रीं लिला तो आक्षरशः आवगत जाला यास आम्ही जलदीने फौजेचा जमाव करित आविलेंचें येतच आहो ठाकूर सुजानसिंग यानी जोरा धरून पटाणासी..... बलकाविली.....दीने आपले जागाः कायम आहे या गोष्टीचा आम्हास बहूतच संतोष न्यास आम्ही व जाट येसे व आणसी रजवाडे जे मिळतील ते मेलऊन पटाणासीं मुकाबला करावा हाच इरादा आहे त्यास इतका जमाव पडे तोंवर मासपक्ष

लागेल तो पावेतो तुम्ही जाटास उचेंजन देऊन त्याची खातरजमा उतमप्रकारे करून राखणे सुजानसिंग कायावाचामनसा आम्हासी स्नेह धरितो व त्याप्रां आमलातही आणील व पुढे जोरा धरून पटाणासी जुझावयासी कायम राहिल हा भरवसा आहे त्यासी थोडकियाच दिवसांत ह्या गोष्टी आमलात येतील पटाणाने तूर्त चेका करून दिलीतील व गैर लोक कोतांदिशांचे मेलऊन कलहास प्रवर्तला आहे याजकरितां त्याचें पारपत्य उतम प्रकारे करावे लागते मुकाबला करावयासी भारीपणे गेले पाा याजकरितां आपली फौज सा अताजी माणकेश्वर चिरजीव समशेर वाहादर व सा नारो शंकर हजूर बोलाविले आहेत ते येतील आणि भारी होऊन पटाणावरी चालोन येतो मुकाबला करून थंडा करितो तुम्ही गाजुदीखाचे व नजीबसां व गैर लाहाणमोटे सरदार दिलीतील व पटाणाबरोवरील व आवदालीचा वातर्मा पै दरपै राखोन वरचेवर लिहीत जाणें खांसा स्वारी सांप्रत जैपूरचे तालोकियांत आलिचां आनि-रुधसिंग बलकवाडियास बोलाऊन राजेश्री महारजी होलकर यांजकडील फौजेसी कलह लाऊन राहिला आहे याजकरितां तूर्त त्याचे पारपत्य कर्तव्याचा विचार आहे दोनच्यार दिवसांत या कामाची रफेदफे होऊन त्या प्रांती येतो पटाणाच भारी मनसबा प्राप्त जाला त्याजमुळे राो जनकोजी सिदे व राो दताजी सिदे व राो मुधोजी भोंसले व राा येशवंतराव पोंवार व राा रायाजी पोंवार व पाटणकर व गैर पतकें तीस पसतीस हजार फौज रवाना जाली आहे लवकर येतील सुजाउदौले वाहादर यांस व गंगापारचे रोहिले व वारचे रोहिले व गैर यांसी रजवाडेयांसी यावयाविपई पत्रें पाठविली आहेत सर्व आवघे जमा करितो आणि उतम प्रकारें पटाणाचें पारपत्य करावे हाच इरादा आहे जाणिजे छ ७ रजब बहूत काये लिला लेखन सीमा

ले. १९६

सु. ११५८ जवळ १९

श्री

{ श. १६७९ पौष वद्य ६
इ. १७५८ जानेवारी ३०

अखंडित लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य राजश्री मोरो विनायक काादार पाा नासिक गोसावी यांसि

सेवक रघुनाथ बाजीराव नमस्कार सुा समान सप्तसैन मया व अलफ राजश्री चापूजी माहादेव वकील याची घरे कसवे मजकुरी आहे त्यास मारानिलेचे घरावरी चौकीस च[स*]वणे म्हणौन पेशर्जा आज्ञा होती त्यास हालीं मारानिलेकडील कारभार सरकारांत विल्हेस लागला याजकरितां याचे घरची चौकी उठविली असे तरी तुमचे निसबतीची माणसे चौकीस असतील त्यास उठवणे आणि घर याचे हवाला करणें पगतील वस्तभाव जे असेल ते याचे हवाला करणें कदाचित काही तफरका वस्तभाव जाली असेल ते सोध करून ठिकाणी लाऊन याची यांस मापारी देणे [नि.*] जाणिजे छ १९ जावळ [नि.*] आज्ञा प्रमाण [च.*] लेखन।सीमा [पाटीवर*] दार

ले. १९७ } श्री { श. १६७९ पौष वद्य ११
सु. ११५८ जवळ २४ } { इ. १७५८ फेब्रुवारी ४

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसी

सेवक रघुनाथ बाजीराऊ नमस्कार उपरी वेधील कुशल जाणोन स्वकीये लिहिणे विशेष तुम्ही विनंती केली की आपण बेक्रेड वर्तणूक केली याजमुले स्वामीनी सरकारची नजर वीत लक्ष रुपये मजवर टाविले त्याप्रा मान्य केले आहेत याची करारमदाराची यादी अलाहिदा आहे त्याप्रमाणे भरण करून देऊ परंतु याउपरी आणती काही जाजती मजवर न हाये ते करावे म्हणोन त्याजवरून हे पत्र तुम्हास सादर केले असे तरी सद-
रहू वीस लक्षाचा मुदतीवर [हु*]कम भरण सरकारात करणे यासिवाये जाजती आजार लागणार नाही चेकनिटपणे चाकरी करून सुसुरूप राहाणे अभये असे [नि.*] जाणजे छ २४ जावळ सुा समान समतेन मया व अलफ [नि.*] वहुत काये लिहिणे [व.*] लेसन । सीमा [पाठीवर*] चार

ले. १९८ } श्री { श. १६८१ चैत्र वद्य १२
चैत्र वद्य १२ } नकल { इ. १७५९ एप्रिल २४

श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] दादासाहेब स्वामिचे शेवेसी

विनंती सेवक अंताजी माणकेस्वर कृतानेक साा नमस्कार [विज्ञा]पना सेव-
काचे वर्तमान तागाईत चैत्र वद्य १२ द्वादसी [मु]काम करनाल यथास्थित असे विशेष स्वामीचे अज्ञापत्र चिरंजीव दाजीवा याणी फालगुण वद्य ९ नवमीचे पुण्याचे मुकामीचे पाठविले कापु (१) फालगु [न*] वद्ये ११ बेकादसी श्रीकुरुक्षेत्रीचे [मुका]मी पावले तेथे अज्ञा वहुत इतराजी करून विस्तारपूर्वक लिहिली की अद्याप येणे होत नाही येसियासि सेवकाचा अपराध काडीइत्का नाही सेवकास तीन अज्ञापत्रे सादर जाली की राजश्री दताजी सिंदे व राा जनकोजी सिंदे ज्या प्रकारची गणती घेतील [ते]सी यावी व दिल्लीची वाजपूस व माहालाची वाजपूस वजिराकडील जमा वसूल वाकि हे फडशा करून येणे यांचप्रकारे सिंदे आम्हास तागादा करून सांगू लागले आम्ही मान्य केले की आजीच आमचा फडशा करून अज्ञा देणे त्याणी आपल्या कामाकाजामुले आम्हांस दिल्लीस निरोप न देता लाहोर प्रति नेले नित्य दोन प्रहर रात्रपर्वत निरोपास वसून पाहिले परंतु निरोप न देत च्यार कामे [त्यांचे] जिमेस त्याचा फडशा तरी जालियावाचून उगेच उठोन येता नये मग सरहदेस गेलो तेथे सदीपवेगाकडील इजाफियाचे काम विल्हेस लाविले मग शेतट्ट नदीपार गेलो तेथे [आदिना]वेगाची स्त्री व धर्मपुत्र आणून त्याजकडील मृत्य पावलियाचे मामलतीचे विल्हेस लाविले आला जाट याजकडील विल्हेस जंबूच्या राजियाचे विल्हेम

लाऊन सावार्जा सिद्धे लाहोरापलीकले पाचा हजार फौजनसी रवाणे करून सारी कामे उलगाडून घेऊन माघारे नदी सतळूज उतरले ते दिवसी आम्हांस बोलाऊन आणून गणती घेतली गणतीच्या निष्पत्ती नानाप्रकारच्या... जैशा त्याच्या चिंतांस आल्या तैष्या घेतल्या वजिराकडील कारभारी समागमे होते व पुरुपोतमपंत वकील होते त्यांस दिलीच्या मिलकतीची खलघते येक मासपर्यंत केली मग त्यास निरोप दिल्ले त्याजपासून सरकारच्या येवजाची जमा वसूल चाकि सर्व करून घेतली तेव्हा चैत्र वद्य ७ आम्हांस स्वामीकडे राा केले चिरंजीव तात्या दीड मास दिलीस आला त्याची भेट नाही येथून निरोप घेऊन आजी दर रोज पधरा कोसाच्या मजली करून नित्य आज करनालेस आलो येथून चौथे रोजी दिलीस जाऊन वजिराची भेट उभाउभी घेऊन चिरंजीवांस भेटून त्याच्या हाती त्यास देऊन आम्हीं तीन च्यार मुकाम मात्र दिलीत करून मागती कूच दरकूच वारा कोसाच्या मजली येक मुकाम न करिता करून सेव(वे)सी येतो सिंध्यानी कामाचा फडच्या न केला उगेच उठोन कैसे चावे याजकरिता इत्के अपराध सेवकापासून घडले आता कोठे गुंता येका दिवसाचा राहिला नाही दरकूच शेवेसी आलो शेवकापासी फौज भारी होती सिंध्याचे फौजचेच कमकसर होती त्याची कामकाज होणे होते म्हणोन बोढीत नेले गणतीची व दिलीच्या कारभाराचा फडच्या माहालाचा फडच्याच न करीत असों ते थोर अपराध सर्व आमचेच स्तरे क्षेमा करणार स्वामी समर्थ आहेत गणतीचा फडशा त्यानी स्वार वहुत टाकून केला दिलीचे मिलकतीची वजिराकडील हिसेबाची सर्व माहाल अदीकरून केला त्याचा विस्तार राजश्री दत्ताजी सिद्धे चाणी शेवेसी लिहिला असेल अथवा मागून लिहितील त्याजवरून सर्व श्रुत होईल दुसरे स्वामिची अज्ञा की वजिरापासून काही मेलविता ते सरकारी न लाविता आम्हांवर फौजेची सिंध्या वाढविता वगैरे इतराजी करून बहूत लिहिले येसियासि गणमुक्तेश्वरी स्वामिच्या पायावर हात ठेविला आहे व स्वामिनी मस्तकी हात ठेविला आहे त्याउपर अतां स्वामीची भेट होईल आणि मग कचा हिसेव वजिरापासून पाचा रुपयाचा जागा अथवा पाच रुपये रोख अथवा येक वस्त्र जे असेल ते शेवेसी निवेदन { न } करी [न^१] त्यापेकीं येका रुपयाचे तफावत केला तरी स्वामिनीच आमचे मस्तकी हात ठेविला आहे आणि आम्हीं सोटे जालियांउपर स्वामिनीच आमचे पारपत्य करावे मग मुलाहिजा सर्वथा न करावा शेवेसी श्रुत होये मी दरकूच शेवेसी येतो या वेलेस स्वामिनी मजला अस्वास्तन दिव्हे आहे घात ग्वालेर आमची जागीर आहे तेथील येका रुपयाची कसर स्वामीस समजावयासि अंतर करू अथवा गंजवसोदे येथील अथवा वजिराकडील जे असेल तेथे येका रुपयाची प्रतरणा केली तरी मंग स्वामिनीच आपले हाते आमचे पारपत्य जरूर करावे मग आमची विनंती सर्वथा मान्य न करावी वजिराकडील माहाल साहा मेरठ-सुधा आम्हांकडे आहेत वरकड झाडून नजीबखान याजकडे आहेत त्याच्या इजारा

वजिरापासून करून आपल्या सरकारच्या येवजास लाऊन नेहमी घेतला आहे त्याज-
 वर वराताची नेमणूक करून दिल्ली पहिले अठ माहाल हेते त्यापैकी बुळाणा स्वामी
 असता नजीबखानानी घेतला होता मागून वजिरानी शामली सोडून घेतली चाकी
 मेरठसुधा माहाल साहा आहेत मेरठ व जलालाबाद व सरावा सिरधना बर्णावा व
 कांधला येणेप्रमाणे साहा माहाल त्याजखेरीज कोणही सांगत असतील माहाल ते
 त्यांस द्यावे वजिराचा इजारा साल दरसाल कर्जात लाऊन घेतला हात भागी गुंतला
 म्हणोन केले व इजारियासिवाये गांवाचे गांव फिरोन जमावंदी बांधली त्याजमुले
 इजारियासिवाये कसर अकारळी तेही सरकारची जमा केली आहे वजिरापासून येक
 रुपयाची जागा अथवा येक रुपया व माहालची कसर जाहागिरीची कसर मामलतीची
 कसर कुल मी सेवेसी येऊन समजाऊन स्वामीत व श्रीमंत माहाराज [मो. जा.*]
 पंतप्रधान साहेब चांसि प्रसन्न करीन तरी स्वामीचा चाकर त्याजखेरीज मादी अवक
 सावंद वाढवितल आणीक जे स्वामीची मर्जी असेल तेच करूं येका वखानसी घरा-
 वाहीर निघोन सरदारीचे कर्जही आणीक च्यार वर्ष बुडी माहन फेडीन परंतु माझे
 मुद्दई माझ्या मागे गोष्टी वाईट बोलतील त्या घ्यानास न आणाव्या मी येतो सर्व
 आपले कचे वर्तमान भमजावितो त्यात श्रीमंत माहाराज साहेब व स्वामी राजी जाले
 तरी उत्तम काडीइत्की कसर माझ्या समजाविल्यात सांगितली तरी मग तेच क्षेणी
 सावदाना आमच्या मुदयासि सरफराज करून सेवकाचे पारपत्य करावे म्हणजे
 सावदाना इनसाफ केलासा जाला आता सेवकाच्या यावयाविसी संवश जाला तरी
 दरकूच दो महिन्याची वाट आहे आठ दिवस दिल्लीचा मुकाम सवादो महिन्यात
 पुण्यास न पावलो तन्ही स्वामीचे मर्जीस वेईल ते करावे मधे मी पायाजवल चे तोवर
 माझी गोष्ट माझ्या मुदयाची सर्वथा येकोन इतराजी [न*] करावी माझा चाकरास व
 हिसेव आपण राजीच होतील परंतु आलो नाही तोवर भरोसा पुरत नाही जे जे
 आमच्या कामाचे कामावर उभे असतील तेही असो द्यावे स्वामिची सर्वाप्रकारे चहू-
 कडून क्फायेतच आहे येदा हिंदोस्थानची कामे सारी अटोपली आहेत कांही वर्षात
 होणे नाहीत आखर अशाढ मासपर्यंत कोणहसही निरोप न द्यावा श्रावण मासी जे करणे
 ते सर्व करणार स्वामी समर्थ आहेत शाहाजाद्याचा पक्षे शुजाउदौला यानी केला
 आपली फौज पैका देऊ [न*] पटणियासि दाखल केला वजिराची लिहिली पटणियासि
 गेली तेथे शाहाजादा खिपत साऊन लढाईत सरला पटणेवाले वजिरास राजी आहेत
 सरदारानी तूर्त मसलत केली की हे लढाई शुजाउदौला यानी केली कोडीचा सुभा
 साऊन येक पैसा कोणास न देता दुसरी लढाई हे शाहाजादियासि केली चाजकरिता
 अयोध्या सोडवावी वजीरही समागमे न्यावा येसे नवे अरंभिले वजिराचे मर्जीस आले
 तरी चिरंजीव राा तात्या फौज घेऊन वजिराबरोबरी जाईल नाही तरी चिरंजीव फौज-
 सुधा सियास शामील होतील चाकरा करतील स्वामीनी मस्तिकी हात देविला ते

वचन सवा दोन महिने पत्र(त्रै) [त*] पाहून तोवर सांमालावें मग सारा निघालो तरी वाजबी सोटा निघालो तरी गुंता नाही हे विनंती तुम्हांस न करावी लोकात हासे भंड न करावे सविस्तर विनंती श्रीमंत माहाराज साहेबास काही लिहिली नाही स्वामीच्या पत्रावरी घाळून विनंतीपत्र लिहिले आहे स्वामीस कचे वर्तमान माहाराज साहेबास श्रवण करणार साहेब समर्थ आहेत चिरजीव दाजी येकले मूल पायांजवल आहे रूपेत अंतर न दिसे ते साहेब करणार धर्णा आहेत शेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना

ले. १९९
सावाम २८

}

श्री

{ श. १६८१ चैत्र वद्य १४
इ. १७५९ एप्रिल २६

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गणपतराव बापूजी गोसांवी यासिं

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणें विशेष तुम्हीं छ १९ रजवर्ची विनंतीपत्रें इंद्रप्रस्थचे मुकामीहून पाठविलीं तीं पावलीं राजश्री दताजी सिंदे व राजश्री जनकोजी सिंदे याणी दिलीहून बारा चौदा कोसावरून साबाजी पाटलास लाहोरमुलतानचे नाचेव करून साहा हजार फौजेनसीं रवाना केले मागाहून आपण हळूहळू जातात तिकडील गुंतारता उरकोन पैसा हातास आलियावरी फिरतील म्हणोन व गोहरखान व अबदुल मजीदखान याज-कडील व बंगालियाकडील वर्तमान लिहिलें तें सविस्तर कललें येशियास या उपरीही तिकडील साद्यंत वर्तमान बारीक मोठे लिहिणें प्रस्तुत सिंदे कोठें आहेत कार्य कस-कसे जाहाले हे तपसिलवार लेहून पाठवणें लाहूराकडील मामलत किती ठरली पैक्याची निशा कोणे प्रकारे जाली तिकडून फिरले न फिरले पुढे बंगाल्याचे मनसुद्याचा डौल कसा धरितात तें तिकडील वर्तमान विस्तारे लिहिणे पातशाहा व वजीर याचा मनसुद्या कायें आहे शाहाजादा बंगाल्याकडे गेला तो कोठे आहे फौज किती आहे काये मन-सुबा करितो ते लेहून पाठवणे [नि.*] जाणजे छ २८ सावान [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा पो छ १७ शवाल

ले. २०० }
रजव २९

श्री

{ श. १६८२ चैत्र शुद्ध १
इ. १७६० मार्च १८

राजाश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव स्वामी गोसांवी यासिं

सेवक सदासीव चिमणाजी नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष सासा स्वारी दरमजल हिंदुस्थान प्रांती जात आहे तर

तुम्ही पत्रदर्शनी स्वार होऊन हुजूर येणे कितेक गोष्टी मनसब्याच्या व किफायतीच्या विनंती करित होता ते चाकरी करून दाखवावयाचा समय आता आहे यास्तव पत्र पावताच जलदानी आम्हातनीध येणे दिरंग न लावणे पेशजी दोन हजार स्वार ठेवावे व आणीक कितेक मनसब्याचे प्रकार चोलण्यांत आले होते ते ते समई कांही घडून न आले मधे आमदालींचा पंचही पडला प्रस्तुत रावताचे लचांड न करितां तुम्ही हुजूर येणें वरकड सर्व समक्षच आज्ञा करणे ते केली जाईल [नि. *] ताा रुष्ण-रायास आज्ञा केली आहे लिहिंद्यावर कलेल छ २९ रजब बहून काये लिहिणे हे विनंती

ले. २०१
रजब २६

}

श्री

{ श. १६८२ माघ वद्य १३
इ. १७६१ मार्च ४

पुा राजश्री पुरुषोत्तम माहादेव गोसावी यांसि

उपरी चिरंजीव राजश्री भाऊ व जनकोजी सिंदे यांचे ठाक वतमान कलत नाहीं पाउणे दोन महिने बुध्यांस जालें तुम्हांस ठाक कलले असेल आणि लिहीत नाहीं अपूर्व आहे तुम्हीं सरकारचे चाकर आहां काये मजकूर कोणीकडे गेले कसे जाहाले ते स्पष्ट उगऊन लिहिणे [नि. *] जाणिजे छ २६ रजब [व. *] लेखन । सीमा

ले. २०२
सावान १५

}

श्री

{ श. १६८२ फाल्गुन वद्य ३
इ. १७६१ मार्च २३

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री बापूजी माहादेव गोसावी यांसि

शेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणें विशेष तुम्हीं पत्र पाठविलें ते पावले सविस्तर मजकूर विदीत जाला शाहची रकम व शाहवलीखान याचे पत्र गुलराज बाजबो आले त्याचीं उतरे पाठविली असेत व येथून मीर अन[व*] रुलाखान व हुसैन महमदखान पाठविलें आहेत तहाचा येखित्यार सर्व राजश्री महारजी होलकर बांजवर आहे जे ल्याहावयाचे ते तुम्हीं त्यास लिहीत जाणें ते तुम्हांस आज्ञा करितील त्याप्रो वतणूक करणें मीर अनवरुलाखान व हुसैन महमदखान पाठविले असेत हे व तुम्हीं शिष्टाचाराचा जाबसाल करणे द्वैत न दाखवणें सारांश त्याचा कर्तव्य पदार्थ कसा तो सर्व खुलासा काढून लिहीत जाणे प्रस्तुत सर्व अमीर कोटे व शाहा कोटे गाजुदीखान तेथे पावलेच असतील [नि. *] सर्व

लिहिणे जाणजे छ १५ सावान सुा इहिदे सितैन मया अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [नि.*] हे विनंती

ले. २०३
सावान

}

श्री

{ श. १६८२ फाल्गुन
इ. १७६१ मार्च-एप्रिल

राजश्री पुरुशोतम माहादेव गोसावी यांसि

दं असण्डीत लक्ष्मीअलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्रोा सख्वाई सिदे दडवत विनंती उपरी येथील कुशल जाणौन स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष बहूत [दिवस*] जाहाले तुम्हाकडोन पत्र येऊन वर्तमान कलो येत नवते तेणेकरून चित सापेक्षीत होते येसियास मणिया जासुदासमागमे पत्र पाठविले ते पावले पाऊन बहूत समाधान जाहाले चिरजीव राजश्री बाबाचे वर्तमान लीा ते सर्व कलले पता येथास्थीत लाविला परतु फौजसिवाये येणे होते नाही म्हणौन लीा त्यावरून फौज पाठविली अहे-दुसरे राजश्री सुभेदार देशास श्रीच्या दर्शणास्तव अले आहेत त्याजला मागाहून पाठऊ चावर जासुदास तुम्ही सा पनास देविले त्यास याजला रो गोविंद विस्वासराऊ याजवर देविले असेत चिरजीव रो बाबा याचे हातचे पत्र जलदीने येई ते गोष्ट करणे फार विस्तारे लिहावे येशे नाही रवाना छ.....माहे शाभान बहूत काये लिहिणे [नि.*] हे विनंती

ले. २०४
चैत्र शुद्ध १

}

श्री

पौ छ ३० रमजान

{ श. १६८३ चैत्र शुद्ध १
इ. १७६१ एप्रिल ६

राजश्री पुरुषोतमपंत गोसावी यांसि

दं सकलगुणाअलंकर्ण असंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्ये [मो. जा.*] प्रतिपूर्वक निंबाबाई व सख्वाई सिदे दडवत विनंती उपरी येथील कुशल ताा चैत्र शुद्ध १ जाणून स्वकीये कुशल लेखन केले पाहिजे विशेष तुम्ही पत्र छ १ शावानचे पाठविलें तें येथे छ २५ शाबानी पावले सुसमई पावोन परम अनंद जाला तें पत्री कोठवर ल्याहावे येथे वर्तमानाकरिता बहूत संकटी होतों कितेक प्रकारची वर्तमाने येतात तेणेकरून देहमान उडाले होते कांही मणुष्येपण राहिलें नव्हते येशात आपले पत्र येऊन पोहचले अमृतवृष्टि जाली केवल तुम्ही ईश्वर होऊन अम्हांस जीवदान दिले तुम्ही प्रेत्न बहूत केला शरीरेंकडून क्षेमरूप असेत घेव्ही रुपा ईश्वरें मोठी केली भगवंतास आमची करुणा अली चाउपरी आपण पुरती रुपा करावी हर प्रेत्न करून सुरक्षीत

घेऊन चावे म्हणिजे तुमचे देणें अक्षई होईल जसमाचें वर्तमान येकोन चित फार भवार्भात जालें आहे तरी त्याचे हातचे पत्र पाठवणे म्हणिजे काहीं समाधान होईल तो पावेतो चैन पडत नाही अमचा सर्वांचा प्राण तेंथे आहे त्याची भेटी होईल तो दिवस धन्य आहे आंता संकटांतून काढणे तुमच्या स्वार्धीन आहे तुमचा उपकार सहसा फिटणार नाही या समई ईश्वर तुम्हीं अहा वरचेवर वर्तमान येथे लिहीत जावें सर्व ध्यानमन तुमच्या पत्राकडे लागलें आहे दुसरी तिकडील तपसीलवार वर्तमाने लिहीत जावी राजश्री चापूर्जापंतास जसमा लागल्या अहेत त्याचें व अणस्त्री आपल्या कडील मातवर माणूस कोणे टिकाणी कोण आहेत ते लिहिणें कासिदास अम्हीं सा ४० चालीस दिल्ले आणस्त्री कासीद वरचेवर रवाना करीत जावे त्याचा अजुरा अम्हीं देऊ [नि.*] वहुत काये लिहिणे हे विनती

ले. २०५ }
सावान २९

श्री

{ श. १६८३ चैत्र शुद्ध १
इ. १७६१ एप्रिल ६

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री पुरुपोतम माहादेव गो चांसी

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष गाजुदीखान वजीर व ठाकूर सुरजमल चांस पत्रे पाठविली आहेत प्रविष्ट करून उतर पाठवणे आवदाली माघारा गेला असी वर्तमाने दिलीची जयनगरीची आली परंतु तुम्हीं कांहीच न लिहिले आपूर्व आहे चाउपरी सविस्तर दिलीत पातशाह कोण वजीर कोण आवदालीचे जावयाचे कारण काय ठाकरानी व गाजुदीखानानी काय मनसबा योजिला कसे करितात हे सर्वही लिहिणे मल्हारबा ग्वालेरीस फौजसुधा आहेत सर्व लाहानमोटा येखितयार त्यांजवर आहे तुम्हीं जे सुभेदार आज्ञा करतील त्याप्रो वर्तणूक करणे वजिरास ठाकरास थैल्या याच मजकूराच्या पाठविल्या असेत [नि.*] जाणिजे छ २९ सावान [व.*] लेखन । सीमा पैवस्तगी छ १९ रमजान

ले. २०६ }
सावान २९

श्री

{ श. १६८३ चैत्र शुद्ध १ नंतर
इ. १७६१ एप्रिल ६ नंतर

पुा श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] पंत प्रधान स्वामीचे सेवेसी

विज्ञप्ति की नजीबखां सोनपतावर होता येथे वजीर व जाट यांचे चितात की दिलीस जाऊन दुसरा पातशाह करावा हे बातमी दिलीस गेलियावर जीनतमहलाने

नजीबखानास दिलीस बोलाऊन शेहरची व किलियाची बंदोबस्ती उत्तम प्रकारे केली अली गौहर वाराणससि दाखल जाला मजल दरमजल दिलीस येतो समागमे फिरंगी अहेत हे वृत वजीरजाटाने अँकून खलश दूर करावा यास्तव नजीबखानाचे वकील मेघराज यासी बोलाऊन समाधान केले की वजीर सर्व प्रकारे पातशाहचे चाकरीस हजर अहे याजकडून नायेब तोफखानियासी व गुसलखानियास राजे नागरमल आम्ही ठैराविले अहेत हे तुम्ही मान्य करा अम्ही शपथपूर्वक अतर न करूं याप्रा समाधान करून सळूखास्तव बिदा केले व नजीबखानासीही सळूस करून ध्यावा या विचारात अहेत होईल वर्तमान ते सो विनंती लिहू रुपा केली पाहिजे हे विद्वन्मसि

ले. २०७

}

श्री

{ श. १६८३ चैत्र अखेर
इ. १७६१ मे आरंभ

श्रीमंत राजश्री, [मो. जा. *] पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विज्ञासि की राा गंगाधर चेशवंत यानी शुजाउदौलाच्या वकिलासी जांबसाल केला की आम्ही कांही मुळक जाटाचे हवाला करीत नाही आमचा आम्ही घेऊ तुम्ही आमचा मुळक सोडून देणे त्यावरून शुजाउदौलाचे वकिलानी शुजाउदौलास लिहिले त्यावरून त्यानी मुळक सोडून दिलहा ठाणी आपली बोलाऊन घेतली वजीर व जाट व राा गंगधर चेशवंत जैसे मिळोन आगरियाचा किला ध्यावचासी जातात येसा वखेडा जाला आहे सेवसी श्रुत व्हावे म्हणून विनंती लिहिली असे [नि.*] शुजाउदौला खबदाली-पासून बिदा जाला तेव्हा शाहवलीखानाने तीा बापूजी माहादेव याजदेखतां रोहिले व पठाणांस व अयुधेकरास ताकीद केली की अम्हासी व श्रीमतांसी सळूस जाला तुम्ही त्यासी व त्याचे मुलकासी खलश न करणे यातच तुमचे बरे अहे म्हणून ताकीद करून बिदा केले त्यास शुजाउदौला तो अपले देशास जातेसमईच कडाकुरा वगैरे स्थले सोडून ठाणी खाली करून गंगापार गेला याप्रा अयुधेकराचे वकिलानी सागितले ते सो विनंती लिहिली असे पठाणरोहिलियास त्याचे मुलकाचे माफीची पत्रे व तसली स्वामीकडील पावलियावर ते खलश करणार नाही याप्रा त्याचे वकील अम्हासी बोलतात सलाह असालिया समाधानपत्रे पाठविणार स्वामी समर्थ अहेत येविशई येथे राा गंगाधर चेशवंत वगैरे अहेत यासही सागितले अहे पुढे होईल ते विनंती लिहू

ले. २०८
रमजान २८ सुमार

}

श्री

{ श. १६८३ चैत्र वद्य ३०
इ. १७६१ मे ४

श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापि कीं छ २८ रमजानी ठाकूर सुरजमल यानी आपली फौज दोन हजार व प्यादे दोन हजार जैसे आगरियाचे किल्यावर पाठविले की दगा करून घेणे त्यावरून फौज जाऊन शहरातून किलेदारस सांगून पाठविले की आन्ही आंतरवेदांत पार जातो उतरावयासी नावा देणे त्याजवरून किल्याखाळून मार्ग होता दरवाजियापासून जमाव भारी करून जात होते दरवाजियात धसू लागले तेथेही प्यादे होते तरवारी तरवार जाली सेदोनसे माणूस मारले गले किलेदाराने दरवाजा बंद केला युध्य होऊ लागले जाटाचे सरदाराने जुमा महजद येथे मोर्चा कायेम करून उभयपक्षी गोलें चालू लागले युध्य होत आहे किलेदार भुभुक्षीत व बेसरजाम व च्यारसे माणसानिसी जुजतो पातशाहसिवाय देणार नाही म्हणतो रमजानचे ईदेस अगरियांत अली गौहरचे नावे.....सुतबा मुलाणियासि पढून दिधला शरास तसली करून ठेविले व काही खर्चासही दिधले होते आता येथे आन्ही कोणास सागावे सर्व जाटच अहेत शृत होये

ले. २०९
सु. ११६१ रमजान ३०

श्री

{ श. १६८३ वैशाख शुद्ध २
इ. १७६१ मे ६

पुा राजश्री पुरुषोत्तम माहादेव गोसावी यांसि

उपरी श्रीमंत राजश्री भाऊसाहेब पाणिपनाजवल गाव आर्हे तेथे गुप्त आहे प्राणे-जीवे सुखरूप आहेत त्याचे हस्ता[क्षर] पत्र येईल तेच पाठऊन देतो म्हणोन लिहिले ते कललें औशास तुम्हीं बकील बंद आबाई मनोरंजन(क) खबरा ल्याहाव्या हा तुमचा दडक परंतु तहकीक पतेवार वर्तमान लिहिणे सोध चागला करणें [नि.*] लटके सहसा न लिहिणे जाणिजे छ ३० रमजान [नि.*] सुा इहिदे सितैन मया अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. २१०
सु. ११६१ रमजान ३०

श्री

{ श. १६८३ वैशाख शुद्ध २
इ. १७६१ मे ६

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री पुरुषोत्तम माहादेव स्वामी गोसावी यांसि

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये लिहीत जाणे विशेष तुम्हीं विनतीपत्र छ २८ सावानचे पाठविले ते छ २१ र[म*]

जानी पावले अवदाली दरकूच सरहदेपलीकडे गेला लाहोरास पावला असेल आपले मुलकास जातो सुज्याअतदौला आपले सुभ्यात गेले हाफिज रहमतखान व दुदेखान {व} गंगापार गेले अहमदखा वंगस फरोकावादेस गला नजीबखान सुक्रतालास जावयास पंधरा सतरा कोस गेला गाजुदीखान दिलीस जावयास तयारी करितात म्हणोन लिहिले ते कलले या उपरीही तेथील वर्तमान वरचेवरी लिहीत जाणे चाकूच अलीखान व राजश्री बापूजी माहादेव यास शाहा व शाहावलीखान याणी स्वामीकडे राा केले अविलंबेच येतील म्हणोन तर उत्तम आहे तुम्हीं राजश्री मल्हारजी होळकर यांस भेटून साविस्तर मजकूर त्यास सागून ते सागतील त्याप्रो वर्तणूक करणे चिरंजीव राजश्री भाऊ व जनकोजी सिदे याचा सोध करून तहकीक वर्तमान लिहिणे जाणजे छ ३० रमजान सुा इहिदे सितैन मया अलफ [नि.*] बहूत काये लिहिणे [व.*] लेखन । सीमा

ले. २११
रमजान ३०

}

श्री

{ श. १६८३ वैशाख शुद्ध २
इ. १७६१ मे ६

राजश्री जनकोजी सिदे गोसावी यासी

द सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंरुत राजमान्य [मो. जा.*] श्रो बालाजी बाजीराव प्रधान आसीर्वाद उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जावे विशेष तुम्हीं स्वस्तिक्षेम आला हे श्रवण होऊन जो आनंद जाहाला तो पत्री कोठवर ल्याहावा परंतु तुम्ही कांहीच न लिहिले आपूर्व आहे याउपरी साविस्तर संतोपवृत लिहीत जावे तुम्ही चेदा छावणीस देसी यावे दसरा होताच फौज ठेऊन हिदुस्थानात जावे राजश्री मल्हारजी होळकर हिदुस्थानांत छावणीस राहतील राा छ ३० रमजान [नि.*] बहूत काये लिहिणे हे आसीर्वाद [व.*] लेखन । सीमा
[पाठीवर डाव्या हाताच्या कोपऱ्यांत बाबापेचा मुतालिकी शिक्का*]

ले. २१२

}

श्री

{ श. १६८३ वैशाख वद्य १
इ. १७६१ मे १९

पुा श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापि येसी जे राा गंगाधर येशवंत व गैर अम्हास म्हणतात की तुम्ही दिलीस जाऊन चाकूच अलीखानाचे समाधान करून समागमे घेऊन राजश्री सुभेदारापासी

जाणे जैसे म्हणतात त्यास आम्ही स्वामीकार्यासाठी दिलीस जाऊन याकूब अली-
खानाचे समाधान हरप्रकारे करून त्यास इंदूरास राा सुभेदारापासी घेऊन जाऊन व
त्याचे विचारे स्वामीचे दर्शनास येऊ परंतु बखेडा मोठा कजियावर कजिये नित्य उभे
टाकतात याजमुले अटकाव जाला तर न कले पूर्वी स्वामीचे साो विनंती लिहिली
असे त्यास नवाच याकूब अलीखानाची तसलीपत्रे लिहून पाठवावी की दिलगरमीने
साो येऊन हजर होये अबदालीचा व स्वामीचा येकोपा पुर्ता जालियासी सर्व मधून
काढावयाची तदवीर बनू सकेल यास्तव वारंवार विनंती लिहिली असे रुपा करणार
स्वामी समर्थ अहेत [नि.*] रुपा केली पाहिजे हे विद्वन्यासि

ले. २१३

}

श्री

{ श. १६८३ वैशाख वद्य १
इ. १७६१ मे १९

पुा श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापि जैसे जे याकूब अलीखां दिलीस गेला [नि.*] विज्ञापि जैसे जे याकूब
अलीखा दिलीहून येथे आला व तीर्थस्वरूप राा वापूजी माहादेव जैसे स्वामीकडे येयास
आले त्यास येथील मंडळी ठाकूर व गैर सर्वांचे मनोदये की येथेच कामाकाजाचा बंदो-
बस्त करा... वा यास्तव याकूब अलीखां यथे येक महिना राहिला परंतु या मंडळीची व
त्याची मर्जी न मिले स्वामीकडेही येऊ न देत यास्तव बेजार होऊन उठोन दिलीस
गेला साो कळावे वजिराचे व जाटाचे मानस की पातशाह दुसरा करावा नजबिखानाचे
मानस की पातशाह आली गौहरच आहे जैसे आड पडली आहे राा गंगाधर येशवत
व गैरे आम्हास म्हणतात की तुम्ही दिलीस जाऊन याकूब आलीखानास घेऊन राजश्री
सुभेदारापासी जाणे त्यावरून आम्ही दिलीस स्वामीकार्यासाठी जाऊन याकूब आली-
खानाचे समाधान बहूता प्रकारे करून त्यास समागमे घेऊन इंदूरास राजश्री सुभे-
दाराची भेटी घेऊन मग त्याचे अज्ञेप्रो त्यास घेऊन साो येऊं मागाहून होईल
वृत्त ते साो विनंती लिहू

ले. २१४ }
सवाल १५ }

श्री

{ श. १६८३ वैशाख वद्य ३
इ. १७६१ मे २१

विज्ञापि ताा छ १५ सवाल आज्ञापत्रे समस्तास आली त्यावरून वृत्त कलले की
शाह खुद जेहलम नंदीवर पोहचे जैनखा नामे सरदार दाहा हजार फौज
देऊन सरहंदमधे ठेविला सादहातखां आफरीदी व आणिक दोन सरदार आपले द्वादि-

यांत ठेविले व विलन्दसा लाहोरात ठेविला शाह पसदसानासही रावी कर्चतीस पाठविले की तेथ पोहचून मुलकाची बदोबस्ती करीत आणि फौजही जमा करावी ज्याहन-सानास जिले पिसेर व कायल येथे रवाना केले आणि आपण सुद दोन इरादे राखितो की जिहलेमचे जिल्ह्यांत छावणी करून.....गुजराणी करावी दुसरे की आटकपार उतरून सदारास जावे येसे आहे मागाहून होईल वर्तमान ते विनती करू.

वजीर व ठाकूर सुरजमल श्रीमथुरोहून छ १५ सवाली येमुनापार उतरले येक दो रोजात कोलजलेस्वरास पावतील राा गंगाधर येशवंतही समागम आहेत नविस्तखान हाफाज रहमत व दुदेसा व सरदारसा श्रीगंगापारीहून वरचेवर पत्रे पाठवितात की अम्ही सर्व इतफाक करून कोलस येऊन भेटतो जो माफीक मर्जी तुमची नजीबसा मानितील तर सळूक व सफा करून देऊ न माने तरी इतफाके करून त्यास उठऊन देऊन तुमचा अमल दिलीत करून देऊ चाद पोहचे कोलचे जे होईल ते विनती केली जाईल

ले. २१५
सवाल १७ नंतर

श्री

{ श. १६८३ वैशाख वद्य ४
इ. १७६१ मे २३

विज्ञापि येसी की गाजुदीसां वजीर व ठाकूर सुरजमल व गंगाधर येशवंत येसे कूच करून छ १७ सवाली येमुनापार उतरून आंतरवेदीत कोलजलेस्वर येथे चालले जातात जाणार श्रीगंगापारीहून हाफिज रहमतसां व दुदेसां व आहमदसां ये [से] तिकडून भेटास घेणार मग मनसुचा करून दिलीवालिचासी युध्य करावे अथवा सळूस करावा येसी तजवीजेल आसेत होईल वर्तमान ते साो विनती लिहू

विज्ञापि की आली गौहर पटणियाहून कूच करून आलीकडे तीन मजला आला त्याउपरी श्रीवाराणसीजवळ आला म्हणून वार्ता आहे तथ्य वृत येईल ते लिहू व अग-रियाचे किल्यास ठाकूर सुरजमलानी आपली फौज पाठऊन मोर्चे लाविले आहेत जुंज होत आहे अद्यापि किला हती लागला नाही श्रीइछा प्रमाण नजीबखान दिलीत बंदोबस्त करून राहिला आहे शाह लाहोरापलीकडे चिनाव नदीवर पडला आहे अटक-कडे शालिम नदीवर आहे

ले. २१६

}

श्री

{ श. १६८३ वंशात १
इ. १७६१ मे १

पुा श्रीमंत राजश्री [मो. जा.] पंतप्रधान स्वामींचे सेवेसी

विज्ञापि घेसी जे कोलेस अलियावर हाकिज र [म] तगा व हुंदा व गेर रोहिळे
दाकराचे इशारियाभो श्रीगंगेवर सोगेपासी आले अहेन त्याजला कोलावर कायेम
गसाध्यासी घेवून वजीर गाजुदीखानान त्याकडे पाठविले ते जाऊन घेवून
बिना कोलावर वसले अहेन पुढे त्याचे अन्न पके अलियावर त्याम भेटावयानी
जातील तूर्त श्री गंगानीरास हाकिज रहमत घेनाच भुसाहवाद् व सकीट दोन
जागा जप्त केल्या अर्णाक नाहाल येथे अंगांभर दाणी रोहिलियाणी वसविली नवती
अना हे मंडळी कोलेस अलियावर दाणी तमाम वसवून राहिले यास्तव नव्य गांनान
सलश जाला [आ] हे नजीवगां दिलीत अहे व दिलीपानी घेमु [ना] उतरून
पटपरगंजावर फौजेचा जमाव क [रून] राहिला अहे हाकिज रहमत वगेर रोहिले
श्रीगं [अपूर्ण]

ले. २१७

}

श्री

{ श. १६८३ ज्येष्ठ
इ. १७६१ जून

पुा श्रीमंत राजश्री...नाहेव स्वामींचे सेवेसी

विज्ञापि अेसी जे पूर्वी सविस्तर वृत...अढलले ते वरचेवर नाो विनंती लिहिली
हाली...रेहून टाकूर सुरजमलापासी अलो घेथे यांची...वाजिराची भेट घेतली यास
माघेत घेऊन...मनोदये घेतला त्यास त्यानी की...सांगितल्या त्याचा विस्तार...ती
कहू तात्पर्य शून व्हा ...नी दिलीस जाऊन नजीव...वाल सोडून घेऊन पुढे...सर्वांनी
येकोपा करून...पासून वचाव क...रानाने येकामागे ये...न गाजुदीखानास...सी
सख्य जाले व केले शाह...याची नाही चाप्रा किलीक...समस्तास निरनिराले दबा-
ऊन व माघे...जागाजागाहून उठून दिधले जाटानी व...खानानी जो विचार अरंभिला
...ऊन पावला यास्तव यानी...सुजातदौले यासी लिहून पत्रापत्री येकोपा अहेच
अधिक्य करून त्याचा वकील शाहकडे जावयास रजा कुलीखान दिलीस आला
त्याजवरावर नजीवखानाकडून मेघराज व चार्कूब आलीखानाकडून अत्माराम पाठविले
जाटाचा वकील तेथे अहेच इकडे माधोसिगास नजीवखानानी नारनोल व गैरेकडे बोलाविले
अहे त्यासी कौलकरार करून बादवरसात येका करून येक जागा होणार तूर्त
येक जागा होणे राहिले यास्तव हा विचार केला अहे की शाहसी सर्वांनी मिलीन
करोड रुपये देऊ केले ते आपलाले ठिकाणातून देणे कलतच अहे परंतु बंगाला व कडा-

कुरा व मेरठ व गैरे मिलोन रुये' यावे हे ठैराऊन वकील पाठविले ते रवाना जाले दिलीहून पावसाला दिवस आहे याजकरिता चेका महिनिया पोहचतील रूपायासि हामी कोण व इतबार कोणाचा यास्तव जाटाचे गळा पडतात हाही त्यांत मिलोनच आहे परंतु अम्हाप्रति असे म्हणतात की तुम्ही श्रीमंत स्वामीचे कार्यांचा बदोबस्त व अच-दालीसी सख्य करून अलेस अता येता जातां धामचा रगडा दोधे मिलोन करणार की काये हे बोलल्यावर आम्ही त्याचे समाधान केले व त्याचा वकील आवदालीपासी अहे तेथेही त्यास लागू न दिधले व चेकोपाच जाणविला येथे त्या गोष्टीचा दाखला देऊन यासि पुर्ते मायेत घेतले तेव्हा यानी या गोष्टी सागून सेवकासी वचन प्रमाण केले की अमचा व श्रीमंताचा चेकोपा राखावा व अम्ही येथे चाकरी[स**] वसि पंचवीस हजार स्वारप्याद्यानिसी हाजीर आहों जोंवर हा विचार हे सर्व करितात तोवर तुम्ही आपली फौज घेऊन येऊन आम्हास शामील होणे हे गोष्ट म्हटल्यावर आम्ही उतर दिधले की.....दे वगैरे जवळ अहेत ते घेऊन येऊ परंतु त्याचा स्वर्च कोण चालविणार तेव्हा उदंड रदबदल जाली परंतु सेवट इत्केच ठैरले की वीस हजार फौजेने चाकरीस हाजर होऊ हाच पैसा दिधला जाणून फौज अणून या समई दिली ध्यावी नजीबखानाचे कुमकेस अयुधेकर येईल ह(त)र येकास तुम्ही व अम्ही येकास साभाळून घेऊ तेव्हा आम्ही उतर दिले की जैसे श्रीमंत भाऊसाहेबाचे समई रिफाकत दिधली तैसेच तुमचे मनास अले तर तेव्हा हे फौज निरालीच जुजून सर्वास मारील अैसे नाही (आम्ही !) खोलून बालिलो तेव्हा शपथ वाहून कौलकरार केला की अैसे करणार नाही व श्रीमंत भाऊसाहेबाचे समई जो प्रकार जाला त्याचा विस्तार सांगितला तो हजूर येऊन विनंती पेच दरपेच आहे तो बोलले लिहिता..... गोष्ट यांजला पुर्ते मायेत घेतले अहे त्या मंडलीत महिना दोन महिने न मिलेत अैसे केले अहे व लाहोरी तीर्थस्वरूप राा बापूजी माहादेव यासि लिहून शाहवलीखानास आधिकोतर मायेत घेऊन यांची गोष्ट पेश न जाये तो विचार करावा म्हणौन लिहिले अहे ते तेथल्या प्रसंगाप्रमाणे बोलतील व स्वामीचे रुपेने त्याची गोष्ट पेश जाऊ पाव-णार नाही श्री रुपा करो आम्हीही ह्या गोष्टीचा येक विचार त्यास लिहिला आहे त्यांत तात्पर्ये इत्काच की साहुकारी निशा ध्यावी व जाचेदाद दाखवावी याचा तपसील लिहिला अहे तो हजूर येऊन विनंती करू तूर्त तेथूनही श्रीरुपेने तोडजोड होईल येथे राा केदारजी सिंदे यास याचेमताप्रो येथे अणावे व यासि त्यास शामील करून दिलीहून नजीबखानास काढावे हे उत्तम आहे यास्तव आम्ही राा केदारजी सिंदे याजकडे जैपूर प्रांती जाऊन त्यांस समजाऊन याचे अनुमते लाऊन घेऊन इकडे येक दोन कूच करऊ जर फौज चागली व दाहा पंधरा हजार फौजेसी जुजावचा योग्य असली तर खामखा दिलीकडे यावयासि सांगू मग मानतील न मा[न**]तील हे त्याची इच्छा परंतु विचाराचे धाटेने हाही समय फिरोन येणार नाही चारतव स्वामीनीही रुपा करून त्यास

लिहावे की कलाणे समय साध्याव्याया विचार सांगताल नो मनास अपून आपले वजन भागि पटे ते करणे म्हणोंग जग्न लिहिणार स्वामी नमर्थ अहेत पटे आमलात येईल ते विनंती लिहू.

ले. २१८ } श्री } (श. १६८३ ज्येष्ठ शुद्ध २
सवाल २९ } (इ. १७६१ जून ४

श्रीमंत राजश्री [मो. जा.] पंतप्रधान स्वामीचे मंत्रसो

विनंती नेवक पुष्पोत्तम नारायेंः कृतानेक साा नमस्कार विज्ञापना चेथील कुशल ताा छ २९ माहे नवाल मुा कोल मंत अंतरवेद्य स्वामीच्या कशाबळीकन करून चेथास्तीत असे विशेष इकडलि पंतमान पं. पत्रे छ ११ सवालची व छ १७ नवालची मथुरेच्या मुकामीहून सोा विनंती लिहिला नवाच वाकूच अळीस्तानाचे दिलाहून मथुरेस येऊन सोा वाचयाचे व चेथून किमन दिलीन जावयाचे व मुज्यातद्रीळाकडील जावताल कडाकुरा वगेरे सोडलियाचे व नजीबगामान दिलीत पातशाहने वजिगचे वसवासा-मुले ठेविले वंदोवन्न करून अहेत : ठाकूर मुरजमल व गाजुदीरान वजीर व राजश्री गंगाधर वेशवंत व साा चितो कृष्ण व गोर नर्थ पंचाहनचे पंतमान व हाकिज रहमत साा व हुंदेता व अहमदगां वाचा मुरजमल व वजिगचे येकोपिचाचे भग्नसिवावर अंतरवेदीत उतरणार व शाह अबदाली जेहलम नदीवर पोहचला येसी विस्तारे सोा विनंतीपत्रे पाठविली अहेत त्यावरून सर्व श्रुत जालेच असेल हाली वर्तमान छ १८ माहे सवाली ठाकूर मुरजमल व वजीर व राजश्री गंगाधर वेशवंत येसे सर्व मंडळी श्रीमथुरेहून कूच करून छ २० रोजी मंगलवारी कोलस दाराल जाले वरकड वृत्त पुर्वणी पत्रावरून श्रुत होईल [नि.*] कृपा करून उत्तरी सनाथ करणार स्वामी समर्थ अहेत हे विद्व्यासि

ले. २१९ } श्रीगजानन } (श. १६८३ ज्येष्ठ शुद्ध १२
ज्येष्ठ शुद्ध १२ } पैवस्तगी छ ९ जिल्हेज मुा दिली } (इ. १७६१ जून १४

तीर्थस्वरूप राजश्री [मो. जा.*] नानासाहेब वडिलाचे सेवेसी

बालके दिवाकराने कृतानेक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना चेथील कुशल जेष्ठ शुद्ध १२ मुकाम श्री टोंक गंगातीर राजश्री नाना फडणीस चांजपासी वडिलाचे आसीर्वादि चेथास्तीत आसे यानंतर वहूत दिवस वडिलांकडील आ[सां]र्वाद् पत्र येऊन वर्तमान कलत नव्हते त्यास छ ३० रमजानचे मथुरेचे मुकामीहून आले ते पावोन परम हर्ष

जाला श्रीमंतास विनंतीपत्रे लिहिली होती ते पाहून वर्तमान सर्व कलले राजश्री नानानी पुण्यास पत्रे पाठविली आहेत उतरे आल्यावर रवाना होतील आम्ही श्रीमंत स्वामीचे लश्करात आलो येथे राजश्री नानाची भेटी जाली आपण कितेक मजकूर यासि बोलले होतेत ते सर्व सांगितले श्रीमंतास विनंती करावी त्यास येथील मर्जी जिनसवार देखली त्याचा तपसील काये-लिहावा घटकेंत येक घटकेंत येक स्मरण राहात नाही देहमान नाही थोर थोर माणसाची आबरू जावयासि विलच लागत नाही होलादिल तीर्थस्वरूप राजश्री [मो. जा.*] दादाप्रमाणे आवस्ता जाली आहे शरीरांत काही नाही आस्तीन्यर्म मात्र आहे कोणिसमई काये होईल हा भरवसा नाही स्त्रीपुरुषासी कलह लागला आहे माणूसमात्र दिक् थोर थोर मुतसदी जागा जागा जाऊन वसले आहेत राजश्री बाबूराव फडणीस बलालेस्वर गणपतीचे स्थल आहे तेथे कुटुंबसहवर्तमान गेले आहेत राजश्री त्रिवकराव मामा कोंकणात गेले आहेत नाना येथे राहिले आहेत सर्व दिक् श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] दा [दा*] साहेब वडगाव म्हणून जागा पुण्याहून दोन कोस आहे तेथे आनुष्ठान करीत आहेत याप्रमाणे आवस्ता आहे पुढे काही मनसुब्याचे चिन्ह उतम दिसत नाही निजाम आली-खान फौजा ठेवितो सलाबतजग व निजाम आली येक जाले स्वारण्यादा पंचवीस हजार आहे बिघाड करावयाचे मानस आहे येथे त्याचे पारपत्य होऊन स्वदेशसंरक्षण करणे दुर्घट दिसते तेथे दुरील मनसुबे व बदोबस्त कलतच आहे असा मजकूर देखला यास्तव नानानी काही मजकूर न बोलले न कले कोणे समई काये बोलतील गोष्ट चवघास कललिया थोराथोराचा पेच पुण्यास गेलियावर श्रीमंत राजश्री [मो. जा.*] दादाजवळ मजकूर सर्व बोलोन मग त्या ग्रहस्तास पत्र घेऊन पाठवावेसे आहे तेथेही कायेममिजाजी नाही परंतु या मर्जीहून कांही आंतर आहे श्रीमंताचे मुकाम येथे वसि येकवीस होते वैशाख वद्य येकादसी शनवारी कूच करून पुण्यास गेले तेथे उभैथा श्रीमंताची भेट जालियावर काये मनसुबा ठैरतो दोघ्राच्या दोन मर्ज्या त्या येक कैस्या होतील ते वर्तमान आलियावर सेवेसी विनंती लिहू आपण राजश्री नानाची रुपा संपादून घेतली हे मोठी गोष्ट जाली वहुत रुपा करितात वारंवार आपलें स्मरण करितात श्रीमंताची भेट येथे जाली पुढे श्रीमंतासमागमे जावे तो मर्जीचा प्रकार असा देखोन चितास भये जाले व समागमे जावें तो आपला कारभार निराश्रित उगेच खराब कर्जदार होत फिरावे पुण्यास जावें तेथे सत्तारा[म*] पंत आंतःकर्णपूर्वक मेहरबान ते पुरी पडू देत नाही त्यास प्रस्तुत येक आश्रये ईस्वराचा किवा राजश्री नाना फडणीस हे मनःपूर्वक रुपा करितात याचा आश्रये दुसरा नाही तीर्थस्वरूप राजश्री कैलासवासी रामचंद्रबावा गेल्यापासून निराश्रित होतो ईस्वरे हे रुपा केली यांचे पायासी निष्ठा धरून श्रीगोदाश्रान करून यांजपासी वसलो आहों हे पुण्यास जातील तेव्हा समागमे जाऊं यांचा विचार येथे च्यार महिने गहावघाचा

दिसतो परंतु येज्यमान राहू देणार नाहीत आझा देत नव्हते येका महिन्याची मोठे वले आझा घेऊन गालिले महिना जाल्यावर श्रामंताचे पत्र येईल पुढे विचार होईल तो तरा दोन वर्षे कर्ज राता व सरास होता जीव येजार जाला यास्तव जावयास चित न जाले नाना मनापासून दया करितात हेच रावदाचे जागा आहेत श्रीगंगाश्रान घडते मातुश्री व सर्थ मडली नाशकांत सुररूप आहेत घरचे वर्तमान लिहिता पुरवत नाही श्री आवरु रक्षो वडिलास लिहयें तर आपणही काये करताल आसो इकडेही चिंता न करावी इन्वर वन्यावाइताने निर्वाह करितच आहे वडिली येकदा देशास सर्थ मातोश्रीची सवीची भेट घ्यावी घरचा विचार सर्थ मनन करावा सावकाराची कर्ज लासो रूपे ध्याजे मनास भाननी घ्याजाने घर चुटते असे करतां च्यार वर्ष होत आली त्यास वडिली हजार मनमुचे एकीकडे ठेऊन येकदा घरी सर्थ व सर्थ मजकूर घ्यानास आणावा राजश्री धोडावा नाईकही इकडे आहेत त्याचा मजकूर कितीक आम्ही देगाविला आहे तो सर्थ समक्ष विनंती करूं त्याची तोडमोड सर्थ घ्यानास आणून येक वाट करावी लोकांचे कर्जापासून मुक्त व्हायें पुढे इस्वरास जेसे चालविणे तेसे चालवोळ नाहीतर येत्तादे स्थली श्रान संभ्या करित वसले तरी बरे परंतु लोकांचे रिणापासून सर्थस्व देऊन मुक्त व्हायें यांत येदेलोक परलोक सर्थ उत्तम आहे वडिलाचे यानास कर्जाचीत येईल की देशास काये मेलऊन घेऊन जावे तर लोकांची व्याजे वर्षांत पन्नास साठ हजारपर्यंत होत्यात हे वारली म्हणजे राहून दुसरे विशेष काये व आपण या आफतींतून पांचलेत हे करोडीची प्राप्त जाली आपण कासीत जाणार म्हणून येकिले यास्तव विनंती लिहिळी आहे आतां हजार कामे येकीकडे ठेऊन घरास सर्थ चात हेगई कराल तर श्रीची व मातोश्रीचे पायांची शपथ आसे सत्वर सर्थ नाहीतर मजला येत्तादीकडे उटून जायें लागेल आपल्या चिंतांत येईल की इकडेही कजाके व तिकडेही जाऊन दिक्तीत पडावे तर इकडे आल्वावर वडिलांस काही दीक होऊं देणार नाही वडिल सार्थद ज[व]लमात्र आसायें सर्व कामकाज होईल चिंता तिलतुल्य न करावी यावयास आलस जालिया व्याजाने घर बुडते यास्तव शपथपूर्वक इकडे यावयास विलंब न करणे येथे आलिवावर आपल्यास सर्वप्रकारे मुरवी राजश्री नाना आहेत व धणी इकडे आहेत जे मजकूर आसताल ते होऊं सकतील येथून आलियाने पकी गोष्ट होईल दरवारची मर्जी घ्यानास येईल तिकडे सर्व शत्रूची मजलीश पुरी पडू देणार नाही कागदापत्री काम सुये नाही विना नेमणूक भक्षवयाची विपत्य इत्के करून तिकडे राहून सार्थक नाही यास्तव इकडे यावे घरचेंही कामकाज होईल व दरवारचेही होईल मातोश्रीचे शरीर दिवसेदिवस आशक होते शरीराचा भरवसा नाही यास्तव हजार तीर्थ व लक्ष कामे हेच की येकदा घेऊन भेट घ्यावी विशेष विनंती लिहिळी यास्तव रागास न सर्थे लाचार जाणून लिहिले आसे दोन आजुरदार येक नाशकाहून व येक आवरंगावादे-

हून {न} पाठविले व दोन पत्रे सरकारचे जोडी समागमे पाठविली त्यान साकल्य विनंती लिहिले आहे वडील लिहिनात की पत्र येत नाही याजवद्दन दिस्तते की पत्रे पावली नाही याचे कारण काये न कले वेदमूर्ती राजश्री धोड दिक्षीत व बाल दिक्षीत व गोविंदपंत सुत्तरूप आले राजश्री याचा व आनदरा [व*] यांचे व कृष्णभट पुगणीकाचे वर्त [मान*] काये ते लिहिले पाहिजे राजश्री याचाचि आहिरानि [श*] चिंता लागली आहे चिंतास च्यईन पडत नाही ईस्वर मलानत राखा तिकडील साकल्य वर्तमान लिहून पाठवावे मी आपला इकडे यावयाचा विचार केवल नसलाच तर लिहून पाठवावे तन्ही सेवेची च्यईन समस्त आलियावर सर्व विनंती केल्यावर वडिलाचे चित्तेही इकडे याईसे होईल राजश्री नानानी पत्र लिहिले आहे त्याज [व*] वरून सर्व कलेल राा नानाचे आमचे विचांगं मुज्या-उद्वलाकडील वकिली आपले नावे करून ध्यावसि टैराविले आहे पुण्यात गेल्या-वर याचा उद्योग होईल तिकडे आपले कामकाज सिंगरुड वगैरेचे आहें हे काम श्रीरूपेनें जालियावर त्याचे आर्जव जाल्यास कितीक कामे होतील यास्तव हा मजकूर टैराविला आहे याचा उद्योग करावा किवा नाही हे साकल्य लिहिले पाहिजे विशेष काये लिहिणे च्यरणदरशनाचा लाभ सत्वर याचा रूपा केली पाहिजे हे विज्ञापना राजश्री शंकराजी सत्तदेव पागासहवर्तमान देशात आले घोडी लक्षण मोठी तीत वतीत आहेत तेही केव } व } ल मरायात वसली आहेत वरून रागव हेराण आहेत घरी सत्तर्चायात नाही त्यांत हे घोडी आली आहेत राजश्री नारोशंकर याजकडे घोडी चाकरीत ठेवायाची तजवीज केली आहे मगार निलेकडील पागा काडून दुसरा शाहाणा माणूत नमागमे देऊन पाठविता शंकराजी पंतानेच वर्षात चाकरी वट्ट केली कर्जदार जाले यास्तव पागा टाकितान हे विनंती

चिरंजीव राजश्री गणपतरावजीत आत्तीवांद् तुमचे हन्नाक्षर पत्र कधीही न ये परी सर्व श्रमी हे गोष्ट आपूर्व आहे आता पत्र पाठवायासि आलत न करणे तीर्थंकरास समागमे सत्वर घरात येणे हेगई न करणे भेट होईल तो मुदीन हे आनेक आर्गमां:

राजश्री बालाया स्वामीत सां नमस्कार तुमचे पत्र कधी येऊन वर्तमान रतन नाहीत येसे न करणे सद्गोदीत पत्रट्टागी नाकल्य वर्तमान लिहीत जाणे तीर्थंकरास सत्वर येणे इकडे होये ते करणे व तुम्हीही जमरा येणे भेट होईल तो मुदीन हे लिहिं सर्व मटलीत सां नमस्कार प्रविष्ट करणे

परिशिष्ट १ : मितिशुद्धि

राजवाडे संड ६ मध्ये हिंगणे घराण्यातील कागद प्रसिद्ध झाले आहेत. पैकीं ज्यांवर कै. राजवाड्यांनी कालनिर्देश केले नाहीत किंवा केले पण जे आज मला चुकचि वाटतात त्यांचे क्रमांक व त्यांचिपयीं माझे कालनिश्चय वांचे कोष्टक येथे देत आहे. वाशिवाय कांहीं पत्रे अशीं आहेत कीं, त्यांचा काल दामोदर महादेव हिंगणे यांच्या मृत्युपूर्वींचा, निदान मृत्युची वार्ता सर्वत्र कळण्यापूर्वींचा असला पाहिजे. त्याचा मृत्यु तारीख ६ मार्च १७५७ इसवीनंतर थोडकेच दिवसांत झाला असावा. राजवाडे संड १ ले. ६३ या पत्राचा काल अंतर्गत पुराव्यावरून ता. ३ एप्रिल १७५७ हा निश्चित ठरतो. त्यांत दामोदर महादेवाचा शाशीस काल झाल्याचा उल्लेख आहे. ही बातमी प्रथम औरंगाबादच्या सराफ्यांत आली. तेथून २ एप्रिल रोजी पुण्यास पोचली. औरंगाबादेहून पुण्यास पांच दिवसांत टपाल वेई असें धरलें तर ही बातमी औरंगाबादेस ता. २७/२८ मार्चला तरी आली असली पाहिजे. या संडांतील ता. ६ मार्च १७५७ च्या पत्रांत दामोदर महादेव आजारी होऊन शाशीच्या इशान्येस सुमारें ५० मैलांवर असलेल्या कोंच गांवीं आल्याचे नमूद आहे. तेव्हां ६ मार्च नंतर तो फार तर एखादा आठवडाच जिवंत असेल. तात्पर्य दामोदर महादेवाच्या नांवांने गेलेलीं सर्व पत्रे इ. १७५७ एप्रिल 'पूर्वींच्या कालांत घातलीं पाहिजेत. अशा पत्रांचे राजवाडे संड ६ मधील क्रमांक ३७१, ३७२, ३७५ (१७५४!), ३९५ (१७५३?), ३९६, ४६४, ४६७-४६९; ४७८, ४८२, ४८३, ४८८, ४९० (१७५५ जुलै), ४९१, ५११, ५२७, ५३१, ५४७, ५४८, ५७४, ५७५ हे आहेत.

पत्रांतील
क्रमांक कालनिर्देश

६ सव्वाल २९
९ जिल्काद १९
सफर ९
सफर २३
सफर २६
रसर ६
जव १०
जिल्काद १२
सव्वाल १३

हिंदू मिति

इंग्रजी तारीख

श. १६६० माघ शुद्ध १	इ. १७३९ जानेवारी २९
श. १६६० माघ वद्य ६	इ. १७३९ फेब्रु १८
श. १६५८ ज्येष्ठ शुद्ध ११	इ. १७३६ जून ८
श. १६५८ ज्येष्ठ वद्य १०	इ. १७३६ जून २२
श. १६५८ ज्येष्ठ वद्य १३	इ. १७३६ जून २५
श. १६५८ श्रावण शुद्ध ८	इ. १७३६ आगस्ट ३
श. १६७६	इ. १७५४-५५
श. १६७० आपाढ वद्य ११	इ. १७४८ जून २६
श. १६६४ पौष शुद्ध १४	इ. १७४२ डिसेंबर २९
श. १६६० पौष शुद्ध १५ पूर्वी	इ. १७३९ जानेवारी १३ पू
श. १६६३ चैत्र शुद्ध ११	इ. १७४१ मार्च १६

पत्र क्रमांक	पत्रांतील कालनिर्देश	हिंदू मिति	इंग्रजी तारीख
१७०	खल १३	श. १६६५ वैशाख शुद्ध १५	इ. १७४३ एप्रिल २७
१९३	खल १	श. १६७१ माघ शुद्ध ३	इ. १७५० जानेवारी २९
१९९		श. १६७३ मार्गशीर्ष शुद्ध ६	इ. १७५१ नोव्हेंबर १३
२००		श. १६७३ २री तिमाही आरंभ	इ. १७५१ २री तिमाही अखेर
२०७	जिल्काद ७	श. १६७३ आश्विन शुद्ध ८	इ. १७५१ सप्टेंबर १७
२०८	दीपावली	श. १६७३ कार्तिक शुद्ध १ नंतर	इ. १७५१ आक्टोबर ९ नंतर
२०९	पौ जिल्हेज १	श. १६७३ कार्तिक शुद्ध २	इ. १७५१ आक्टोबर १०
२१४	जिल्हेज २२	श. १६७५ आश्विन वद्य ८	इ. १७५३ आक्टोबर २०
२१५	मोहरम २९ सोम	श. १६७५ मार्गशीर्ष शुद्ध १ रवि	इ. १७५३ नोव्हेंबर २५
२३३	जिल्हेज २७	श. १६७५ आश्विन वद्य १४	इ. १७५३ आक्टोबर २५
२४४	खर १२	श. १६७४-७७	इ. १७५३-५५
२५०	खर ६	श. १६७३ वैशाख शुद्ध ८	इ. १७५१ एप्रिल २२
२८४	सावान २१	श. १६७३ आपाढ वद्य ७	इ. १७५१ जुलै ४
२८५	रमजान १८ शुक्र	{श. १६७२ श्रावण वद्य ४ श. १६७५ आपाढ वद्य ५	{इ. १७५० आगस्ट १० इ. १७५३ जुलै २०
२८८	सफर १६	श. १६७६ मार्गशीर्ष वद्य २	इ. १७५४ डिसेंबर १
२८९	सफर २९	श. १६७६ पौष शुद्ध १	इ. १७५४ डिसेंबर १४
२९१	पौ खर १	श. १६७२ फाल्गुन शुद्ध ३	इ. १७५१ फेब्रुवारी १७
२९७		श. १६७५ कार्तिक शुद्ध ८	इ. १७५३ नोव्हेंबर ३
३२४	पौ सफर २४	श. १६७३ पौष वद्य ११	इ. १७५२ जानेवारी १
३४१	पौ सावान/३०	श. १६७० श्रावण वद्य १२	इ. १७४८ आगस्ट ९
३५७		श. १६७३ पावसाळा	इ. १७५१ पावसाळा
३६२	कार्तिक वद्य ९ बुध	श. १६७३ कार्तिक वद्य ९	इ. १७५१ आक्टोबर ३१
३७३	मोहरम २१	श. १६७२ मार्गशीर्ष वद्य ८	इ. १७५० डिसेंबर १०
३७४	पौ खल १०	श. १६७६ पौष शुद्ध ११	इ. १७५४ डिसेंबर १०
३७५		[श. १६७६] ३री तिमाही	इ. १७५४ चौथी तिमाही
३७९	पौ सावान १३	श. १६७९ वैशाख शुद्ध १३	इ. १७५७ मे २
३८२	सावान ११	श. १६८३ फाल्गुन शुद्ध १३	इ. १७६२ मार्च ८
३८३	सावान १६	श. १६७६ ज्येष्ठ वद्य ३	इ. १७५४ जून ८
३९९	खल ९	श. १६७६ पौष शुद्ध १०	इ. १७५४ डिसेंबर २४
४००	खर २३	श. १६८३ पौष वद्य १०	इ. १७६२ जानेवारी १९

पत्र क्रमांक	पत्रातील कालनिर्देश	हिंदू मिति	इंगजी तारीख
४०१	रजव १९	श. १६७९ चैत्र वद्य ५	इ. १७५७ एप्रिल ९
४६२	जिल्हेज २५	श. १६७३ कार्तिक वद्य १२	इ. १७५१ नोव्हेंबर ३
४६३	पौ सावान २९	श. १६७० भाद्रपद शुद्ध १	इ. १७४८ आगस्ट १३
४६५	सावान १	श. १६८३ फाल्गुन शुद्ध २	इ. १७६१ फेब्रुवारी २६
४७२		श. १६८३ आपाढ शुद्ध ३ नंतर	इ. १७६१ जुलै ६ नंतर
४७३		श. १६७६ ज्येष्ठ शुद्ध ३ पूर्वी	इ. १७५४ मे २५ पूर्वी
४७५		श. १६८६ नंतर	इ. १७६५ नंतर
४७६		श. १६७० ज्येष्ठ-आपाढ	इ. १७४८ जून
४७९	जिल्काद २६	श. १६८० आपाढ वद्य १३	इ. १७५८ आगस्ट १
४८०		श. १६८३ फाल्गुन शुद्ध १३ पूर्वी	इ. १७६२ मार्च ८ पूर्वी
४८१		श. १६७६-७७	इ. १७५५
४८५	रजव २७	श. १६७६ वैशाख वद्य १४	इ. १७५४ मे २१
४८६	रमजान १०	श. १६७४ आपाढ शुद्ध ११	इ. १७५२ जुलै ११
४८७	सफर १२	श. १६७६ मार्गशीर्ष शुद्ध १३	इ. १७५४ नोव्हेंबर १७
४८९	मोहरम ७	श. १६७३ मार्गशीर्ष शुद्ध ८	इ. १७५१ नोव्हेंबर १५
४९५	सफर १२	श. १६७६ मार्गशीर्ष शुद्ध १३	इ. १७५४ नोव्हेंबर २७
४९६	रस्तर ८	श. १६७६ माघ शुद्ध ९	इ. १७५५ जानेवारी २१
४९७	जखर १	श. १६७४ वैशाख शुद्ध २	इ. १७५२ एप्रिल ५
४९८		श. १६८३ अखेर	इ. १७६२ आरंभ
४९९		श. १६८३ अखेर	इ. १७६२ आरंभ
५०२		श. १६७३ पावसाळा	इ. १७५१ पावसाळा
५०९		श. १६८३	इ. १७६२
५१०	सावान २२	श. १६७३ आपाढ वद्य ८	इ. १७५१ जुलै ५
५१२	खल १०	श. १६७६ पौष शुद्ध ११	इ. १७५४ डिसेंबर २५
५१४	मोहरम ९	श. १६७५ कार्तिक शुद्ध १०	इ. १७५३ नोव्हेंबर ५
५२१	मोहरम ७	श. १६७५ कार्तिक शुद्ध ८	इ. १७५३ नोव्हेंबर ३
५२४		श. १६७५ नंतर	इ. १७५३ नंतर
५२८	रजव १०	श. १६७० आपाढ शुद्ध ११	इ. १७४८ जून २६
५२९	जिल्काद १७	श. १६७६ भाद्रपद वद्य ४	इ. १७५४ सप्टेंबर ५
५३०		श. १६७९ चैत्रपूर्वी	इ. ७५७ मार्च २
५३२	पौ रस्तर ३०	श. १६७३ चैत्र शुद्ध २	

पत्र क्रमांक	पत्रांतिल कालनिर्देश	हिंदू मिति	इंग्रजी तारीख
५३३	पौ रखर ३०	श. १६७३ चैत्र शुद्ध २	इ. १७५१ मार्च १८
५३४	रखर २०	श. १६७२ फाल्गुन वद्य ७	इ. १७५१ मार्च ८
५३५	रखर २९	श. १६७३ चैत्र शुद्ध १	इ. १७५१ मार्च १७
५३७		श. १६७२	इ. १७५०
५४१	जखर १५	श. १६७६ चैत्र वद्य २	इ. १७५४ एप्रिल ९
५४२	पौ रखर २६	श. १६७२ फाल्गुन वद्य १३	इ. १७५१ मार्च १४
५४४	सव्वाल २३	श. १६७३ भाद्रपद वद्य १०	इ. १७५१ सप्टेंबर ३
५४५	पौ सफर ८	श. १६७३ पौष शुद्ध १०	इ. १७५१ डिसेंबर १६
५५६	रवल ६	श. १६७२ माघ शुद्ध ८	इ. १७५१ जानेवारी २३
५५७	रवल २२	श. १६७६ पौष वद्य ९	इ. १७५५ जानेवारी ६
५५८	रवल ७	श. १६७६ पौष शुद्ध ८	इ. १७५४ डिसेंबर २२
५५९	सव्वाल ३	श. १६७६ श्रावण शुद्ध ५	इ. १७५४ जुलै २४
५६१	मोहरम २५	श. १६७५ कार्तिक वद्य ११	इ. १७५३ नोव्हेंबर २१
५६३	रखर १५	श. १६८३ कार्तिक वद्य १	इ. १७६१ नोव्हेंबर १३
५६६	रखर ७.	श. १६७५ माघ शुद्ध ८	इ. १७५४ जानेवारी ३१
५६७		श. १६६६-६७	इ. १७४५
५६८		श. १६७५-७६	इ. १७५४-५५
५७१	मोहरम ७	श. १६७३ मार्गशीर्ष शुद्ध ८	इ. १७५१ नोव्हेंबर १५
५७६	मोहरम १०	श. १६७३ मार्गशीर्ष शुद्ध ११	इ. १७५१ नोव्हेंबर १८
५७७	साबान १३	श. १६७९ वैशाख शुद्ध १३	इ. १७५७ मे २
५७९	श्रावण शुद्ध ११	श. १६७७ श्रावण शुद्ध ११	इ. १७५५ आगस्ट १७
५८०		श. १६७२ पौष मध्य	इ. १७५१ आरंभ
५८१	श्रावण वद्य १२	श. १६७० श्रावण वद्य १२	इ. १७४८ आगस्ट ९

परिशिष्ट २ : मृत्युतिथि

प्रस्तावनेत म्हटल्याप्रमाणे मी ज्या मृत्युतिथि एकत्र केल्या त्यांपैकी इ. १७६१ अखेरपर्यंतच्या वेधे देत आहे. यांतील प्रत्येक तिथि अगदी पक्की आहे असें साध्याच समजू नये- मला प्रत्येकीचा मूळ आधार पहावयास सापडलेला नाही व त्यावरून काढलेली इंग्रजी तारीख मूळ निर्देशाशी मिळती आहे की नाही हेही तपासतां आले नाही आणि याचमुळे त्यांचे आधार दिलेले नाहीत. हिंणणे दफ्तगच्या पुढील संडांत या कालांतल्या पण यांत न दिलेल्या, यांत दिलेल्या पण तपामणीनें दुरुस्त कगव्या लागलेल्या व उत्तर पेशवाईतील आवश्यक असलेल्या अशा सर्व मृत्यु-तिथि देण्याचा प्रयत्न करीन. यांत आलेल्या मृत्युतिथीकडे थोडे लक्ष दिलें तर असें आढळेल की, यांतील बहुतेक तिथि उत्तर हिंदुस्थानशी संबंध आलेल्यांच्या आहेत. उत्तरीय कागदपत्रांचा अभ्यास करणांना त्या जमविलेल्या असल्यानें असें होणें नैसर्गिक आहे. बाजीराव बहादुराच्या कारकिर्दीतील काही मित्या के. दत्तोपंत आपटे यांनीं तयार केलेल्या बाजीराव भक्तावलींतून घेतल्या आहेत.

अजितसिंघ (जोधपूर) इ. १७२८ जून २३	आसफजाह (१ ला निजामुलमुल्क) इ. १७८८ मे २२
अन्वरुद्दीन (कनॉटकाचा नवाब) इ. १७४९ जुलै २३	आग्ने सेनोजी इ. १७३३ आगस्ट २०
अभयसिंघ (जोधपूर) इ. १७४९ जून १९, २१	इन्तिजामुद्दौला इ. १७५९ नोव्हेंबर २६, २९
अमीनखान बखीर इ. १७२९ जानेवारी १७	इंथ्वगसिंग इ. १७५० डिसेंबर १२
अमीरखान इ. १७४६ डिसेंबर २५	कमरुद्दीन (बखीर) इ. १८४८ मार्च ११
अयानल (राजानल, मलजी) इ. १७४७ फेब्रुवारी ८, ९	कायमजंग बंगश इ. १७४९ नोव्हेंबर १२
अलीवर्दीखान इ. १७५६ एप्रिल १०	कुवर बहादुर इ. १७३६ मे ३
असदखार इ. १७४५ एप्रिल १५	केशवदान (अयानल-पुत्र) इ. १७५० आगस्ट
आकिषत महमूद इ. १७५४ जून २८	खान दोगान इ. १७३९ फेब्रुवारी १३
आदिना बेग इ. १७५८ नोव्हेंबर १६	शाहीरुद्दीन (सखिला) इ. १७५० आक्टोबर १६
आलम अलीखान इ. १७२० जुलै ३१	गायकवाड मिराजी इ. १७३० मार्च २३
आलमगार १ ला (आंगरेज) इ. १७०७ फेब्रुवारी २१	गोपादन पेमसिंग इ. १७५० नोव्हेंबर २२, २९
आलमगार सानी इ. १७५९ नोव्हेंबर २२, २९	

गोसावी राजेन्द्रगिरी इ. १७५३ जून १५
 चिटणीस आवजी इ. १७३६ मार्च २८
 -संडो बहाळ इ. १७२६ सप्टेंबर १९
 -जिवाजी खंडेराव इ. १७४२ जानेवारी १७
 चिमणाजी दामोदर इ. १७३४ मार्च ३
 पूर्वी
 चिममाजी आप्पा इ. १७४० डिसेंबर १७
 छत्रसाल इ. १७३१ डिसेंबर ५
 जगजीवन परशुराम इ. १७५४ आगस्ट २०
 जगतसिंग २रा (उदेंपूर) इ. १७५१ जून ५
 जनार्दन बहाळ सु. इ. १७५६ नोव्हेंबर २९
 जनार्दन बाजीराव इ. १७४९ सप्टेंबर २१
 जफरजंग (अली कुली) इ. १७५६ मार्च ३१
 जयसिंग (सवाई) इ. १७४३ सप्टेंबर २१
 जाट बदनसिंग इ. १७५६ जून ७
 -वाळू इ. १७५३ नोव्हेंबर २९
 जाधव पिलाजी इ. १७५१ जुलै ३
 जानकीबाई (रघुनाथराव-पत्नी) इ.
 १७५५ आगस्ट २२
 जानो शंकर (जोत्याची केसरकर दिवाण)
 इ. १७३६ एप्रिल ३० पूर्वी
 जाविदखान इ. १७५२ ऑगस्ट २७
 तुर्कताजखान इ. १७३४ मार्च
 धनाजी धोरात इ. १७५३ फेब्रुवारी १८
 दयाबहादुर इ. १७२८ नोव्हेंबर २९
 दामाडे खंडेराव इ. १७३० जानेवारी ८
 -त्रिंबकराव इ. १७३१ एप्रिल १
 -बाबूराव इ. १७३६ डिसेंबर ५
 -यशवंतराव इ. १७५४ जून ३, ४
 नवलराव (सफ्दरजंगाचा मुतालीक)
 इ. १७५० आगस्ट २
 नागर गोविंदराम (कोट्याचा सेनापति)
 इ. १७४४ जुलै २८

नाटाणी हरगोविंद (जयपूर दिवाण) इ.
 इ. १७५५ फेब्रुवारी
 नासिरजंग इ. १७५० डिसेंबर ५
 नासिरुल्ला (बन्हाणपूरचा सुभेदार)
 इ. १७४३ जुलै १४
 निजामुलमुल्क = आसफजाह
 पवार आनंदराव इ. १७३६ मे १
 -तुकोजी इ. १७५४
 -मलोजी इ. १७३१ एप्रिल १
 यशवंतराव इ. १७६१ जानेवारी १४
 पाटणकर किरंगोजी इ. १७३७ मार्च २८
 पागसनीस चापूजी भीमसेन इ. १७३६
 मे ११
 पुरंदरे अंबाजी इ. १७३४ आगस्ट २५
 प्रतापसिंग २ रा (महाराणा) इ.
 १७५४ जानेवारी १०
 फरुखसिंघ इ. १७१९ एप्रिल १८
 बरुतसिंग इ. १७५२ सप्टेंबर २१
 ब्रह्मेश्वरस्वामी इ. १७४५ जुलै २६
 बाजीराव बहाळ इ. १७४० एप्रिल २८
 चापूजी श्रीपत इ. १७३९ आक्टोबर १५
 बाळाजी बाजीराव इ. १७६१ जून २३
 बाळाजी विश्वनाथ इ. १७२० एप्रिल ३
 बिहकारीखान इ. १७५५ एप्रिल
 बुधसिंग (बुंदी) इ. १७३९ एप्रिल २६
 भाऊसाहेब इ. १७६१ जानेवारी १४
 भोसले रघोजी इ. १७५५ फेब्रुवारी १५
 मन्सूरअलीखान (सफ्दरजंग) इ. १७५४
 आक्टोबर ५
 मुईनुलमुल्क इ. १७५३ नोव्हेंबर ३
 मुजफ्फरखान इ. १७५९ आक्टोबर २८
 मुजुमदार नारो रुष्ण (अंताजी माणक-
 श्वर-नोकर)
 इ. १७५३ आक्टोबर ८

मुंबासिसखान इ. १७२४ आक्टोबर १
 मुहम्मद अमीनखान = इन्तिजामुद्दौला
 इ. १७२१ जानेवारी १६
 मुहम्मद अमीनखान (मुईनुल्मुल्कचा मुलगा)
 इ. १७५४ मे १
 मुहम्मदखान वंगश (फर्रुखाबादचा)
 इ. १७४३ जून
 मुहम्मदशाह इ. १७४८ एप्रिल १५
 मेहेंदळे बळवंतराव इ. १७६० डिसेंबर २४
 मंडलोई नंदलाल इ. १७३१ आक्टोबर २३
 रफीउद्दरजात इ. १७१९ जून १
 रफीउद्दौला इ. १७१९ सप्टेंबर ८
 राजसिंघ २ रा इ. १७६१ एप्रिल ३
 गधावाई (बाळाजी विश्वनाथाची चायकी)
 इ. १७५३ मार्च २०
 रामनारायण (सफदरजंग नोकर) राजा
 इ. १७५३ जून १४
 रुस्तुमअलीखान इ. १७२५ फेब्रुवारी ११
 लुत्फुल्लाह बेग इ. १७५९ नोव्हेंबर २९
 विश्वातराव (बाळाजी बाजीराव-पुत्र)
 इ. १७६१ जानेवारी १४
 शाहूमहाराज इ. १७४९ डिसेंबर १५
 शिंदे जनकोजी इ. १७६१ जानेवारी १४
 -जयाप्पा इ. १७५५ जुलै २४
 -दत्ताजी इ. १७६० जानेवारी ९

-राणोजी इ. १७४५ मे ३१
 श्रीनिवास परशुराम प्रतिनिधि इ. १७४६
 नोव्हेंबर २५
 सचीव नारो शंकर इ. १७३६ जून २३
 समसामुद्दौला (खान दौगन पुत्र) इ.
 १७५८ मे १२
 सच्चिद लक्ष्मणखान इ. १७५७ मे ८ पूर्वी
 सलाबतखान सुल्फिकारजंग इ. १७५७
 जून ६
 सादतखान (अयोध्या नवाब मूळ पुरुष)
 इ. १७३९ मार्च ९
 सीदी अंबर अफवानी इ. १७३४ जाने.
 वारी १०
 सीदी रहमतखान इ. १७३७ नोव्हेंबर २७
 सीदी सात इ. १७३६ एप्रिल १९
 संग्रामसिंह इ. १७३४ जानेवारी ११
 हाडा दुर्जनसाल (कोट्याचा राजा) इ.
 १७५८ सप्टेंबर
 हिंगणे महादेवभट सु. इ. १७४४ फेब्रुवारी ६
 -द्रामोदर माहादेव सु. इ. १७५७ मार्च ६
 हिंदायत मुहीउद्दीनखान इ. १७५१ फेब्रु-
 वारी ३
 होळकर खंडेराव इ. १७५४ मार्च १९
 -होळकर गौतमाबाई
 इ. १७६१ सप्टेंबर २९

परिशिष्ट ३ : वंशावळी

द्विगणे कागदपत्रांचा अभ्यास करीत असतां, मला ज्या वंशावळी माहीत असणें अगदीं आवश्यक वाटलें त्या इतरांनाही उपयोगी पडाव्या म्हणून येथें देत आहे. या वंशावळी शक्य तितक्या शुद्ध देण्याचा मी प्रयत्न केला आहे. तरीही त्यांत चूक नसेलच असें म्हणवत नाही. पत्रांचा इ. १७६१ पर्यंतचा खंड विलग करणें सहज शक्य होतें. इ. १७६१ पर्यंत मेलेल्यांच्या तिथि निराख्या काढणेंही सोपें होतें. पण वंशावळीचें तसें करतां येईना. तेव्हां इ. १७६१ च्या अगोदरचे व नंतरचे अशा सर्वांचाच या वंशावळीत समावेश केला आहे.

१ अयोध्या-नवाब

१ नसीरखान	
२ सियादतखान=	१ चा मुलगा
३ सादतखान, बुर्हानुलमुल्क=	„ „
४ मिर्झा मुहसिनखान=	२ चा „
५ मनसूरअली सफदरजंग=	„ „
६ मुहम्मद कुलीखान=	४ चा „
७ शुजाउद्दौला=	५ चा „
८ आसफउद्दौला=	७ चा „
९ सादतअलीखान	„ „
१० वझीरअलीखान=	८ चा दत्तक „
११ गाझीउद्दीन हैदर=	९ चा „
१२ नजफखान=	४ च्या बायकोचा भाऊ
१३ मिर्झा शफी=	१२ चा मुलगा
१४ अफासियावखान	„ „

२ उदेपूर-राणाजी

१ राणा प्रताप	
२ अमरसिंघ=	१ चा मुलगा
३ करणसिंघ=	२ „ „
४ जगत्सिंघ=	३ „ „
५ राजसिंघ=	४ „ „

६ जयसिंघ=	५ चा मुलगा
७ अमरसिंघ २ रा=	६ „ „
८ संग्रामसिंघ २ रा=	७ „ „
९ जगत्सिंघ २ रा=	८ „ „
१० प्रतापसिंघ २ रा=	९ „ „
११ अरिसिंघ=	„ „
१२ राजसिंघ=	१० „ „
१३ हम्मीरसिंघ=	११ „ „
१४ भीमसिंघ=	„ „ „

३ जयपूर-कछवा

१ सवाई जयसिंह	
२ ईश्वर-रीसिंह =	१ चा मुलगा
३ माधोसिंह =	„ „
४ पृथ्वीसिंह =	३ चा „
५ सवाई प्रतापसिंह =	„ „

४ जयपूर-दिवान

१ राजा अयामल =	राजामल=मलजी
२ नारायणदास =	१ चा भाऊ
३ केशवदास =	१ चा मुलगा
४ हरसहाय =	३ चा „
५ गुत्तहाय =	„ „

५ जाट= कुंभेर, डींग, भरतपूर, इ.

१ चूडामण	
२ भावसिंग = १ चा भाऊ	
३ झुलकरण = १ चा मुलगा	
४ मुहक्कम =	" "
५ बदनसिंग = २ चा	" "
६ सुरजमल = ५ चा	" "
७ प्रतापसिंग =	" "
८ नाहरसिंग = ६ चा	" "
९ जवाहिरसिंग =	" "
१० रतनसिंग =	" "
११ नवलसिंग =	" "
१२ रणजिसिंग =	" "

६ जोधपूर - राठोड

१ जशवंतसिंह	
२ अजितसिंघ = १ चा मुलगा	
३ अभय-भोसिंघ = २ चा	" "
४ वसंतसिंग =	" "
५ रामसिंघ=	३ चा मुलगा
६ विजोसिंघ=	४ चा "
७ फतेसिंह=	६ "
८ भोमसिंह=	" "
९ जालिमसिंह=	" "
१० सरदारसिंह=	" "
११ गुमानसिंह=	" "
१२ सावंतसिंह=	" "
१३ शेरसिंह=	" "
१४ भीमसिंह=	८ " ?
१५ मानसिंह=	" " ?

७ निजाम

१ कुलीचखान, गाक्षीउद्दीन, फारूखजंग	
२ चिन्कुलीचखान = आसफजाह =	
निजामुलमुल्क=	१ चा मुलगा

३ गाक्षीउद्दीन १ ला=	२ चा मुलगा
४ नासिरजंग=	" "
५ मुहसिना बेगम=	२ ची मुलगी
६ सलाबनजंग=	२ चा मुलगा
७ निजामअली=	" "
८ बसालतजंग=	" "
९ मुघलअली=	" "
१० गाक्षीउद्दीन २ रा	
इमादुलमुल्क=	३ चा "
११ हिदायत मुह्रीउद्दीनखान=	
मुजफ्फरजंग=	५ चा मुलगा
१२ सिकंदर जाह=	७ चा "

८ बडगुजर-घसेडा

१ बहादुरसिंग	
२ फतेसिंग = १ चा मुलगा	

९ विकानेर

१ अनूपसिंघ	
२ सरूपसिंघ=	१ चा मुलगा
३ सुजानसिंघ=	" "
४ आनंदसिंघ=	" "
५ जोरावरसिंघ=	३ चा "
६ गजसिंघ=	४ चा "
७ अमरसिंघ=	" "
८ राजसिंघ=	६ चा "
९ सूरतसिंघ=	" "
१० प्रतापसिंघ=	८ चा "

१० वंगश

१ मुहम्मदखान	
२ कायमजंग=	१ चा मुलगा
३ अहमदखान=	" "
४ दिल रहिमतखान=	३ चा मुलगा
५ महमूदखान=	" "

११ बुंदी-कोटा = हाडा

१ सालिमसिंघ	
२ बुधसिंघ	
३ उम्मीदसिंघ	२ चा मुलगा
४ प्रतापसिंघ=	१ चा "
५ दललिसिंघ=	" "
६ दत्तक=	" "

१२ मुघल बादशाह

१ औरंगजेब=आलमगीर	
२ शाहआलम १ ला=	१ चा मुलगा
३ जहांदारशाह=	२ चा "
४ फर्रुखसियर=	२ चा नातू
५ रफीउद्दरजात=	" "
६ रफीउद्दौला=	" "
७ मुहम्मदशाह=	" "
८ अहमदशाह=	७ चा मुलगा
९ आलमगीर सानी=	३ चा "
१० शाहजहान सानी=	१ चा पणतू
११ शाहआलम २ रा=	९ चा मुलगा
१२ मीर्सा जवानबख्त=	११ चा "
१३ अकबर २ रा=	" "
१४ बहादुरशाह २ रा=	१३ चा "

१३ रूपनगर=किशनगढ

१ सामंतसिंह	
२ बहादुरसिंह=	१ चा भाऊ

१४ रोहिले-मुरादाबाद, कटेर इ.

१ दाऊद	
२ अली मुहम्मदखान=	१ चा दत्तक पुत्र
३ सादुल्लाहखान=	२ चा मुलगा
४ अब्दुल्लाहखान=	" "
५ फैझुल्लाहखान=	" "

६ दुंदेखान=	२ चा मुलगा
७ मुहिबुल्लाहखान=	६ चा "

१५ रोहिले-नजीबगढ इ.

१ बसहारतखान	
२ नजीबखान=	१ चा मुलगा
३ अफजलखान=	" "
४ सुलतानखान=	" "
५ झाबिताखान=	२ चा "
६ गुलाम कादिर=	५ चा "

१६ रोहिले=पीली भीत, बरेली इ.

१ हाफिज़ रहमतखान	
२ मुहम्मदयारखान=	१ चा मुलगा
३ इनायतुल्लाहखान	" "
४ सादतयारखान=	२ चा "

१७ वजीर

० बहाउद्दीन=निजामापैकी	१ चा भाऊ
१ मुहम्मद अमीनखान, इतिमादुद्दौला	= ० चा मुलगा
२ कश्मुद्दीन, खानखाना, इतिमादुद्दौला	= १ चा मुलगा
३ मीरमन्नू, मुईनुलमुल्क =	२ चा "
४ इन्तिजामुद्दौला, खानखाना=	२ चा "
५ मीर बक्रा =	२ चा मुलगा
६ गन्ना बेगम =	२ ची मुलगी, गाक्षी-उद्दीन १ ची बायको
७ मुघलानी बेगम =	३ ची बायको
८ मुहम्मद अमीनखान =	३ व ७ चा मुलगा
९ मुलगी =	३ व ७ ची, गाक्षीउद्दीन २ ची बायको

हिंरणो दफतर १ ला खंड-परिशिष्ट ३

१८ हिंरणो

१६५

१ पद्माकरभट	१ चा मुलगा	८ माधव-महादेव=	४ " "
२ गोविंदभट=	२ " "	९ गणपतराव=	४ " "
३ महादेवभट (भाऊ)=	३ " "	१० गोविंदराव=	६ " "
४ बापूजी (बाबा)=	३ " "	११ दामोदर=	७ " "
५ दामोदर (दादा)=	" "	१२ पुरुषोत्तम=	" "
६ पुरुषोत्तम (नाना)=	" "	१३ बापूजी=	८ चा "
७ दिवाकर-देवराव	" "	१४ देवराव=	१० चा "
(तात्या)=	" "	१५ अमृतराव=	१२ चा "
		१६ गणपतराव=	" "
			११ स दत्तक

सूची

- अकबरपूर ३८-४०
 अकबराबाद ५७, ५८, १५९
 अजमगड ६०
 अजमीर ३२, ५२, ५८, ५९
 अजीमुल्लाखान १८, २१, ३२
 अनवरखान ४४, ९९
 अनिरुद्धसिंग १९५
 अनरुलाखान मीर २०२
 अनूपशहर ६०, १९४
 आपाजी च्यंबक ७९, ८९
 आप्पा=चिमाजी आप्पा, जयाप्पा शिंदे
 आप्पा=चिमाजी आप्पा ८, १२, २१
 अबदाली ३३, ४६, ७५, १६९, १८०,
 १९३, १९५, २००, २०५, २०७,
 २१०, २१२, २१४, २१५, २१७,
 २१८,
 अबदुल अझीझखान २०
 अबदुल मजीदखान १९९
 अबदुल हुसेनखान ४१, ४४
 अबदुल्लाह ७९
 अबदुल्लाखान १८०
 अमेसिंग २, १५, १७, ३२, ५६, ५७, ५९
 अमानतखान ५०
 अमीरखान १३, १५
 अमृतराव ५७
 ✓अयामल १५
 अयोध्या ८४, १५९, १९८, २०७
 अर्काट ५०
 अलाकुली ७६
 अलाकुलीखान ६०
 अलाबरदाची सराई १४७
 अली रुस्तुमखान ४३
 अवलियाखान ८०, १५३
 अशीरगढ ३८
 अहमदखान ८१, २१५, २१८
 अहमदनगर ६८
 अहमदशाह ९३
 अहीरवाडा ३६
 आकिबत महमूद ८२
 आग्रा ३५, ५२, २०७, २०८, २१५
 आटेर २१
 आठवले गोविंदनाईक २६
 आत्माराम २१७
 आनंदराव २१९
 आलमगीर १९३
 आली गौहर २०६, २०८, २१३, २१५
 आवळा ७९, ८९
 आसफजाह निजामुलमुल्क १३, १५,
 १९, २०, ५०, ५१, ५४, ६९
 आळंदी ८
 इन्तिजामुद्दौला=खानखाना २९, ५८, ७१,
 ८१, ८२
 इमादुलमुल्क १९५
 इराण १६, ५३, ५८
 इराणी ४७
 इस्माईलखान ६०
 इस्माईलबेगखान ७९
 ईश्वरीसिंग २७, २९, ३१
 उज्जयिनी ५, ७, १५, १७, ३६-३८,
 ४५, १८९

उमाबाई ११
 एदलाबाद २०
 औरंगाबाद १५, २०, २६, ४१, ४३,
 ४४, ४७, ६७, ७५; ८६, २१९
 अंतर्वेदी १५९
 अंताजी माणकेश्वर ७६, ८१, ८२, ८८,
 ९१, ९२, १५६, १५७, १६३,
 १९५, १९८
 अंबाजीपंत १०
 आंध्रोटे १७३
 आंबेरे ४३, ५९
 इंदापूर ४४
 इंदूर ३८, ४०, २१२, २१३
 इंद्रप्रस्थ ५, १३, १५, ४९, ५५, ५७,
 ७०, ७६, १७३, १९९
 कछवे ५२, ५९
 कटारा रूपराम १७९, १८९;
 -हेमराज १८९
 कडा १५१, १५७, १५९, १६२, १६७,
 १७५, २०७, २१७, २१८
 कडपेकर ५०
 कडापा ५०
 कणीराम ३०, ५९, ८३, १४५
 कन्नुद्दीनखान २, १३, १५, १९
 करनाळ १९८
 करावली ५८
 करोलीवाला १८९
 कर्णीदान ५९
 कर्नाटक (प्रांत) १७२, १७३, १९०
 कर्नूळ ५०
 कर्नूळकर ५०
 कवठेकर कासी नानाजी २५
 काकरकर १५

कावूल ५३, २१४
 कामा ८५
 काशी १५, १८५, १८७
 काशी नाईक १४८
 काशीपूर ५५, ६६
 किराणा १८३
 किशनचंद १९३
 कुकाजी सिवराम १२६, १३१, १३५
 कुतुबखान ८०, १७४, १८३
 कुमारु (पहाड) ५८
 कुरा १५१, १५७, १६२, १६७, १७५,
 २०७, २१७, २१८
 कुस्क्षेत्र ११७, ११९, १३६, १९८
 कुवरजी ६५
 कुवर बहादुर ९०
 रुपाराम २, ४, ६, १५
 रुपाराम नाटाणी ८७
 रुष्णा (नदी) १७२
 रुष्णराय २००
 रुष्णातीर १८४
 केशवदास ३१
 कोटा १९, २९, ३६, ४०
 कोटेवाले २
 कोरेगांव ६७
 कोल १५९, १७९, २१६, २१८
 कोलजलेश्वर १४३, २१४, २१५
 कंदाहार १६, २१४
 कांधला १७४, १९८
 कुंभेरे १७९
 कोंच १९४
 खरगोण ३८
 खराडे से. १

खानखाना=कम्रुद्दीन; इ. १७४८ मार्च
 नंतर. इन्तिजामुद्दौला ८८, ११३,
 ११९, १२३, १२६-१२८, १३१,
 १३४, १३९, १९३
 खानदौरान २, ४, १५, १९
 खुरमशाह १९४
 खुशाल १९३
 खेची ३८, ३९
 खेमा कासिंद ४४
 खोज्याची सराई १४७
 खंडागळे लक्ष्मण ५०
 खंडो त्रिंबक १७३
 खंडोबा ४४
 खांडवा ३८
 गढ-ण-मुक्तेश्वर १३५, १३६
 गणपत बापूजी १९९
 गणपतराव २१९,
 गणेशभट खरे २५
 गणेश विनायक ८७
 गया १३६
 गाझीउद्दीन, फीरुझजंग=१ला गाझीउद्दीन
 २ रा गाझीउद्दीन(पहिल्याचा मुलगा)
 १९, ५४, ५८, ७२, ७५, ७७, ८१,
 १०५, ११०, ११७, ११८, १४०,
 १९५, २०२, २०५, २१०, २१५,
 २१६, २१८, २१९.
 गाझीउद्दीननगर १३१, १३३, १३४
 गायकवाड दमाजी १७३
 गिरधर १७३
 गिरमाजीपंत १०
 गुजराथ ४५, ४७, ५१, १२२, १७२,
 १७३, १८५
 गुणसी ८५

गुलराज २०२
 गुलाम मुस्तफाखान ८०
 गोगावत पेमसिंग १८९
 गोपालराव गणेश १५७, १६२, १६७,
 १७५
 गोरसोजी ७
 गोविंद १२९, १४९, १७५, २१९
 गोविंददेव ५९
 गोविंदराय ६०
 गोविंदराव २७
 गोविंद तमाजी ६५, ८१, १६९
 गोविंद बल्लाळ १५१, १५७, १६७,
 १७५, १८८
 गोविंद विश्वासराव २०३
 गोविंदराव सत्ताजी ५०
 गौहरखान १९९
 गंगा ५५, ५८, १२७, १३४, १३७,
 २१४
 गंगाधर यशवंत ५६, ६३, ६४, ८४,
 ८८, ९०, ९४, ९७, १०१, ११५,
 ११६, १२३, १३२, १३४, १४८,
 २०७, २१२, २१५, २१८
 गंगेरी १७८
 गंजवसोदे १९८
 ग्वालहेर ४७, ५७, ७६, १९८, २०५
 घाटगे सावाजी राजे १
 घोडनदी ६७
 घोरपडे १८५
 -मुरारराव १९०
 चिटणवीस महिपतराव १७३
 चिमणाजी बल्लाळ ८, १२, १७, २१
 चंदलाई ८७
 चंदेरी (चिरेखाना) १२७

चंबळा २१, ३५, १५७, १५९
 चांदोरी १५५
 चांभारगोंदें ४५
 चिंतो कृष्ण २१८
 जम्मू १९८
 जयपूर १४, २६, ३१, ४६, ४८, ७१, ८५,
 ८७, ११७, १२७, १३४, १३८,
 १४३, १९५, २०५, २१७
 जयसिंग (सवाई) २, ३, ५, ६, १३,
 १७, १९-२१, २३, २५, ७१, ८३
 जलालाबाद १३३, १९८
 जलाली (परगणा) १३३, १५६
 जलालुद्दीन खान ११४, ११५, १२०,
 १२८, १३५, १४३, १९३
 जशवंतसिंग ३१
 जहानखान १९३, २१४
 जळगांव २०
 जाधव बाळभट १७३
 जाधवराव पिलाजी १७
 जाननिसारखान ८०
 जाफरअलीखान ५७
 जामनेर २०
 जालोर १०९, १८९
 जावदे ३
 जाविदखान ७२, ७६
 जिक्रीखान १८०
 जीनतमहल २०६
 जिनदास १८७
 जीवनसेट १२५, १२६, १३७, १४३
 जुगलकिशोर ५६
 जुन्नर ७३
 जैनखां २१४
 जोधपूर ५९, १०९
 जोरावरसिंग ७

झाशी १८५, १९४
 झिजणे १८३
 झालि १३८
 झेलम २१४
 टोके बळवंतराव ९
 टोंक २१९
 डासणे १३४, १५९
 डींग ८५
 ढवळपूर (घाट) ३३, ३५
 तळेगांवकर रामभट २५
 तात्या = अंताजी माणकेश्वराचा मुलगा
 १९८ गंगाधर चशवंत, महादेव देवराव
 ताराऊ ६०
 ताल ३
 तुराण १६, ५८
 तुराणी ४४, ४७
 तुळजापूर ४४
 तोडा ३१
 त्रिंबक १, ७३, १७३
 त्रिंबक खंडेराव १२६, १३१, १३५
 त्रिंबकपंत १०, ४४, ५५, ७०, ८४, ८६
 ८९, १३१, १६०
 त्रिंबक मल्हार ११०, १३३
 त्रिंबकराव मामा २१९
 थाळनेर ८१
 दक्षिण ५४
 दुखेतसिंग १७८
 दातिया १९, ३३
 दत्तीसा १७८
 दलवालीसिंग ११९
 दाजी १९८
 दाजीबा १९८

दादा - दादासाहेब - श्रीमंत दादासाहेब =
 दामोदर महादेव, रघुनाथराव
 दाभाडे ४५, ४७
 उमाचार्ड १०, ११
 दामलचक्र (घाट) ५०
 दिनानाथ ८९, १८३
 दिह्री १५, १७-१९, २६, २९, ३१, ३८-
 ४०, ४३, ४६, ५८, ५९, ७२, ७३, ८१-
 ८३, ८५, ९४, ९५, ९८, १०२, १०७,
 १०९, १११, ११४, १२९, १३१,
 १४३, १४४, १४८, १५३, १५६, १५७
 १६९, १७९, १८४, १९३-१९५,
 १९८, २०५, २०६, २१०, २१२,
 २१३, २१५, २१७-२१९
 दुर्जनसाल २९
 देवसे ८५
 देवलिचा (घाट) ३
 देवाजीपंत ८८
 देवदत्त १९३
 दौलतराव मुरार ११८, १२०, १२७,
 १३०, १६०,
 दुंदेस्तान ७९, २१०, २१४-२१६, २१८
 धर्मराव तमाजी ८१, १८९
 धार २०
 धारवाले २
 धारूर ४४
 धोंड दीक्षित २१९
 धोंडोबा नार्डक १०७, १२७, १२९, १४७,
 १५७, १८२, २१९
 नगर ६७
 नजीबस्तान ८०, १५९, १७०, १७४, १७९,
 १८३, १९३, १९५, १९८, २०६,
 २१०, २१३-२१८
 नथो माधवराय १७३

नरसिंगदास लाला ३०, ५६, ८५, ८७
 ९०, १८९
 नरोके सार्वतसिंग ३१
 नर्मदा ४७
 नवात्र बहादुर=खोजा जाविदस्तान
 नविस्तस्तान २१४
 नसीरजंग ८६
 नसीरुद्दौला २०
 नागपूर १८६
 नागरमल ८२, ९४, ९७, ११९, १२३,
 १२८, १४१, १५९, १७९, २०६
 नागोर १०९, १६१, १७१
 नादिरशाह १६, १९३
 नाना-नानासाहेब - श्रीमंत नानासाहेब =
 पुरुषोत्तम महादेव, बाळाजी बाजीराव,
 बाळाजी विश्वनाथ
 नाना फडणीस २१९
 नारनोल ५८, ८१, २१७
 नारो कृष्ण ८२
 नारो शंकर २५, १८५, १९५, २१९
 नासरीदा (गढी) १४५
 नासिक १, ८, ९, ११, ४४, ८१, १५०,
 १९६, २१९
 नासिरजंग १३, १५, २०, ३४, ३८-४१,
 ४७, ५०, ५१, ५४, ६९
 निजामअलीस्तान ५०, ५१, ८६, २१९
 निजामुद्दौला ५३
 निजामुल्मुल्क=आसफजाह, १ ला गाझी
 उद्दीन, २ रा गाझी उद्दीन, नासिरजंग,
 निजाम अलीस्तान, सलाबतजंग
 निजामुल्मुल्क २३, ५२, ५४, ५५, ६७,
 ७०, ७१, ७७

निजामगड १५३
 नियामतुल्लाहखान ८६
 निळो रघुनाथ १७३
 नेवाई ८५
 नांदेड ५०, ५१
 निंबाजी नाईक ६७
 निंबाळकर जानोजी महाराव २०, ४०,
 ६८, ६९, ७८, ८६
 -सुलतानजी २०
 -हणमंतराव ६८
 निंब देहर (घाट) ६८
 पटणा ५७
 पटपटगंज १४३, १९३, २१६
 पट्टण १९८, २१५
 पहाडसिंग ७९
 पवार २१
 -आनंदराव ४
 -जिवाजी ६
 -तुकोजी ६
 -यशवंतराव ४, ६, १७१, १९५
 -रायाजी १९५
 पसंदखान २१४
 पाटणकर १९५
 पाटोदी २६
 पाणिपंत २०९
 पार १५९
 पारनेर (घाट) ६७
 पुणे ९, १०, १२, १५, ४०, ४२, ४७,
 ७३, ७४, १६०, १८४, १९८,
 २१९
 पुराणिक रुष्णभट २१९
 पुरोहित जगन्नाथजी ५९, १०९
 पुष्कर १४५, १४८, १८९

पूरकर भाईभट २६
 पेडगांव ६७
 पेशावर २१४
 पोहनेर ७४
 पंचधारी काशिराजभट १०
 पांडुरंग शंकर ८७
 प्यावडी १५९
 प्रतापगड ६०, ६१
 प्रतापगडवाला ७९
 प्रतापनारायण ६०
 प्रयाग १९, २३, ५८, ५९
 फतहयाबखान २०
 फतहाबाद ४, ५
 फतेअली ६०
 फतेपूर ३५
 फतेसिंग १८३
 फतेसिंग बावा ६७
 फरीदाबाद ८१, ८२, १३८
 फरुखाबाद २१०
 फीरुझगंज = गाझीउद्दीन १९, ४७, ५०,
 / ५१, ५४, ५८, ६७, ६९, ७५, ७७
 फीरोझाबाद ६०
 चकाउलाखान १५१, १५७, १६२, १६७,
 १७५
 बखतसिंग ३२, ५८, ५९
 बदनपुरा १८९
 बरेली ८९
 बर्गावा १९८
 बलकवाडी १९५
 बलवंतसिंग ७६, १६४
 बल्लाळेश्वर २१९
 बहादुरसिंग ६०, ८२
 बन्हाणपूर १५, २०, ३८, ३९, ४०,
 १८५

बाजीराव बळाळ २, ३, ५, ६, ८- ११, १४, १५, १७, १९, २१	विजेसिंग १०९, १६१, १६३, १७१, १७७
बाजीराव सिवराम ९५	विदूर ६३
बाबूजी गीरराऊ २	विलेदखान २१४
बाबूभट १०	विलराम (परगणा) १३३, १३८, १५६
बाबूराव १३, १५, २०, ८९, १५३, १९४	बुढाणा-१९८
बाबूराव केशव १४८	बुसी ८६
बाबूराव फडणीस २१९	बुले विठोजी १७
बाबूराव मल्हार १९	बोकील १८५
बाबूराव हरी १४७	बंगश १५
बालगोविंद १३७, १८९	-अहमदसां २१०
बालमुकुंद ८१, ८५, १८९	-मुहम्मदखान २
बालाजी सामराज १३२	बंगाल (प्रांत) १३६, १९९
बालाबा स्वामी २१९	बुंदी २२, २९, ३१
बाळरुणजी ५५	बुंदीवाले २
बाळरुण मामा १७४	भरतपूर ८५, १७९, १९४
बाळ दीक्षित २१९	भदावर २१
बाळाजीपंत ६०	भागानगर ४६, ५३, ५४, ७४
✓ बाळाजी बाजीराव १३, १५, १७, १८, २०, २४-३०, ३२, ३३, ४० — ४२, ४५-४७, ५०, ५३, ५४, ५८, ५९, ६८, ६९, ७१, ७३- ७५, ७७, ८४, ९३, १०२, १२२, १२८, १२९, १३७, १३८, १४४- १४६, १५२, १६०, १६२, १६४, १६६, १७२, १७७, १८४-१८८, १९०-१९२, १९९, २०२, २०५- २०८, २१०-२१३, २१६-२१८, २१९	भिकारीपंत दाजी १८५
बाळाजी विश्वनाथ १५	भिकारीखान १८०
बाळू जाट ७९	भिडे हरबाजीपंत १०, २५
बिकानेरकर १७	भिडे २१
	भोजकर १२
	भोपाळ ३४
	भोडटे राणूजी १८९
	भोसले मुधोजी १९५
	-रघूजी ६७
	भऊ शम्साबाद ५८
	मकुलीखान ९९
	मळलीचंदर ८६
	मज(ल)सराय ९४, ९६, १००
	मथुरा ३०, १९४, २१४, २१८, २१
	मनसूरअलिखान=सफदरजंग २९, ७२, ९

हिंगणें दफ्तर १ ला खंड-सूची

१७

मलवडी १
 मल्हार रुग्ण १२
 मल्हारपंत ११
 महादजी जासूद ११
 महावतजंग १८७
 महावन ६५
 माण १
 माणिकपूर ६०
 माधोराव ४४
 माधोसिंग २९-३१, ५७-५९, ७१,
 ८१-८३, ८५, ८७, १६३, १६९,
 १७१, १८९, २१७
 मारवाड (प्रांत) १३८, १६१, १८५
 मालपुरा ३१, १४५
 माळवा ४५
 मिर्शा शाकर १७८
 मीर मन्नु ३३, ७२, १८०
 मुइस्झद्दीनखान ६०
 मुकुंदवारी ४०
 मुकेश्वर (गढ) १३५
 मुद्गीखान ४३
 मुरलीधर ५९
 मुरादाबाद ५५, ७९
 मुलतान ५८, १९९
 मुलाखान ७९
 मुसवीखान ४४
 मुहम्मद अलीखान ५०
 मुहम्मदशाह १९३
 मेघराज १८३, २०६
 मेडतें ५९
 मेरठ १५६, १५७, १७४, १८१, १८२,
 १९३, १९४, १९८, २१७
 मोरोपंत ४२, ४४

मोरो विनायक १९६
 मोहचतसिंग ३१
 मांडव ४०
 यमुना ९५, १०१, १२०, १४३, १५३,
 २१४
 वशवंत पुरुषोत्तम ८६
 चाकूच अलीखान १९३, २१०, २१२,
 २१३, २१७, २१८
 यादगारखान २, ४, ६
 यादव बगाजी ४२
 यादवराय १३, १५
 यादो रंगनाथ १७३
 रघुनाथराव पेशवे १०, ७०, ८१, ८३, ८४
 ९१, ९७, ११६, १२२, १३२, १४०,
 १४३, १४९, १५२, १५४, १५५,
 १६०, १६८, १७१-१७३, १७५,
 १७९, १८१, १८२, १८४, १९१,
 १९३, १९५-१९८
 रजा कुलीखान २१७
 रणथंबोर ८२
 रवळगांवकर त्रिंबकपंत २६
 रहमतखान ७९
 राघो नीळकंठ १३६, १८७
 राचोटी ५०
 राजमहेद्री ८६
 राजराजेंद्र=सवाई जयसिंह
 राजा मलजी ३, ५, १५, २५, २७
 राठोड ५२
 राणाजी=२ रा जगत्सिंह, २ रा प्रतापसिंह,
 २ रा राजसिंह १५, १७, २९,
 ५२, ५९, १६३
 रामगंगा ६३
 रामचंद्र त्रिंबक १८९
 रामचंद्र बावा २, ५, ३१, ४०, २९०

रामचंद्र मल्हार ३, ३७
 रामदासपंत ६७
 रामनारायण ६०
 रामपुरा २२, २४, २५, २९
 रामप्रसाद लाला ८९
 रामराव २
 रामराव नारायण १४८
 ✓ रामसिंग ५८, ५९, १०९, १८९
 रामसेज (किल्ला) १५२, १७३
 रामाजी नाईक १२९, १३७
 रामाजीपंत ६४
 रामाजी भाऊ १८९
 रामाजी मोरेश्वर १०६
 रायसिंग २१
 रावजी २, ३२, ५६
 रावी २१४
 रियायतखान ३२
 रुद्रपूर ५५
 रूपनगर (प्रांत मारवाड) १४५, १४८,
 १५७
 रूपराम १०८
 रूपराम मोहनसिंग ६५
 रेवा ४०
 रेवाडी ८१, १३४
 रेवाडीकर अहीर १४९
 लक्ष्मण १७३
 लक्ष्मण देवाजी १८६
 लक्ष्मण शंकर २८
 लक्ष्मीनारायण ५५
 लटी ४७
 लाहोर ३३, ४६, ४८, ५३, ५८, ११८,
 १६९, १८०, १९८, १९९, २१०,
 २१४, २१७
 लोणकर अनंत नारायण १

लोणवाडा ३
 लोहागड ८१
 वजीर-कच्छुद्धीन, सफदरजंग, इन्तिजामु-
 दौला, २ रा गाक्षीउद्धीन
 वडगांव २१९
 वडाणिया ८५
 वरणगांव २०
 वाफगांव १२
 वाबळे संताजी ६४
 वाराणसी=काशी १९, ६०,
 विजयदुर्ग १९२
 विद्याधर ५९
 विष्णू महादेव ८७, १३८
 विहितगांव १०
 वेणाजी त्रिंबक २६
 वेणाजीपंत ४४, ५५
 वैद्य बाबाजी १७३
 वोडसे १९
 वेंकटेश ५०
 वेंकाजी गिरधर १७५
 वेंकाजीराम २१
 व्यास हरनाथ १६१
 शहामतजंग १८७
 शामली १८३, १९८
 शाहजहानाबाद १७०, १९३
 शाहदारअली ४८
 शाह नवाझखान ८६
 शाहपुरा ३
 शाह वलीखान १९३, २०२, २०७, २१०,
 २१७
 शाहाबाद ४०
 शिवजी शंकर १२
 शुकोहाबाद २१६
 शुक्रताल २१०

शुक्ल विश्वनाथ १७३
 शुजाउद्दौला १३०, १३४, १५७, १५९,
 १६२, १६४, १९५, १९८, २०७,
 २१०, २१७-२१९
 शेरपूर ८५
 शौचे शंकरभट १०
 शंकराजी सखदेव २१९
 शिंदे २१, १८९
 -केदारजी २१७
 -जनकजी १६१, १७७, १८४,
 १८९, १९५, १९८, १९९, २०१,
 २१०, २११
 -जयाजी ३१, ३६, ३९, ४५, ५२,
 ५६, ६४-६६, ७५, ८७, ९०,
 १०९, १४५, १४८, १५८, १६३,
 १६९, १७१, १७७
 -दत्ताजी १६३, १७०, १७१, १७२,
 १७७, १८४, १९५, १९८, १९९
 -निंबावाई २०४
 -राणोजी २, ४-७, ७१, १८,
 २५, २८
 -सखुवाई २०३, २०४
 -साबाजी १९८, १९९
 श्रीकृष्ण मिसर ८७
 श्रीगोंदे १८
 सकीट २१६
 सकुराबाद १८८
 सखाराम भगवंत ३०, ८४, ८८, ९१,
 १०६, ११६, १२७, १२९, १३२,
 १३४-१३६, १३८, १४५, १६०,
 २१९
 सगुणावाई १६४

सतलज (नदी) १९८
 सत्तारकुलीखान १२०
 सदाशिव चिमणाजी १६५, १७६, २००,
 २०१, २०९, २१०, २१७
 सफदरजंग=मन्सूरअलीखान २९, ३०,
 ४०, ७१, ८४, ८५, १७९
 समशेर बहादुर ६९, १७१-१७३, १८५,
 १८९, १९४, १९५,
 समसामुद्दौला १२३, १२५, १२६, १२९,
 १३३, १३४, १४१, १४२
 सय्यिद अस्करअली १८८
 सय्यिद जमालखान २०
 सय्यिद मुहम्मदखान ५३
 सय्यिद लश्करखान १३, १५, २०, ७८,
 सरदारखान ३४, २१४
 सरदारसिंग १८९
 सरहिंद १९८, २१०, २१४
 सरावा १९८
 सरावेकर १९३
 सलाबतजंग ५३, ६०, ६७, ६९, ७३
 ७५, ८६, ९१, १४६, १६०, १९०
 २१९
 सवाई जयपूर ७, १७ ✓
 सवाईजी-सवाई जयसिंह, ईश्वरसिंह
 माधोसिंह
 सहजराम ५९
 सातारा ४२, ४३, १८५
 सातोली ३७
 सादतखान २, १९, ३२, ३४, ५८
 २१४
 सावनूर ५०, १८६, १९०
 सावनूरकर ५०, १९०
 साहेबराव ७
 सिकाकोल ८६
 सिकंदरा ६०
 सिद्धीकाबेग १९८
 सिरधना १७४, १९८
 सिरधनेकर १९३
 सुजानसिंग १९५

सुतार चात्रजी १७३
 सुरजमल जाट ३०, ७६, ७९, १५९,
 १७०, १७८, १९५, २०५, २०८,
 २१४, २१५, २१७, २१८
 सुलतानपूर १४
 सुहेलची सराई ८२
 सेटाणी १३८
 सोनपत २०६
 सोरो १७८, २१६
 संताजी सेठ्याजी ६५
 संभाजी १८५
 हकीमखान ४३
 हर गोविंद ५९, ८३
 हरनाथसिंग ३१
 हरभट १७३
 हरिचंद्र १७३
 हरी विठ्ठल १८८
 हरिहरजी ५९
 हाडे ५२, ५९
 हाफिज मुहम्मदअलीखान ७८
 हांफिज रहमतखान ८९, १४२, २१०,
 २१४-२१६, २१८
 हिदायत मुहीउद्दीनखान ४७, ५०, ५१,
 ५४
 हिम्मतयारखान २०
 हिम्मतसिंग २१
 हिरात ४८
 हिवरचारी १९
 हुसैनखान ८६
 हुसैन मुहम्मदखान २०२
 हैदराबाद (दक्षिण) ५०, ७५, ८६
 होळकर २१, ४८, ९५
 -खंडेराव ५५, ८८, ८९, १३२
 -मल्हारजी ४, १७, २४, २५, २९-
 ३१, ३६, ३९, ४०, ४६,
 ५२, ७५, ७९, ९९, १२६, १२७,
 १३४, १३५, १३९, १४१, १४५,
 १४८, १७२, १७५, १८४, १८५,
 १९५, २०२, २०५, २१०, २११

हांडिया (घाट) ३८, ४०
 हिंगणे दामोदर महादेव १०, २५, २६,
 २९, ३१, ३२, ३५-४५, ४९, ५५-६०,
 ६३, ६६, ६८, ६९, ७१, ७२, ७४,
 ७६-८१, ८४-८६, ८८-९२,
 ९४-९७, ९९, १०२, १०५-१०९,
 १११-११५, ११७-१३८, १४०-
 १४४, १४६, १४९, १५१, १५२,
 १५४-१६०, १६३-१७१, १७३-
 १८४, १८७-१९२, १९४, २१९
 -दिवाकर महादेव २५, २६, ८०, ८२,
 ८४, १७३, १७४, १८३,
 १९३, १९४, २१९
 -पुरुषोत्तम महादेव १०, २५, २६,
 ४९, ५५, ५७, ६०, ६४, ७०,
 ८०, ८१, ८४, ९५, १३८, १६१,
 १७३, १७४, १८३, १९३, २०१,
 २०३-२०५, २०९, २१०, २११,
 २१९
 -वापूजी महादेव १०, २५-२९, ३१,
 ३५, ३९, ४०, ४६-५५, ५७, ५९,
 ६७, ७०, ७२, ७३, ७६, ८०,
 ८३, ८८, ९१, ९३, ९४, ९६,
 ९८, १००, १०१, १०३-१०५,
 १०७-१११, ११६-११८, ११९,
 १२२, १२३, १२६-१२८, १३१,
 १३३, १३५, १३९,
 १४१, १४३, १४४, १४६, १४७,
 १५०-१५२, १५४-१८४, १८७,
 १९३, १९५-१९७, २००, २०२,
 २०४, २०७, २१०, २१३, २१७,
 २१९
 -महादेवभट गोविंद २-१०, १२, १४,
 ०८ १८-२३. २५

